

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Filip Zatloukal

**Analýza četnosti významných prvků populistické rétoriky v prezidentských
předvolebních debatách roku 2023**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Eva Lebedová, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

Podpis:

Poděkování

Chtěl bych poděkovat své vedoucí bakalářské práce Mgr. Evě Lebedové, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Obsah

Úvod	5
1 Definice populismu	8
1.1 Přístupy k populismu	11
1.1.1 Populismus jako idea.....	11
1.1.2 Populismus jako strategie	13
1.1.3 Populismus jako styl.....	14
2 Významné prvky populistické rétoriky	16
2.1 Verbální útoky na oponenty.....	16
2.2 Rozdělení na „lid“ a „elity“	17
2.3 Volání po referendech a anti-institucionalismus	18
2.4 Přinášení jednoduchých řešení.....	19
2.5 Komunikace strachu	20
2.6 Šíření pocitu krize	20
Analytická část	22
3 Metodologie	22
4 Analýza četnosti významných prvků populistické rétoriky v prezidentských předvolebních debatách roku 2023	24
4.1 Předvolební debata TV Primy ze dne 4.1.2023	24
4.2 Předvolební debata ČT ze dne 8.1.2023	29
4.3 Předvolební debata TV Novy ze dne 12. 1. 2023	34
4.4 Předvolební debata ČT ze dne 22.1.2023	40
4.5 Vyhodnocení analytické části práce	46
Závěr	51
Seznam použité literatury	53
Abstrakt	57
Abstract.....	58
Klíčová slova.....	59
Key Words.....	59
Přílohy.....	60
Přepis 1: Předvolební debata TV Primy ze dne 4.1.2023 (vlastní zpracování).....	60
Přepis 2: Předvolební debata ČT ze dne 8.1.2023 (vlastní zpracování).....	87
Přepis 3: Předvolební debata TV Novy ze dne 12.1.2023 (vlastní zpracování)	129

Přepis 4: Předvolební debata ČT ze dne 22.1.2023 (vlastní zpracování).....	168
--	-----

Úvod

V posledních letech se celosvětově objevuje stále více diskusí o vlivu populismu na politickou komunikaci a demokratické procesy. Populismus, jakožto široce diskutovaný a mnohdy kontroverzní politický fenomén, se stává středobodem zájmu nejen politologů, sociologů, ale i široké veřejnosti. Především v období před volbami se jeho přítomnost a vliv stávají výraznějšími, což otevírá prostor pro podrobnou analýzu a diskusi.

Většina politologických prací publikovaných v Česku se soustředí hlavně na analýzu politických stran nebo hnutí s populistickými prvky. Naopak, výzkumy zaměřené na konkrétní politické osobnosti se v českém kontextu objevují zřídka. Tato bakalářská práce si klade za cíl přispět k této diskusi tím, že se zaměří na analýzu využití populistických prvků v prezidentských debatách před prezidentskými volbami v České republice v roce 2023.

Význam práce spočívá v identifikaci a analýze konkrétních populistických prvků, které byly využívány jednotlivými kandidáty během prezidentských debat. Populistická rétorika a strategie jsou často kritizovány za to, že oslabují demokratický diskurz a polarizují společnost, avšak jejich přesný vliv a mechanismy působení zůstávají předmětem odborných debat. Přes svou kontroverznost, nebo možná právě kvůli ní, je důležité tyto prvky rozpoznávat, analyzovat a pochopit jejich význam v politické komunikaci.

Teoretická část práce je strukturována do dvou hlavních kapitol, aby poskytla komplexní pohled na fenomén populismu a jeho projevy v politickém diskurzu. První kapitola se věnuje problematice teoretického vymezení populismu, přičemž se zaměří na jeho různé definice a interpretace, které byly nabídnuty v průběhu času. Tím položí základ pro další tři podkapitoly, pro porozumění populismu nejen jako politické ideologii, ale také jako politické strategii či politickému stylu.

Ve druhé hlavní kapitole se práce zaměřuje na charakteristické prvky populistické rétoriky, které jsou rozvrženy do šesti podkapitol. Práce zde diskutuje o verbálních útocích na politické oponenty, samotném procesu vytváření rozdílu mezi "lidmi" a "elitami", postoji proti institucím, nabízení jednoduchých řešení složitých problémů, využívání komunikace strachu a šíření pocitu krize. Každý z těchto aspektů je podrobně analyzován s cílem poskytnout hlubší pochopení mechanismům, kterými populismus rezonuje v současné politické rovině.

Pro zpracování definičních přístupů k populismu tato bakalářská práce vychází především z díla autorů Dvořákové, Bubna a Němce z roku 2007, a to *Que el pueblo mande*

- Levicové vlády, populismus a změny režimu v Latinské Americe. Ti identifikovali několik základních kategorií rozdělení populismu, konkrétně populismus jako styl, populismus jako idea a populismus jako strategie. Tomuto rozdělení jsou věnovány samostatné podkapitoly, které jsou dále více diskutovány pracemi dalších autorů, jako například Mudde, Weyland a dvojice Moffit a Tormey.

Konkrétní populistické prvky byly vybrány a definovány na základě prací autorů jako například Naie, Kaltwassera, Bermanna, ale i již zmíněných Mudda či Weylanda, jejichž identifikace těchto prvků položily základ pro kritéria dat zkoumaných v analytické části.

Pro vypracování analytické části této bakalářské práce byla zvolena metoda kvalitativní obsahové analýzy. Tato metoda umožňuje identifikovat určité charakteristiky, téma nebo vzorce v textových materiálech. V rámci této práce bude kvalitativní obsahová analýza aplikována na psaný text, konkrétně na přepisy čtyř předvolebních prezidentských debat, přičemž jednotky v rámci analýzy budou tvořit výroky, konkrétní kódy pak dále definované populistické prvky. Užití obsahové analýzy umožní hlubší porozumění využití populistických aspektů v politické komunikaci kandidátů, jejich četnosti, kontextu a způsobu, jakým jsou tyto prvky prezentovány a argumentovány veřejnosti.

Analýza se zaměří na identifikaci specifických populistických prvků, a to s cílem poskytnout komplexní přehled o charakteru politické rétoriky během těchto debat. Výsledky této analýzy budou v poslední části analytické práce zhodnoceny se stanovenými výzkumnými otázkami a hypotézami, které byly stanoveny následně:

VO1: Jak se mění četnost a povaha použití populistických prvků během jednotlivých debat?

VO2: Jaký je charakter a četnost užívání populistických prvků ve vybraných televizních debatách jednotlivými kandidáty?

H1: Zkoumané populistické prvky jsou častěji využívány politickými aktéry s menším podílem veřejné podpory než subjekty s větším politickým vlivem.

H2: Zkoumané populistické prvky jsou častěji využívány politickými aktéry, kteří jsou součástí politických subjektů již dříve označovaných za populistické.

H3: V rámci sledovaných televizních debat se zkoumané populistické prvky nejčastěji objevují v kontextu ekonomické nestability, kritiky současné vlády a války na Ukrajině.

Tato práce tedy nejenže představuje příležitost pro analýzu současného politického diskurzu, ale také přispívá k širšímu porozumění dynamiky populismu v kontextu užití jeho

prvků v médiích, konkrétně v televizních debatách. Skrze kombinaci teoretického uchopení a empirické analýzy nabízí komplexní pohled na to, jak populistické prvky formují politickou komunikaci v českém prostředí.

1 Definice populismu

Výraz populismus se stává stále běžnějším termínem v diskusích ve veřejném diskurzu, kde je často zmiňován jak politickými analytiky, médii, tak samotnými politiky, kteří se vzájemně obviňují z toho, že se dopouštějí populistického chování (Kubát, 2016). Tento pojem se tak stal populární nálepkou, která je široce využívána nejen pro kritiku politických oponentů, ale i jako způsob, jak popsat určité politické strategie nebo postupy. Přestože se koncept populismu stal předmětem intenzivního akademického zkoumání po mnoho let, jeho přesný význam zůstává neuchopitelný a často zpochybňovaný (Havlík & Pinková, 2012). Díky nejednoznačnosti docházíme k situaci, kdy není zřejmé, na základě jakých kritérií jsou konkrétní politické ideje, subjekty nebo dokonce politici sami označováni za populistické médii nebo politologickými odborníky. Situace nejenže ukazuje na složitost, komplikovaný a mnohoznačný charakter tohoto termínu (Bale, Kessel & Taggart, 2011), ale také na jeho nadužívání v politickém diskurzu, kde může být použit k diskreditaci bez pevného a jasného odůvodnění, což dále přispívá k jeho obecné nejasnosti a zmatku ohledně jeho skutečného významu (Smolík, 2018). Tento pohled sdílí i autorka Margaret Cannovan, která označuje populismus za nejasný a vágní termín s problematickým vymezením, což značně komplikuje vytvoření všeobecné teorie (Cannovan, 1999).

V kontextu této diskuse Flavia Freidenbergová (2007) identifikuje šest klíčových problémů, které komplikují snahu o definování populismu a jeho konzistentní aplikaci v rámci politologického výzkumu. Ty jsou následující:

1. Koncept populismu se vyznačuje nejasností, což znamená, že jeho význam se neváže přímo k specifickému termínu a chybí mu jasné vymezení v rámci jednoznačné oblasti (např. politiky, ekonomie, psychologie). Tento nedostatek jasného zařazení ztěžuje jednotnou interpretaci.
2. Populismus trpí nedostatkem přesné empirické definice, což vede k jeho vágnosti a nejasnosti ohledně jeho rozsahu a základních charakteristik.
3. Vědecké zkoumání populismu čelí obecným výzvám spojeným s poznáním, kdy každý výzkumník přistupuje k tématu s vlastním intuitivním pochopením, což může ovlivnit jeho interpretaci.
4. Amorfní povaha konceptu populismu přináší riziko, že se stane příliš neurčitým a v důsledku toho může ztratit svůj obsahový význam.

5. Problematika obecnosti a specifčnosti konceptu populismu zahrnuje obtížnost najít rovnováhu mezi příliš úzce zaměřenou definicí, která by byla příliš vázaná na konkrétní kontext, a příliš obecnou definicí, která je složité použít v empirickém výzkumu.

6. Některé přístupy k populismu jsou ovlivněny předsudky, přičemž někteří výzkumníci, zejména ti, kteří se zabývají studiem tohoto fenoménu v rozvojových zemích, jej mohou považovat za projev nižšího stadia politického vývoje. Mnoho liberálně orientovaných intelektuálů navíc populismus považuje za negativní sociální fenomén.

Z etymologického hlediska termín "populismus" vychází z latinského slova "populus", které v překladu znamená "lid" (Decker, 2003). Jeho původ sahá až do politických kořenů Americké lidové strany (American People's Party) ve Spojených státech amerických během 90. let 19. století, kdy byl tento výraz poprvé použit v politickém diskurzu. Tato strana se zasazovala o zastupování zájmů zemědělských a pracujících vrstev, které se cítily opomíjeny nebo znevýhodněny v důsledku rostoucího vlivu průmyslových a finančních elit (Jagers, 2006). Populistické strany a hnutí, i přes svou různorodost, od té doby spojuje snaha o mobilizaci "obyčejných lidí" ve střetu s těmito elitami.

V dnešní době se populismus jeví jako komplexní a široký koncept, který se v politických studiích a diskurzích objevuje s různými, často i protikladnými, charakteristikami a definicemi. Přestože existuje určitá obecná shoda mezi odborníky ohledně toho, kdo může být považován za populistického aktéra, hlubší konsenzus o klíčových aspektech a základních rysech, které by definovaly populismus jako jednotný a soudržný fenomén, zatím nebyl nalezen (Havlík & Pinková, 2012).

Přestože v akademické komunitě panuje určitá nejednotnost ohledně toho, co přesně tvoří středobod a jasnou definici populismu, existuje mezi odborníky, kteří se touto tematikou zabývají, konsenzus ohledně některých základních rysů charakterizujících tento politický fenomén. Tito autoři, přestože se mohou rozcházet v názorech na specifické nuance a dimenze konceptu, najdou společné východisko v určení klíčových charakteristik populismu.

Tato diskuse s odkazem na etymologické hledisko a historii populismu přivádí na povrch klíčovou charakteristiku populismu, která se těší širšímu souhlasu mezi akademiky – jde o inherentně konfliktní a protikladný vztah mezi "obyčejným lidem" a "elitami" (Mudde, 2004). Tento antagonismus, považovaný za základní stavební kámen populismu, zdůrazňuje hluboký rozkol mezi zájmy a hodnotami obecné populace a těmi, kteří jsou na pozicích moci. Tato dichotomie nejenže může definovat populismus, ale také podtrhovat

jeho apel na politickou a sociální spravedlnost, přičemž zdůrazňuje snahu o přeformulování nebo narušení stávajících mocenských struktur. Tento aspekt je zvláště významný, protože přestože existují různé interpretace a přístupy k populismu, právě tento konflikt mezi lidem a elitami se objevuje jako společný jmenovatel, kolem kterého se shromažďuje většinový akademický konsensus (Stanley, 2008).

Například v díle *Populism and the Mirror of Democracy* politický teoretik Francisco Panizza definoval základní stavební prvky, které tvoří analytické jádro populismu. Toto jádro se skládá ze tří klíčových a vzájemně propojených atributů: vytváření obrazu lidu a elit jako jednotných skupin, zdůraznění protikladného vztahu mezi těmito dvěma skupinami a vnímání lidu jako morálně čistého nositele suverenity (Panizza, 2005). Při srovnání definice populismu od Bena Stanleyho s konceptem Francisca Panizzy zjistíme, že oba teoretici nacházejí společnou půdu v třech již zmíněných aspektech. Ben Stanley nicméně svou analýzu obohacuje o další definující prvek. Podle jeho interpretace je možné populismus dále popsat jako obhajobu zájmů "obyčejného lidu" a kritiku "elit", což přidává další rozměr k jeho charakterizaci (Stanley, 2008).

Elity jsou často charakterizovány dle akumulace moci, ať už v politickém, ekonomickém, finančním či jiném prostředí. Jsou považovány za vnější nebezpečí, proti kterému je nutné se postavit, protože působí primárně ve prospěch vlastních zájmů (Jagers & Walgrave, 2007). Naopak lid v kontextu populismu chápán jako homogenní entita, která stojí v opozici vůči elitám. Je konstruován jako morálně čistý a suverénní, což znamená, že je vnímán jako základní zdroj legitimacy a politické moci. V tomto konceptuálním rámci jsou "obyčejní lidé" idealizováni a oslavováni jako základní a pozitivní síla ve společnosti, v ostrém kontrastu k "elitám" (Panizza, 2005).

Dle Jagerse a Walgraveho (2007) se „*populismus vždy vztahuje k lidu, ospravedlňuje své konání odvoláváním se k obyčejným lidem a identifikováním se s nimi, je zakořeněn v anti-elitistických postojích, považuje lid za jednotitou skupinu bez vnitřních rozdílů, tedy kromě velmi specifických kategorií lidí, jež jsou naopak subjektem exkluzivní strategie.*“

V jádru populismu leží tedy myšlenka homogenní politické entity, tedy lidu, který je prezentován jako jednotný nositel politické vůle. Tento lid je zobrazován v opozici vůči elitám a možným dalším nepřátelským skupinám. Podle určitých autorů tyto charakteristiky tvoří základní definování populismu, a v odborné literatuře existuje na těchto kritériích široký konsensus.

1.1 Přístupy k populismu

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že je problematické přímo a jednoznačně definovat populismus, což odráží komplexitu a mnohoznačnost tohoto fenoménu. Nicméně, přes tuto rozmanitost v interpretacích, lze identifikovat určitou míru konsensu mezi odborníky ohledně specifických klíčových vlastností, které jsou považovány za charakteristické pro populismus. Tento shodný bod se týká způsobu, jakým populismus artikuluje vztah mezi "lidem" a "elitami", zdůrazňující protikladnost a konflikt mezi těmito dvěma skupinami. I když se jednotlivé definice mohou lišit v detailních aspektech, jako je například specifické pojetí "lidu" nebo "elit", existuje všeobecná shoda na tom, že populismus se vyznačuje apelováním na širokou veřejnost proti vnímaným elitám, které jsou obviňovány z ignorování nebo potlačování zájmů obyčejných lidí (Rooduijn, 2014).

Nejednoznačnost v definici populismu otevřela dveře k širokému spektru teoretických přístupů k tomuto tématu od různých autorů. Například Dvořáková, Buben a Němec (2012) poskytují zajímavý pohled na tuto problematiku tím, že identifikují a rozdělují populismus do několika základních kategorií. Tyto kategorie představují různé způsoby, jakými lze populismus pochopit a interpretovat:

1. Populismus jako idea
2. Populismus jako styl
3. Populismus jako strategie

1.1.1 Populismus jako idea

V akademických kruzích je obecně přijímáno, že populismus je nejlépe chápán jako ideologie. Tento pohled je tak rozšířený, že Oxford Handbook of Ideologies zahrnul kapitolu o populismu, čímž se tato perspektiva stala běžně akceptovanou (Mudde & Kaltwasser, 2013). Archetypální příklad tohoto přístupu lze najít v práci Alberta Albertazziho a McDonnella o vzestupu populismu v západní Evropě na počátku 21. století. Představují populismus jako ideologii, která „staví ctnostný a homogenní lid proti skupině elit a nebezpečných "jiných", kteří jsou společně vykreslováni jako ti, kteří zbavují (nebo se snaží zbavit) suverénního lidu jeho práv, hodnot, prosperity, identity a hlasu.“ (Albertazzi & McDonnell, 2008).

Koncept populismu jako ideje je založen hlavně na práci Case Muddeho, významného nizozemského politologa specializujícího se na populismus. Mudde charakterizuje populismus jako "thin centred ideology", což znamená, že vidí společnost rozdělenou na dva

homogenní a protichůdné skupiny - "čistý lid" a "zkorumpovanou elitu". Podle něj by politika měla reflektovat vůli lidu (Mudde, 2004). Taktéž ale upozorňuje, že populismus, ačkoli je chápán jako ideologie, není tak komplexní nebo vyvinutý jako jiné ideologie, jako je liberalismus nebo socialismus. Tyto tradiční ideologie jsou vnímány jako více rozvinuté a komplexní ve svém pojetí a struktuře.

Mudde tedy naznačuje, že i když je populismus relevantní a důležitý pro pochopení určitých politických hnutí a tendencí, neměl by být považován za stejně rozsáhlý a komplexní ideologický systém, jako jsou zmíněné ideologie (Mudde, 2004). Oproti komplexním ideologiím, které poskytují odpovědi na širokou škálu politických otázek vycházejících ze společnosti, tenká ideologie, jakou je populismus, toto nedokáže. Tato "tenkost" populismu umožňuje jeho snadné spojování s různými, někdy i diametrálně odlišnými ideologiemi. Tento aspekt vysvětluje, proč populismus často nacházíme v různých formách a projevech a jen vzácně se objevuje v jeho "čisté" podobě (Mudde & Kaltwasser, 2017).

Stejně jako Mudde, i Daniele Albertazzi a Duncan McDonell ve své knize "Twenty-First Century Populism" vnímají populismus jako ideologii. Definují ho jako systém, který staví proti sobě mravně čistý a jednotný lid a skupinu elit a vnímaných vnějších nepřátel, jež jsou zobrazováni jako hrozba pro práva, hodnoty, prosperitu, identitu a hlas obyčejných lidí (Albertazzi & McDonell, 2008). Albertazzi a McDonell zdůrazňují, že populismus je velmi flexibilní a může se snadno spojit s různými politickými ideologiemi (levicovými, pravicovými, reakcionářskými, progresivními, reformními nebo revolučními) a ekonomickými programy (od státního plánování po neoliberalismus). Díky této schopnosti adaptace může populismus nalézt oporu v různých sociálních skupinách a typech politických režimů (Tamtéž).

Autoři také uvádí, že populismus může být integrován do tradičních "plnohodnotných" ideologií, jako je liberalismus nebo socialismus. Tím může populismus získat charakteristiky úplné ideologie (Tamtéž).

Podle Paula Taggarta je propojení populismu s širšími, většími, ideologiemi dáno tím, že populismus je často reakcí na tradiční reprezentativní politiku, ale sám o sobě nenabízí žádnou komplexní alternativu (Taggart, 2002). To znamená, že i když populismus kritizuje stávající politický systém, často nepřináší konkrétní vize nebo komplexní politické řešení. Jde spíše o reakci na nedostatky současného politického systému než o samostatný, ucelený ideologický rámec. Toto uvažování otvírá možnost považovat populismus nejen za kritiku

existujícího systému, ale i za podporu přímější formy demokratického zapojení občanů, což by mohlo být samostatnou alternativou k tradičním politickým systémům (Kaltwasser, 2012)

1.1.2 Populismus jako strategie

Dalším pozorovaným přístupem, jak nahlížet na chápání populismu, je vnímat populismus jako politickou strategii. Například autor Alan Ware (2002) definuje populismus jako „*politickou strategii využívanou širokým spektrem politiků*“, zatímco Hans-Georg Betz (2002) jej prezentuje jako „*především politickou strategii, jejíž politická rétorika je výzvou latentních stížností a apelování na emoce vyvolané těmito stížnostmi.*“ Robert R. Barr (2009) dále považuje populismus za „*masové hnutí vedené outsiderem nebo rebelujícím politikem, který se snaží získat nebo udržet moc prostřednictvím anti-establishmentových apelů a plebiscitárních vazeb.*“

Politicko-strategický přístup má jako svého hlavního zastávce Kurta Weylanda. Ten má dlouhou historii jako analytik latinskoamerického populismu, ale v poslední době se také zaměřil na zkoumání forem populismu v Evropě a ve Spojených státech. Podle něj lze populismus nejlépe definovat jako politickou strategii, při které personalistický vůdce hledá nebo vykonává vládní moc na základě přímé, nezprostředkované, neinstitucionalizované podpory od velkého počtu většinou neorganizovaných následovníků (Weyland, 2001).

Kurt Weyland klade zvláštní důraz na osobnost politického lídra a jeho konání, což označuje termínem "vůdcovský centrismus". Tento přístup odráží názor, že obyčejní lidé jsou příliš neuspořádaní a nerozhodní, aby mohli efektivně jednat samostatně. V důsledku toho přenechávají rozhodování v rukou charizmatického lídra, který prohlašuje, že jedná v souladu s vůlí lidu. Nicméně ve skutečnosti tento lídr často jedná podle svých osobních zájmů a ignoruje své původní závazky vůči lidu. Tato strategie vede k centralizaci moci v rukou jediného jedince a často dochází ke zneužití důvěry veřejnosti, protože lídr upřednostňuje své vlastní cíle nad skutečnými potřebami a přáním lidu (Kaltwasser a kol., 2017).

Cílem populistického lídra je poskytnout směr a cíle svým stoupencům a následně je mobilizovat k dosažení těchto cílů (Kaltwasser a kol., 2017). Pro vytvoření pevných vazeb mezi sebou a svými voliči využívá různé komunikační nástroje, jako jsou televizní vysílání, veřejná vystoupení, sociální média a reklamní poutače. Vytvářený vztah často působí uměle a je založen na sdílení nepřátelských postojů vůči elitám, uprchlíkům či cizincům, stejně jako na mobilizaci příznivců pro "hrdinské mise". Tento vztah také plní potřebu některých

voličů cítit se součástí silně propojené komunity, která je loajální charismatickému a odvážnému lídrovi. Tohoto efektu je dosaženo prostřednictvím strategicky navržené komunikace a aktivit, které zdůrazňují společné hodnoty, cíle a nepřátelství vůči vnímaným hrozbám nebo vnějším skupinám (Zúquete, 2007).

Ačkoli se autor věnoval především latinskoamerickým podmínkám populismu, Weyland ukazuje taktéž na různé příklady v Evropě, kde se tento přístup projevuje, včetně nizozemských politiků Fortuyna a Wilderse, francouzských Le Penů, italských politiků Berlusconiho a Salviniho, rakouského Haidera, polského Kaczyňského, slovenského Mečiara, maďarského Orbána, bulharského Borisova a tureckého Erdoğana. Tito politici vůdci demonstrují široké zastoupení a adaptabilitu politicko-strategického přístupu mimo jeho původní latinskoamerický kontext (Weyland, 2021).

1.1.3 Populismus jako styl

Koncept chápání populismu jako specifického politického stylu je poměrně nedávným přístupem v politologii a dosud se vyvíjí, aby dosáhl stejného uznání jako dva dříve uznávané přístupy. Tento trend získává na významu zejména v důsledku pokračujících proměn v oblasti informací a médií. S rostoucím vlivem digitálních a sociálních médií a s poklesem tradičních tiskových a vysílacích médií, se stále více ukazuje, že tento nový přístup k pochopení populismu nabízí cenné perspektivy pro studium současné politické dynamiky. Tento přístup zohledňuje klíčovou roli, kterou hrají média a technologie ve formování politické komunikace a veřejného mínění, což je zásadní pro pochopení současného populismu.

Rychlá komunikace, nepřetržitě zpravodajství dostupné 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, vzestup popularity internetu a následné rozšíření sociálních médií měly značný dopad na politický svět. V současné době, kdy tradiční média ztrácejí svůj vliv a běžně uznávaní mediální gatekeepři ztrácejí svou relevanci, došlo k významným proměnám v oblasti politické komunikace. Tyto změny se projevují nejen v tom, jak politici komunikují se svými voliči, ale také v tom, jak jsou politické zprávy prezentovány a šířeny veřejnosti. Rozvoj digitálních technologií a sociálních médií znamená, že politické zprávy a informace jsou nyní šířeny rychleji a interaktivněji než kdy jindy, což zásadně mění způsob, jakým veřejnost vnímá a reaguje na politické události.

Benjamin Moffitt a Simon Tormey, dva významní političtí vědci z Austrálie, v roce 2013 představili nový pohled na populismus jako na specifický politický styl. V článku s

názvem "Rethinking Populism: Politics, Mediatisation and Political Style" nabízejí definici politického stylu jako soubor vystupování, které slouží k formování politických vztahů (Moffitt & Tormey, 2014).

V jejich pojetí se populismus neprojevuje pouze jednosměrně, ale spíše jako vzájemná interakce mezi populistickým lídrem a jeho voliči, což představuje určitou formu politického výkonu. Argumentují, že ztráta důvěryhodnosti v tradiční, mainstreamovou politiku, která je patrná z poklesu ideologických rozdílů, změny třídní dynamiky v politice a odtržení běžných občanů od klasické stranické politiky, vedla k větší důraznosti na stylizaci v politice.

Podle nich nyní místo tradičních faktorů, které dříve formovaly naše chápání politiky, převládají specifické styly a metody prezentace, což má klíčový význam pro současnou politickou scénu (Tamtéž).

Moffitt a Tormey uvádějí tři základní ukazatele populistického stylu:

1. Volání k lidu
2. Vnímání krize, hrozby nebo rozkladu
3. Špatné chování (Tamtéž).

Centrálním prvkem, který definuje populistický styl, je přímé oslovování a apelování na "lid". V populistické rétorice je "lid" nejen hlavním cílem komunikace, ale také základním referenčním bodem pro argumentaci populistických vůdců. Toto volání k lidu je základem, na kterém populisté staví svůj vztah s veřejností a legitimizují své politické postoje.

Dále, vnímání krize je klíčovým prvkem v populistickém diskurzu, který zvýrazňuje společenské problémy a představuje je jako bezprostřední hrozby pro občany. Tyto krize mohou být spojeny s celou řadou témat, od imigračních otázek po ekonomické problémy. Populisté krize využívají k posílení svého narativu a zdůraznění potřeby okamžitého řešení. K tomu často používají jednoduchý, přímý jazyk, aby byla politika vnímána jako nástroj řešení těchto krizí, což zjednodušuje komplexní politické otázky a činí je srozumitelnějšími pro širokou veřejnost. K přímému a jednoduchému stylu mluvy se často přidává i politická nekorektnost. Populisté tím demonstrují, jak se odlišují od "zkorumpovaných elit", které jsou často vnímány jako odtržené od běžných lidí a technokratické. Použití slangu a vulgárních výrazů je dalším nástrojem, jak odlišit populisty od tradiční politické třídy (Tamtéž).

Tyto prvky jsou zvláště významné v době po vzestupu internetu a sociálních médií, které změnily způsob, jakým lidé vnímají a interagují s politikou. Tento posun vyžaduje

nové metody a přístupy ve vědeckém výzkumu populismu, aby se lépe porozumělo jeho vlivu a dynamice v současném politickém prostředí.

Kurt Sengul je jedním z mála autorů, kteří se zaměřují na teorii, kterou dříve představili Moffitt a Tormey. Ve svém článku nazvaném *Populism, democracy, political style and post-truth: issues for communication research* přezkoumává mnoho konceptů a přístupů, které jsou rovněž relevantní pro studium populismu. Tvrdí, že populismus by měl být studován prostřednictvím holistického přístupu s důrazem především na "jeho afektivní, komunikační a performativní rozměry". Výzkum komunikace – jak to Sengul nazývá – by měl být základem pro pochopení populismu (Sengul, 2019).

2 Významné prvky populistické rétoriky

Ernesto Laclau poukazuje na to, že otázka, zda je nějaké hnutí populistické, není přínosná. Podle něj je chybně formulovaná a měla by být nahrazena otázkou, která reflektuje míru populismu: „*Do jaké míry je nějaké hnutí populistické?*“ (Laclau, 2013).

Pro účely mé práce je tedy klíčové teoreticky definovat a vymežit specifické aspekty populistické rétoriky, které využívají političtí lídři označovaní za populisty. Důkladné teoretické vymezení těchto aspektů umožní jejich detailní zkoumání v analytické části této práce, což povede k hlubšímu porozumění mechanismům, jakými populismus rezonuje s veřejností a jeho vlivu na politický diskurz.

2.1 Verbální útoky na oponenty

V politických kampaních bývá často pozorováno přímé napadání oponentů, což zahrnuje akce jednoho politického aktéra proti jinému, nebo proti jejich cílům či programům a obvykle se projevuje ve formě verbálních útoků na politické soupeře, jejich politické návrhy, hodnoty, charakter a další aspekty (Nai, 2018). Tyto negativní útoky jsou často preferovány před pozitivní prezentací vlastních silných stránek (Nai & Walter, 2015).

V kontextu populismu, politici často používají rétoriku, ve které obviňují své protivníky ze zodpovědnosti za různé společenské problémy, zatímco sami sebe prezentují jako zachránce a zastánce "obyčejných lidí". Snaží se vytvořit osobní a neformální vztah s širokým spektrem voličů, čímž se stávají hlasem "tiché většiny" a sjednocujícím prvkem v rámci společnosti. Tato strategie může být v rozporu se základními principy demokracie, protože se zaměřuje na osobní zájmy lídra, vyhýbá se otevřenému dialogu a nerespektuje

pravidla férové soutěže. Typickým příkladem je snaha ovládnout média a vytvářet konflikty mezi veřejností a vládními institucemi. (Weyland, 2013).

Nai (2018) rovněž rozlišuje mezi dvěma základními typy útoků v negativních kampaních. První jsou "issue-based" nebo "policy-based" útoky, zaměřené na specifické politické otázky nebo politiku soupeřů, které populistický lídr považuje za chybné. Druhý typ, "person-based" útoky, jsou zaměřeny přímo na osobu protikandidáta, s cílem odhalit jejich osobní nedostatky, jako jsou charakterové vlastnosti, hodnoty nebo chování. Tyto dva typy útoků se liší nejen v povaze, ale i v dopadu, který mají na jejich uživatele. Útoky zaměřené na charakter byly shledány efektivnějšími než ty, které se soustředí na politické návrhy soupeře (Brooks & Geer, 2007).

Negativní kampaň a útoky jsou strategie zaměřené na získání podpory nerozhodnutých voličů nebo na snížení jejich sympatií k oponentům. Tato taktika nepřímou podporu pro kandidáty, kteří ji uplatňují, tím, že oslabuje pozitivní vnímání jejich protivníků u voličů (Lau, Sigelman et al., 2007).

2.2 Rozdělení na „lid“ a „elity“

Populističtí lídři se často prezentují jako síla stojící mimo tradiční politické spektrum, což ztěžuje jeho zařazení do klasického pravo-levého schématu. Tato skupina se obvykle vykresluje jako oběť manipulace a represí ze strany etablovaných politických struktur, přičemž svůj boj proti těmto silám prezentuje jako snahu o nápravu nespravedlností v současném politickém systému (Učeň, 2007).

Populisté se tak snaží vykreslit jako zastánce "obyčejného člověka", vzdorujících nespravedlnosti a zneužívání moci ze strany politických elit. Pro získání podpory veřejnosti se populisté spoléhají na výkonné komunikační strategie, včetně používání zjednodušené, přístupné a často emocionálně nabitě rétoriky, která je navržena tak, aby rezonovala s frustracemi a obavami běžných lidí (Tamtéž).

Tato rétorika se vědomě odlišuje od jazyka, kterým se vyjadřují tradiční politické strany a elity, a snaží se vytvořit pocit sounáležitosti mezi populisty a širokou veřejností. Tato strategie nejenže zdůrazňuje rozdělení mezi "námi" (obyčejnými lidmi) a "nimi" (politickými elitami), ale také slibuje, že právě populisté jsou ti, kdo mohou přinést změny a nápravu do systému, který je vnímán jako odtržený od potřeb obyčejných lidí. (Učeň, 2007).

Populistická komunikační strategie se zakládá na základním klíčovém prvku, který spočívá v apelování na obecnou představu o "lidu". Populisté se obrací na široce definovanou, avšak neurčitou skupinu obyvatel, jako je například "mlčící většina", která má pocit, že její hlas není dostatečně zastoupen nebo vyslyšen. Tato nejednoznačnost je pro populisty výhodná, protože jim umožňuje oslovit a sjednotit velmi rozličné segmenty populace pod jednotným pojmem "lid", což napomáhá k rozšíření jejich potenciální podpory mezi voliči. (Mudde, 2004).

Oproti „lidu“ stojí „ti druzí“, elity, které jsou obecně považovány za zkorumpované, strůjce společenských problémů, jež se nesoustředí na potřeby a zájmy obyčejných lidí (Rooduijn, 2014). Autorská dvojice Moffitt a Torney avšak zmiňuje, že pojem "druzí" nemusí vždy automaticky odkazovat na elitu a že tato elita nemusí být vždy vnímána jako zkorumpovaná. Klíčovým aspektem je konkrétní kontext, v němž se za primární nepřátele mohou považovat i jiné sociální skupiny, jako jsou přistěhovalci nebo žadatelé o azyl (Moffitt & Torney, 2014).

2.3 Volání po referendech a anti-institucionalismus

Všeobecně se věří, že společnost prosperuje, pokud v ní panuje důvěra v její systémy. Naopak, pokud se úroveň důvěry snižuje, negativně to ovlivňuje sociální a politickou strukturu. Například skandály či korupce snižují důvěru v politiky a jimi vedené instituce, což vede ke ztrátě zájmu o tradiční politické systémy. Toho využívají populističtí aktéři ve svůj prospěch, protože lidé hledají alternativy, kde by mohli vyjádřit svůj nesouhlas a frustraci. (Fieschi & Heywood, 2004).

Místo toho, aby populističtí aktéři usilovali o prohlubování důvěry a spojení lidí s institucemi, cílí na vytvoření přímého, osobního spojení mezi lidmi a jimi samotnými (Kyselka, 2019). Populistické subjekty pak nabízí lidem možnost aktivního zapojení do politického dění, decentralizaci politické moci mezi širší spektrum lidí a podporuje principy radikálnější demokracie jako alternativu k tradičnímu modelu liberální demokracie s centralizovanou mocí (Kaltwasser, 2017).

V návaznosti na to populisté často vyzývají k uspořádání referend o specifických politických tématech, ne s cílem rozvíjet demokratickou debatu mezi občany za účelem hledání společných řešení, ale spíše jako způsob, jak posílit svou vlastní argumentaci pro konání referenda. Takto využívají názory určité části společnosti k legitimizaci svého požadavku na referendum jako vyjádření vůle celé populace (Müller, 2016).

Důležité je také zmínit, že dle Mullera (2016) populisté neodmítají instituce zcela jako takové. Spíše se staví proti těm institucím, které podle nich neslouží "morálně správným" politickým cílům. Morálně správné výsledky jsou pro ně ty, které odrážejí jejich představu o tom, co je spravedlivé. Když jsou populisté v opozici, často kritizují stávající instituce za to, že neslouží obecnému dobru nebo vůli lidu. Tato kritika je způsob, jak zdůraznit jejich vnímání nedostatků v systému. Avšak jakmile se populisté dostanou k moci, jejich postoj k institucím se mnohdy mění- jsou ochotni podporovat instituce, pokud je mohou přetvořit nebo využít tak, aby odrážely a podporovaly jejich vlastní politické cíle a ideály (Tamtéž).

2.4 Přinášení jednoduchých řešení

Z pohledu populistů lze nejdiskutovanější a nejvážnější problémy společnosti vyřešit jednoduše a přímočaře, což je v kontrastu s komplexnějšími řešeními, které používá politický establishment. Například navrhují řešení terorismu zákazem Koránu, či stavěním zdí v reakci na migrační vlnu. Podle populistů by odstranění "elit" z mocenských pozic a zaváděním těchto jednoduchých opatření vedlo k prosperitě země (Bermann, 2020).

Populistická rétorika vychází z myšlenky, že nabízí přímá řešení komplexních problémů, a obviňuje "elitu" z toho, že ignoruje vůli "lidu" a skrývá své skutečné záměry. Kdyby byli upřímní, implementovali by tyto snadné a jednoduché řešení. Tato rétorika často využívá zjednodušených argumentů a emocionálního jazyka k přesvědčení veřejnosti, že jejich řešení jsou nejen efektivní, ale také nezbytná. Často zdůrazňují nutnost rychlého jednání a prezentují sebe jako jediné, kdo může "opravdové" problémy lidu vyřešit. (Tamtéž).

Taktéž autor Andrej Školay (2000) se shoduje s předchozím autorem, že populisté mají sklon k využívání vyhrocené a konfrontační politické rétoriky, která zjednodušuje složité problémy a nabízí zdánlivě jednoduchá, konkrétní, avšak často nejasně definovaná řešení. Typický populistický politik se prezentuje jako "obyčejný člověk" s porozuměním pro potřeby a problémy "obyčejných lidí", v opozici vůči vnímaným korumpovaným elitám. Současně veřejně prohlašuje, že reprezentuje znevýhodněné, málo zastoupené nebo nejasně definované skupiny lidí, s cílem sjednotit co nejširší možnou skupinu potenciálních voličů.

2.5 Komunikace strachu

Apel na strach je podle Heinischa (2003) základním rysem populistické komunikace, kdy populisté komunikují ať už reálné, či pouze pomyslné hrozby a podněcují obavy ze ztráty národní identity či ekonomické prosperity.

Rétorika strachu často zdůrazňuje, jak moc se snižuje schopnost státu chránit občany uvnitř jeho hranic. Jejím cílem je upozornit na potenciální ohrožení kulturních hodnot a možný úpadek tradiční kultury. Tento druh komunikace se opírá o několik klíčových bodů, jako je například obava z toho, že místní obyvatelé přijdou o práci kvůli přistěhovalcům, nebo že imigranti narušují fungování sociálního systému, čímž poškozují zranitelné skupiny a seniory (Laclau, 2005).

Součástí této rétoriky je také dramtizace, což je úmyslné přehánění a vyvolávání kontroverze za účelem zvýšení pozornosti a podporování společenské polarizace. Dramtizace může zahrnovat i porušování běžných společenských norem, jako je například odmítání určitého náboženství, které je pak prezentováno jako nebezpečná totalitní ideologie. (Tamtéž).

Je to strategie, která vyvolává pocit naléhavosti a nutnosti rychlé reakce kvůli vnímanému blížícímu se nebezpečí. Takový způsob komunikace je důležitý pro populistickou rétoriku, protože umožňuje efektivněji zapojit širší skupinu lidí. Když se lidé obávají bezprostředního ohrožení, je pravděpodobnější, že budou více motivováni k podpoře či konkrétní akci (Salmela, 2017).

2.6 Šíření pocitu krize

Populisté využívají rétoriku šíření pocitu krize jako klíčový nástroj ve svém politickém diskurzu, přičemž krize může mít mnoho podob. Mohou to být krize politické, vytváření pocitu ekonomického kolapsu, krize sociální nerovnosti, nebo dokonce morální úpadek společnosti (Rooduijn, 2014). V populistické narativu jsou často označovány za viníky těchto krizí selhávající politické a ekonomické elity, které jsou prezentovány jako neschopné, odtržené od reality a zkorumpované. Tato naprostá selhání elit jsou pak využívána populistickými aktéry k posílení vlastní pozice, kdy argumentují, že jsou schopni obnovit pořádek a stabilitu, a často slibují návrat k jednodušším, "lepšími" časům (Panizza, 2005).

Když nastane politická krize, lidé začnou ztrácet důvěru ve vládu a politické instituce. Tato klesající důvěra může být příčinou dalších společenských krizí. Tento stav se stává

ideálním prostředím pro populisty, protože veřejnost hledá alternativní řešení a je více otevřená novým nebo radikálním názorům. Populismus se tak v demokratických společnostech často objevuje jako reakce na vnímání selhávajících stávajících politických struktur (Canovan, 1999).

Je však důležité si uvědomit, že ne každá krize automaticky vede k vzestupu populistických hnutí. Pro úspěch populismu je klíčové, jak efektivně jsou tyto krize využívány a interpretovány populistickými aktéry (Panizza, 2005). Populisté se snaží vystupovat jako zastánci "obyčejných lidí", a v rámci své rétoriky často zveličují existující krize, šíří mezi lidmi pocit ohrožení a vyvolávají nepřátelství vůči elitám či jiným skupinám, které obviňují z mnoha problémů. Tato strategie má za cíl vytvořit silný emocionální vztah mezi populistickými vůdci a jejich voliči.

Klíčové pro populisty není, zda jsou jejich tvrzení o krizích a nekompetentnosti elit pravdivá, ale spíše, aby byla přijímána veřejností a cílovými skupinami. Efektivita této rétoriky spočívá v schopnosti populistů přesvědčit lidi, že nabízejí jediné řešení a že jsou opravdovými zastánci zájmů "obyčejného člověka" (Rooduijn, 2014).

Analytická část

V analytické části této práce budeme vycházet z poznatků teoretické části, ve které byla popsána definice populismu a následně vybrané konkrétní prvky populistické rétoriky. Poznatky získané v teoretické části bakalářské práce budou následně aplikovány do praxe.

Konkrétně práce sleduje, jak se tyto populistické prvky projevují a jejich četnost v diskusích ve čtyřech televizních debatách, které poslouží jako hlavní zdroj dat pro tuto analýzu. Tyto debaty byly vybrány jako relevantní zdroj informací pro sledování použití a četnost populistických prvků, neboť jejich volba je založena na skutečnosti, že se jedná jak o veřejnoprávní média, tak i média soukromá a taktéž se v těchto debatách představili všichni kandidáti, což nám umožňuje získat komplexní pohled na četnost užití populistických prvků v televizních debatách.

3 Metodologie

V analytické části práce budou identifikovány populistické znaky, a to na základě definovaných charakteristik uvedených v teoretické části. Pro sběr dat bude využita metoda kvalitativní obsahové analýzy, která umožní důkladnou analýzu textů přepisů zvolených televizních debat, neboť je tato metoda charakteristická pro důkladný rozbor jednotlivých zkoumaných mediálních obsahů (Schulz, 2011).

Zkoumány budou čtyři předvolební debaty, které se odehráli před prvním i druhým kolem voleb, neboť díky tomuto výběru jsme schopni pokrýt účast všech kandidujících aktérů. Data pro analytickou část budou tedy získávána z následujících debat:

- Předvolební debata TV Primy ze dne 4.1.2023
- Předvolební debata ČT ze dne 8.1.2023
- Předvolební debata TV Novy ze dne 12. 1. 2023
- Předvolební debata ČT ze dne 22.1.2023

Konkrétně bude ke zvolené metodologii přistoupeno výrokově, tedy text bude rozdělen na jednotky v podobě výroků, kdy budou podrobeny detailní analýze právě ty výroky, které obsahují definované znaky populistické rétoriky a následně tyto výroky budou kvantifikovány. Jinými slovy, ke každé jednotce budou přiřazeny kódy v podobě zkoumaných znaků. Zkoumanými znaky ve výrocích jsou:

- Verbální útoky na oponenty – Cílené verbální útoky mířené na protikandidátovu politiku, hodnoty, či charakter samotný.

- Rozdělení na „lid“ a „elity“ – V tomto kontextu není nutné, aby se jednalo výhradně o dělení mezi "čistým lidem" a "zkorumpovanými elitami", ale může se jednat o označení i dalších aktérů jako nepřátel, jejichž zájmy a jednání jsou v rozporu se zájmy obyčejných lidí.
- Volání po referendech a anti-institucionalismus – Kritika existujících politických struktur, která zahrnuje nejen vymezování se od současných politických a vládních elit, ale také kritika etablovaných, například nadnárodních, institucí.
- Přinášení jednoduchých řešení – Zjednodušující styl komunikace a navrhování jednoduchých řešení pro často složité společensko-politické problémy.
- Komunikace strachu
- Šíření pocitu krize

Četnost jednotlivých zkoumaných prvků bude pro větší přehlednost uvedena v tabulce u každé z debat. Následně budou výsledky porovnány s výzkumnými otázkami a hypotézami, které se týkají četnosti a charakteru populistických prvků v televizních debatách. Hypotézy a výzkumné otázky byly stanoveny následně:

VO1: Jak se mění četnost a povaha použití populistických prvků během jednotlivých debat?

VO2: Jaký je charakter a četnost užívání populistických prvků ve vybraných televizních debatách jednotlivými kandidáty?

H1: Zkoumané populistické prvky jsou častěji využívány politickými aktéry s menším podílem veřejné podpory než subjekty s větším politickým vlivem.

H2: Zkoumané populistické prvky jsou častěji využívány politickými aktéry, kteří jsou součástí politických subjektů již dříve označovaných za populistické.

H3: V rámci sledovaných televizních debat se zkoumané populistické prvky nejčastěji objevují v kontextu ekonomické nestability, kritiky současné vlády a války na Ukrajině.

4 Analýza četnosti významných prvků populistické rétoriky v prezidentských předvolebních debatách roku 2023

4.1 Předvolební debata TV Primy ze dne 4.1.2023

Debatu zprostředkovala komerční televize Prima. Zúčastněnými hosty byli Bašta Josef, Diviš Karel, Fischer Pavel, Hilšer Marek, Středula Josef a Zima Tomáš.

Komunikaci strachu, spolu s antiinstitucionálními prvky spojenými s kritikou současné vlády pozorujeme v první odpovědi poslance Jaroslava Bašty (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„Tak, pokud jde o rok 22, tak to byl rok, který byl plný nepříjemných překvapení, které většinou vycházeli z chybné politiky současné vlády, která dokázala za jeden rok napáchat daleko víc škody než všechny předtím. To je první moment. Druhý moment, který je, tak já kandiduji tím pádem pro to, abych odvolal vládu Petra Fialy. Kandiduji proto, abych zabránil válce, kterou tato vláda touží vyvolat.“

Bašta svým výrokem vyvolává obavy a pocit nebezpečí z údajné touhy vlády Petra Fialy vyvolat válku, což reflektuje častý argument hnutí SPD, jehož poslancem Bašta je. Argumentem kritizují úsilí vlády v podpoře Ukrajiny v konfliktu s Ruskem (Spd.cz, 2022).

Baštova kritika vlády pokračuje v ekonomické otázce v oblasti sociální pomoci lidem, která graduje ve výrok o odvolání vlády v případě, že by se stal prezidentem. To lze pozorovat v následujících výrociích (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„Druhá věc, která je tam, tak tady je třeba říct, že jakákoli pomoc ze strany státu, která říká, že se má pomáhat potřebným a podobně, tak se podívejte na to, jak to vypadá. Lidé stojí ve frontě, před třemi měsíci si požádali třeba o doplatky na bydlení a teď zjišťují, že stát nic nedělal. To je další věc.“

„Ano, a to bude první čili tohle je vysvětlení toho, proč tu vládu odvolat.“

„Celý rok nedělá to, co by dělat měla. Chová se v tomto směru tak, že nepomáhá občanům České republiky.“

„V okamžiku, kdy bude dlouhodobě proti vládě a premiérovi protestovat šedesát procent občanů, tak je to dostatečné. A ještě bych chtěl něco připomenout. Zapomínáme na historii, před deseti lety tady byla vláda, která měla sto osmnáct poslanců v poslanecké sněmovně, kteří ji podporovali. Padla, místo toho nastoupila vláda úřednická a popravdě řečeno prezidentská a byli předčasné volby. Já tento vývoj očekávám.“

Bašta v těchto výrocích jasně vykazuje další populistické prvky tím, že dělí společnost na "lid" a "elity" tvrzením, že vláda nesplňuje své povinnosti a nepomáhá občanům. Svou roli jako ochránce lidu legitimizuje svým návrhem na odvolání vlády v případě, že by se stal prezidentem, nicméně návrh na odvolání vlády překračuje ústavní pravomoci a je kritizován ústavními právníky, podle kterých prezident nemá pravomoc z vlastní vůle odvolat vládu a mohlo by se jednat o státní puč (Pika, 2023).

Další diskutovanou tematikou se stala otázka zvýšení daní, kde Jaroslav Bašta prezentuje další aspekt antiinstitucionalismu, zatímco komunikuje strach týkající se sociálních výzev, jako je potenciální zavedení placeného zdravotnictví, snížení důchodů a posunutí věku odchodu do důchodu, což připisuje vládě. Následně navrhuje jednoduché řešení těchto problémů prostřednictvím úpravy daňového systému (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„Jsem proti zvyšování daní a domnívám se, že by se měli snižovat výdaje, a ještě jedna věc. Všichni přišli o patnáct procent svého platu, což je světový rekord, protože o tolik poklesli reálné mzdy. A k tomu, kdyby vláda, a vláda hodlá zvyšovat daně, aby ti lidi ještě víc obrala. Ne, to nejde.“

„Jestliže nezvýšíme daně pro ty, kteří si to mohou dovolit, tak budeme mít placené zdravotnictví, budeme mít nižší důchody, budeme mít prodloužení věku odchodu do důchodu. Kdo to nepochopí, bude velký problém. Vláda momentálně vyhazuje peníze oknem, máme 300 miliardový dluh pro letošní rok, který bude zcela jistě překročen, a to je ohrožení, protože se potom převádí ten dluh právě na ty obyčejné lidi. A to já považuji za zcela neakceptovatelné. Takže musíme dojít k změně daňového systému a čím dříve to bude, tím lépe.“

Komunikaci strachu spolu s navrhováním jednoduchých řešení Bašta dále využívá v otázce týkající se války na Ukrajině (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„Já se domnívám, že i špatný mír je lepší než válka. A v tomto případě bych byl zcela kategoricky proti jakémukoli vyslání našich ozbrojených sil mimo území České republiky do nějaké cizí války. To je záležitost, kterou každá válka přináší. Když si vzpomenete na Koreje, na Korejskou válku, tak tam probíhalo 157 různých jednání, než to skončilo kompromisem, který nešťval obě strany. To je typický špatný mír.“

„Největší nebezpečí, které v těmhle okamžiku hrozí, je to, že se doposud lokální konflikt na Ukrajině může změnit v celoevropskou válku, mezi členskými státy NATO a Ruskou federací.“

Bašta tímto způsobem Bašta nejen vyvolává obavy z možného rozšíření konfliktu na celoevropskou úroveň, když zároveň válku označuje za cizí. Jednoduše vysvětluje návrh na řešení tohoto konfliktu v podobě historického příkladu Korejské války, jednoduchá řešení i argumentuje parafrází Cicerova výroku, že i špatný mír je lepší než válka.

Bašta se dále dopouští implicitního srovnání evropské komise se sovětským Politbyrem, čímž zpochybňuje legitimitu instituce, a tedy nacházíme užití antiinstitucionálního prvku (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„Ano, vidím, a první, kdo na to upozornil, byl právě bývalý sovětský disident Vladimír Bukovský. A já tohle, tu podobnost, která je, protože ono je toho víc, protože například evropská komise velmi nápadně připomíná Politbyro, sovětské. Mimo jiné proto, že se tam ti lidi taky navzájem v podstatě udržují a volí.“

Josef Středula ve svých výrocích rozděluje společnost na dvě antagonické skupiny tím, že zaujímá kritický postoj vůči vládním politikům (elitám). Tyto elity obviňuje z nezodpovědného hospodaření, přímo z rozhazování, s finančními prostředky, zatímco jsou občané nuceni šetřit. Občany pak staví do role „pocitivých“, čímž tento antagonistický vztah prohlubuje. Taktéž kritiku vlády můžeme považovat za vymazující se postoj proti establishmentu. Dále taktéž proklamuje strach v podobě nedostatečných financí pro zdravotnictví a důchody. Kromě toho varuje před blížící se recesí, čímž proklamuje pocit krize (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„Pokud bych se jím stal, tak bych upozornil na to, co nás čeká. Recese, obávám se toho, že politici budou přehlížet problémy lidí a firem, budou je zlehčovat, budou se tvářit, že je nutno šetřit, a přitom sami penězma rozhazují. Poukážu na to, jakým způsobem se chovají vůči lidem a jak se chovají vůči sami sobě. A jestli chtějí, aby je lidé podpořili, aby snesli to všechno, co nás čeká, tak není možné, aby se chovali jinak, než jak to ordinují lidem. Obávám se toho, že začnou šetřit právě na těch lidech, na zdravotnictví, na důchodech, a to považuji za zcela nesprávné a neakceptovatelné. Takže budu žádat vládu, budu žádat poslance, aby okamžitě přijali taková opatření, ať ochrání lidi a firmy před pády.“

„Další, těm, kteří se nevalorizovali, žádná pomoc. To znamená těm, na které přestala vláda myslet.“

„Ten propad příjmu je naprosto skandální. A místo vláda, aby tomu pomohla, tak pomohla sotva sobě a svým platům.“

„Jestliže nezvýšíme daně pro ty, kteří si to mohou dovolit, tak budeme mít placené zdravotnictví, budeme mít nižší důchody, budeme mít prodloužení věku odchodu do důchodu. Kdo to nepochopí, bude velký problém. Vláda momentálně vyhazuje peníze oknem, máme 300 miliardový dluh pro letošní rok, který bude zcela jistě překročen, a to je ohrožení, protože se potom převádí ten dluh právě na ty obyčejné lidi. A to já považuji za zcela neakceptovatelné. Takže musíme dojít k změně daňového systému a čím dříve to bude, tím lépe.“

„Stojím o váš hlas. Stojím o to, abych mohl být v čele České republiky, abych mohl hájit poctivé před nepoctivými, abych mohl dát jasně vládě najevo, že v tak vážné situaci je potřeba pomoci lidem a firmám.“

Využití prvku šíření pocitu krize potvrzuje v dalším výroku týkajícího se ekonomické krize (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„A poslední poznámku, čeká nás recese, čekají nás obrovské problémy ve firmách a my dosud nemáme schválen Kurzarbeit neboli pomoc firmám a lidem, kteří tam pracují. Protože jakmile nebudeme mít peníze v ekonomice, ekonomika bude ještě rychleji dolů.“

Středula následně nepřímou vyjadřuje podporu myšlenky referenda ohledně možnosti vybudování americké vojenské základny na našem území, když zdůrazňuje, že by obyvatelé měli být přímo zapojeni do rozhodování o této záležitosti (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„Já si myslím, že ta situace je taková, že vznikne. Zdáli to bude ke prospěchu, je teď velkou otázkou a ta debata musí nastat s ohledem na situaci, která tady je. V této chvíli se už budují kapacity, pokud vím v Mošnově, kde by měla vzniknout takováto základna, takže už to není otázka jenom otazníku, ale je to reálná skutečnost, která směřuje tímto směrem. Myslím si ale, že taková debata by měla být vedena také s obyvatelstvem a mělo by obyvatelstvo o tom vědět a mělo by dát svůj názor.“

Stejnou myšlenku, ač již napřímo, podněcuje i Tomáš Zima ve výroku (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„Česká republika, aby byla respektovaná vůči velmocím, tak musí být součástí silných aliancí, jako je Evropská unie, unie NATO, takže tady je to naše jednoznačné postavení a partnerství. Na straně druhé, o takových otázkách, jako je umístění cizích vojsk na našem území, by měli rozhodovat občané v referendu.“

Myšlenka referenda se objevuje i ve výroku Pavla Fischera, který odpovídal na otázku ohledně problematiky stejnopohlavního manželství (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„Pokud bychom ho měli předefinovat a vlastně promýšlet úplně jinak, tak je to tak zásadní celospolečenská otázka, že by snad bylo potřeba k tomu připravit například referendum, protože to nemůže rozhodnout jeden, to je opravdu věc na dlouhou politickou debatu.“

Antiinstitucionální prvky spolu s proklamací krize vykazuje ve svých výrociích i Karel Diviš, který je zejména aplikuje v podobě hrozby existujících kartelových dohod mezi společnostmi a taktéž upozorňuje na korporátní vykořisťování v daňových rájích (z vlastního zpracování, Přepis 1):

„Já si myslím, že skutečně je naprosto neakceptovatelné, aby Česká republika, která je de facto světovou velmocí ve výrobě elektřiny díky našim skvělým jaderným elektrárnám, měla nejvyšší cenu elektřiny v Evropě. Takže to je věc, na kterou by se každá jakákoliv vláda v této zemi měla zaměřit. Ale mám jiné řešení, myslím si, že by také více měl pracovat třeba antimonopolní úřad, aby jsme rozbili různé kartelové a polokartelové dohody týkající se rafinerií, to znamená ceny pohonných hmot, potravinářských řetězců, maloobchodních řetězců, telekomunikačních operátorů, protože tam jsou tržní selhání, která..“

„Já nejsem pro zvyšování daní zejména co se týká fyzických osob. Myslím si, že tam už narážíme na nějaký strop. Ale příjmovou stránku rozpočtu bychom mohli posílit i zvýšením daní, například různých nadnárodních, mezinárodních, digitálních korporací, které tady mají poměrně zajímavé zisky a daní je potom třeba v daňových rájích a odtékají ty peníze pryč. A na to bychom se měli zaměřit a neměli bychom to dovolit a neměli bychom si dovolit tunelovat naši zemi jinými korporacemi.“

Antiinstitucionální postoje byly nejvíce využívaným prvkem, konkrétně u Jaroslava Bašty a Josefa Středuly. Dále se často uplatňoval aspekt šíření pocitu krize, nejvíce u Karla Divíše a Josefa Středuly. U kandidátů Pavla Fischera, Marka Hilšera, Josefa Středuly a Tomáše Zimy nebyli v rámci analýzy vyzorovány žádné z analyzovaných populistických prvků.

Tab. 1: Četnost analyzovaných prvků v debatě na TV Prima

	Verbální útoky na oponenty	Rozdělení na „lid“ a „elity“	Volání po referendech a anti-institucionalismus	Přinášení jednoduchých řešení	Komunikace strachu	Šíření pocitu krize
Bašta Jaroslav	0	1	8	2	4	0
Diviš Karel	0	0	1	0	0	2
Fischer Pavel	0	0	1	0	0	0
Hilšer Marek	0	0	0	0	0	0
Středula Josef	0	2	5	0	0	3
Zima Tomáš	0	0	1	0	0	0

4.2 Předvolební debata ČT ze dne 8.1.2023

Debatu zprostředkovala veřejnoprávní televize Česká televize. Zúčastněnými hosty byli Bašta Jaroslav, Diviš Karel, Fischer Pavel, Hilšer Marek, Nerudová Danuše, Pavel Petr, Středula Josef a Zima Tomáš.

Při moderátorově otázce týkající se respektování výsledků voleb, vázající se na prezidentskou kampaň poslance Jaroslava Bašty, konkrétně hesla na billboardech prohlašující odvolání vlády, můžeme pozorovat znaky antiinstitucionalnosti v odpovědi pana poslance (z vlastního zpracování, Přepis 2):

„Já v tomto případě hájím zájmy dvou třetin našich občanů, kteří si myslí, že tato vláda je asociální a působí proti nim. Proto říkám, že budu-li zvolen, tuto vládu odvolám. A nesmysl to není, v Ústavě to je napsáno velmi jednoznačně. V článku 62 je naprosto jasně, že prezident jmenuje a odvolává premiéra.“

Bašta ve své odpovědi nejen vyjadřuje kritický postoj vůči současné vládě, což lze považovat za antiinstitucionální prvek, ale také se přímo vymezuje proti ní a sebe prezentuje jako člověka, který hájí zájmy občanů, čímž dochází k rozdělení společnosti na „lid“ a vládu, kterou označuje tedy za entitu představující elitu. Jedním z klíčových prvků této odpovědi je použití slova "asociální", což může být vnímáno jako velmi silný výraz kritiky.

Další projevy nesouhlasu s vládou jsou patrné ihned v následujících výrocích (z vlastního zpracování, Přepis 2):

„Prezident musí působit také jako poslední pojistka, a jestliže tady máme vládu, která zadlužuje zemi takovým způsobem, že nám hrozí dluhová spirála, která může skončit krachem, tak musí být nějaká síla, která ho zastaví. A tou je prezident.“ A taktéž: *„Budu*

respektovat výsledky prezidentských voleb. Samozřejmě. Na rozdíl od těch, kteří jen manipulují veřejným míněním.“

Důležité je taktéž vzít v potaz Baštův výrok ohledně údajné pohružce odvoláním vlády Petra Nečase prezidentem Milošem Zemanem (z vlastního zpracování, Přepis 2):

„Já v tomto případě právě považuji za velmi významné to, co Miloš Zeman udělal před 10 lety. Tehdy došlo v roce 2013 k politické krizi, a šlo o to, že by měl odstoupit premiér Petr Nečas. Miloš Zeman mu pohrozil, že použije článek 62 Ústavy ČR a že ho odvolá. V tomto případě Petr Nečas, který to přiznal veřejně, odstoupil sám. Takže nebylo zapotřebí toto udělat. A upozorňuji na to, že tenkrát měla vláda Petra Nečase ve sněmovně podporu 118 hlasů, nejen 108 jako tato.“

Tohle tvrzení se ukázalo být lživým tvrzením, protože poté, co byl Miloš Zeman zvolen prezidentem v lednu 2013, naznačoval, že má pravomoc odvolat premiéra Petra Nečase. Avšak, když Nečas rezignoval v červnu 2013 v důsledku policejního zásahu na Úřadu vlády, prezident Zeman tuto pravomoc nevyužil. Diskuse o této pravomoci probíhala v rámci Ústavy České republiky, která prezidentovi dává možnost jmenovat a odvolávat premiéra. Někteří právníci však tvrdili, že Ústava nedovoluje prezidentovi automaticky odvolat premiéra a poukazovali na skutečnost, že vláda je odpovědna Poslanecké sněmovně, nikoli prezidentovi. Stejně tak i počet poslanců, které Bašta uvádí, neodpovídá skutečnému stavu. Vláda Petra Nečase původně získala podporu 118 poslanců, ale po rozštěpení Věcí Veřejných v dubnu 2012 byl kabinet podporován pouze 105 poslanci, což je dokonce méně než u vlády Petra Fialy. Opět zde tedy můžeme konstatovat užití antiinstitucionálního prvku, kdy se snaží o diskreditaci vlády (Demagog.cz, 2023).

Spolu s antiinstitucionálními znaky můžeme pozorovat i základní populistický prvek, tedy rozdělení na lid a entitu elity, v tomto případě vyobrazování vlády jako elity, kdy se Bašta staví do role zastávce většinové společnosti, která je zanedbávána vládní „elitou“ (z vlastního zpracování, Přepis 2):

"Já v tomto případě hájím zájmy dvou třetin našich občanů, kteří si myslí, že tato vláda je asociální a působí proti nim."

Ve výroku *"Proto říkám, že budu-li zvolen, tuto vládu odvolám. A nesmysl to není, v Ústavě to je napsáno velmi jednoznačně. V článku 62 je naprosto jasně, že prezident jmenuje a odvolává premiéra."* můžeme pozorovat i další populistický prvek, tedy slib a nabízení jednoduchého řešení.

Bašta se hned několikrát dopouští i šíření pocitu krize. Na otázku, zdali bude aktivistickým prezidentem ve své odpovědi přidává i blíže nespecifikovanou poznámku ohledně probíhající krize, která je důsledkem aktuální vládní politiky, stejně tak i v podobě omezování demokratické diskuse, potažmo svobody slova (z vlastního zpracování, Přepis 2):

„No samozřejmě výrazným a aktivistickým. To snad jasně vyplývá i z těch mých vyjádření. Jako první bych udělal to, k čemu se nehlásí žádný z ostatních kandidátů. To znamená, řešení té krize, která tu je a která vyplývá z činnosti současné vlády.“

„My jsme v situaci, kdy v souvislosti s tím druhým citátem, že demokracie je diskuse, tak to, že demokracii máme, tak úplně neplatí, protože to, co se tady omezuje je právě demokratická diskuse. Tady se místo demokratické diskuse používají nálepky typu „dezoláti“, „proruští trollové“. Používají se podobné hanlivé nálepky k lidem, kteří protestují třeba proti sociálním podmínkám, anebo mají jiné názory.“

Antiinstitucionální prvky spolu s prvkem šíření krize nese i výrok (z vlastního zpracování, Přepis 2):

"Momentálně mě trápí bída, která nastupuje, Protože tato vláda jim říká, že si mají jít pro sociální dávky. Když si pro ně jdou, tak je nedostanou."

Bašta se zde snaží posílit obraz současné vlády jakožto neschopné v řešení sociálních problémů a zároveň posílit pocit krize mezi občany, kdy by mělo být náročné dosažení na sociální přídatky, což je ale v rozporu kupříkladu s daty Ministerstva práce a sociálních věcí, kdy v červnu roku 2023 padl rekord v počtu vyplacených příspěvků na bydlení (Švihel, 2023).

"Ale my v normální situaci nejsme. My jsme v nejhorší krizi za posledních 33 let. A v tom případě je potřeba použít tu funkci prezidenta jako korektiv šílených počínání vlády."

Opět ve svém výroku vyzdvihuje vzniklou krizi, kterou pravděpodobně spájí s událostmi s pádem komunistického režimu v roce 1989 a následným přechodem k demokracii. V kontextu tohoto výroku Bašta naznačuje, že současná situace v České republice je srovnatelná s touto historickou událostí a země čelí mimořádně vážným problémům, které vyžadují podobně dramatické a zásadní změny jako tehdy, přičemž opět nabízí sebe jako kandidáta, který má v úmyslu řešit tyto problémy. Využívá tedy dramatických paralel mezi minulostí a současností pro vznik většího pocitu nepohodlí mezi voliči.

Zkoumané populistické prvky pozorujeme i u kandidáta Karla Diviše (z vlastního zpracování, Přepis 2):

„Kdo z nás a proč by se měl stát prezidentem ČR? Má to být pán, který tady měl být a nepřišel? A odpusťte mi jedno ostřejší slovíčko, to je skutečně takový srab, že se bojí přijít do celostátní televize země, které má jednou vládnout? To je pohrdání vámi, všemi, co tady stojíme. Má to být generál Pavel, který byl celý život si hrál na vojáka a ve chvíli, kdy dosáhl svého maxima, tak udělal co? Tak dezertoval. Do žvanírny, které se říká Vojenský výbor NATO. A má to být paní Nerudová? Docela sympatická dáma, ale co udělala? Falešně využila LGBT komunity k tomu, aby se vůbec stala kandidátkou a můžeme si povídat a můžeme si o tom myslet co chceme. Ale máme také všichni strach, aby se potom nějaké prezidentské milosti na Hradě neprodávali jak vysokoškolské tituly. Já doufám, že o tom se budeme dneska bavit s respektem ke všem Vaším otázkám.“

Diviš se zde dopouští hned několikrát útoku na oponenta. Andreje Babiše zde označuje za „sraba“ pro svou absenci na této debatě. Tímto způsobem Diviš snižuje Babišovu důvěryhodnost a autoritu v očích veřejnosti. Užití spojení „hrál si na generála“ můžeme interpretovat jako Divišův pokus o diskreditaci Petra Pavla, protože Diviš naznačuje, že Pavel nepřinesl reálný přínos či změny ve svém kariérním postavení, ale pouze hrál určitou roli nebo postavu v politickém establishmentu. Označení jeho zvolení do Generálního výboru NATO jako dezerci i samotné označení tohoto výboru jako „žvanírny“ můžeme chápat jako antiinstitucionální prvek, neboť značí o Divišově nedůvěře vůči mezinárodním organizacím a institucím, a zároveň vyvolání pochybností o Pavlově schopnostech a charakteru.

Útok na kandidátku Danuši Nerudovou směřoval na její předvolební témata týkajících se podpory práv LGBTQ+ skupiny. Označuje její snahy o otevření témat důležitých pro tuto skupinu jako například manželství pro všechny za falešnou podporu, ačkoli Nerudová skupinu otevřeně podporovala: „Jsem PRO manželství pro všechny i pro adopci dětí homosexuálními páry. Jsem PRO redefinici znásilnění a PRO konsenzus. Jsem PRO ratifikaci Istanbulské úmluvy. Jsem PROTI povinné sterilizaci trans osob. Jsem zásadně PROTI zpřísnění potratové politiky,“ (Borovan, 2023).

Taktéž v tomto výroku můžeme pozorovat i apel na strach, konkrétně spojený s prodáváním titulů na vysokých školách. Diviš zde komunikuje kauzu Masarykovy univerzity, která čelila podezření z prodeje akademických titulů a z plagiátorství za doby vedení Danuši Nerudovou ve funkci rektorky.

V apelu na strach Diviš pokračuje ve výroku (z vlastního zpracování, Přepis 2):

„Z té takzvané svaté trojice jsou tady pouze dva zástupci a všichni jsou masírováni tím, že musí vyhrát někdo z nich tři. Já se ptám proč? Chceme skutečně, aby v této zemi veškerou pomoc, to znamená parlament, Senát, prostřednictvím těchto prezidentů, případně Ústavní soud a ČNB ovládla jedna parta? Abychom se pak obávali třeba toho, co se děje v Maďarsku? Že skutečně ta moc bude soustředěná? O to tady jde o tom se pojďme bavit. Jestli je to skutečně ta cesta, aby vyhráli vládní kandidáti.“

Diviš zde komunikuje a vyvolává obavu z toho, že by měla být veškerá moc soustředěna pouze v rukou jedné politické frakce a hrozí obdobím autoritářství. Kandidáty Danuši Nerudovou a Petra Pavla zde označuje za vládní kandidáty, čímž je staví do role politického establishmentu a rozděluje tím tedy kandidáty na elity a sebe vnímá jako člověka, který při jeho zvolení dokáže tyto elity zastavit. I samotné označení za „svatou trojici (Nerudová, Pavel, Babiš)“ se dá považovat za útok na kandidáty, snahu je vyčlenit, oddělit od ostatních kandidátů.

Komunikaci strachu spolu s dalšími útoky můžeme najít v jeho dalším výroku (z vlastního zpracování, Přepis 2):

„Ale i ty ekonomické, vy jste ekonomka, ale vy jste ekonomka teoretička. Vy samozřejmě říkáte, že my tady budeme budovat euro federalizaci a že odebereme ČR ty práva, abychom mohli udělat třeba právo veta. V ideálním světě by to fungovalo bezvadně, ale ta EU v tuto chvíli střílí sama sebe do nohy. Ať už je to Green Deal, ať už je to euro, ať už to jsou migranti. Takže vize máte. Ale já si myslím, že máte naprosto špatné vize.“

Označením Danuše Nerudové „ekonomkou teoretičkou“ diskredituje její pracovní kompetence stejně jako její vize pro budoucnost. Výrok, že EU střílí sama sebe do nohy může vyvolávat obavy z negativního dopadu těchto politik na život lidí. Taktéž samotný útok na politiku Evropské unie a její témata nese prvky antitinstitucionálnosti, neboť naznačuje nedůvěru v instituce EU a způsob, jakým fungují, což i sám potvrzuje dalším výrokiem:

„Ale já mám ideu, aby ČR byla zase nejlepší na světě, i bez EU.“

Jakožto útok na oponenta můžeme považovat lživé tvrzení, že Danuše Nerudová říká, že chce budovat eurofederalizaci. Danuše Nerudová podporuje restrukturalizaci Evropské unie a řekla, že si federalizaci EU nedokáže představit (Dobiášovský, 2023).

Šíření pocitu krize nalezneme i ve výroku (z vlastního zpracování, Přepis 2):

„Já bych se chtěl zeptat, jak byste mě, zcela obyčejnému člověku pozitivně vysvětlila, proč tak vehementně trváte na přijetí eura, když většina zemí eurozóny neplní pakt stability, jsou předlužené, jsou vysoko nad 60 % státního dluhu HDP, včetně Německa. Je skutečně dobré, aby ČR nějakým způsobem ručila za cizí státní dluhy, nebo za euro dluhy? Čili kdy Řecko mělo už dávno padnout a z té eurozóny vyjít pryč? Jak to vysvětlit českým občanům zrovna v této situaci, kdy je těžká doba a tím eurem bychom si teď ještě přitopili pod kotel, tím negativním smyslem?“

Diviš vyzdvihuje možné problematické aspekty současné situace v eurozóně, jako je vysoký státní dluh některých zemí a nedodržování paktu stability. Tímto způsobem vyvolává ve společnosti pocit, že přijetí eura by mohlo představovat riziko pro Českou republiku vzhledem k těmto problémům.

V debatě dominovaly antiinstitucionální postoje spolu s šířením krize u Jaroslava Bašty. Verbálních útoků nejvíce využíval Karel Diviš. U kandidátů Pavla Fischera, Marka Hilšera, Danuše Nerudové, Petra Pavla, Josefa Středuly a Tomáše Zimy nebyli v rámci analýzy vyzorovány žádné z analyzovaných populistických prvků.

Tab. 2: Četnost analyzovaných prvků v debatě ČT

	Verbální útoky na oponenty	Rozdělení na „lid“ a „elity“	Volání po referendech a anti-institucionalismus	Přinášení jednoduchých řešení	Komunikace strachu	Šíření pocitu krize
Bašta Jaroslav	0	2	5	1	0	4
Diviš Karel	7	1	3	0	3	1
Fischer Pavel	0	0	0	0	0	0
Hilšer Marek	0	0	0	0	0	0
Nerudová Danuše	0	0	0	0	0	0
Pavel Petr	0	0	0	0	0	0
Středula Josef	0	0	0	0	0	0
Zima Tomáš	0	0	0	0	0	0

4.3 Předvolební debata TV Nova ze dne 12. 1. 2023

Debatu zprostředkovala komerční televize Nova. Zúčastněnými hosty byli Babiš Andrej, Nerudová Danuše a Petr Pavel.

Andrej Babiš v této debatě dominuje užitím populistických prvků, kdy často označuje své protikandidáty za vládní kandidáty, ačkoli oba svou kandidaturu podložili podpisy

občanů, tedy jsou to občanští kandidáti. Tuto skutečnost můžeme pozorovat ve výroku jako například (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Já, když slyším tady provládní kandidáty, tak mám pocit, že slyším pana premiéra Fialu. To je jak cez kopírák.“

Tímto vyjádřením naznačuje Babiš kritiku a snahu zdiskreditovat ostatní kandidáty tím, že je jednoduše ztotožňuje s premiérem Fialou, tedy pozorujeme prvek útoku na oponenty. Vymezuje tak sebe jako kandidáta, který není spojen s politickým establishmentem a ostatní kandidáty interpretuje jako provládní elity. Dochází zde tedy i k rozdělení na Babiše proti vládním elitám.

Narativ označování kandidátů jako vládních kandidátů vidíme i ve výroku (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Určitě, tak já rozumím, že pan Pavel i paní Nerudová jsou kandidáti této vlády. Ale mě mrzí, hlavně u pana Pavla, že vlastně on nazývá naši armádu chaosem. Vždyť tam byl krizový štáb. A armáda byla ta hlavní. A pan Pavel, ano, přišel za mnou s nějakými návrhy, které jsou úplně odtržené od reality, jak funguje stát. A bohužel už tehdy to bylo vlastně zviditelnění ohledně kandidatury na prezidenta a proč pan Pavel nešel pomáhat generálovi Procházkovi? Proč nám nepomáhal s otevíráním očkovacích center? Všechno dělala armáda a pokud toto je názor pana Pavla, no tak vlastně říká, že naše armáda, že naši hasiči, naši lékaři, naši zdravotníci a všichni že je chaos.“

Použitím oslovení "kandidáti této vlády" se Babiš snaží naznačit spojení svých protikandidátů se současnou vládou, i v kontextu prezidentského úřadu, kde by prezident by měl být nezávislý a nestranný.

Zároveň zde aplikuje útok na protikandidáta, kdy diskredituje práci Petra Pavla během covidové pandemie v podobě souhrnných doporučení stovky odborníků z různých oblastí a jeho návrhy jsou označeny jako „úplně odtržené od reality". I komentář, že se jednalo o strategii k podpoře své kandidatury by mohla být vnímána jako snaha o diskreditaci Pavlovy důvěryhodnosti.

Další útok na Petra Pavla pozorujeme i v Babišově reakci na slova Danuše Nerudové v souvislosti s pandemií COVID-19 (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Já bych chtěl reagovat, já jsem velice rád, že paní Nerudová potvrdila, že ten covid byl pro nás velice náročný. A že jsme byli společně na jedné lodi. Pan Pavel se toho nezúčastnil, tak si myslím, že by to neměl ani komentovat.“

Babiš zde kritizuje svého oponenta, Petra Pavla, za to, že se neúčastnil situace spojené s pandemií COVID-19 a snaží se vyvolat dojem, že Pavel není schopen čelit výzvám a krizím, které mohou společnost postihnout, což může vyvolávat nedůvěru vůči jeho schopnostem. Výrok o neaktivitě Petra Pavla je však lživý, protože jak je již výše diskutováno, Petr Pavel nabízel návrhy tehdejšímu premiérovi Babišovi k postupu během pandemie a zároveň založil iniciativu Spolu silnější, která měla za cíl pomáhat lidem zapojeným do boje s koronavirem (iDNES.cz, 2020).

Lživá kritika směrem k Pavlovi ohledně jeho nečinnosti během pandemie pokračuje ve výroku (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Takže tak to je. Je to politická funkce samozřejmě, ale pan Pavel měl říct, co dělal, když se vrátil od roku 2018? Kde byl? Byl ve výslužbě, nic nedělal, pro tuto zemi, takže se divím, že takhle, 4 roky se připravoval na tuto funkci prezidenta, takže já tomu rozumím, ale nebyl u toho, kdy my jsme s armádou bojovali proti covidu.“

Ve výroku je patrná tendence k rozdělení aktérů do dvou skupin: jednu skupinu Babiš komunikuje a označuje jako "my", kdy odkazuje na svou bývalou vládu v sním v čele, a druhá skupina je reprezentována postavou Pavla, kterého kritizuje za to, že nebyl aktivní ve prospěch země v době pandemie. Tato dichotomie vykazuje rozdělení aktérů na "my" jakožto Babišovu vládu, která se angažovala v boji proti covidu, a na druhou stranu Pavel, což může být chápáno, a Pavel vnímán, jako nečinná elita.

„Ano, protože to je důležité. To, co dělal pan Pavel už byla prezidentská kampaň. Kdo byl v jeho týmu pro covid? No lobbista Kolář. A když pan Pavel bude prezidentem, tak samozřejmě tam bude lobbovat za ty firmy, které dodávají vojenskou techniku, takže v tom týmu byla paní Drábová, pan Kolář, nebyl tam někdo ze zdravotnictví. Takže to byla jenom už prezidentská kampaň. Já bych jenom dořekl větu.“

V otázce ochrany veřejného zdraví Babiš označuje Pavlovy snahy jako motivovány prezidentskou kampaní, nikoli skutečným zájmem o veřejné zdraví tím, že poukazuje na to, že lidé z Pavlova týmu jsou spíše spojováni s vojenskými a lobbistickými zájmy než se zdravotnictvím, čímž se snaží posunout veřejné mínění proti Pavlovi a jeho kandidatuře samotné.

Hlavním cílem Babiš je i uplatňovat strategii protestu proti politice, kterou označuje za elitní, a současně hájit a chránit zájmy obyčejných lidí. Tyto snahy o ochranu obyčejných můžeme pozorovat ve výroku (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Já se omlouvám, to není moje heslo pane redaktore. Moje heslo je Pomáhat lidem. A to jsem vždy dělal. Za naší vlády životní úroveň ČR předstihla Španělsko a Itálii. Za naší vlády jsme navyšovali důchody, navyšovali jsme platy hasičům, policistům, armádě, zdravotníkům. Snižovali jsme daně. Stávající asociální vláda chce navyšovat daně. To je neuvěřitelné. Samozřejmě zdravotnictví bylo prioritou. Za naší vlády jsme navýšili 229 miliard do zdravotnictví. Dostupná zdravotní péče. Psychiatrická péče, dneska velký problém pro mladé lidi. Dostupnost, my jsme připravili, já jsem předseda výboru pro reformu psychiatrické péče. Sociální péče. Dostatek stomatologů. A další věci, to jsou všechno věci, které kdybych byl já prezident, bych si zval ministry a ptal bych se jich, proč nepokračují v tom plánu. Národní boj proti rakovině, můj klíčový projekt. 50 miliard jsem přinesl z Evropy. Postavil jsem nejmodernější onkologickou nemocnici v Praze a další věci.“

Babiš zdůrazňuje své heslo „Pomáhat lidem“, což jednoznačně implikuje, že jeho politická agenda je zaměřena na podporu a pomoc obyčejným lidem. Zdůrazňuje své kroky provedené za jeho vlády, které jsou však přímo mířeny na skupinu obyvatel, jako jsou důchodci a zaměstnanci státní správy, kteří jsou z voličského hlediska loajální jeho partaji (Nádoba, 2019).

Současnou vládu označuje jako asociální, což jsme mohli pozorovat již u předchozí debaty u Jaroslava Bašty, a kritizuje jejich plán pro zvyšování daní, neboť by z hlediska rozdělení na „lid“ a „elity“ mohl tento krok zatížit běžné občany. Avšak sám v době, kdy byl u vlády, spolu s tehdejší ministryní financí Alenou Schillerovou růst některých daní či odvodů podporovali či rovnou prosadili (Hovorková, 2023).

Své heslo dále vyzdvihuje i ve výroku, kde i přímo definuje postoj k politickým „elitám“, tedy že se „nebojí mocných“ (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Já mám napsáno pomáhat lidem a dole je proto Babiš. Ale to proto Babiš je i že je nezávislý, nebojí se mocných, takže hlavní heslo je pomáhat lidem. Nebojí se mocných, to je pro zahraničí a doma je to pomáhat lidem. A proto Babiš je všude. Ale to není to heslo.“

Proklamaci krize Babiš směřuje k veřejnosti v souvislosti s ekonomickou situací (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„...roztáčíme inflaci, roztáčíme dluhovou spirálu a čeká nás období velké krize, pokud neuděláme něco s tou spirálou, která začala za vaší vlády, tak vlastně narazíme na dluhovou brzdu a narazíme do zdi.“ Tu připisuje současné vládě a dává do kontrastu s jeho vládou.

Další proklamaci krize mimo jiné populistické prvky jsme schopni nalézt i v následujícím výroku (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Je to katastrofa. Navyšování úrokových sazeb znamená pro komerční banky 10 miliard měsíčně zisk a znamená totální katastrofu pro všechny občany ČR. Znamená katastrofu zničení hypotečního trhu. Ty mladé rodiny si už nemůžou koupit ten byt. Znamená katastrofu pro české firmy, které nemají euroúvěry. Takže pan Rusnok to nezvládl, protože bojovat proti ropnému kartelu šejků, nebo emisním povolenkám nebo ceně plynu je absolutní nesmysl. Takže pokud v eurozóně mají úrokovou sazbu 1,75 a naše firmy mají 7 % a lidi mají 7 %, tak je to jednoznačně negativní a snižuje to konkurenceschopnost našich firem a samozřejmě přináší to nezaměstnanost a další věci. Úplná katastrofa, ČNB totálně selhala, všechny premise se nenaplnily.“

Krizi komunikuje skrze ekonomickou situaci, tedy zdůrazňování negativních dopadů navyšování úrokových sazeb na občany a firmy. Užitím silně emotivních slov jako „katastrofa“ můžeme taktéž interpretovat jako komunikaci strachu. Dále pak vykresluje elity, zejména když kritizuje údajné výhody a privilegia, které mají komerční banky z navyšování úrokových sazeb.

Analyzované populistické prvky můžeme nalézt i ve výroku Danuše Nerudové (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Pane Babiši, vy tu hovoříte o tom, že to zničí hypoteční trh, ale vaše firmy v holdingu jsou předlužené a vy potřebujete levný úvěr. A berete si jako rukojmí všechny občany této země, kteří mají úspory v bankách a ty úspory požívá inflace kvůli tomu, že jste lobboval za to, aby se guvernérem ČNB stal Aleš Michl, který je znám tím, že nechce zvyšovat úrokové sazby, protože prostě vašim firmám to nevyhovuje, a protože potřebujete velmi levný úvěr.“

Nerudová zde neútočí na politický program Babiše, nýbrž přímo na jeho osobní podnikání. Taktéž zde komunikuje apel na strach ve smyslu obvinění Andreje Babiše z toho, že měl podíl na rozhodnutí ČNB o udržování nízké úrokové sazby, což by mělo mít přímý vliv na finance občanů. Taktéž Babiše prezentuje jako člena elity, který využívá své postavení pro osobní prospěch na úkor lidí.

V odpovědi na výrok Nerudové je patrný útok na její adresu ze strany Babiše (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Určitě. Paní ekonomka je hlavně teoretička. Nikdy nebyla ve firmě, pracovala de facto pro stát, neví, co je to sehnat peníze pro zaměstnance.“

Stejně jako Diviš, i Babiš Nerudovou označuje jako „ekonomku teoretičku“ a diskredituje tím její práci. Tato diskreditace se objevuje i v dalším výroku (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Paní Nerudová, já vám neskáču do řeči. Vy jste byla součástí mé vlády, spolu s Maláčovou jste dělaly takzvanou důchodovou reformu. Dělaly jste jenom PR pro sebe a vy zkrátka tomu vůbec nerozumíte. Takže pokud mluvíte o Agrofertu, to je velká firma, která má úvěry v euro, takže ona to má za 1,75 a co ty malé firmy, které nemají euro? Takže tomu vůbec nerozumíte. Já se omlouvám, já chápu, že jste nikdy nebyla v praxi. Ale sorry, to, co říkáte není pravda a tato vláda a provládní kandidátka, paní Nerudová, měli nejvyšší inflaci. My jsme měli 5,3 % v roce 2021 a oni měli až 17,2. Takže je jednoznačné, že to není pravda.“

Ve stejném stylu se následně snaží diskreditovat oba dva protikandidáty, tedy (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Pan Pavel vůbec nechápe, jak to funguje v Evropě, jak to funguje ve světě, protože on je zkrátka voják a celý život je voják a akorát čekal na ty příkazy. A prosím vás, paní Nerudová, 11. listopadu 2018, na sté výročí konce první světové války byli všichni v Paříži. Trump, Putin, Merkelová, Macron, Erdogan, všichni z celého světa. Tak prosím vás. My nejsme světový lídr, a to bylo po anexi Krymu, takže neříkejte nepravdu, je to nepravda. Vy dva jste teoretici, vy jste nebyli v té politice, já jsem tam byl a vím, jak bych to dělal a jsem přesvědčen, že ČR by mohla být lídr. I ten můj přítel, Xavier Bettel, premiér Lucemburku, když ho Trump zkoušel, kolik má, on má 800 vojáků, z toho třetina hraje na hudební nástroj, i ten, je to lidech, není to o státě, já jsem přesvědčen, že bychom to zvládli.“

V posledním analyzovaném výroku Babiš komunikuje nabízení jednoduchých řešení skrze téma migrace (z vlastního zpracování, Přepis 3):

„Naše vláda nechápe, že zabránit ilegální migraci se musí na vnější schengenské hranici. Ne na československé hranici. A já jsem tu ilegální migraci řešil. My jsme zabránili kvótám, něco o tom vím, byl jsem na frontexu, byl jsem na hranici Severní Makedonie s Řeckem, takže já bych panu premiérovi Fialovi, který nemá čas, protože stále se věnuje Ukrajině, mohl by se věnovat i ČR, tak já bych mu řekl tak já jedu do Bělehradu a tam podepisuje rakouský premiér a srbský prezident a maďarský prezident spolupráci, že tam budou mít stovky policistů, kteří budou chránit tu hranici proti ilegálním a agresivním a ozbrojeným migrantům, kteří jsou organizováni pašeráky za tisíce euro.“

Výrokem navrhuje jednoduché řešení problému ilegální migrace, konkrétně posílení hranic s pomocí policistů. Taktéž dává do kontrastu svou práci řešení této problematiky a neschopnost současné vlády, kterou tedy staví do role neaktivní elity.

Andrej Babiš dominoval využitím zkoumaných prvků, nejvíce za užití verbálních útoků na oponenty. U Danuše Nerudové se zkoumané prvky objevily pouze v reakci na Andreje Babiše. U Petra Pavla nebyly nalezeny žádný ze zkoumaných prvků.

Tab. 3: Četnost analyzovaných prvků v debatě TV Novy

	Verbální útoky na oponenty	Rozdělení na „lid“ a „elity“	Volání po referendech a anti-institucionalismus	Přinášení jednoduchých řešení	Komunikace strachu	Šíření pocitu krize
Babiš Andrej	11	5	2	1	1	2
Nerudová Danuše	1	0	1	0	0	1
Pavel Petr	0	0	0	0	0	0

4.4 Předvolební debata ČT ze dne 22.1.2023

Debatu zprostředkovala veřejnoprávní televize Česká televize. Zúčastněnými hosty byli Babiš Andrej a Pavel Petr.

Téma spojené s válkou na Ukrajině se v debatě stalo ústředním bodem, kterým Andrej Babiš nejčastěji komunikoval apel na strach (z vlastního zpracování, Přepis 4):

„Já teda nevidím důvod, proč bych se omlouval. Tak za prvé o válce tady mluví vláda, pan Pavel je provládní kandidát. Pan Fiala o tom mluvil před rokem, paní Černochová, pan Lipavský. A ten billboard vůbec není o panu Pavlovi. To je o tom, že já říkám, že nezavleču Českou republiku do války.“

„...vy jste chtěl zkrátka vyslat vojáky NATO na Ukrajinu a samozřejmě to je riziko a pan Pavel vlastně celý život mluví o válce.“

„Já si myslím, že je potřeba mluvit o míru. Pan generál mluví o válce, vláda mluví o válce.“

„Já vím, ale my máme zabránit válce. Vy chcete válku? Vypadá, že vy dva chcete válku. Já nechci válku.“

„... vy jste zkrátka chtěl vyslat naše vojáky na Ukrajinu a je úplně jedno s jakým cílem. Putin vraždí i civilisty a vraždí obyvatelstvo, vraždí vojáky, a vy jste zkrátka chtěl poslat naše vojáky na Ukrajinu, aby tam de facto mohli bojovat, nebo chránit, a mohli tam přijít o život. A já to nechci, proto já jsem mluvil o míru a toto je samozřejmě manipulace“

s tím, že tady rok mluví vláda o válce, že jsme ve válce, tady jsou ty titulky, a já jsem mluvil o míru.“

„Na Polsko padla nějaká raketa a paní Černochová, Nerudová už šla do války. Já nechci válku. Já chci mír. A když budu prezident, tak mám jasný plán, jak tomu zabránit.“

Ve svých výročích Babiš zdůrazňuje a vyvolává obavu z možného zapojení České republiky do konfliktu. Babiš se zároveň snaží implicitně spojit svého protikandidáta s touhou vést válku a jeho zvolení by mohlo být příčinou eskalace konfliktu, čímž sebe prezentuje jako jediného ochránce stability a míru.

Útok na oponenta využívá prostřednictvím spojování Petra Pavla s jeho komunistickou minulostí a taktéž označováním ho jako vládního kandidáta, čímž ho prezentuje jako součást současného politického establishmentu. Tímto způsobem se Babiš snaží Pavlovi připisovat neúspěchy vlády a odradit potenciální voliče, kteří jsou však s aktuální vládní politikou nespokojeni (z vlastního zpracování, Přepis 4):

„Takže pan Skála vítal invazi vojsk Varšavské smlouvy, stejně tak, jak to má napsané pan generál v životopisu.“

„... není rozdíl mezi panem Skálou a panem generálem, oba vítali invazi sovětských vojsk v roce 1968.“

„... oba vítali ten vstup a zabíjeli ty vojska naše lidi.“

„Vy máte heslo klid a řád, ne? To jsme měli za totality, kde vás cvičili.“

„Pane Pavle, já vás obdivuju. Oni vás tak vycvičili, jako toho rozvědčíka, že vy tak brutálně lžete. Takže vás nepodpořil sekretariát TOP 09, Pirátů, STANu, SPOLU? Pan Fiala vás nepodpořil? Ani paní Černochová? Nedělají vám kampaň? Všichni ministři vám dělají kampaň. Tak proč proboha lžete? Vždyť ty lidi si to najdou všude. To je skutečně výsměch. Dokonce vám dodali vlastně příští kancléřku, tu velice kontroverzní paní od předsedy senátu Vystrčila, která zadávala zakázky nějakým podivným způsobem. Vždyť vy jste kandidát vlády, všichni to vědí. Tak to snad nepopřete už.“

„...dluh koncem roku 2021 byl nižší, než jsem se stal ministrem financí v 2014, kdy končila vaše vláda, ODS vláda.“

„...vy jste reprezentant ODS, vlády ODS, takže vy nemluvíte pravdu.“

Útoky rovněž pokračují ve snaze vykreslit Petra Pavla jako neaktivního, přičemž zdůrazňuje jeho pasivitu a údajný nedostatečný přínos pro Českou republiku. Pozorovatelný je taktéž apel na strach, kdy Babiš obviňuje současného předsedu vlády z omezování

svobody slova, přičemž Pavla právě označuje za kandidáta této vlády (z vlastního zpracování, Přepis 4):

„Ano, jste se vrátil a v podstatě pro naši zemi jste neudělal vůbec nic a jste se začal připravovat na kandidaturu prezidenta. Tak vy jste kandidát pětikoalice a pokud dojde k tomu, že budete prezident, no tak samozřejmě půjdete na ruku vládě a ty lidi, které bych chtěl já reprezentovat a chtěl bych jim pomáhat a vysvětlovat vládě, co dělá špatně, no tak si nehlédl zastání nebo mít žádnou naději, že každý ví, že zkrátka tím to skončilo. A to, že na Úřadě vlády dneska je jeden pán, který se snaží omezovat svobodu slova, tak to je evidentní.“

„No tak v podstatě vy od roku 2015 neděláte nic, protože vy jste šel do NATO a pro Českou republiku jste neudělal vůbec nic.“

„Pan Pavel od roku 2015 neudělal pro tuto zemi vůbec nic. To je dohledatelné a je to pravda.“

Hned několik pozorovaných prvků nalézáme ve výroku (z vlastního zpracování, Přepis 4):

„A my nepotřebujeme mít za prezidenta druhého náčelníka generálního štábu. Pan Pavel rozumí armádě, to je tak všechno. A my potřebujeme prezidenta, který rozumí lidem. Který rozumí sociálnímu systému. Zdravotnictví. Který rozumí veškeré problematice vlády, takže máme tam velice aktivní ministryni obrany, ta by asi nejradyji válčila se všema hned zítra, takže to bude mít pan Pavel, pokud by byl na Hradě jako dost těžké, protože už tady máme jednoho, tuto strukturu, takže my určitě nepotřebujeme mít vojáka na Hradě. Potřebujeme člověka, který rozumí lidem, pomáhá lidem a naslouchá jim a bude pro ně k dispozici a bude je zastupovat a bude prezentovat vládě jejich zájmy a jejich názory.“

Babiš zde útočí na Pavla ve spojitosti s jeho vojenskou kariérou, kdy ho označuje za nekompetentního pro prezidentský úřad a vidí ho jako „elitu“, která není schopna reprezentovat zájmy občanů. Sebe staví do role člověka, který jako jediný tyto kompetence má a lidem rozumí, čímž se dopouští rozdělení sebe na zástupce „lidu“ a Pavla jako „elitu“. Dále vyvolává strach z činnosti současné ministryně obrany, kterou obviňuje z údajné touhy po vojenském konfliktu.

Babiš také často apeluje na strach v podobě obvinění vládních strach z nastolování údajného totalitního režimu tím, že mají své zastoupení v hlavních ústavních institucích. Označováním Pavla za vládního kandidáta se snaží vytvořit dojem, že jeho vítězství ohrozí

současnou politickou scénu a demokratické principy země (z vlastního zpracování, Přepis 4):

„Ne, nemůže, protože my tady máme pětikoalici, která ovládá senát, sněmovnu, vládu, tady má kandidáta na Hrad, takže budou ovládat všechno.“

„Ten moment je, znovu zopakuji, že jsem kandidát těch 3 milionů lidí, kteří volili opozici a strany, které se nedostaly do sněmovny a pan Pavel je kandidát pětikoalice, která získala 2,3 milionů hlasů, takže méně než 3 miliony, ovládla všechno, a pokud se pan Pavel stane prezidentem, tak ta pětikoalice ovládne všechno. Ústavní soud, antimonopolní úřad, určitě pan Neruda poradí panu Pavlovi, co má dělat a zkrátka ty 3 miliony lidí nebudou mít zastání. Pokud bych tam byl já, tak to spojování může nastat komunikací mezi prezidentem, a já bych chtěl být prezidentem všech občanů ČR, a tou vládou, která nekomunikuje s nikým.“

„Naše země není zadlužená, přestaňte opakovat lži této vlády, není to pravda. Kvůli inflaci mají 137 miliard navíc. Vy jste se něco naučil, vy ani nechápete co říkáte, nemáte žádné zkušenosti a já znovu opakuji, že pokud pětikoalice ovládne všechno, prezidenta, Ústavní soud, antimonopolní úřad, všechno, tak 46 % voličů ovládne celou zemi a ty 3 miliony lidí nebudou mít žádné zastání. Nebudou mít žádnou naději. Ta společnost zůstane rozdělena, protože vy na Hradě nebudete hrát žádnou roli, prostě jste jen loutka vlády, to je vše.“

„Vážení spoluobčané, chtěl bych vás poprosit, abyste mi dali váš hlas. Jsem nezávislý kandidát, kandiduji s programem pomáhat lidem. Vždy jsem lidem pomáhal, budu pomáhat a je důležité, aby na Hradě byl zástupce jiný než pětikoalice, která tady buduje defacto monopol na všechny ústavní funkce. Budu usilovat o mír, udělám všechno pro to, aby nebyla válka, takže vás prosím, je to velice důležité, abych uspěl a aby alespoň na Hradě mělo zastoupení...“

„Já nevím, když by se stal pan Pavel prezidentem, tak ano, to by se potvrdilo, že ta společnost bude rozdělená, protože pan Pavel mluví o voličích, kteří volí mě, velice negativně. Že jsou nedemokratičtí, takže pokud by pan Pavel chtěl něco udělat pro tuto zemi, tak by se měl vzdát kandidatury. Měl by nechat to místo pro mě, který bych reprezentoval ty 3 miliony lidí a pan Fiala reprezentuje tu druhou polovinu. A potom by mohlo nastat to, že ta společnost přestane být rozdělená. Pokud já se nestanu prezidentem, tak ti lidi nebudou mít žádné zastání, nebudou mít žádnou naději, že se o to někdo bude snažit. Protože tím ta

pětikoalice ovládne všechno. Ovládne všechno a bude to mít zkrátka nějakou tendenci té nové totality.“

V těchto výročí nalézáme i další zkoumané prvky. Andrej Babiš vytváří rozdělení mezi "lidem" a "elitami" tím, že se označuje za kandidáta podporovaného 3 miliony voličů, kteří dali hlas opozici, a Pavla za kandidáta vlády, kterou prezentuje jako elitu, která se snaží o vytvoření totalitního prostředí. Dále krizi proklamuje skrze rozdělení společnosti, které by nastalo v případě zvolení Pavla, což potvrzuje i dalšími výroky (z vlastního zpracování, Přepis 4):

„V momentě, když pan Pavel bude prezident, tak on je de facto jenom prezidentem vlády, navíc se samozřejmě té problematice vůbec nerozumí, takže potom je vymalováno a blížíme se tady k tomu, že vlastně 2 300 000 voličů ovládne celou zemi a 3 000 000, kteří jsou v opozici nebo se tam nedostali, zůstanou a ta společnost zůstane rozdělena.“

„Na Václavák chodí lidi, kteří jsou zoufalí, protože mají obavy o budoucnost. Nevědí, co bude, protože samozřejmě ta vláda se o ně moc nestará, určitě je potřeba s těmi lidmi mluvit. Na pódium asi chodí někteří lidi, kteří tam něco říkají, ale je potřeba komunikovat se všemi. Já bych komunikoval se všemi.“

„Samozřejmě máte obrovskou podporu médií, už se cítíte být vítězem, už dělají výběrové řízení v Senátu na tu vaši kancléřku. Ano, všechny média jsou pro vás. Je to vidět i na vedení této debaty. Podívejte se na video paní Zlámalové, která to potvrzuje. Většina pražských redakcí médií volí Pavla, dokonce i iDnes, svěrenecký fond, doporučuju se podívat na to, co řekla paní Zlámalová. Všechny média jsou s vámi, pětikoalice, takže pokud vy budete prezident, tak zkrátka ta společnost zůstane rozdělena. Já kdybych byl prezident, tak bych zkusil s panem Fialou komunikovat a vysvětlit mu, že bychom přeci jenom to mohli zkusit propojit.“

Krizi proklamuje nejen skrze společensko-sociální téma, ale také skrze ekonomické téma. Ve výroku se snaží spojit protikandidáta s možnými riziky zvyšování daní, které by měly negativní dopad na občany (z vlastního zpracování, Přepis 4):

„Určitě ne. Za působení ve vládě jsme snížili daně o 500 miliard a pan Pavel se v rozhovoru pro Finmag vyjádřil, že chce navyšovat majetkové daně. To znamená, že všichni občané české republiky budou platit vyšší daně pro byty, zahrady, chaty, rodinné domy, takže proto on je kandidát vlády, protože o tom už začal mluvit pan Stanjura, který chce..“

Antiinstitucionální prvky jsou nejčastěji pozorovány skrze Babišovu kritiku současné vlády, která je napadána především za neochotu pomoci lidem a ekonomická témata týkající se zvýšení daní a inflace. Vládu označuje za asociální, což se stalo hlavním heslem jeho protivládní rétoriky (z vlastního zpracování, Přepis 4):

„Ano, jasně. A naším občanům zkrátka tato vláda nepomáhá.“

„Problém je, že naše vláda zapomíná na české občany. A dělá pro ně málo a pozdě.“

Když budu prezident, tak určitě se budu snažit zastavit vládu v její asociální politice, navyšování daní, v greendealu a dalších věcech, protože tato vláda je asociální a nepomáhá.“

„Není důvod snižovat komfort českých občanů. To dělá vláda, tahle asociální vláda, která zinkasovala 137 miliard, inflační daně, protože nechtějí s inflací nic dělat, takže není důvod, aby čeští občané měli problém. Problém je ta vláda.“

„Snižili se reálné mzdy českých občanů o deset a půl procenta. Nejvíce v Evropské unii. A je to chyba vlády. A vy jste její kandidát.“

„Tahle vláda nechápe, a stejně tak pan kandidát nechápe, že jsou i příjmy. A my jsme vybojovali v EU evropské fondy, téměř 1000 miliard. Modernizační fond, 600 miliard. Z ČEZu je 200 miliard, EET zrušili, to bylo 14 miliard ročně. Takže ta vláda vůbec příjmy neřeší, nestará se o čerpání evropských fondů, protože ty se zálohově financují, takže není důvod na zvyšování daní, my jsme je snížili.“

Mimo kritiku současné vlády se Babiš taktéž vymezuje proti tradičním stranám jako celku, které nejčastěji kritizuje za korupční historii, či jejich podíl na údajném poškozování české ekonomiky (z vlastního zpracování, Přepis 4):

„Já jsem šel do politiky, protože tradiční demokratické strany s bohatou korupční historií selhaly.“

„Ale já znovu opakuji, ano, oni udělali oposmlouvu, to byl vlastně podvod na voličích, samozřejmě ODS, defacto v rámci kupónky tady všechno zničila, potom ČSSD to zprivatizovala, takže nebylo to dobré období pro naši zemi.“

„Já jsem teda ekonom a taky jsem byl ministrem financí a já bych jmenoval do rady ČNB samozřejmě lidi, který by dělaly úplně jinou politiku, než dělal pan Rusnok, který tady zničil hypoteční trh, který zavedl základní sazbu 7 %, takže české firmy, které nemají euroúvěry, mají nejvyšší základní sazbu, zato Evropská centrální banka má dvě, dvě a půl procenta. Takže naše firmy, které nemůžou mít euroúvěry, mají třikrát vyšší výdaje. Občané

si musí půjčovat draze. Takže všechno špatně. A pan Rusnok si myslel, že porazí ropný kartel, nebo Lipskou burzu, nebo místní povolenky, nebo stanovení ceny plynu na burzách. Nesmysl. Neporazil, nevyšlo to a lidi to musí všechno zaplatit.“

Výroky obsahující prvek rozdělení na "lid" a "elity" jsou Babišem komunikovány taktéž v souvislosti s údajnou diskriminací a opovrhováním Babišových voličů politickými elitami, zde reprezentovanými premiérem Petrem Fialou a protikandidátem Petrem Pavlem. Jeho voliči jsou prezentováni jako skupina „lidu“, která je znevažována a označována za nedemokratickou, či přímo emotivním výrazem za "spodinu" (z vlastního zpracování, Přepis 4):

„Já vám rád odpovím. Takže po prvním kole prezidentských voleb mě volilo téměř 2 miliony lidí. Pan premiér, i pan Pavel, říká, že to jsou vlastně nedemokratický voliči, že to jsou vlastně nějaká spodina, že to je ten venkov hrozný, jak to říkají Pražáci.“

„Takže vy nazýváte naše voliče, i pan Fiala, že jsou vlastně nedemokratičtí. Že nemají ani právo, aby volili.“

„Určitě, ale já nechápu potom, proč pan Fiala říká, že naši voliči jsou nedemokratičtí. Já s vámi souhlasím, že jsou to demokratické volby.“

Andrej Babiš v debatě nejčastěji komunikoval strach a využíval útoků na protikandidáta. Při analýze výroků Petra Pavla nebyl objeven žádný ze zkoumaných populistických prvků.

Tab. 4: Četnost analyzovaných prvků v debatě ČT

	Verbální útoky na oponenty	Rozdělení na „lid“ a „elity“	Volání po referendech a anti-institucionalismus	Přinášení jednoduchých řešení	Komunikace strachu	Šíření pocitu krize
Babiš Andrej	12	5	9	0	13	5
Pavel Petr	0	0	0	0	0	0

4.5 Vyhodnocení analytické části práce

V této poslední kapitole analytické části práce jsou souhrnně prezentovány a srovnány klíčová zjištění, která práce přinesla. Dále je zde prostor pro ověření či vyvrácení hypotéz stanovených v metodologické části a zodpovězení stanovených výzkumných otázek.

Hlavním cílem této analýzy bylo vyhodnotit četnost užívání významných prvků populistické rétoriky v rámci předvolebních debat. Na základě operacionalizace šesti stanovených kritérií jsme provedli analýzu vybraných dat ze čtyř předvolebních debat, které

zahrnovaly účast všech kandidátů. Na základě získaných dat tedy můžeme vyhodnotit stanovené výzkumné otázky a potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy.

VO1: Jak se mění četnost a povaha použití populistických prvků během jednotlivých debat?

Jedním z prvků, u kterého můžeme pozorovat rozdíly ve využívání je útok na oponenty. Zatímco v první debatě, které se nezúčastnila favorizovaná trojice kandidátů, tedy Andrej Babiš, Danuše Nerudová a Petr Pavel, se prvek nevyskytuje v žádné míře. V následujících třech debatách, které byly analyzovány, byl vždy některý z trojice přítomen a míra užití útoků na oponenty se rapidně zvýšila. Lze tedy konstatovat, že míra favorizování kandidátů společností koreluje s intenzitou útoků, které jsou proti nim vedeny během debaty ze strany dalších kandidátů. Kandidáti, kteří mají vyšší popularitu nebo jsou považováni za favority, mohou být častěji cílem kritiky a útoků ze strany svých protivníků.

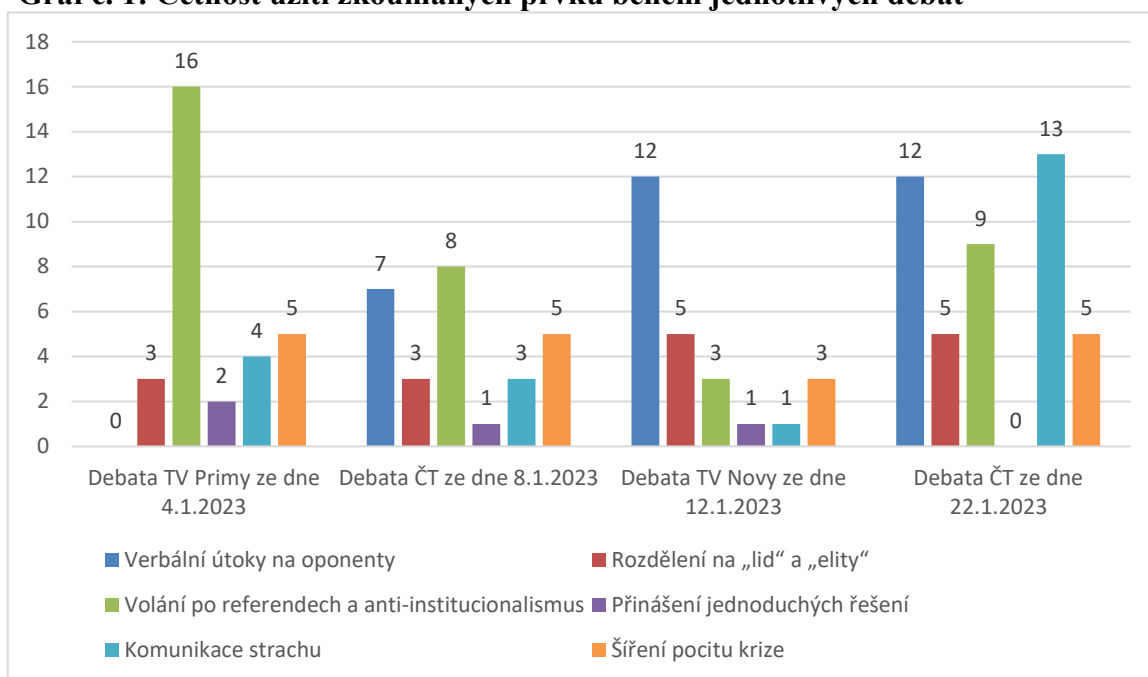
Rapidní míru nárustu analyzovaného prvku taktéž shledáváme v apelu na strach. Zatímco v prvních třech debatách se tento prvek vyskytoval v relativně stabilní, nižší míře, v poslední debatě je využíván nejvíce, kdy se objevuje ve 13 výrocích jednoho kandidáta. Vzhledem k charakteru debaty, kterou zprostředkovala Česká televize a konala se jako poslední před druhým kolem prezidentských voleb, se přirozeně zvyšoval tlak na voliče, což dokazuje i charakter výroků, který se v souvislosti s apelem na strach týkal nejčastěji války na Ukrajině.

Proklamace krize byla užívána ve všech debatách relativně ve stejné míře, nejčastěji se proklamace krize týkala otázky rozdělené společnosti. Mezi další nejvýraznější témata, skrze která se krize komunikovala, byla témata spojená s proklamací rizik spojenými se zvyšováním daní nebo například úrokových sazeb. Krize je tedy komunikována skrze společensko-sociální i ekonomická témata.

Antiinstitucionální postoje byly využívány ve všech debatách, bez ohledu na přítomnost či absenci některých z kandidátů, nejčastěji byly komunikovány v debatě první v rámci kritiky současné vlády. Stejný charakter prvku pozorujeme i u rozdělení na „lid“ a „elity“.

Přinášení jednoduchých řešení se v debatách objevovalo v zanedbatelném měřítku, tudíž z výsledků práce jej můžeme označit za nejméně používaný prvek mezi kandidáty.

Graf č. 1: Četnost užití zkoumaných prvků během jednotlivých debat

VO2: Jaký je charakter a četnost užívání populistických prvků ve vybraných televizních debatách jednotlivými kandidáty?

Z analytické části práce můžeme vyvodit Andreje Babiše jako kandidáta, který disponoval nejvyšším počtem využívání zkoumaných prvků populistické rétoriky. Z grafu číslo 2 je patrné, že nejvíce využíval útoku na oponenta, a to v poslední zkoumané debatě, které mířil na svého protikandidáta Petra Pavla. Komunikaci strachu spájel nejčastěji s válkou na Ukrajině a důsledky politiky současné vlády, k čemuž se vážou i další zkoumané prvky, tedy rozdělení na „lid“ a „elity“, jeho antiinstitucionální postoje či komunikace krize, kterou spájel i s otázkou ekonomické nestability v podobě tematiky snižování daní, důchodů, či úrokových sazeb a jejich dopadu na občany.

Jaroslav Bašta nejvíce využíval výroků zaměřených proti vládě, z grafu číslo 2 můžeme vyvodit, že antiinstitucionální prvek je z výsledků analýzy jeho výroků nejpatrnější. Apel na strach komunikuje skrze nařčení premiéra Petra Fialy ze snahy o eskalaci války, krizi pak nejčastěji proklamuje skrze, opět, kritiku současné vládní politiky.

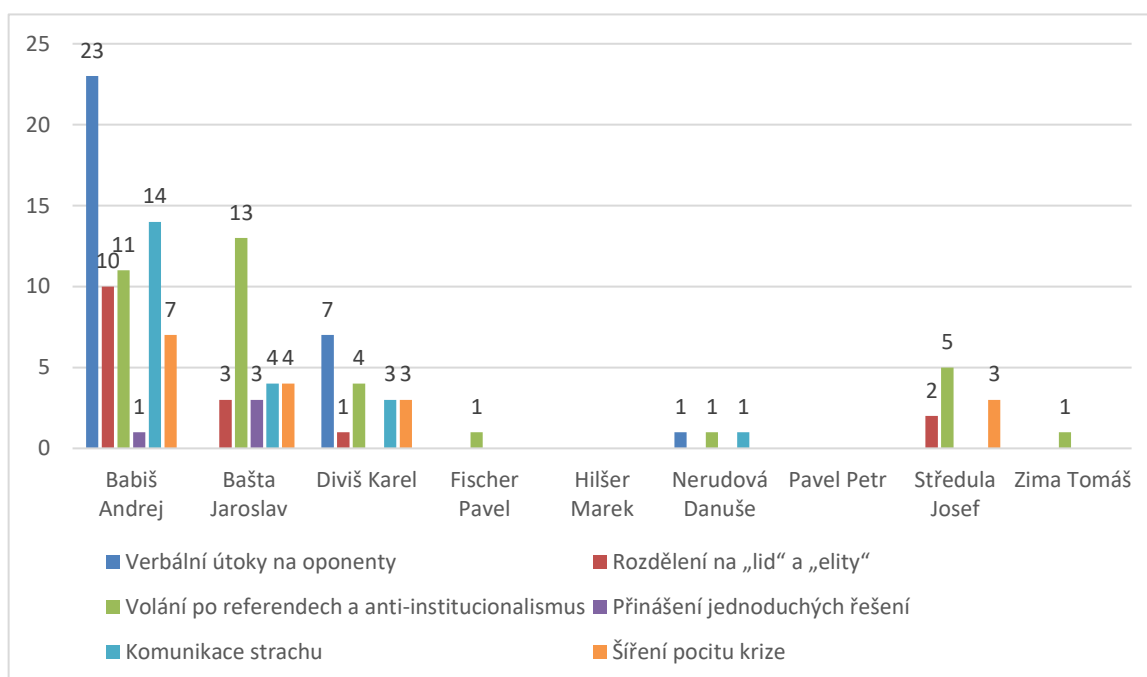
Karel Diviš nejčastěji využívá útoku na oponenta, kdy se konkrétně vyhrazuje proti favorizované trojici kandidátů. Krizi proklamuje skrze možné hrozby s přijetím eura a údajným korporátním vykořisťováním, tedy skrze ekonomická témata.

U Josefa Středuly vyhodnocujeme častý postoj proti vládním „elitám“, které obviňuje z nezodpovědného hospodaření se státními finančními prostředky a krizi proklamuje skrze očekávanou ekonomickou recesi, což jsou nejvýraznějšími vyhodnocenými prvky u tohoto kandidáta.

Jako zanedbatelná můžeme považovat data, která vyplývají z výroků Danuše Nerudové, která se prvků dopustila v rámci jediného výroku, ve kterém kritizovala Andreje Babiše, stejně tak i data výroků Pavla Fischera a Tomáše Zimy, kteří jedinkrát podporovali myšlenku referenda.

Zjištěním charakteru užitých prvků můžeme potvrdit třetí hypotézu ve znění: V rámci sledovaných televizních debat se zkoumané populistické prvky nejčastěji objevují v kontextu ekonomické nestability, kritiky současné vlády a války na Ukrajině.

Graf č. 2: Četnost užití zkoumaných prvků jednotlivými kandidáty

H1: Zkoumané populistické prvky jsou častěji využívány politickými aktéry s menším podílem veřejné podpory než subjekty s větším politickým vlivem.

Tato hypotéza stanovuje fakt, že kandidáti s menší preferencí dle průzkumů veřejného mínění mají větší tendenci využívat prvků populistické rétoriky nežli kandidáti, kteří disponují podporou větší. Jak je již výše uvedeno, favorizovanou trojicí se stali kandidáti Andrej Babiš, Danuše Nerudová a Petr Pavel. Vzhledem k nejvyššímu počtu užití zkoumaných populistických prvků Andrejem Babišem můžeme tuto hypotézu vyvrátit, což potvrzují data znázorněná v grafu číslo 2.

H2: Zkoumané populistické prvky jsou častěji využívány politickými aktéry, kteří jsou součástí politických subjektů již dříve označovaných za populistické.

V analýze vzorku sledovaných kandidátů je patrné, že pouze dva z nich jsou součástí politických stran, jež jsou často asociovány s populismem. Těmito kandidáty jsou Andrej Babiš, předseda hnutí ANO a Jaroslav Bašta, poslanec za hnutí SPD. Z toho plyne předpoklad, že u těchto konkrétních kandidátů bude vyšší pravděpodobnost, že výskyt pozorovaných prvků se v jejich rétorice objevuje častěji.

Z grafu č. 2 lze vyvodit, že míra čestnosti zkoumaných prvků je vyšší u kandidátů spojených s politickými stranami, které jsou obvykle označovány za populistické. Tím se potvrzuje korelace mezi politickou příslušností k populistickým stranám a jejich preferencí využívat populistických prvků v komunikaci během debat, čímž se hypotéza potvrzuje.

Závěr

Populismus se v dnešní době stává zásadním politologicko-společenským tématem po celém světě. Jeho proměnlivá povaha často vede k tomu, že ve společnosti dochází k nepřesným hodnocením toho, co je a co není považováno za populismus a kdo je či není považován za populistu. V teoretické části bylo představeno několik různých přístupů k pojmu populismus. Zásadním pro tuto práci však bylo určení míry užití populistických prvků, které byly stejně tak jasně definovány.

Cílem této předkládané bakalářské práce bylo pomocí empirických dat zjistit, zda a v jaké míře se vyskytuje užití významných prvků populistické rétoriky. Data byla získávána celkem z čtyř předvolebních debat, a to předvolební debata TV Primy ze dne 4.1.2023, předvolební debata ČT ze dne 8.1.2023, předvolební debata TV Novy ze dne 12. 1. 2023 a předvolební debata ČT ze dne 22.1.2023. Jednotlivé výroky z těchto debat byly analyzovány na základě šesti kritérií populistické rétoriky vycházejících z teoretické části této práce, konkrétně verbální útoky na oponenty, rozdělení na „lid“ a „elity“, volání po referendech a anti-institucionalismus, přinášení jednoduchých řešení, komunikace strachu a šíření pocitu krize.

Z výsledků analýzy vyplývá, že nejvýraznějšími prvky se staly útok na oponenta spolu s proklamací krize a anti-establishmentovými postoji.

Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že Andrej Babiš byl kandidátem, který nejvíce využíval zkoumaných populistických prvků. Z šesti stanovených kritérií se nejvíce objevovalo kritérium útok na oponenta a taktéž apel na strach, spolu s Jaroslavem Baštou, jehož rétorika byla především zaměřena na kritiku současné vlády a její vládní politiky.

Pohledem teorie populismu se jedná o tendenci kandidátů používat rétoriku, kde své politické protivníky obviňují ze zodpovědnosti za různé společenské problémy, zatímco se sami prezentují jako zachránce a zastávce "obyčejných lidí" a druhé kritérium, kde populisté představují ať už skutečné či imaginární hrozby a podněcují obavy ohledně ztráty národní identity či ekonomické prosperity. Třetí kritérium se potvrdilo jako systematické prohlubování nedůvěry vůči etablovaným institucím. První kritérium je bezesporu spojeno s druhým i třetím, což se projevuje ve vyvolávání negativních emocí vůči určité nepřátelské skupině nebo v úmyslném zaměření na emocionální stránku veřejnosti za účelem získání podpory. Tento výsledek, tedy největší četnost výskytu těchto stanovených kritérií, je v souladu s faktem, že se jedná o významné definiční znaky populistické rétoriky.

Jak již bylo naznačeno, z uvedených dat lze identifikovat v rétorických strategiích kandidátů zkoumané prvky populismu. Tento populismus se projevuje zejména prostřednictvím výroků, které jsou formulovány s cílem oddělit daného politického protivníka od běžného obyvatelstva a zdůraznit rozdíly mezi jejich zájmy, s cílem získat podporu skrze debaty přímých prezidentských voleb.

V mé práci jsem představil metodologický přístup, který jsem vymezil pomocí výše zmíněných definujících charakteristik. Tento přístup je navíc použitelný i pro další politické aktéry, případně subjekty pro identifikaci míry použití populistických prvků. Možnou perspektivou pro další výzkum by mohlo být rozšíření analýzy o další případové studie z jiných zemí a využití komparativní analýzy. Zároveň je možnost pracovat s dalšími definujícími prvky populismu, které nebyly zahrnuty v této práci.

Seznam použité literatury

1. Albertazzi, D., & McDonell, D. (2008). *Twenty-First Century Populism: The Scepter of Western European Democracy*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
2. Bale, T., Kessel, S., & Taggart, P. (2011). Thrown around with abandon? Popular understandings of populism as conveyed by the print media: A UK case study. *Acta Politica*, 46 (2), 111-131.
3. Bergmann, E. (2020). *Neo-nationalism: The Rise of Nativist Populism*. Reykjavik: Palgrave Macmillan.
4. Betz, H.G. (2002). Conditions Favouring the Success and Failure of Radical Right-Wing Populist Parties in Contemporary Democracies. In: Mény, Y. & Surel, Y. (Eds.) *Democracies and the Populist Challenge* (pp. 199-212). New York: Palgrave Macmillan.
5. Borovan, A. (2023, 15. ledna). *Ambicím Danuše Nerudové definitivně zlomila vaz podpora ideologie LBGT*. Dostupné z <https://medium.seznam.cz/clanek/ales-borovan-borovan-cz-ambicim-danuse-nerudove-definitivne-zlomila-vaz-podpora-ideologie-lgbt-1937>
6. Brooks, D. J., & Geer, J.G. (2007). Beyond Negativity: The Effects of Incivility on the Electorate. *American Journal of Political Science*, 51(1), 1–16.
7. Canovan, M. (1999). Trust the people! Populism and the two faces of democracy. *Political studies*, 47(1), 2–16.
8. Decker, F. (2003). *The populist challenge to liberal democracy*. International Politics and Society.
9. Demagog.cz (2023, 8. ledna). *Výrok Jaroslava Bašty z předvolební debaty České televize*. Dostupné z <https://demagog.cz/vyrok/22402>
10. Dobiašovský, Z. (2023, 3. ledna). *Musíme se zbavit lidí v čele státu, kteří šíří dezinformace a radikalizují společnost, říká Nerudová*. Dostupné z <https://echo24.cz/a/HGBWd/zpravy-domaci-anketa-volby-prezident-kandidati-danuse-nerudova>
11. Dvořáková, V., Buben, R., & Němec, J. (2012). *Que el pueblo mande - Levicové vlády, populismus a změny režimu v Latinské Americe*. Praha: SLON.
12. Fieschi, C., & Heywood, P. (2004). Trust, cynicism and populist anti-politics. *Journal of Political Ideologies*, 9(3), 289–309.
13. Freidenberg, F. (2007): *La Tentación Populista. Una vía poder en América Latina*. Madrid: Síntesis.

14. Havlík, V., & Pinková, A. (2012). *Populisté, protestní strany, outsideri? Několik poznámek ke konceptualizaci populistických politických stran*. *Rexter*, 10(2), 121-153.
15. Heinisch, R. (2003). Success in Opposition – Failure in Government: Explaining the Performance of Right-Wing Populist Parties in Public Office. *West European Politics*, 26(3), 91–130.
16. Hovorková, J. (2023, 27. ledna). *Babiš tvrdí, že zvyšoval důchody. Nejvíc přitom přidala seniorům Fialova vláda*. Dostupné z <https://www.forum24.cz/babis-tvrdi-ze-zvysoval-duchody-nejvic-pritom-pridala-seniorum-fialova-vlada>
17. iDNES.cz (2020, 6. dubna). *Generál Pavel založil iniciativu, která pomůže lidem v boji s koronavirem*. Dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/general-petr-pavel-iniciativa-boj-proti-koronaviru-covid-19.A200406_144300_domaci_chtl
18. Jagers, J., & Walgrave, S. (2007). Populism as political communication style: An empirical study of political parties' discourse in Belgium. *European Journal of Political Research*, 46(3), 319-345.
19. Kaltwasser, C. R. (2012). The ambivalence of populism: threat and corrective for democracy. *Democratization*, 19(2), 184-208.
20. Kaltwasser, C.R., Taggart, P.A., Espejo, P.O. & Ostiguy, P. (2017). *The Oxford handbook of populism*. Oxford: Oxford University Press.
21. Kubát, M. (2016). Úvod do studia populismu. In: Kubát M, Mejstřík, M., Kocián, J., *Populismus v časech krize*. Praha: Karolinum.
22. Kyselka, J., (2019). *Populismus v demokratickém právním státě: hrozba nebo výzva?* Praha: Leges, s. r. o., 2019.
23. Laclau, E. (2005). *On Populist Reason*. Londýn: Verso.
24. Laclau, E. (2013). *Emancipace a radikální demokracie*. Praha: Karolinum.
25. Lau, R.R., Sigelman, L. & Rover, I.B. (2007). The Effects of Negative Political Campaigns: A Meta-Analytic Reassessment. *Journal of Politics*, 69(4), 176–209.
26. Moffit, B., & Tormey, S. (2014). Rethinking Populism: Politics, Mediatization and Political Style. *Political studies*, 62(2), 381 – 397.
27. Mudde, C. (2004). The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*, 39(4), 541-563.
28. Mudde, C. & Kaltwasser, C. R. (2013). Populism. In: Freedman, M., Sargent, L. T. & Stears, M. (Eds), *The Oxford Handbook of Political Ideologies* (pp. 563-585). Oxford: Oxford University Press.

29. Mudde, C., & Kaltwasser, C. R. (2017). *Populism: A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press.
30. Müller, J.W. (2016). *Co je to populismus*. Filadelfie: University of Pennsylvania Press.
31. Nádoba, J. (2019, 29. ledna). *Kde by byl Babiš bez důchodců?* Dostupné z <https://www.respekt.cz/politika/kde-by-by-babis-bez-duchodcu>
32. Nai, A. (2021). Fear and Loathing in Populist Campaigns? Comparing the Communication Style of Populists and Non-populists in Elections Worldwide. *Journal of Political Marketing*, 20(2), 219–250.
33. Nai, A., & Walter, A. (2015). *New Perspective on Negative Campaigning. Why Attack Politics Matters*. Colchester: ECPR Press.
34. Panizza, F. (2005). Introduction: Populism and the Mirror of Democracy. In: Panizza, F. (Ed.), *Populism and the Mirror of Democracy* (pp. 1-31). Londýn, New York: Verso.
35. Pika, T. (2023, 4. leden). *Spor o výklad Ústavy. Kandidát SPD by chtěl odvolat vládu, podle expertů to ale není možné*. Dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/prezident-kandidat-volba-pravomoci-odvolani-vlady-spd-hoax_2301040620_pik
36. Rooduijn, M. (2014). The Nucleus of Populism: In Search for the Lowest Common denominator. *Government and Opposition*, 49(4), 572–598.
37. Salmela, M., & von Scheve, C. (2017). Emotional Roots of Right-Wing Political Populism. *Social Science Information*, 56(5), 567-569.
38. Schulz, W., et al. (2001). *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum
39. Sengul, K. (2019). Populism, democracy, political style and post-truth: issues for communication research. *Communication Research and Practice*, 5(1), 88 -101.
40. Smolík, J. (2018). Populismus je ... In: Štefančík, R. a kol., *Jazyk a politika. Na pomezí lingvistiky a politologie III*. (pp.102). Bratislava: EKONÓM, 2018
41. Stanley, B. (2008). The thin ideology of populism. *Journal of Political Ideologies*, 13(1), 95–110.
42. Školokay, A. (2000). Populism in Central Eastern Europe. *IWM Working Paper*, 9(11), 1-23.
43. Švihel, P. (2023, 2. srpna). *Príspevek na bydlení dostal rekordní počet lidí*. Dostupné z <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-prispevek-na-bydleni-dostal-rekordni-pocet-lidi-234887>

44. Taggart, P. (2002). *Populism and the Pathology of Representative Politics*. Londýn: Palgrave Macmillan.
45. Učeň, P. (2016). Parties, populism, and anti-establishment politics in East Central Europe. *Review of International Affairs*, 27(1), 49-62.
46. Ware, A. (2002). The United States Populism as Political Strategy. In: Mény, Y. & Surel, Y. (Eds.) *Democracies and the Populist Challenge* (pp. 101-119). New York: Palgrave Macmillan.
47. Weyland, K. (2001). Clarifying a contested concept: Populism in the study of Latin American politics. *Comparative politics*, 34(1), 1-22.
48. Weyland, K. (2013). Latin America's authoritarian drift: the threat from the populist left. *Journal of democracy*, 24(3), 18-32.
49. Weyland, K. (2021). Populism as a political strategy: An approach's enduring—and increasing—advantages. *Political studies*, 69(2), 185-189.
50. Zúquete, J.P. (2007). *Missionary politics in contemporary Europe*. New York: Syracuse University Press.

Abstrakt

Bakalářská práce *Analýza četnosti významných prvků populistické rétoriky v prezidentských předvolebních debatách roku 2023* se zabývá mírou využití významných populistických prvků kandidáty na prezidenta v předvolebních debatách v roce 2023.

Práce se skládá ze čtyř kapitol, které jsou rozděleny jak na část teoretickou, tak i analytickou. První část se věnuje definici populismu a k jejímu přístupu různých autorů, přičemž podkapitoly této části se věnují užšímu rozdělení. Druhá kapitola teoretické části se věnuje konkrétním prvkům populistické rétoriky, které stanovily teoretický rámec, který byl stěžejní pro vypracování analytické části. Třetí kapitola definovala užitou metodologii, která byla aplikována ve čtvrté části této práce, kde byla provedena analýza zkoumaných předvolebních debat pomocí stanovených znaků populismu.

Analýza zkoumá četnost užití těchto prvků a jejich kontext, přičemž výsledkem práce je určení konkrétních aktérů, kteří nejvíce využívali prvků populistické rétoriky a jakým způsobem jednotliví kandidáti v prezidentských debatách využívali populistické prvky s důrazem na identifikaci specifických frází a výroků.

Abstract

This bachelor's thesis, *An Analysis of the Frequency of Significant Elements of Populist Rhetoric in the 2023 Presidential Election Debates*, examines the extent to which significant populist elements are used by presidential candidates in the 2023 presidential election debates.

The thesis consists of four chapters, which are divided into both theoretical and analytical parts. The first part is devoted to the definition of populism and the approach taken to it by different authors, while the subchapters of this part are more narrowly divided. The second chapter of the theoretical part is devoted to the specific elements of populist rhetoric that established the theoretical framework that was central to the development of the analytical part. The third chapter defined the methodology used, which was applied in the fourth part of this thesis, where an analysis of the electoral debates studied was carried out using the established features of populism.

The analysis examines the frequency of the use of these elements and their context, with the result of the work being the identification of the specific actors who made the most use of elements of populist rhetoric and how individual candidates used populist elements in the presidential debates, with an emphasis on the identification of specific phrases and statements.

Klíčová slova

Populismus, znaky populismu, předvolební debaty, prezidentské volby

Key Words

Populism, signs of populism, pre-election debates, presidential elections

Přílohy

Přepis 1: Předvolební debata TV Primy ze dne 4.1.2023 (vlastní zpracování)

Moderátorka (Terezie Tománková): Krásný dobrý večer, na Primě a CNN Prima News vás vítáme u naší první televizní superdebaty: Hledá se prezident.

Moderátor (Petr Suchoň): Přímou volbou si hlavu státu zvolíme už po třetí. První kolo je tady už příští týden, případné kolo druhé, kam postoupí dva nejúspěšnější kandidáti z kola prvního, za týden dva.

Moderátorka: O nejvyšší ústavní funkci má zájem devět kandidátů. Šest z nich, šest kandidátů přijalo pozvání do dnešní první televizní superdebaty. Tři kandidáti jsou pozváni příští týden za stejných podmínek, na Primě a CNN Prima News v hlavním vysílacím čase. Petr Suchoň teď prozradí klíč našeho rozdělení.

Moderátor: Průzkumy veřejného mínění dlouhodobě favorizují trojici kandidátů. Názorně si to ukážeme na tom nejaktuálnějším od Medianu pro Mladou frontu Dnes. Petr Pavel, Andrej Babiš, Danuše Nerudová. Následuje zbylá šestice, která potřebuje prostor, potřebuje zazářit, potřebuje vás oslovit co nejvíce. A ten prostor dostane právě dnes. Právě proto Marka Hilšera, Pavla Fischera, Jaroslava Baštu, Josefa Středulu, Karla Diviše a Tomáše Zimu už za malý okamžik přivítáme tady v našem velkém studiu na Primě a CNN Prima News. Ještě předtím se ale pojd'me podívat na to, v jaké náladě se prezidentská volba roku 2023 bude konat. Drtivou většinu domácností České republiky trápí velká drahota. Osm z deseti domácností. Pouze devatenáct procent v našem průzkumu odpovědělo, že se jich to netýká. Naopak, šestnáct procent už má značné potíže. Tři procenta odpovědělo, že problémy už naprosto nezvládá. A právě tato nálada ve společnosti může prezidentskou volbu roku 2023 výrazně ovlivnit. Podíváme se na to v dalším grafu, protože celých sedmadvacet procent dotázaných požaduje od nové hlavy státu, že srovná ekonomické nerovnosti. Třicet pět procent u nové hlavy státu preferuje, že bude slušný a důstojný. Sedmnáct procent požaduje vizi. Čtrnáct procent, že sjednotí společnost. Sedm procent, že ochrání Českou republiku. Rozhodně neplatí to, že není o co hrát. Dvaadvacet procent z vás ještě není rozhodnuto, komu v prezidentské volbě roku 2023 dá svůj hlas. Jdeme tedy pozvat onu šestici, zmiňovanou šestici, a budeme se jich ptát na jejich vize, na jejich argumenty, na jejich názory, jak chtějí na vás na voliče, zapůsobit, abyste jim odevzdali právě váš hlas. Dámy a pánové, první superdebata: Hledá se prezident, na Primě a CNN Prima News, právě začíná.

Moderátorka: Prosím ve studiu přivítejte šest kandidátů na prezidenta. Hosti dnešní superdebaty přicházejí a u svých stolečků budou stát podle volebního čísla, které jim určilo losem ministerstvo vnitra. Jedničku má pán Pavel Fischer, pod jeho kandidátní listinu se podepsalo přes padesát senátorů a poslanců. Pán Fischer je senátorem, není členem politického klubu. Byl velvyslancem a blízkým spolupracovníkem Václava Havla, na nejvyšší ústavní funkci kandiduje po druhé. Dobrý večer, pane Fischere.

Fischer: Dobrý večer.

Moderátorka: Číslo dva pán Jaroslav Bašta, je kandidátem hnutí SPD, má podpisy dvaceti poslanců včetně svého vlastního. Pán Bašta byl ministrem ve vládě Miloše Zemana, dvacet pět let byl členem Sociální demokracie. Je bývalým velvyslancem a signatářem Charty 77. Dobrý večer, pane Bašto.

Bašta: Dobrý večer.

Moderátorka: Trojku los přidělil pánu Jozefu Středulovi, kandiduje na základě podpory jedenácti senátorů. Je předsedou Českomoravské konfederace odborových svazů, ve vedoucích funkcích v odborech působí přes třicet let. Nikdy nekandidoval na politickou funkci. Dobrý večer pane Středulo.

Středula: Dobrý večer vám i televizním divákům.

Moderátorka: U čtvrtého stolku bude stát pán Tomáš Zima. Ve volbách kandiduje díky podpisům třinácti senátorů. Pán Zima je lékařem, osm let byl lektorem Univerzity Karlovy v Praze. Stojí v čele konzilia, které dohlíží na zdravotní stav prezidenta Zemana. Před listopadem 89 byl členem KSČ. Dobrý večer pane Zimo.

Zima: Dobrý večer.

Moderátorka: Číslo osm získal pan Karel Diviš. Kandiduje na základě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jako občanský kandidát. Pán Diviš je zakladatelem a majitelem IT firmy, pracoval také jako sportovní redaktor. O politickou funkci se u voličů uchází poprvé. Dobrý večer pane Diviši.

Diviš: Dobrý večer, dobrý večer.

Moderátorka: A poslední místo náleží panu Marku Hilšerovi. Pod jeho kandidátní listinou je podepsáno třináct senátorů. Je lékařem a senátorem. V horní komoře působí v klubu Starostové a nezávislí. Je členem politického hnutí Marek Hilšer do Senátu. Na prezidenta kandiduje po druhé. Dobrý večer, pane Hilšere.

Hilšer: Dobrý večer všem spoluobčanům.

Moderátorka: Pánové vítajte, děkujeme, že jste přišli. A kromě hostů a vás, jsou s námi ve studiu i naši diváci. Ráda vás vítám a díky, že jste přišli. Jsou to podporovatelé jednotlivých kandidátů a oni, stejně jako vy, naši diváci Primy a CNN Prima News, můžete mít možnost se do dnešní debaty aktivně zapojit. Jak? To vysvětlí Petr Suchoň.

Moderátor: Ano, děkuji za slovo. Z našich superdebat velmi dobře znáte, že role vás, diváků, je velmi důležitá. Opět můžete rozhodnout o tom, který z našich hostů vás dnes nejvíce přesvědčil, který z našich hostů byl z vašeho pohledu tím nejlepším. Jak můžete hlasovat? Pomocí SMS na čísle 906 02 03. A podoba dané esemesky? Hrad mezera jedna, to je hlas pro Pavla Fischera. Eseseska ve tvaru hrad mezera dvě, to je hlas pro Jaroslava Baštu. Hrad mezera tři na číslo 906 02 03, to je hlas pro Josefa Sředulu. Hrad mezera čtyři, hlas pro Tomáše Zimu. Hrad mezera pět, hlas pro Karla Diviše. No a hrad mezera šest na číslo 906 02 03, to je hlas pro Marka Hilšera. Kromě zasílání SMS hlasů ale také můžete použít QR kód, který už teď vidíte na vaší televizní obrazovce. Stačí namířit fotoaparát vašeho chytrého mobilního telefonu. Ten vás odkáže na stránky CNNPrima.cz a také tam můžete hlasovat. Co telefonní číslo, to jedna esemeska. Co internetové hlasování, to jeden hlas. Průběžné stavy, součet SMS a internetového hlasování, uvidíte v dolní části obrazovky. Na konci naší superdebaty vyhlásíme vítěze.

Moderátorka: To je prostor pro vás, naše diváky, můžete hlasovat, přeji šťastnou ruku. A teď už prostor pro naše hosty v dnešní superdebatě. Rok 2022 byl velmi náročný a vypadá to, že stejně náročný, možná ještě náročnější bude i ten rok nový, který začal v neděli. Slyšeli jsme bilancující projevy nejvyšších ústavních činitelů. Otázka na vás, pánové, všechny stejná. Jakou základní myšlenku, tezi, byste občanům České republiky jako prezident na začátku tohoto složitého roku řekli? Pane Fischere, prosím začněte.

Fischer: Děkuji za pozvání. Úvodem jsem chtěl jenom připomenout, že tady tři kandidáti chybí. A mně to přijde, že to je důležité na to upozornit, jako kdyby byli dvě kategorie kandidátů a v naší zemi nejsou dvě kategorie občanů. Takže bych rád, abychom vlastně, a je mi líto, že tady tři chybí mezi námi, dali také prostor té konfrontaci mezi námi i s těmi, kteří tady dneska nejsou, a proto si myslím, že bychom měli dávat důraz na to, aby tyto volby zůstávali férové a svobodné až do konce.

Moderátorka: Děkuji pane Fischere, jenom jestli dovolíte, k tomu moji poznámku, my jsme pravidla vysvětlovali hned na začátku, diváci je znají, znali jste je i vy. Rozhodovali jsme se podle průzkumů, chtěli jsme dát prostor všem kandidátům v relevantní debatě, ve stejném čase, to je naše vysvětlení a naše rozhodnutí jako komerční televize.

Fischer: Naprosto respektuji. A co se týče vaší otázky. Rok 2023 nebude jednoduchý, už jsme zakusili, jaké to je projít krizí pandemie covidu, už jsme zakusili, jaké to je čelit obrovskému růstu energií, jaké dopady na ekonomiku to může mít, a sociální dopady a tíži na občany už vidíme kolem nás. Já bych se budoucnosti neobával proto, že každá krize jednou skončí a že z ní můžeme vyjít vlastně posílení. Pokud zůstaneme solidární. A to je vlastně obrovský apel ne jenom na občany, ale i na firmy a také na soukromé subjekty a taky na stát. Abychom vlastně nezapomněli na solidaritu, protože ta nás může vlastně i v této těžké chvíli posilovat v soudržnosti a můžeme z téhle krize vyjít silnější.

Moderátorka: Děkuji pane Fischere, prostor pro pana Baštu. Já zopakuji otázku, jakou základní myšlenku, tezi, byste občanům jako prezident v této těžké době řekl.

Bašta: Tak, pokud jde o rok 22, tak to byl rok, který byl plný nepříjemných překvapení, které většinou vycházeli z chybné politiky současné vlády, která dokázala za jeden rok napáchat daleko víc škody než všechny předtím. To je první moment. Druhý moment, který je, tak já kandiduji tím pádem pro to, abych odvolal vládu Petra Fialy. Kandiduji proto, abych zabránil válce, kterou tato vláda touží vyvolat.

Moderátorka: To byste řekl na začátku toho roku jako prezident České republiky.

Bašta: Ano. Coby.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Bašto, já slibuji, že k těm dílčím otázkám se dostaneme a budete na ně moct reagovat. Pane Středulo, vaše základní myšlenka, kterou byste chtěl říct občanům jako prezident na začátku roku 23, pokud byste se jím stal.

Středula: Pokud bych se jím stal, tak bych upozornil na to, co nás čeká. Recese, obávám se toho, že politici budou přehlížet problémy lidí a firem, budou je zlehčovat, budou se tvářit, že je nutno šetřit, a přitom sami penězma rozhazují. Poukážu na to, jakým způsobem se chovají vůči lidem a jak se chovají vůči sami sobě. A jestli chtějí, aby je lidé podpořili, aby snesli to všechno, co nás čeká, tak není možné, aby se chovali jinak, než jak to ordinují lidem. Obávám se toho, že začnou šetřit právě na těch lidech, na zdravotnictví, na důchodech, a to považuji za zcela nesprávné a neakceptovatelné. Takže budu žádat vládu, budu žádat poslance, aby okamžitě přijali taková opatření, ať ochrání lidi a firmy před pády.

Moderátorka: Děkuji, znovu říkám, že k těm dílčím otázkám, které tady vyvstávají a které vy nastolujete, se dostaneme. Prostor pro pána Zimu, prosím.

Zima: Dobrý večer, děkuji za pozvání. Já bych občanům České republiky řekl, že musíme být jednotní, musíme se sami postarat o sebe, nikdo jiný nám nepomůže, a jako

prezident bych ujistil občany, že vláda to se mnou nebude mít lehké a že budu na vládu apelovat a budu chtít, aby každý týden říkala, co dělá pro dvě třetiny občanů České republiky, ale i pro ostatní, ale zejména pro ty, kteří již se dostávají na sociální dno.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Diviši, váš prostor.

Diviš: Já bych lidem na začátku roku vzkázal, aby neklesali na mysli, aby věřili, že ty těžké časy, které ty tři roky máme za sebou, že mohou odejít. Mohou odejít ve chvíli, kdy i prezident, ať už jim bude kdokoliv, bude působit na vládu, aby jsme nastartovali ekonomiku, abychom zapojili naše šikovné ruce a mozky k tomu, aby zase střední třída v České republice byla širší, aby nebylo tolik extrémů, aby lidi nežili od výplaty k výplatě, nebo od výplaty do mínusu a všem se nám dařilo lépe. Protože jenom tak můžeme naši společnost spojit.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Hilšere, prosím.

Hilšer: Je zřejmé, že tento rok nebude snadný, nebude snadný pro nikoho. Každá krize vyvolává nestabilitu, vyvolává nerovnováhu. Já bych chtěl občanům vzkázat to, že prezident musí dbát na to, aby se v krizích, ti, co mají více, ti, co jsou bohatší, ti, co jsou silnější, nestávali ještě bohatšími, ještě silnějšími a ještě bohatšími. A ti, co jsou možná chudší, slabší a méně příjmoví, tak aby se nestávali ještě slabšími. Myslím si, že to je státnická úloha prezidenta ukazovat na to, kde by mohli vznikat tyto problémy. Takže to je úloha prezidenta a já věřím, že to zvládneme, já věřím, že Česká republika je silná a já k tomu budu chtít přispět.

Moderátorka: Děkuji vám, děkuji vám pane Hilšere, děkuji vám všem. A jak jsem slíbila, nastolili jste tak dílčí otázky, mnoho z nich se týká ekonomiky. Prezidenta totiž volíme v těžké době. V době vysoké inflace, energetické krize, války na Ukrajině a už z toho našeho prvního průzkumu, který Petr ukazoval, vyplývá, že občané chtějí aktivní roli prezidenta v otázkách ekonomických. Hlava státu má velký neformální vliv, může na problémy a řešení upozorňovat. Otázka zůstává na všechny stejná. Jaké konkrétní řešení, buďte prosím co nejkonkrétnější, byste jako prezident, jako hlava státu prosazoval v oblasti pomoci lidem. Začněte prosím, pane Zimo, vy.

Zima: Tak já bych prosazoval jednu věc, která se týká využití zákona o cenách, který je zde platný, který umožňuje vládě regulovat ceny, žádal bych, aby vláda jednala jako majoritní akcionář ČEZu, protože může ČEZ zajistit přímé dodávky občanům České republiky a nejit přes Lipskou pseudoburzu. Další krok, který je, je otázka podpory českých firem, protože pokud české firmy a české firmy začínají krachovat, dneska je to Botas u Skutče, který díky vysokým cenám je nekonkurenceschopný a řada lidí se v krátké době

může ocitnout bez práce. Takže tyto konkrétní kroky, protože energie vyrábíme dostatek za velmi dobrou cenu v našem energetickém mixu a tady ta role státu selhává u vlády.

Moderátorka: Promiňte, říkáte, že byste využil zákon o cenách a snažil se regulovat ceny. Rozumím dobře, že ceny energií, nebo byste šel dál, ceny pohonných hmot, nebo ceny potravin, jako to dělá třeba Maďarsko.

Zima: Tak největší otázka, která tady je, je otázka energií, která se promítá de facto do všeho, do nákladů na výrobu potravin, a též bych řekl primární komodita, pak je to samozřejmě otázka regulace některých komodit na trhu. Ale to, co nejvíc je trápí, je otázka energie, potravin.

Moderátorka: Promiňte, a to co se děje v Maďarsku, to vás neodrazuje od tohoto řešení? Když jsme viděli nedostatek pohonných hmot, je tam vysoký nárůst inflace přes ta všechna opatření, a i vysoký nárůst cen potravin přesto, že jsou zastropovány ty základní.

Zima: Ale situace v Maďarsku je úplně odlišná od naší. Česká republika je jedna z mála zemí Evropské unie, která vyváží elektrickou energii. Česká republika má jiné mechanismy na tu regulaci, takže to je to, srovnáváme nesrovnatelné.

Moderátorka: Mluvila jsem o potravinách, dobře děkuji. Pane Diviši, prosím, vaše konkrétní řešení, které byste jako hlava státu prosazoval v oblasti pomoci lidem.

Diviš: Já si myslím, že skutečně je naprosto neakceptovatelné, aby Česká republika, která je de facto světovou velmocí ve výrobě elektřiny díky naším skvělým jaderným elektrárnám, měla nejvyšší cenu elektřiny v Evropě. Takže to je věc, na kterou by se každá jakákoliv vláda v této zemi měla zaměřit. Ale mám jiné řešení, myslím si, že by také více měl pracovat třeba antimonopolní úřad, aby jsme rozbili různé kartelové a polokartelové dohody týkající se rafinerií, to znamená ceny pohonných hmot, potravinářských řetězců, maloobchodních řetězců, telekomunikačních operátorů, protože tam jsou tržní selhání, která ..

Moderátorka: Máte na mysli nějaký konkrétní kartel?

Diviš: Konkrétní kartel v těch oborech, o kterých jsem mluvil. Tak máme nejdražší telekomunikační poplatky zase de facto v Evropě a já samozřejmě si myslím, že toto je v rukou třeba i antimonopolního úřadu.

Moderátorka: Mluvíte stejně, jako pán Zima, o stropu na energie. Vy jste to říkal i v těch předchozích prohlášeních svých veřejných, že byste stejně, jako prezident Zeman, podporoval to zastropování u výrobců. Na základě jaké legislativy byste to dělal? ČEZ je

akciová společnost kótovaná na burze, musí generovat zisk, má tisíce soukromých akcionářů.

Diviš: Tak určitě na základě zákona o obchodních korporacích. ČEZ skutečně může i třeba na veřejně dostupném trhu stahovat z oběhu akcie od těch minoritních akcionářů, může dojít třeba potom k nějaké privatizaci toho zbytku. Jsou asi i jiná řešení, například single-buyer model o který se pokoušelo Slovensko, byť ho nedotáhlo. Chce to větší odvahu vlády a třeba tu odvahu by jim mohl a takou energii dolít do žil prezident, aby se to podařilo, protože toto si lidé nezaslouží.

Moderátorka: Děkuji za odpověď. Pane Hilšere, vaše konkrétní kroky, vaše konkrétní řešení, které byste nastoloval.

Hilšer: Já nechci slibovat něco, co je nerealistické a co prezident nemůže ve skutečnosti ovlivnit. Ale já už jsem zde naznačil, že je třeba se zaměřit na tu část obyvatel, která je nejvíce zkoušena tou krizí. Myslím si, že jsou to senioři, že jsou to důchodci, že jsou to mladé rodiny, mladé rodiny s dětmi, že jsou to samoživitelé, že to mohou být i nízkopříjmoví obyvatelé. A tam by se měla vláda zaměřit. Rozvinout jasnou, cílenou pomoc pro tyto lidi, takže konkrétně já už jako člen sociálního výboru senátu vždy navrhuji to, aby byl například zvýšen příspěvek na bydlení. To je myslím věc, která je třeba, aby lidé opravdu neměli závažné problémy s tím, že nemohou zaplatit nájem. To si myslím, že je cesta cílené pomoci, ne cesta nějakých plošných opatření, které prospívají i těm, kterým vlastně prospívat nemusí. Myslím si, že jako například politici, nepotřebují mít snížený tarif na elektřinu.

Moderátorka: Jenom podotýkám, že vám politikům aktivním, kteří jste, vzrostli od ledna velmi významně platy o desítky tisíc korun, protože prostě je takový vzoreček. Na druhou stranu, pane Hilšere, když říkáte pomáhejme jenom potřebným, když vidíte, co se teď děje na úradech práce, jak pomalu dotéká ta pomoc k těm potřebným. Je na to připraven v krizi náš systém úřadů a sociálních dávek?

Hilšer: Vy jste ukázala na velmi vážný problém a já jsem se s tím setkal ve svém obvodu, kdy za mnou chodili lidé, kteří řekli já jsem nedostal tu dávku, na kterou mám nárok půl roku. Systém na to není připraven, není na to připraven, protože neproběhla dostatečná digitalizace státu. A my neumíme tu pomoc bohužel dnes cílit. Já nechci udělat knížecí rady, ale něco jsme tady zanedbali, myslím si, že to bylo zanedbáno i díky korupci, která v tomto státě byla. Protože když se podíváme na to, že digitalizaci mají rozdělené různé firmy na ministerstvech a za celou dobu nedošlo k sjednocení toho systému, tak pak to má ty důsledky, na které poukazujete, že, a už končím..

Moderátorka: Ne, já se chci zeptat, jste čtvrtým rokem v senátu. Udělal jste pro to něco? O tom, o čem mluvíme, a to co vlastně teďka kritizujeme všichni jako novináři, kritizuje to opozice, lidé se těžko dostávají k té pomoci, protože na to ten systém prostě není připravený. Co jste pro to udělal?

Hilšer: Ano, udělal jsem to, že například jsem navrhoval, nebo respektive podporoval právě zvýšení těch příspěvků na bydlení. To je velmi důležité. Hovořil jsem o to, hlasoval jsem pro to a myslím si, že je potřeba v tomto udělat i více. Pro digitalizaci bohužel jsem bohužel moc toho udělat nemohl, protože to je věc, která už tady měla být, ale také to podporuji a myslím si, že je třeba jít tímto směrem.

Moderátorka: Děkuji, děkuji pane senátore. Pan Fischer, vaše konkrétní řešení, které byste jako hlava státu v oblasti pomoci lidem prosazoval, akcentoval a možná tlačil na vládu, aby je dělala.

Fischer: Jako prezident, mám sedm bodů. Jako prezident bych se zeptal premiéra Fialy, jak to je s tím jejich programovým prohlášením, ve kterém je například vepsáno, že vláda bude velmi energicky pracovat, aby se rozběhla u nás výstavba bytů. U nás chybí tisícovky malometrážních bytů pro potřebné, ať už mladé nebo právě seniory a důchodce. Za druhé bych jednal s ministrem práce a sociálních věcí o zacílení té pomoci potřebným. Za třetí bych se jako prezident zúčastnil jednání tripartity. Za čtvrté bych se jako prezident zapojil plně do přípravy státního rozpočtu. Za páté bych se jako prezident podíval na marže obchodníků zejména v těch velkoobchodech. Jablka u nás koupíte na Moravě za jedenáct korun kilo, ale vlastně v supermarketech je najdete za pětatřicet korun kilo. Na to bych se podíval a zeptal bych se, kde se bere ta obrovská marže. A podíval bych se také na marže..

Moderátorka: Promiňte, promiňte, nechci vám skákat do řeči, ale jestli dovolíte, zůstanu u toho, jak se může prezident podívat na ceny, aby to mělo nějaký konkrétní dopad do pomoci lidí. Jak byste to udělal?

Fischer: No, podíval bych se na nástroje státu, který má vláda například v oblasti regulace trhu. Kde trh přestane fungovat nebo jsou přílišné marže, tam přeci vláda může pracovat efektivně v souladu se zákonem. Nemusí jít jenom o ceny energií, o kterých jsme mluvili, ale také například o ceny důležitých potravin, ve kterých si někteří, a nemusíme mluvit jenom o Agrofertu, vlastně přihazují obrovské marže. A ještě mám dva body.

Moderátorka: Velmi stručně, prosím.

Fischer: Ano, budu rychlý. Jako prezident bych se podíval na to, v jaké kondici jsou nevládní organizace, protože v téhle době budou mít velkou potíž platit nájmy, platit energie, a vlastně na nevládkách u nás celá řada té sociální pomoci spočívá. A nakonec jako prezident bych se podíval na roli státu jako regulátora trhu, tak jako bylo zmíněno, ne jenom antimonopolní úřad, ale třeba také nástroje, které má ministerstvo průmyslu a obchodu.

Moderátorka: Pane senátore, vy máte k vládě blízko, máte podpisy padesáti čtyř zákonodárců, často jsou to vládní poslanci. Vy říkáte, že byste chtěl po premiérovi vědět některé věci. To jste ale přeci mohl dělat už jako senátor.

Fischer: Ano, já, když se podíváte na moji aktivitu v Senátu, tak jsem se na vládu bez ohledu na to, jestli to byla vláda Andreje Babiše nebo Petra Fialy, opakovaně jsem se na ně obracel, zejména v oblastech, které mám v senátu na starosti. To je bezpečnost, obrana a zahraničí.

Moderátorka: Děkuji vám, pane senátore. Pane Bašto, vaše konkrétní kroky, které byste jako prezident dělal v této ekonomické oblasti, oblasti pomoci lidem. Co byste dělal pane Bašto?

Bašta: Tak jako prezident bych se zasazoval o systémová řešení. Mělo by se začít s cenami energií. To se dá vyřešit velmi jednoduchým způsobem. První krok už tady byl zmíněn. To znamená, stát by měl vykoupit zbývajících třicet procent, které mají minoritní akcionáři ČEZ-u, aby mohl regulovat ceny elektrické energie. Za druhé, měli bychom prodávat přes Lipskou burzu jenom přebytky elektrické energie. Ceny energií, ceny elektřiny by se měli zastropovat u výrobců, nikoliv u spotřebitelů. To je ten první krok, který by pomohl v tomto případě snížit ty největší tlaky, které jsou na našich občanech. Když se podíváte na ty výzkumy, většina těch lidí přichází o nejvíc peněz právě těmi nadměrnými, zbytečně vysokými cenami energií. Druhá věc, která je tam, tak tady je třeba říct, že jakákoli pomoc ze strany státu, která říká, že se má pomáhat potřebným a podobně, tak se podívejte na to, jak to vypadá. Lidé stojí ve frontě, před třemi měsíci si požádali třeba o doplatky na bydlení a teď zjišťují, že stát nic nedělal. To je další věc.

Moderátorka: To jsem tady zmiňovala, to jsem tady zmiňovala. Pane poslanče, promiňte. Vy slibujete na svých billboardech, vy slibujete na svých billboardech, že nedopustíte bídu a odvoláte vládu. To slibujete svým voličům.

Bašta: Ano, a to bude první čili tohle je vysvětlení toho, proč tu vládu odvolat.

Moderátorka: Rozumím, já s dovolením položím otázku. Jestli dovolíte, jak, na základě čeho byste tu vládu chtěli odvolat.

Bašta: Celý rok nedělá to, co by dělat měla. Chová se v tomto směru tak, že nepomáhá občanům České republiky.

Moderátorka: Na základě čeho byste tu vládu chtěli odvolat.

Bašta: Na základě článku šedesát dva.

Moderátorka: Podle ústavních právníků by to byl protiústavní puč, nic takového dělat nejde.

Bašta: V okamžiku, kdy bude dlouhodobě proti vládě a premiérovi protestovat šedesát procent občanů, tak je to dostatečné. A ještě bych chtěl něco připomenout. Zapomínáme na historii, před deseti lety tady byla vláda, která měla sto osmnáct poslanců v poslanecké sněmovně, kteří ji podporovali. Padla, místo toho nastoupila vláda úřednická a popravdě řečeno prezidentská a byli předčasné volby. Já tento vývoj očekávám.

Moderátorka: Znovu podotýkám, podle právníků by to byl protiústavní puč. Pane Fischere, já vám dám prostor k reakci, bude prostor k diskusi, jste tady v diskusi, můžete na sebe reagovat. Jenom dojedu tu základní otázku s panem Středulou. Pane Středulo, vaše konkrétní kroky.

Středula: Ta první věc je, že kdo rychle dává, dvakrát dává. A jestliže se například rodinám s dětmi nezvýšil příspěvek rodičovský zatím vůbec s odůvodněním, že to bude stát moc peněz, tak to považuji za zcela neadekvátní. Jestliže sobě přidali a rodinám s dětmi nepřidali, tak to považuji za absolutně skandální záležitost. To znamená, jeden z prvních kroků by bylo rychlá pomoc těm, kteří jsou postiženi. Další, těm, kteří se nevalorizovali, žádná pomoc. To znamená těm, na které přestala vláda myslet. A to si myslím, že by se mělo dělat opravdu okamžitě. To znamená s premiérem, s vládou, využít kompetence prezidenta republiky, které má v tom, že může a musí být vpuštěn na jednání vlády včetně toho, že musí dostat slovo na jednání parlamentu a okamžitě ovlivnit přijímání takových opatření, které pomohou. Další věc, mohu říct dopředu, že rozhodně nebudu souhlasit, a teď se jedná o to, co bude do budoucna. To znamená, pokud by vláda představila návrh, o kterém se teď hovoří, že rozdělí zdravotnictví pro bohaté a pro ty druhé, tak bych nepodepsal takový zákon. A využil bych v tomto případě právo veta a říkám to dopředu, transparentně, protože si myslím, že je potřeba zachovat pro lidi takovou péči. Obzvláště ve situaci, kdy lidé zchudli v České republice. Ten propad příjmu je naprosto skandální. A místo vláda, aby tomu

pomohla, tak pomohla sotva sobě a svým platům. Další věc ale, osmého března bude inaugurován prezident České republiky. V té době už měsíc a půl běží debata o státním rozpočtu na rok 2024. Aktivní prezident nemá co čekat na září roku nebo na zákon, který bude předložen, ale musí být aktivní a musí ovlivnit rok 2024. A poslední poznámku, čeká nás recese, čekají nás obrovské problémy ve firmách a my dosud nemáme schválen Kurzarbeit neboli pomoc firmám a lidem, kteří tam pracují. Protože jakmile nebudeme mít peníze v ekonomice, ekonomika půjde ještě rychleji dolů. A v tomto případě, to jsou tři základní okruhy.

Moderátorka: Děkuji, ještě dovoluji doplňující otázku. Ve svém programu píšete, že stát má za povinnost zajistit cenově dostupnou energii pro své obyvatelstvo za každou cenu. Co by pro vás, jako prezidenta, byla ta každá cena?

Středula: V tomto případě stát je vlastníkem ze sedmdesáti procent Českých energetických závodů a myslím si, že má plné právo a zároveň povinnost s takovýmto vysokým podílem konat a zajistit takovou cenovou hladinu, která nezpůsobí například nekonkurenceschopnost českých firem. Nebo nemůže způsobit to, že člověk se dostane do situace, že nebude mít na účty za energii. Jestli se tady někdo poctivě v této zemi chová, poctivě pracuje, tak se nesmí dostat podle mého soudu do situace, že nezvládne takovouto základní platbu. A abych viděl na Václavském náměstí reklamu, že se lidé nemají stydět chodit pro dávky, tak to nikdo se nechce dostat do této situace. Udělejme všechno pro to, aby poctivý občan si mohl dobře a spokojně žít.

Moderátorka: Děkuji pánové, děkuji pánové za vaše odpovědi. Pan Fischer chtěl reagovat na pána Baštu, dávám prostor, potom pán Zima.

Fischer: Pán Bašta tady před chvílí říkal, že se máme poučit z historie. A já mám za to, že ten příklad, který uvedl, kdy tady byla Rusnokova vláda, vládla bez důvěry, vládla dlouho, tak patří k temným kapitolám dodržování ústavy a demokracie, parlamentní demokracie, v naší zemi. Byl to totiž krok, který byl protiústavní ze strany prezidenta v situaci, kdy ve sněmovně byla dostatečná většina pro vládu, která by se mohla opírat o parlamentní většinu. Z tohoto pohledu to je příklad, který není hodný k následování a který je potřeba jasně označit jako protiústavní a pan poslanec by měl znát Ústavu a neměl by slibovat něco, co vybočuje z Ústavy. To je vlastně nefér.

Moderátorka: Děkuji. Pane Bašto, prosím.

Bašta: Já bych tady na to poměrně rychle odpověděl. Ten hlavní problém byla vláda Petra Nečase, která i s tou ohromnou podporou, kterou měla v poslanecké sněmovně, se

zhroutila a skončila. To je první moment. Druhý moment, který je, tak pokud jde o Ústavu, tak také platí precedenty. A tento precedent za krizové situace se dá využít.

Moderátorka: Děkuji, já jenom podotýkám, že pán prezident obdržel od tehdejší předsedkyně sněmovně paní Němcové sto jedna hlasů, kteří by vládu podpořili. Pan Zima, potom pan Hilšer.

Zima: Já bych jenom chtěl říct jednu věc. Tady bylo zmíněno, že lidé v tuto chvíli čekají na dávky několik měsíců. Viděli jsme graf, osmdesát procent je ohrožených, šedesát procent obyvatel České republiky si má jít pro dávku, to žádný systém nezvládne. Tady je třeba jít ke kořenům, aby lidé nemuseli chodit pro ty dávky. To žádný systém nezvládne, protože šedesát procent žádný Úřad práce nezvládne.

Moderátorka: Děkuji. Pane Hilšere, prosím. Pravděpodobně jste chtěl reagovat na výroky pana Bašty.

Hilšer: Je to tak, já nemám žádný důvod k tomu, abych podkuřoval této vládě, protože jsem kandidát, který nemá podporu koalice nebo jakékoliv koaliční vlády. Nicméně musím říct jasnou věc. Nejhorší je, když politici slibují něco, co je naprosto nerealistické a řekl bych až lživé. A v tomto případě myslím že pan poslanec Bašta, ať se tedy na mě nezlobí, slibuje něco, co prostě není možné, co by bylo ústavním pučem a úlohou prezidenta a úlohou každého politika je ctít Ústavu. Pokud má táto země fungovat, pokud se máme dohodnout, pokud máme být společností, která drží při sobě, tak musíme ctít základní zákon a tím je Ústava. A jestliže někdo v předvolební debatě říká, že odvolá vládu, ale přitom pro to nemá vůbec žádné předpoklady, tak je to prostě špatně.

Moderátorka: Děkuji vám pánové za vaše odpovědi i za tu výměnu názorů. Děkuji vám. Za chvíli v té superdebatě budeme pokračovat. Petr teď připomene pravidla dnešního večera i možná průběžné výsledky hlasování.

Moderátor: To rozhodně. Já právě připomenutím průběžných stavů vašeho hlasování začnu. Je to zatím velmi zajímavé, chodí opravdu velká porce hlasů a vězte, že na třetím místě je zatím v hlasování Karel Diviš. Na druhém místě Pavel Fischer a zatím u vás vede Jaroslav Bašta. Že jste ještě nehlasovali, tak to udělejte. Kdo v dnešní superdebatě z vašeho pohledu je ten nejlepší? Můžete hlasovat pomocí SMS na čísle 906 02 03. Podoba té esemesky je hrad mezera jedna až šest, podle toho, jakého kandidáta chcete podpořit. Anebo pomocí QR kódu, který už teď vidíte na vaší televizní obrazovce, stačí namířit fotoaparát vašeho chytrého mobilního telefonu, dostanete se na stránky CNNprima.cz a tam můžete také odevzdat právě jeden váš hlas. Terezie.

Moderátorka: Děkuji Petře za vysvětlení i za průběžné výsledky. Pánové, já slibuji, že na vaše výměny názorů ještě bude dost času. Teď pojďme na krátký blok, který vlastně se věnuje předvolební kampani, ve které rezonuje i vaše minulost, minulost kandidátů, výroky a vyjádření, kroky mnohdy kontroverzní i aktuální vyjádření. Já začnu u vás, pane Středulo, jestli dovolíte. Proč odbory pod vaším vedením nedokázali na říjnovou demonstraci dostat víc lidí. Byli tam jednotky tisíc, oproti jiným odborářským demonstracím z minulosti to byl debakl. Nebyla to vaše selhání?

Středula: To v žádném případě nebylo žádné selhání. Odboráři se 22. srpna rozhodli, že uspořádají demonstraci. Demonstrace byla slušná, byla korektní, byla plná obsahu, který byl nesmírně důležitý s požadavkem na vládu, aby řešil vážnou situaci lidí a já jsem rád, že ta demonstrace měla tento průběh. Sedm nebo osm tisíc lidí je opravdu hodně velký počet lidí. To není žádný malý počet a já jsem rád, že lidé přišli, podpořili a dali jasně najevo, že se jim nelíbí vývoj v České republice a já se nesrovnávám, protože žádná jiná odborová demonstrace nebyla, pokud si pamatují.

Moderátorka: Byla protivládní demonstrace, kde protestovali lidé proti vládě, bylo to na začátku září a byli tam desítky tisíc lidí. Policie hovořila o sedmdesáti tisících lidí. A já jsem mluvila ale záměrně o těch demonstracích, které protestovali proti vládě Mirka Topolánka, tam bylo stotisíc lidí, stotisíc odborářů vyjádřilo nespokojnost s vládou. Proto jsem to označila za debakl.

Středula: My jsme rádi, že jsme naučili lidi demonstrovat a hlásit se, protože první demonstrace v České republice byla v roce 1995 tehdy proti vládě Václava Klause a byla zpochybňována podobným způsobem jako to teď formulujete vy. A v tomto případě si myslím, že je dobře, že ta demonstrace proběhla, a to že lidé demonstrují i u jiných důvodů, to je zcela namístě. Vždyť to je jedno z ústavních práv. Právo na shromažďování. V tomto případě máte svobodu slova, a to je nesmírně dobře a to, že lidé vyjadřují se k dění v České republice, je správné a je to dobré podpořit.

Moderátorka: Čili selhání to podle vás nebylo. Děkuji za odpověď, pane Středulo. Pane Bašto, nedávno jste dal rozhovor ruské státní agentuře RIA Novosti. Řekl jste, že, cituji „Současná evropská unie je v mnoha ohledech neúspěšnou kopií Sovětského svazu.“ Jste bývalým disidentem, politickým vězněm. Opravdu nevidíte rozdíl mezi nejvyšším sovětem a evropským parlamentem?

Bašta: Ano, vidím, a první, kdo na to upozornil, byl právě bývalý sovětský disident Vladimír Bukovsky. A já tohle, tu podobnost, která je, protože ono je toho víc, protože

například evropská komise velmi nápadně připomíná Politbyro, sovětské. Mimo jiné proto, že se tam ti lidi taky navzájem v podstatě udržují a volí.

Moderátorka: Právě proto, že do evropského parlamentu se volí.

Bašta: Evropský parlament nemá zákonodárnou iniciativu. Tu má Evropská komise, která mu to dodává. Stejný vztah byl mezi Politbyrem a nejvyšším sovětem. A druhá věc, která je, já jsem ten rozhovor poskytl ze dvou důvodů. Za prvé jsem napsal komentář, který se týkal stého výročí založení Sovětského svazu. A za druhé, jsem přemýšlel o tom, jak tu tezi o tom, že ta současná evropská komise připomíná takový špatný nebo slabý model Sovětského svazu za Brežněva. Tak říkám už asi tři roky. Nikdy se mi to nepovedlo dostat do mainstreamu. Stačilo to uveřejnit v RIA Novosti a převzali to všechny naše mainstreamová média.

Moderátorka: Jenom podotýkám, že jste to uveřejnil v RIA Novosti, v ruské státní agentuře, v době, kdy Rusko útočí na Ukrajinu velmi brutálním způsobem.

Bašta: Já se domnívám, ačkoli běží válka, tak musíme počítat s tím, že ta válka jednou skončí a je třeba vést dialog, před ní i po ní.

Moderátorka: K tomu tématu se dostaneme, všichni se hlásíte, budete na to reagovat. Teď k vám, jestli dovolíte, pane Fischere. Manželství je pro vás svazek muže a ženy, to akcentujete a odpovídáte na tu otázku velmi často. Přesto jste řekl, že jako prezident byste podepsal zákon, který umožňuje stejnopohlavní sňatky. Připouštíte si, že to může být pro některé vaše konzervativní voliče matoucí, že neudržíte nebo že byste neudržel ten princip až do konce?

Fischer: Pro mě osobně, já jako prezident, bych respektoval zákony této země. Ale to, o čem mluvíte, ještě zákonem není. Já jako prezident bych respektoval vůli většiny parlamentu. Ale pro mě osobně je manželství tak důležitý, že ho vidím, na základě mého osobního přesvědčení, jako svazek muže, ženy, do kterého patří také děti. Pokud bychom ho měli předefinovat a vlastně promýšlet úplně jinak, tak je to tak zásadní celospolečenská otázka, že by snad bylo potřeba k tomu připravit například referendum, protože to nemůže rozhodnout jeden, to je opravdu věc na dlouhou politickou debatu. Proto bych v tom byl velmi obezřetný, ale zároveň připouštím, že je možné vyrovnávat práva a povinnosti stejnopohlavních svazků, takhle jsem to řekl, a v případě, že by se to stalo zákonem a já bych byl prezidentem, tak bych se této většině nestavěl. To je respektování pravidel hry parlamentní demokracie.

Moderátorka: Nicméně mezi základní nebo zákonné ústavní pravomoci prezidenta patří veto zákonů, mohli byste ho vetovat. Já jsem mířila tu otázku tak, jestli jste v boji o liberální voliče neztratil ti své konzervativní? Že byste nedržel ten princip a prostě ten zákon byste podepsal?

Fischer: Lidé, kteří mně znají, tak vědí, že názory neměním, ale zároveň, že respektuji parlamentní demokracii. Viděli jsme, jak zničující může být, když ústavní činitelé přestanou respektovat Ústavu a zákony země. A když se postaví parlamentní většině, před chvílí jsme jeden příklad tady měli v diskusi, já slibuji, a jako prezident budu slibovat věrnost České republice, a taky respekt Ústavy, že bych respektoval to, na čem se usnese parlament a stane se zákonem. Zákony totiž platí pro všechny, i pro prezidenta. A ono to nevypadá jako samozřejmost v současné době.

Moderátorka: Děkuji vám, pane senátore. Pane Hilšere, teď k vám. Na svoji podporu jste si založil hnutí Marek Hilšer do Senátu. Podle vašeho webu má sedm členů a z veřejných peněz dostává 900tisíc korun každý rok jako příspěvek za váš mandát. Pojd'te prosím vysvětlit voličům, občanům, co za tyto peníze občané od vaší politické strany získali, co po ní v politice zůstává.

Hilšer: Tato strana byla založena na politickou podporu Marka Hilšera, nezávislého kandidáta, po volbách prezidentských, kdy jsem dostal devět procent. Takových podobných stran je v České republice mnoho. V České republice jsou politické strany sponzorovány nebo financovány z veřejných zdrojů. Všechny politické strany. Já to považuji za přednost, protože moje financování je naprosto transparentní, moje financování ukazuje to, že nejsem kandidátem žádných lobbistů, nejsem kandidátem zbrojařů, exekutorů, nejsem kandidátem žádných finančních skupin. Nejsem kandidátem, za kterým by stál velký politický marketing, který prodává krásná jablka, ale možná uvnitř červivá. Takže toto je cesta, kterou jsem zvolil, zvolil jsem cestu nezávislého kandidáta. Já jsem v Senátu prosazoval řadu věcí, které jsou pro občany České republiky důležité a pokud chcete stát s holýma rukama proti těm velkým, no tak to je nemožné. Každá politická činnost musí být z nějakých zdrojů financována a já bych se zaměřil na to, aby opravdu byla financována z těch veřejných zdrojů, protože to se občanům vrátí. Jestliže jsou politické strany sponzorovány nějakými velkými sponzory, nějakými zbrojaři, nějakými exekutoři a tak dále a tak dále, pak to má proti nim velké negativní důsledky. Podívejme se na kauzu Dozimetr, podívejme se na kauzy mrtvých sponzorů třeba před dvaceti lety, ale to je jenom špička ledovce. Proto jsem zvolil

tuto cestu, je to zhruba příspěvek na jednoho dobrého právníka měsíčně a každý politik potřebuje v tomto smyslu podporu i podporu odborníků.

Moderátorka: Nechám na voličích, aby si udělali obrázek, jestli toto je to, co by po politické straně mělo zůstat. Pane Diviši, teď k vám. Vy jste nikdy nebyl politicky činný, nikdy jste nebyl ve funkci, která vyžaduje nějakou politickou odpovědnost. Řeknete, vysvětlíte, proč by voliči měli chtít za nejvyššího ústavního činitele člověka, který nemá politickou zkušenost a nikdy neřídil velkou veřejnou instituci?

Diviš: Já se k tomu dostanu vlastně odpovědí na předchozí otázku, protože jste na mě trochu pozapomněli, ale to vůbec nevádí. Ta otázka myslím zněla, jak pomoci lidem. Já bych chtěl říct, že všichni běžní, normální, obyčejní lidé, kteří nikdy nebyli v politice ani v žádné politické funkci, nechápou a nesnáší nespravedlnost, která se tady děje. Jak říkal kolega z týmu, který tamhle sedí, že byl nedávno v Polsku a že 100 gramů sýra, sýru Gran Moravia, stojí v Polsku 30 korun a u nás 60 a to jsou ty věci, které lidé vnímají a nechápou a jak to udělat, jak jim pomoci. Když odhlédneme od nějakých krátkodobých opatření jako jsou snížení DPH a další věci, které vláda může dělat v rámci běžných ekonomických agend, tak to nejpodstatnější je nastartovat tuto zemi. A právě možná to je moje výhoda, že jsem nikdy nebyl v politice, nejsem otažitý od praxe, vím, jak věci fungují, jako podnikatel jsem vždycky musel jenom tvrdě pracovat, řídit lidi a snažit se udělat věci tak, abych uživil nejen sebe, ale i firmu a ty rodiny. Já vidím tu velkou vizi v takových třech základních principech. Naše země se neposune dál, pokud nebudeme myslet na vzdělanostní ekonomiku. Obrovské téma, o kterém se mluví a pořád se neposouvá. V naší zemi byl jistý významný podnikatel pan Baťa a ten mluvil o tzv. Baťově principu. To znamená mít takzvaný triangel – municipalita, lokální firmy, lokální školy, aby se do měst, obcí, ne jenom v Praze a Brně, vrátil život, vrátili věci, vrátila prosperita. A třetí věc, ať už to je, jak chce, tak nejprve musíme naši zemi umět ochránit, to znamená posílit obranyschopnost země. Já ve svých volebních vizích mluvím o projektu e-armáda, elektronická armáda. Mnoho z vás se, nechci říct vysmívalo, ale podívovalo, když jsem v lednu ohlašoval kandidaturu. Co to vlastně ta e-armáda je, co si pod tím ten Diviš představuje. Není to žádné šarlatánství. Je to posílení kyberbezpečnosti, dronů.

Moderátorka: Děkuji, vysvětlujete to lidem na svém volebním programu.

Diviš: Tyto věci, když dáme dohromady, tyto věci, když dáme dohromady, tak naše země zase může růst, ale chce to odvalu, chce to lídra, chce to prezidenta, který tyto věci prosazuje.

Moderátorka: Děkuji, rozumím. Pane Zimo, teď k vám. Jste jedním ze tří kandidátů, kteří před listopadem byli členem Komunistické strany Československa vedle Andreja Babiše, vedle Petra Pavla. Ve straně jste byl velmi mladý, pak jste vedl na své fakultě SSM. Andrej Babiš vysvětluje tu svoji účast, nebo to svoji členství v KSCČ, že chtěl pracovat v zahraničí. Petr Pavel to má spojené s armádou a se svým růstem. Co jste si od toho sliboval vy?

Zima: Ano, byl jsem členem KSCČ, chtěl jsem věci měnit k lepšímu a vy jste zmínila moje angažmá v SSM, tak jsem byl ten, který se spolupodílel na organizaci shromáždění na Albertově 17. listopadu. Tam, kde jsem byl členem KSCČ, jsem byl čtyřikrát tajnou volbou zvolen děkanem a rektorem, kdy studenti a zaměstnanci posoudili moje odborné a morální kvality.

Moderátorka: Proč by ale lidé, kteří kritizují komunistickou minulost kandidátů, měli chtít nahradit člověka v roce 2022, který toto má za sebou a takto smýšlel před rokem 1989.

Zima: Ale já se domnívám, že každý by se měl podívat na životní dráhu všech devíti kandidátů. Co dokázali pro naši společnost, jak se chovají k ostatním, co dělají a podle toho posuzovat, a ne podle toho, řada politiků byla v různých politických stranách, že někdy nevíte ani v které. To je věc každého, jak se rozhodne, to je věc každého svědomí člověka. A říkám, ať se každý občan podívá na životní dráhu všech devíti kandidátů, co vykonali pro společnost a nenechali se zlákat volebními průzkumy. Volební průzkumy nejsou volby a každý občan by se měl podívat, co za těmi lidmi zůstalo, a ne jak je marketing, tři lidé kolem dvaceti pěti procent, nás tady šest kolem pěti procent, tři – pět procent.

Moderátorka: Děkuji vám pánové za odpovědi, děkuji vám za vaše vysvětlování. Pojdme se teď podívat na průběžné výsledky hlasování. Zná je Petr, který znovu připomene pravidla dnešního večera.

Moderátor: Tak pojdme na to. Stále můžete hlasovat na čísle 906 02 03. Podoba té SMS je HRAD mezera 1 až 6, podle toho, kterého z našich dnešních hostů chcete podpořit. Anebo pomocí QR kódu, který vidíte na televizní obrazovce. Stačí namířit fotoaparát chytrého mobilního telefonu, dostanete se na stránky CNNPRIMA.CZ a tam můžete odevzdat právě jeden váš hlas. Co telefonní číslo přes SMS, taky jeden hlas. Podívejme se na průběžné pořadí. Na třetím místě stále Karel Diviš. Druhé místo a Pavel Fischer. No a stále u vás v tom průběžném hlasování vede Jaroslav Bašta.

Moderátorka: Děkuji Petře za průběžné výsledky. Pánové, teď pojdme na další blok otázek, které se netýkají prezidentských pravomocí, které jsou z ústavy omezené a jasně

dané. Ale chceme, aby si naši diváci, případně vaši voliči, udělali představu o vašich politických názorech. Jsou to otázky, které umožňují jasnou a stručnou odpověď, proto vás o ně poprosím, s dovolením. Pokud byste se chtěli víc rozpovídat, je tady časový limit 30 vteřin, na konec toho limitu vás upozorní časový gong. První otázka, měli by mít lidé možnost připlácet si za nadstandardní zdravotní péči? Začnu u vás, pane Fischere.

Fischer: Zdravotní péče má být pro každého bez dvojí kategorie, ale v případě, že lidé budou chtít nadstandard, tak ano.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Bašto.

Bašta: Jsem proti jakýmkoliv nadstandardům, zdravotní péče má být pro všechny. A není možné, aby někdo měl nevýhodu a někdo výhodu.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Středulo, vy už jste na dolehce odpovídal v té první otázce. Znovu se zeptám, ano, ne, proč.

Středula: Jednoznačně nemá to tak být. Jestli že bavíme se o zdravotní péči, měli bychom se taky podívat do ústavy. Měli bychom se taky podívat, že ústavní soud už jednou zamezil takovému pokusu vlády České republiky a myslím si, že je to nepřijatelné. Není přeci možné, aby někdo rozdělával péči na to pro bohaté a pro ty druhé. To už nejsme v té České republice, ve které jsem v roce 1989 v tom případě stál na náměstích a budu proti tomu bojovat.

Moderátorka: Děkuji vám. Názor Tomáše Zimy.

Zima: Kvalita života v každé zemi se pozná podle toho, jak běžný občan má přístup mimo jiné ke zdravotní péči. Takže žádné nadstandardy, žádné příplatky. Jestli to šlo dosud, ať je to i do budoucna, každý má šanci a možnost být kvalitně léčen.

Moderátorka: Děkuji vám. Pan Diviš, prosím.

Diviš: Kvalitní zdravotní péče musí být jednoznačně dostupná pro všechny. Je potřeba se zamyslet nad tím, jak ji zlevnit, aby se trošku zliberalizoval ten trh se zdravotními pojišťovnami, aby tam neutíkali peníze a aby skutečně se to celé zlevnilo. A co se týká nadstandardu, tak opravdu nějaké speciální věci, nemám nic proti tomu, aby si je lidé mohli připlatit. Ale základ je, aby všichni měli nárok na stejně kvalitní péči a potřebnou péči.

Moderátorka: Děkuji vám za odpověď. Pane Hilšere, prosím.

Hilšer: Já jako bývalý lékař jasně říkám, že všichni musí mít stejný přístup ke zdravotnictví a ke stejné péči. Ve státním zdravotnictví by neměli vznikat rozdíly mezi lidmi. Proto velmi kritizují takový ten smíšený systém, kdy státní peníze nebo respektive peníze

z veřejného financování a pojištění jdou do privátních klinik. My už dneska ukazujeme to, že některé privátní kliniky si vytahují to nejlepší na úkor státního. Takže pokud připlatit, tak ať se to rozdělí a je to čistě státní anebo čistě soukromé.

Moderátorka: Děkuji, 30 vteřin dodržujeme, děkuji. Druhá otázka. Jste pro zvýšení daní? Pokud ano, buďte prosím konkrétní, jakých. Pane Zimo, prosím, začnu u vás.

Zima: Můžete?

Moderátorka: Jste pro zvýšení daní? Pokud ano, jakých? V této době.

Zima: Pokud by se měli zvyšovat daně, asi nebude zbylí. Jinak jsem proti zvyšování daní. Tak by to mělo být selektivní a mělo by to být zejména pro ty vysoko příjmové skupiny.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Diviši.

Diviš: Já nejsem pro zvyšování daní zejména co se týká fyzických osob. Myslím si, že tam už narážíme na nějaký strop. Ale příjmovou stránku rozpočtu bychom mohli posílit i zvýšením daní, například různých nadnárodních, mezinárodních, digitálních korporací, které tady mají poměrně zajímavé zisky a daní je potom třeba v daňových rájích a odtékají ty peníze pryč. A na to bychom se měli zaměřit a neměli bychom to dovolit a neměli bychom si dovolit tunelovat naši zemi jinými korporacemi.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Hilšere.

Hilšer: Já jsem byl velkým kritikem zrušení daně z hrubé mzdy nebo respektive superhrubé mzdy. To byl velký problém, na který poukazovali všichni nebo většina ekonomů a nyní se ukazuje, že patnáct procent nízkopříjmových obyvatel toto rozhodnutí ohrožuje. Já bych byl také o to, zaměřit se na velké korporace, zaměřit se na problematiku úniku daní do daňových rájů. To je velký problém, který není řešen. A pak je třeba se také podívat i na majetkovou daň, protože u nás není dobře nastavena.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Fischere, prosím. Stejná otázka i pro vás. Jste pro zvýšení daní? Pokud ano, jakých?

Fischer: Já jako prezident bych hlídal vládu, aby stabilizovala státní rozpočet. V 90. letech většina státních rozpočtů byla vyrovnaných. Měli jsme vyrovnané hospodaření státu. A k tomu se musíme vrátit. Pokud ho totiž nemáme, zadlužujeme příští generace. Takže já jako prezident bych vzal do ruky doporučení například expertních, které přichází pravidelně z OECD, ve kterém jsou návrhy na reformu našeho daňového mixu. Není možné žít na dluh a není možné zadlužovat naše děti.

Moderátorka: Děkuji. Pane Bašto.

Bašta: Jsem proti zvyšování daní a domnívám se, že by se měli snižovat výdaje, a ještě jedna věc. Všichni přišli o patnáct procent svého platu, což je světový rekord, protože o tolik poklesli reálné mzdy. A k tomu, kdyby vláda, a vláda hodlá zvyšovat daně, aby ti lidi ještě víc obrala. Ne, to nejde.

Moderátorka: Děkuji vám, pane Bašto. Pane Středulo, prosím.

Středula: Jestliže nezvýšíme daně pro ty, kteří si to mohou dovolit, tak budeme mít placené zdravotnictví, budeme mít nižší důchody, budeme mít prodloužení věku odchodu do důchodu. Kdo to nepochopí, bude velký problém. Vláda momentálně vyhazuje peníze oknem, máme 300 miliardový dluh pro letošní rok, který bude zcela jistě překročen, a to je ohrožení, protože se potom převádí ten dluh právě na ty obyčejné lidi. A to já považuji za zcela neakceptovatelné. Takže musíme dojít k změně daňového systému a čím dříve to bude, tím lépe.

Moderátorka: Děkuji vám za odpovědi i za dodržování časového limitu. Třetí otázka. Kdo je vaším politickým vzorem? Pane Hilšere.

Hilšer: Je to jednoznačně Tomáš Garrigue Masaryk.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Diviši.

Diviš: Já nemám žádné speciální politické vzory, ale řeknu jednu historiku. V osmi letech se mi podařilo s rodiči vycestovat do západního Německa. Potkali jsme v Alpách spolkového prezidenta Richarda von Weizsackera, přijel tam na kole s baťohem. Bavil se s námi a tím vzorem ve mně zůstal, že si myslím, že i prezident by mohl být úplně normální, civilní člověk, který bude neustále blízky lidem.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Tomáši Zimo.

Zima: Já řeknu dva. Jeden je historický a je to Karel IV., který budoval naši zemi mírovou cestou. A druhý je prezident Gaulle, se kterým jsem se několikrát setkal.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Středulo.

Středula: Z těch žijících státníků pro mě je velkým vzorem pan prezident Van der Bellen z Rakouska. Je to nádherný civilní způsob, a i podpora jakou má u obyvatelstva je skutečně vzorová. Byl bych rád, kdyby takého prezidenta Česká republika brzy měla.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Bašto.

Bašta: Pokud jde o historii, tak samozřejmě Tomáš Garrigue Masaryk. A jinak bych souhlasil s tím, že prezident má být civilní. Já bych to ani jinak neuměl.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Fischere.

Fischer: Mým politickým vzorem, státnickým, z naší vlastní historie je Tomáš Garrigue Masaryk a Václav Havel.

Moderátorka: Děkuji vám, pánové, za stručné odpovědi a vaši upřímnost. Čtvrtá otázka. Souhlasíte s tím, aby v České republice byla vojenská základna Spojených států amerických? Začnu u vás, pane Středulo.

Středula: Já si myslím, že ta situace je taková, že vznikne. Zdali to bude ke prospěchu, je teď velkou otázkou a ta debata musí nastat s ohledem na situaci, která tady je. V této chvíli se už budují kapacity, pokud vím v Mošnově, kde by měla vzniknout takováto základna, takže už to není otázka jenom otazníku, ale je to reálná skutečnost, která směřuje tímto směrem. Myslím si ale, že taková debata by měla být vedena také s obyvatelstvem a mělo by obyvatelstvo o tom vědět a mělo by dát svůj názor.

Moderátorka: Děkuji. Pane Bašto.

Bašta: Ne, jsem proti tomu, protože si pamatuji, jak dlouho nám trvalo, než odešla vojska, která tady byla dočasně umístěna, sovětská, po roce 1968. Žádné cizí vojska na našem území.

Moderátorka: Děkuji vám, nechám vás odpovědět, a potom můžeme vést diskusi. Pane Fischere, prosím.

Fischer: Česká republika musí být obranyschopná a abychom zabezpečili obranu občanů, bezpečnost občanů, tak to nemůžeme udělat sami, ale s našimi spojenci. To znamená se Severoatlantickou aliancí, jsme členská země, a v Severoatlantické alianci jsou to také Spojené státy na prvním místě. Na našem území je potřebné vybudovat zázemí pro jednotky, které dnes operují na východním křídle aliance, takže my potřebujeme vybudovat základny a zázemí a bude to pro alianční armády. Takže potřebujeme.

Moderátorka: Děkuji. Pane Hilšere, prosím.

Hilšer: Já se vrátím do historie. Málokdo ví, že u zrodu Československé samostatné republiky stáli Spojené státy, které ji uznali, a Tomáš Garrigue Masaryk jednal s prezidentem Wilsonem. Takže já je považuji za naše podporovatele a v tomto ohledu je třeba je brát jako spojence v kritické situaci, v které se nacházíme, ale já myslím, že to není na pořadu dne.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Diviši.

Diviš: Pokud já bych se stál prezidentem, tak bych chtěl, abychom měli ty nejvyšší ambice a byli o krok napřed. To znamená, můžeme uvažovat buď o amerických základnách,

samozejmě je dobře, že máme spojence, ale já v těch volebních vizích mluvím o e-armádě, o posílení vlastní obranyschopnosti země, dát to nejlepší z nás k tomu, abychom vytyčili si strategický cíl. Založit třeba konsorcia českých firem, které právě budou pracovat na těchto tématech. Která přinesou i našim vojenským základnám po republice práci, práci lidem a jen díky tomu budeme obranyschopný a výborný partner třeba i v rámci NATO.

Moderátorka: Děkuji vám. Pan Tomáš Zima.

Zima: Česká republika, aby byla respektovaná vůči velmocím, tak musí být součástí silných aliancí, jako je Evropská unie, unie NATO, takže tady je to naše jednoznačné postavení a partnerství. Na straně druhé, o takových otázkách, jako je umístění cizích vojsk na našem území, by měli rozhodovat občané v referendu.

Moderátorka: Děkuji vám pánové za vaše odpovědi, a jestli dovolíte, já zůstanu u obrany a bezpečnosti, protože prezident je vrchním velitelem ozbrojených sil. Toto téma je velmi zesílené válkou na Ukrajině. Rusko tam brutálně útočí už 315 dní. Zajímá mě, jak byste postupoval jako prezident České republiky, a jaké řešení byste prosazoval ve vztahu k ukončení války. Pane Hilšere, já začnu u vás. Jak ukončit válku?

Hilšer: Ukončení války je možné pouze vítězstvím Ukrajiny, protože ta brutální válka, kterou Rusko vede, tak se může obrátit proti nám, proti celé Evropě, a my už dneska nemůžeme opravdu vyjednávat s teroristy. Nemůžeme vyjednávat s teroristou Putinem. V tomto ohledu je jasné, že musíme dotáhnout jako Evropa, jako civilizovaný, demokratický svět, tuto věc do konce. Ukrajinci mají právu na to, aby měli svůj nezávislý stát. Já jsem na Ukrajině byl, mluvil jsem s nimi. Oni říkali „my budeme bojovat, protože se nechceme stát nevolníky nějakého diktátora“. A my jsme to zažili, my jsme zažili, co to je 20 let okupace ruskými vojsky. Takže toto je možnost.

Moderátorka: Čili nejednat, podporovat Ukrajinu a podporovat její vítězství, abych tomu rozuměla.

Hilšer: Přesně tak.

Moderátorka: Pane Bašto, prosím, jak ukončit válku? Co byste jako prezident prosazoval?

Bašta: Já se domnívám, že i špatný mír je lepší než válka. A v tomto případě bych byl zcela kategoricky proti jakémukoli vyslání našich ozbrojených sil mimo území České republiky do nějaké cizí války.

Moderátorka: Říkáte špatný mír je lepší než válka. I tedy mír, abych tomu rozuměla, za cenu velkých územních strat Ukrajiny, za cenu okleštěné Ukrajiny?

Bašta: To je záležitost, kterou každá válka přináší. Když si vzpomenete na Koreje, na Korejskou válku, tak tam probíhalo 157 různých jednání, než to skončilo kompromisem, který nešťval obě strany. To je typický špatný mír.

Moderátorka: Děkuji. Pane Fischere, prosím.

Fischer: Jako prezident bych se věnoval ukrajinskému konfliktu na prvním místě tím, že je potřeba Ukrajině pomáhat a podpořit ji. Politicky, humanitárně, ekonomicky a také vojensky. Jako prezident bych Kyjev a Ukrajinu navštívil, byl jsem tam opakovaně a vidím, jak každá ta návštěva dává ne jenom Ukrajincům, ale i nám, přehled o tom, co Ukrajinci dneska potřebují. Destabilizovat Evropu, tak jako to udělal válečnou agresí, kterou porušil Chartu OSN, Vladimir Putin, je vlastně zločin. A my se musíme ve vlastním zájmu bránit, aby i hranice jednou mezinárodně uznané v případě Ukrajiny, platili. To znamená, aby Putin zavelel a svým jednotkám dal rozkaz, aby se vrátili do svých kasáren.

Moderátorka: Děkuji. Pane Diviši.

Diviš: Jako prezident bych především chtěl říct, že jsem hrozně hrdý na české občany a to, že jsme ukázali, že jsme solidární, humánní a civilizovaná země. A jsem moc hrdý na to, že mnozí z nás pomohli zejména těm ukrajinským utečencům, ženám, dětem, ubytovali je v našich domovech. Rusko je jednoznačným agresorem této války a myslím si, že ta válka trvá vlastně už moc dlouho, vlastně všichni to cítíme. To znamená, mělo by se udělat všechno možné i nemožné pro to, aby válka skončila. Prezident kterékoliv civilizované země by mohl přispět tím, že by inicioval nějakou osobnost, ať už amerického prezidenta nebo někoho z Evropské unie, aby tato otázka se začala řešit. Podstatné ale je, že na konec o tom míru a o těch podmínkách míru si především musí rozhodnout Ukrajina sama. Bez ukrajinského rozhodnutí to nepůjde. Ale je dobře, že Ukrajině pomáháme se všemi těmi náležitostmi, které to přináší.

Moderátorka: Řekl jste i v minulosti, že by si strany měli sednout ke stolu a jednat. Jak byste zařídil, aby se jednalo s Vladimírem Putinem, s Ruskem?

Diviš: Znovu jsem říkal, nemůžete vyjednávat s agresorem, s teroristou. Ideální scénář byl, aby nejprve Putin vyklidil veškeré území Ukrajiny bez podmínek. Nemyslím si, že to je úplně reálné. Jak jsem říkal znovu, bude si Ukrajina muset rozhodnout o tom, kdy zasedne za stůl se zločincem Putinem.

Moderátorka: Děkuji vám. Pane Středulo.

Středula: Já si myslím, že bychom měli jako Česká republika a prezident republiky v souladu s vládou učinit kroky, aby na půdě Rady bezpečnosti OSN začali procesy, které ve finále vedou k tomu, že si sednou za jednací stůl. Umím si také představit, pokud by to obě strany přijali, že by se Pražský hrad stal místem, kde se setkají, kde ta mírová jednání zahájí a učiní vše pro to, aby mír byl dosažen co nejdříve. Ale mám také podmínku, aby se nestalo, že by agresor měl jakýkoliv zisk z této války, protože jakmile něco podobného se stane, tak to může být dokonce výzvou pro jiné, aby to následovali, že jim to vlastně může projít.

Moderátorka: Děkuji. Pane Zimo.

Zima: Jak jsem řekl, taková symbolika třech Svatoplukových proutků. Tady musí Evropa, Česká republika a NATO postupovat jednotně. To je strana jedna – pomáhat a být na té straně napadené země. Na straně druhé, vím, že když řeknu slovo, že se musí jednat, budu označen, že jsem příznivcem tohoto konfliktu nebo toho jednání. Každá válka končí nějakým jednáním. Musí to být jednání na straně NATO, na straně Ukrajiny, která musí být klíčovým partnerem, a Ruska. A je třeba zabránit tomu, aby trpěli obyčejní lidé na obou stranách. Budou to náročná jednání, která samozřejmě budou dlouhá, ale přál bych si, aby ta jednání byla vedena.

Moderátorka: Děkuji. Pojďme diskutovat. Jako první se hlásil pan senátor Fischer. Můžete se do debaty samozřejmě zapojit, hlase se, dám vám ráda slovo.

Fischer: Mluvíme o nejhorší vojenské agresí nebo válečném konfliktu od 2. světové války na Evropském kontinentě. A já jako prezident, mluvíme teďka o technice nebo o počtech obětí, bych dal důraz na to, aby Evropská unie a Severoatlantická aliance nadále postupovali společně. Prezident totiž reprezentuje stát navenek. A neměli bychom zapomínat, že on má obrovskou úlohu právě v tom, abychom se neodcizili, abychom si dokázali rozumět s těmi, kteří jsou na frontové linii toho konfliktu na východním křídle aliance s těmi, kteří to vidí jinak a v tom dialogu, v tom konsenzu, v tom budování má obrovskou roli právě hlava státu. Jako prezident bych se o tohle zasazoval.

Moderátorka: Děkuji. Pane Hilšere, to, co říkal pan Bašta, že horší mír je lepší než válka, při které umírají lidé, to stanovisko opozičního SPD. Pojďte na to prosím reagovat. Vy říkáte, že byste nejednal a že Ukrajina musí zůstat.

Hilšer: Tak samozřejmě, že jednat se musí, ale nemůžete jednat s teroristou, který si stanovuje podmínky, že někde ukončí nějakou linii, že okupuje část nezávislé země. To přece není možné, to nechceme ani sami pro sebe. Copak bychom chtěli, aby sem někdo přijel a sebral nám Sudety? To přece není možné. Takže my potřebujeme hájit mezinárodní právo, potřebujeme společně s Evropou a našimi spojenci hájit to, aby nebyli napadány nezávislé země jakýmiisi diktátory. V tomto bychom měli držet za jedno. A až přijde čas vyjednávání, pak necht' vyjednávejme. Ale ne za podmínky, kdy budete mít u hlavy revolver a někdo vám řekne, když neuděláš to, co chci, tak ti vystřelím mozek z hlavy. Tak to prosím ne. A s teroristy se opravdu nejedná.

Moderátorka: Pane Bašto, není to opravdu nebezpečné pro celou Evropu, že dáme agresorovi najevo, že si může vzít co chce?

Bašta: Největší nebezpečí, které v těmhle okamžiku hrozí, je to, že se doposud lokální konflikt na Ukrajině může změnit v celoevropskou válku, mezi členskými státy NATO a Ruskou federací. Tohle je obava, kterou vyjádřil Jens Stoltenberg, generální tajemník NATO. Já se s ní ztotožňuji. A jenom bych připomněl slova svatého Augustýna „Cílem každé války není vítězství, ale mír“. A pokud možno spravedlivý mír, který by nevedl k další válce.

Moderátorka: Krátká reakce, pan Fischer a pan Hilšer, kteří se hlásí.

Fischer: Když mluvíme o míru, a my si všichni přejeme mír a nechceme válku, tak když mluvíme o míru, tak ten opravdu musí být spravedlivý. A spravedlivý mír v případě války na Ukrajině znamená, že se budou respektovat pravidla, mezinárodní právo. V tom případě to znamená, že ruská armáda musí odtáhnout z území suverénního státu Ukrajina, a pak jednejme o míru a o reparacích. Do té doby by to nebyl spravedlivý mír. Naprosto souhlasím.

Moderátorka: Děkuji vám, pánové. Dnešní superdebata zdaleka nekončí, děkuji vám za vaše odpovědi. A divákům i tady ve studiu, že se zapojují do naší debaty, za chvíli budeme pokračovat.

Moderátor: Ano, míříme do velkého finále naší první Superdebaty: Hledá se prezident. Na Primě a CNN Prima NEWS stále ještě pár minut můžete hlasovat pro svého favorita, pro kandidáta, který z vašeho pohledu dnes byl nejlepší. Až už na čísle 906 02 03 anebo pomocí QR kódu, který vidíte na obrazovce. Ještě zazní důležité vize, argumenty a názory.

Moderátorka: Ano, naši kandidáti, naši hosté dostanou prostor k poslednímu vzkazu ke svým voličům. Jak vás, naše diváky a voliče, chtějí přesvědčit, aby to byli právě oni, komu dáte příští týden ve volbách svůj hlas. Za malou chvíli budeme zpátky.

Moderátor: Vítejte zpátky na Primě a CNN Prima NEWS. Je před námi velké finále první Superdebaty: Hledá se prezident. Ještě pár okamžiků můžete hlasovat, kdo byl dnes z vašeho pohledu nejlepší? Pošlete mu svůj hlas na číslo 906 02 03 nebo pomocí QR kódu, který vidíte na televizní obrazovce. Už za pár minut vyhlásíme výsledky. Ještě předtím ale důležité názory a vize našich hostů. Terezie.

Moderátorka: Ano, je čas na poslední vzkaz, na poslední slovo voličům. Naši kandidáti, naši hosté dostanou každý třicet vteřin, aby mohl promluvit k vám, divákům našich televizí a k potenciálním voličům. Pánové, je to vaše, máte třicet vteřin. Běží vám časový limit, každý máte svou kameru. Prosím, začne pan Fischer.

Fischer: Vážení občané, jsme v rozhodující době a slyšíme, že bychom měli snad volit podle průzkumů nebo volit menší zlo. Ale to by mohlo vypadat jako manipulace svobodné volby. Jsme přeci svobodní lidé ve svobodné zemi. Nenechme si vzít možnost promluvit do budoucnosti a volme proto jako svobodní občané. Volte podle svého nejlepšího svědomí, volte srdcem.

Moderátorka: Děkuji vám. Poslední vzkaz pana Jaroslava Bašty, prosím.

Bašta: Vážení spoluobčané, jděte prosím všichni k volbám a změňte je k hlasování o lepší budoucnosti České republiky. Budoucnosti bez cenzury, bídy a války.

Moderátorka: Děkuji vám, pane Bašto. Poslední vzkaz pana Josefa Středuly.

Středula: Vážené voličky, vážení voliči. Běžte k volbám. Nenechte se zviklat, protože váš hlas je ten rozhodující. Stojím o váš hlas. Stojím o to, abych mohl být v čele České republiky, abych mohl hájit poctivé před nepoctivými, abych mohl dát jasně vládě najevo, že v tak vážné situaci je potřeba pomoci lidem a firmám. Jsem připraven udělat vše pro to, abychom měli společnou, lepší, Českou republiku.

Moderátorka: Děkuji vám. Prostor pro pana Tomáše Zimu, prosím.

Zima: Vážení a milí spoluobčané, chci být prezidentem zdravého rozumu, prezidentem všech. Který spojuje, který pomáhá těm, kteří to potřebují. Vím, že řada z vás má obavy o budoucnost v této těžké době. Chci vám slíbit, že udělám maximum pro to, abyste se o budoucnost vaši i vašich dětí nemuseli obávat. A žili jsme ve spokojené zemi. Přeji nám a České republice šťastnou ruku při volbách.

Moderátorka: Děkuji vám. Poslední vzkaz pana Karla Diviše.

Diviš: Milé voličky a voliči, já bych vám chtěl především vzkázat, ať volíte svým srdcem na základě svojí intuice. Ať už se vám z té devítky kandidátů líbí kdokoliv, tak prosím přijďte k volbám a hod'te do volebních urn hlasovací lístek se jménem vašeho kandidáta. Pokud totiž budete uvažovat o tom, že budete volit menší zlo, tak budete stále volit jen zlo. Já bych si přál, abychom všichni tentokrát volili v prezidentské volbě dobro.

Moderátorka: Děkuji vám. Poslední vzkaz pana Marka Hilšera, prosím.

Hilšer: Vážené spoluobčanky, vážení spoluobčané. Já věřím, že všichni chceme, abychom měli prezidenta slušného, s morálním kreditem. Prezidenta, který je nezávislý. Prezidenta, který nehraje ve prospěch různých finančních, zájmových lobby. Prezidenta, který se díky tomu může postavit za lidi. Prezidenta, který bude dobře reprezentovat naši zemi. Prezidenta, který bude dobře reprezentovat vaše zájmy. Já vám chci takového prezidenta nabídnout. Prosím, běžte k volbám. Chtěl bych vám popřát dobrou ruku.

Moderátorka: Děkuji vám. Děkuji vám pánové za vaše poslední vzkazy, za vaše slova. Za to, že jste přijali pozvání do dnešní superdebaty. Vážíme si toho, že jste sem přišli. Že podstupujete veřejné klání se svými oponenty, že diskutujete a prezentujete své názory. Díky, že jste tady byli. A teď už za Petrem, který ví, jak dopadlo dnešní hlasování.

Moderátor: Hlasování bylo před pár okamžiky ukončeno. Já to ještě nevím, protože dopočítáváme ty poslední stovky hlasů, které dorazili právě během posledního slova naší šestice kandidátů. Ale už za malý okamžik do sluchátka od režie dostanu pokyn, který ze šestice kandidátů vás dnes nejvíce přesvědčil. Kdo byl z vašeho pohledu v naší první Superdebatě: Hledá se prezident na Primě a CNN Prima NEWS nejlepší. A tu informaci, to jméno už jsem dostal. Vůbec nejvíce hlasů od vás dnes obdržel Jaroslav Bašta. Na druhém místě, ať to doplníme, skončil Pavel Fischer, na třetím Karel Diviš.

Moderátorka: Pánové děkuji, že jste tady přišli, že jste byli našimi hosty, děkuji divákům tady ve studiu za výbornou atmosféru a děkujeme vám, našim divákům Primy a CNN Prima News že dnešní večer trávíte s námi. A doufám, že stále budete.

Moderátor: Příští týden je tady druhá Superdebata: Hledá se prezident, pozvání dostali tři kandidáti, zatím jsou potvrzeni dva, uvidíme, jestli dorazí i Andrej Babiš. A když Terezie mluvila o tom, ať s námi zůstanete, tak na CNN Prima News navazujeme speciálem třistašedesátky s politiky, komentátory a marketéry. Budeme se ptát na výstupy z dnešní superdebaty.

Moderátorka: Dál se dívejte, dál rozebereme prezidentskou volbu, všechny její detaily. My s Petrem se budeme opět těšit za týden v další druhé superdebatě tady na Primě a CNN Prima News ve stejném studiu a ve stejném čase. Mějte se hezky, dobrou noc.

Moderátor: Hezký večer.

Přepis 2: Předvolební debata ČT ze dne 8.1.2023 (vlastní zpracování)

Moderátor: Dobrý večer. Do prezidentských voleb zbývá pouhých pět dnů. ČT vám právě teď nabízí super debatu kandidátů na prezidenta. Vysíláme odsud z historické budovy Národního muzea v Praze, jednoho ze symbolů české státnosti a kultury. V první, hlavní a nejdélší části večera budou diskutovat ti, kteří přijali naše pozvání, i té další části, se budou účastnit všichni. Šestice kandidátů bude moci klást otázky těm, kteří se v průzkumu volebního potenciálu umístili na prvních třech místech. Tady v sále Národního muzea vítám také publikum, to znamená ti, kteří přišli podpořit své vlastní kandidáty. Ještě jednou dobrý večer všem. Našimi hosty jsou Tomáš Zima, vystudovaný lékař, od roku 2001 profesor chemie a biochemie na Univerzitě Karlově. Byl osm let rektorem této univerzity. Šestapadesátiletý Tomáš Zima kandiduje na základě podpory 13 senátorů, dobrý večer.

Tomáš Zima: Dobrý večer.

Moderátor: Tomáš Hilšer je senátor, místopředseda Výboru pro sociální politiku, pedagog a vědecký pracovník. Je mu 46 let. Na post prezidenta kandiduje podruhé. Na post kandiduje s podporou Senátu, dobrý večer.

Marek Hilšer: Dobrý večer všem.

Moderátor: Karel Diviš, šestačtyřicetiletý zakladatel a šéf technologické firmy, bývalý sportovní redaktor ČT, kandiduje jako občanský kandidát s podporou více než 50 000 občanských podpisů, dobrý večer.

Karel Diviš: Dobrý večer všem divákům.

Moderátor: Jaroslav Bašta je poslancem za SPD, právě 20 poslanců tohoto hnutí stojí za nominací čtyřiasádesátiletého politika a bývalého diplomata na prezidentský úřad. Před rokem 1989 patřil k signatářům Charty 77, dobrý večer.

Jaroslav Bašta: Dobrý večer.

Moderátor: Josef Středula je předseda Českomoravské konfederace odborových svazů, kterou vede od roku 2014. Pětapadesátiletý Josef Středula je nestraník, na post prezidenta kandiduje na základě podpory 11 senátorů. Dobrý večer.

Josef Středula: Dobrý večer Vám i divákům.

Moderátor: Pavel Fischer, sedmapadesátiletý senátor, předseda Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost. Bývalý diplomat. Na post prezidenta kandidoval již před pěti lety, kdy skončil třetí. Kandiduje na základě podpisů třiceti senátorů. Dobrý večer.

Pavel Fischer: Dobrý večer.

Moderátor: Danuše Nerudová, v letech 2015 až 2022 byla rektorkou Mendelovy univerzity v Brně, kde také vystudovala obor Hospodářská politika a správa. Čtyřiačtyřicetiletá profesorka se uchází o post jako občanská kandidátka na základě podpisů více než 82 000 občanů. Dobrý večer.

Danuše Nerudová: Dobrý večer.

Moderátor: Petr Pavel, voják ve výslužbě, jednašedesátiletý Pavel působil mezi lety 2012 a 2015 jako náčelník Generálního štábu české armády a od června 2015 byl 3 roky předsedou vojenského výboru NATO. Kandiduje jako občanský kandidát s podporou více než 81 000 občanů. Dobrý večer.

Petr Pavel: Dobrý večer.

Moderátor: No, a do prezidentské debaty byl pozván také kandidát číslo 7, Andrej Babiš, ten ale zvolil strategii, že bude vás, diváky ČT a většinu z vás, uchazečů o prezidentský úřad, kteří jste tady v Národním muzeu, ignorovat, před prvním kolem volby. Chtěli jsme mu dát prostor představit své vize, i kvůli tomu, že zítra by měl soud vynést rozsudek v jeho dotační kauze, kde mu jako obžalovanému státní zástupce navrhuje tříletou podmínku a 10 000 korun pokuty. Jeho stoleček tedy zůstane prázdný, pokud by si to třeba v následujících dvou hodinách nerozmyslel a nepřijel sem mezi nás. Tak pojďme na první otázku. Paní Nerudová, proč si myslíte, že zrovna vy máte být prezidentkou, když jste dosud nezkusila žádnou volební, nebo volenou funkci, lépe řečeno, proč by Vám měli voliči věřit, že Vám nejde jenom o osobní ambici, ale o to sloužit této zemi?

Danuše Nerudová: Protože jsem, díky Bohu, drtivou část svého života žila už ve svobodě. Jsem zástupce generace, která se hlásí o slovo, nechce sedět v koutě, chce se aktivně zasadit o to, aby naše země byla lepší. Jako ženě a mámě mi jde o to, aby v této zemi chtěli žít moje děti. Chtěla bych, abychom byli moderním státem a moderní společností.

Moderátor: Pane Pavle, co Vás odlišuje od ostatních kandidátů? Celý život jste byl vojákem, jak přesvědčíte lidi, že vám nebude nezkušenost – řekněme v uvozovkách – s civilní funkcí chybět? Že dokážete přesvědčit lidi, že i voják může být prezidentem?

Petr Pavel: Já věřím tomu, že nebudu muset přesvědčovat o tom, že i voják je občanem, protože žije v civilním prostředí. Voják v tom vojenském pouze pracuje. Takže i já, jako voják, jsem chodil nakupovat a žil jsem běžnými problémy jako všichni občané. Navíc jsem sloužil v zahraničí, takže kromě toho, jak se žije občanům u nás, jsem měl možnost vidět i jak se žije občanům mnoha jiných zemích. A taky v těch zemích, které jsou postižené válkou, takže si dovedu velice dobře představit jak, a které problémy občany pálí.

Moderátor: Pane Fischere, stojíte vy osobně i o voliče, kteří se výrazně rozcházejí s Vašimi hodnotami a politickými názory? Například chtějí vystoupit z EU, nebo podporují Vladimíra Putina?

Pavel Fischer: Ano, kandiduju na prezidenta ČR, a prezident je tady pro všechny. To znamená i pro ty, kteří s ním nesouhlasí. V těch zásadních otázkách národní suverenity, nebo bezpečnosti, naším garantem naší bezpečnosti ale není Vladimír Putin. To bychom se se zlou potázali. Je to vlastně Severoatlantická aliance. Jsme členskou zemí Severoatlantické aliance. Jsme členským státem EU. Tato společenství jsou naší kotvou. Jsou zdrojem naší prosperity. A já jako prezident se svým programem kandiduji v tom smyslu, abychom posilovali spolupráci a abychom v rámci tohoto společenství byli také platným členem, který se umí ozvat a hájit svoje zájmy.

Moderátor: Pane Hilšere, vy kandidujete již podruhé. Jste v čele hnutí, které jste založil, abyste dostával příspěvek od státu. Co výrazného jste Vy, nebo Vaše hnutí za 4 roky v senátu udělal, abyste přesvědčil voliče, že byste byl v této nejvyšší politické funkci přínosný?

Marek Hilšer: Tak já jsem v senátu jako místopředseda výboru pro sociální záležitosti bojoval za lidi, kteří se potýkají v dluhových pastích. Já si myslím, že dluhová epidemie, která zde byla, částečně i rozpoutána díky přispěním politiků je něco, co musíme v ČR řešit. To já řeším v Senátu. Já jsem také v Senátu bojoval za to, aby ČR byla sebevědomá země. Abychom nepodléhali otázce energetické, například tomu, aby se v ČR se nestavělo pomocí ROSATOMu. To je další věc, o které jsem já v Senátu velmi intenzivně hovořil. Abychom byli země hrdá a pestrá. Já jsem také podpořil občany ve svém obvodu, kteří bojovali proti developerům a stále proti nim bojují, protože chtěli, aby jejich město vypadalo dobře. Aby jejich zájmy byly také vyslyšeny. A bohužel, to se nedělo. Takže tímto jsem prospěl občanům a dále jim také chci prospívat.

Moderátor: Pane Středulo, jako celoživotní odborář hájíte primárně zájmy zaměstnanců. Jak budete hájit práva a zájmy zaměstnavatelů, živnostníků, proti nimž se celý život vymezujete?

Josef Středula: Co se týká těch poctivých, tak budu hájit jejich právo. Dělán to celý život také, protože ten poctivý opravdu má být vyzdvihován. Ať už je to malý živnostník, ať už je to zaměstnavatel, malý, velký nebo střední. Ale taky budu poukazovat na chování některých darebáků, a v tomto případě jsem rád, že při jedné super debatě, kterou jsme měli s našimi spolukandidáty, jsem poukázal na společnost AGROFERT zde nepřítomného člověka, který nechce ani s občany mluvit a poukázal jsem na to, že tehdy 3. ledna nabízel za 16 380 korun hrubého práci ve firmě, kde je chlad osmi stupňů, dvousměnné práce a možná v sobotu i v neděli také. A v tu chvíli, hned odpoledne došlo k nápravě. Hned odpoledne došlo k tomu, že ti zaměstnanci, kteří by tam přijali, dostanou o více než tisíc korun více. Neboli, já si myslím, že síla slova kohokoli z kandidátů, že síla slova je nevidaná. A když mlčíme, tak toho nedosáhneme. A Josef Středula celý život dělá to, že chrání ty poctivé. Budu to dělat vždy, bez ohledu na pozici člověka, jehož se to bezprostředně týká.

Moderátor: Pane Bašto, na billboardech máte heslo, že odvoláte vládu. To je s prominutím nesmysl, protože podle Ústavy prezident nemá pravomoc ji odvolat jak se mu zlíbí, jednalo by se o puč nebo státní převrat. Ale z jiného pohledu mě tahle ta otázka zajímá. Když tedy nemáte respekt k výsledku těch voleb sněmovních, parlamentních, budete respektovat výsledek těch prezidentských, ať už bude jakýkoliv?

Jaroslav Bašta: Já v tomto případě hájím zájmy dvou třetin našich občanů, kteří si myslí, že tato vláda je asociální a působí proti nim. Proto říkám, že budu-li zvolen, tuto vládu odvolám. A nesmysl to není, v Ústavě to je napsáno velmi jednoznačně. V článku 62 je naprosto jasně, že prezident jmenuje a odvolává premiéra.

Moderátor: To znamená, že vláda se nezodpovídá poslanecké sněmovně. Protože ten problém je trochu složitější. Kdybyste tu Ústavu dočetl dál, tak byste se dočetl podmínky, za jakých vzniká vláda a za kterých končí. Prezident nemůže jen tak zničehonic jak se mu zlíbí odvolat vládu.

Jaroslav Bašta: Prezident musí působit také jako poslední pojistka, a jestliže tady máme vládu, která zadlužuje zemi takovým způsobem, že nám hrozí dluhová spirála, která může skončit krachem, tak musí být nějaká síla, která ho zastaví. A tou je prezident.

Moderátor: To je Váš názor, ta původní otázka zněla, zda budete respektovat výsledek prezidentských voleb, ať už bude jakýkoliv?

Jaroslav Bašta: Budu respektovat výsledky prezidentských voleb. Samozřejmě. Na rozdíl od těch, kteří jen manipulují veřejným míněním.

Moderátor: Pane Zimo, jaký by byl prezident, podle Vašeho názoru, lépe řečeno, jaký by prezident být neměl podle Vašeho názoru?

Tomáš Zima: Tak já jenom bych chtěl říct, že lhát se nemá a prezident nemůže odvolat vládu. S vládou nemusí souhlasit, může na ni tlačit, může vyvíjet tlak přes politické strany, ale lhát se nemá a nemůže prezident odvolat vládu. A co se týká jaký by prezident neměl být. Neměl by být sebestředný, neměl by žít izolovaně od lidí, neměl by ignorovat výsledky voleb, neměl by se povyšovat nad ostatní a měl by být takový normální člověk, který se setkává s lidmi napříč zemí.

Moderátor: Pane Diviši, vy jste bývalý sportovní komentátor, zároveň takhle majitel IT firmy. V obojím jste začínal od píky a vypracoval jste se, teď jdete opačnou cestou, proč se chcete politickému řemeslu učit v té funkci úplně nejvyšší?

Karel Diviš: Tak vy jste to řekl správně, já jedu od píky i v této prezidentské kandidatuře. A doufám, že jsme se tady sešli všichni kvůli tomu, abychom se konečně začli bavit o tom podstatném. Kdo z nás a proč by se měl stát prezidentem ČR? Má to být pán, který tady měl být a nepřišel? A odpusťte mi jedno ostřejší slovíčko, to je skutečně takový srab, že se bojí přijít do celostátní televize země, které má jednou vládnout? To je pohrdání vámi, všemi, co tady stojíme. Má to být generál Pavel, který byl celý život si hrál na vojáka a ve chvíli, kdy dosáhl svého maxima, tak udělal co? Tal dezertoval. Do žvanírny, které se říká Vojenský výbor NATO. A má to být paní Nerudová? Docela sympatická dáma, ale co udělala? Falešně využila LGBT komunity k tomu, aby se vůbec stala kandidátkou a můžeme si povídat a můžeme si o tom myslet co chceme. Ale máme také všichni strach, aby se potom nějaké prezidentské milosti na Hradě neprodávali jak vysokoškolské tituly. Já doufám, že o tom se budeme dneska bavit s respektem ke všem Vaším otázkám.

Moderátor: Děkuji, je vidět že jste šlápnul na plyn hned v první zatáčce. Pane Pavle prosím, reagujte a pak paní Nerudová.

Petr Pavel: Nezlobte se, ale já na takové věci reagovat nebudu. Pan Diviš, řečeno sportovní terminologií, sundal rukavice a já je ještě nechám.

Moderátor: Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Já tu nebudu házet špínu na ostatní kandidáty. Já si myslím, že máme všichni jeden společný cíl, a to je zvolit prezidenta, který bude reprezentovat tuto zemi, a toho nedosáhneme tím, že na sebe budeme kydát špínu. Takže já ty rukavice taky nesundám.

Moderátor: Pane Fischere, vy jste chtěl ještě reagovat na začátku na předpokládám pana Baštu, prosím.

Pavel Fischer: Dovolte mi jenom krátce reagovat na slova pana Poslanca Bašty. On totiž říkal, že by jako prezident odvolal vládu. Pokud by to skutečně prezident udělal, a nechci mu teďka kazit radost, nebo házet hračky do kanálu, ale kdyby to skutečně prezident udělal, tak druhý den o tom jednáme v Senátu s ústavní žalobou, kterou předkládáme, protože prezident se dopustil hrubého porušení Ústavy. Tady opravdu je potřeba, abychom hlídali pravidla hry, a abychom vlastně říkali, tak jak to v Ústavě stojí. Děkuji za tuto možnost reagovat.

Moderátor: Tak, posuňme se dál, ať z tohoto není hlavní téma večera. Mě by zajímalo, od začátku existence ČR, kdy mělo Česko tři prezidenty, kdo je z těch prezidentů, kteří byli nebo stále jsou v úřadu Vám nejbližší. Zkusme hlasovat. Můžete zvednout ruku ti, kteří považují za nejlepšího prezidenta Miloše Zemana? (pozn. Ruku zvedl p. Bašta). Václava Klause? (pozn. Ruku nezvedl nikdo). Václava Havla? (pozn. Ruku zvedli všichni kandidáti mimo p. Baštu). Děkuji, není vás tolik, abych si nedokázal ověřit, že jste nehlasovali dvakrát. Tak pane Fischere, vy nastoupíte po 10 letech, kdybyste se stal prezidentem, prezidentsví Miloše Zemana. V čem byste chtěl na něj navázat?

Pavel Fischer: Miloš Zeman se zajímal Ústavou způsobem, kdy ji vlastně systematicky porušoval. A v tom bych chtěl udělat radikální změnu. To znamená, Ústavu dodržovat. V čem navázat? Věru, nevím. Určitě bych trávil mezi občany naší země hodně času, ale tím bych vlastně navazoval i na Václava Havla, který pro pamětníky jenom připomínám, mezi občany taky v regionech trávil mnoho času. Něco o tom vím.

Moderátor: Skutečně není nic, kde byste chtěl navázat na Miloše Zemana? Právě to cestování mezi občany do regionu je jedna z těch věcí, která je možná spojovala.

Pavel Fischer: Ano, to jsem právě připomněl. Na to je potřeba navazovat, ale není to nic nového. V tradici naší republiky dokonce najdeme, že takto cestoval třeba i Tomáš Garrigue Masaryk, velmi často.

Moderátor: Pane Pavle, který pozitivní prvek ve Vás zanechal Miloš Zeman?

Petr Pavel: Na té domácí scéně asi vztah k armádě. Neříkám k obraně, protože naopak s tím vztahem k Číně a k Rusku tu naši obranyschopnost narušoval. Ale zasahoval se o to, aby rozpočet na obranu neklesal pod ta dvě procenta, ke kterým se nakonec on sám zavázal, když jsme spolu byli na summitu ve Walesu v roce 2014. A pak také se zasazoval o

naplňování našich závazků v NATO. O to, abychom se zodpovědně účastnili i zahraničních misí a v té zahraniční rovině zřejmě asi vztah k Izraeli, to bych možná hodnotil jako pozitivní. Jinak bych si dokázal těžko něco představit.

Moderátor: Pane Bašto, vy jste byl jediný, kdo zvedl ruku, když jsem zmiňoval jméno Miloše Zemana, byl jste zároveň disidentem, signatářem Charty 77 a byl jste právě ve vládě Miloše Zemana. Znamená to, že Vám je bližší v těchto věcech než Václav Havel?

Jaroslav Bašta: Já v tomto případě právě považuji za velmi významné to, co Miloš Zeman udělal před 10 lety. Tehdy došlo v roce 2013 k politické krizi, a šlo o to, že by měl odstoupit premiér Petr Nečas. Miloš Zeman mu pohrozil, že použije článek 62 Ústavy ČR a že ho odvolá. V tomto případě Petr Nečas, který to přiznal veřejně, odstoupil sám. Takže nebylo zapotřebí toto udělat. A upozorňuji na to, že tenkrát měla vláda Petra Nečase ve sněmovně podporu 118 hlasů, nejen 108 jako tato.

Moderátor: Pane Středulo, Václav Klaus dostal nejvyšší státní vyznamenání, Řád bílého lva od Miloše Zemana. Václav Havel ho měl také, díky zákonu speciálnímu. Udělíte Řád bílého lva Miloši Zemanovi, pokud byste byl prezidentem?

Josef Středula: Ne neudělím. Prezident je nositelem těchto vyznamenání, má je propůjčené a ukončením jeho funkce skončí. Nemám důvod udělovat prezidentu ocenění.

Moderátor: To znamená, že si nevážíte jeho práce?

Josef Středula: Ale to, že si vážíte některých částí jeho práce ještě neznámá, že je to důvod pro udělení státního vyznamenání. A já si myslím, že ten důvod není.

Moderátor: Paní Nerudová, sluší se poděkovat Miloši Zemanovi, který pracoval jako prezident 10 let?

Danuše Nerudová: Já si myslím, že se sluší poděkovat s titulem funkce nově zvoleného prezidenta nebo prezidentky odcházejícímu prezidentovi. To je norma, kterou bychom v civilizované společnosti měli dodržovat.

Moderátor: I státním vyznamenáním?

Danuše Nerudová: Já bych panu prezidentovi státní vyznamenání neudělila a řeknu Vám za co. Za to, že tu roky bagatelizoval ruskou hrozbu. Že roky bagatelizoval práci tajných služeb. Že roky odmítá povýšit do funkce generála pana Koudelku. Za to všechno bych mu státní vyznamenání neudělila.

Moderátor: Pane Diviši, Miloš Zeman se orientoval na východ, na Rusko, na Čínu, ale i na Střední Asii, což je oblast blízka i Vám. Máme jako Česko rozvíjet obchodní vztahy se zeměmi, které prokazatelně porušují lidská práva?

Karel Diviš: Máme určitě rozvíjet vztahy se zeměmi, kde jsou obrovské příležitosti pro české firmy. Jenom komunikací i se zeměmi, kde se samozřejmě se porušují lidská práva, můžeme dosáhnout toho, že se s těmi lidmi bavíme a třeba změní také názor. Ale já bych se ještě vrátil k těm-

Moderátor: Počkejte, neutíkejte mi z té odpovědi. Znamená to, že byste obchodoval s těmi zeměmi, které porušují lidská práva?

Karel Diviš: Ano, snažil bych se samozřejmě s nimi na těch státních návštěvách i tato nepříjemná témata otevírat. Jako se snažím tady otevírat ta nepříjemná témata. Z té takzvané svaté trojice jsou tady pouze dva zástupci a všichni jsou masírováni tím, že musí vyhrát někdo z nich tří. Já se ptám proč? Chceme skutečně, aby v této zemi veškerou pomoc, to znamená parlament, Senát, prostřednictvím těchto prezidentů, případně Ústavní soud a ČNB ovládla jedna parta? Abychom se pak obávali třeba toho, co se děje v Maďarsku? Že skutečně ta moc bude soustředěná? O to tady jde o tom se pojd'me bavit. Jestli je to skutečně ta cesta, aby vyhráli vládní kandidáti.

Moderátor: Budete mít všichni příležitost přesvědčit své vlastní voliče, aby ten hlas dali vám, a ne někomu jinému. Pane Zimo, prezident Zeman před válkou vystupoval vstřícně proti Rusku, a to i v tak citlivé kauze jako byly Vrbětice. Z vašeho pohledu, nebylo toto proti zájmům ČR?

Tomáš Zima: Tak určitě toto bylo na hraně jednání. Protože určitě prezident Zeman měl informace bezpečnostních sil a podobně, takže samozřejmě se něco odehrává nepravého na našem území, tak prezident je jistě informován a jeho postoj by měl být mnohem razantnější.

Moderátor: Takže mu dáváte za pravdu? Dáváte prezidentovi Miloši Zemanovi za pravdu?

Tomáš Zima: Já dávám za pravdu, že měl konat razantněji vůči tomu, aby ta informace a rozřešení bylo rychlé a razantní. To znamená, nemůžou nám tady operovat cizí rozvědné služby a provádět nejspíše útok ve Vrbětících, jak vyplývá z informací, které jsou samozřejmě dostupné a prezident by měl mít ty informace z tajných služeb, my je máme jenom z médií.

Moderátor: Zachoval byste se v roli prezidenta jinak, než Miloš Zeman v této citlivé věci?

Tomáš Zima: Určitě ano, určitě bych komunikoval s těmi bezpečnostními strukturami, které Vám mají dát přesnou informaci, případně od služeb našich spojenců.

Moderátor: Pane Hilšere, spáchal Miloš Zeman podle Vás nějaký zločin, který by se měl po jeho odchodu z funkce vyšetřovat?

Marek Hilšer: Já nevím o žádném zločinu, který by Miloš Zeman spáchal, ale tady byla vyjmenována celá řada věcí, kdy opravdu se ukazovalo, že Miloš Zeman hrubě porušoval Ústavu a shodl se na tom i Senát. Takže možná bych nepoužíval tak ostrá slova, co je zřejmé, a to já bych chtěl zdůraznit, že Miloš Zeman dlouhou dobu ohrožoval bezpečnost naší země právě díky tom vztahu k Rusku, vztahu k Putinovi. On zval v určité fázi Putina už poté, co vtrhli na Ukrajinu, tak ho zval do ČR, na Pražský hrad. Dnes se ukazuje, že pochybil. Sám to přiznal, já nevím, z jakého důvodu. Jestli opravdu se mýlil, ale vždycky o sobě mluvil tak, že ty věci zná, že jim rozumí. Ale já jsem rád, že Miloš Zeman nakonec přišel na to, že udělal chybu. Že i my občané, kteří jsme kdysi protestovali proti jeho krokům, tak že uznal, že jsme měli tehdy pravdu.

Moderátor: Pane Fischere, prosím, vy jste chtěl reagoval.

Pavel Fischer: Děkuji za tu možnost. V čem je Vrbětická kauza tak důležitá? Tam se jednalo o působení cizí moci na našem území, dokonce ozbrojených sil Ruské federace v moravských Vrbětících. A prezident republiky tam velmi vážně ohrozil bezpečnost ČR, protože se choval neloajálně vůči vládě, která ten problém musela řešit. A protože prezident při ujímání se úřadu slibuje loajalitu nebo věrnost ČR, on se vlastně choval neloajálně a tady je potřeba, abychom se tím zabývali, v Senátu jsme se tomu věnovali několik měsíců.

Moderátor: Je to zločin nebo ne?

Pavel Fischer: Byl to zločin, byl to vlastně projev prezidenta, který pracoval pro cizí mocnost a nehájil zájmy ČR.

Moderátor: Mělo by se toto vyšetřovat po konci jeho mandátu?

Pavel Fischer: Ano, dopustil se tam například vyžrazení utajovaných skutečností z utajovaných spisů, nebo vyžradil skutečnosti z vyšetřovacího spisu, té vyšetřované straně, mluvím teď o Ruské federaci.

Moderátor: Paní Nerudová, vy jste chtěla reagovat, prosím.

Danuše Nerudová: Já jsem chtěla ještě reagovat na tu lidskoprávní agendu. Pokud bych byla zvolena prezidentkou, tak lidskoprávní agenda je něco, na co bych kladla velký důraz. Já si nemyslím, že bychom měli bez omezení obchodovat se zeměmi, která porušují lidská práva, a myslím si, že je potřeba skutečně otevřít téma Číny, protože Čína je jednou z největších bezpečnostních hrozeb nejen pro ČR, nebo EU, ale pro celý globální svět.

Moderátor: Znamená to konkrétně, že byste neobchodovala s Čínou?

Danuše Nerudová: Já si myslím, že je na čase, abychom začali hovořit o tom, že musíme omezovat export některých technologií do Číny tak, jak to dělá Německo, nebo jak to začalo dělat USA.

Moderátor: Takže obchodovat, ale.

Danuše Nerudová: Přesně tak, a měli bychom si vydefinovat pro nás strategické oblasti, ve kterých budou prostě existovat omezení. Protože covid nám ukázal, co může způsobit to, když se ženeme za levnou pracovní silou a podceňujeme bezpečnostní riziko Číny.

Moderátor: Zdá se, že tohle je téma, které vás nenechává chladnými a jsem za to rád, pane Bašto, prosím, pak pan Hilšer.

Jaroslav Bašta: Já jsem chtěl jen reagovat tady na pana senátora Fischera. Víte, v právním státě, jestli někdo spáchal zločin nebo ne, tak to nakonec určuje soud. A jestli se nemýlím, tak ta obvinění padla i ze strany pana prezidenta Miloše Zemana, vůči Senátu, nebo vůči některým senátorům, kdy se vyslovil tak, že v době, kdy onemocněl, tak se pokusili o ústavní puč.

Moderátor: To jste zajímavě spojil, pane Hilšere, prosím.

Marek Hilšer: Já bych chtěl opravdu připomenout to téma bezpečnosti, bezpečnosti ČR, ale i bezpečnosti Evropy ve vztahu k těm diktátorským zemím, a to samozřejmě co se týče Číny, ale i Ruska. My dneska vidíme, že nemáme léky. Protože se vyrábí někde v Číně, nebo někde v Indii. Vidíme, že Čína skupuje po světě, i v Evropě, přístavy. A že se chystá na to, že určitým způsobem posílí svoji moc. A my tady budeme mít do budoucna opravdu velký problém. Takže na to musíme myslet, musíme myslet na to, že nesmíme být závislí nad těmito zeměmi, a proto je třeba nutné hovořit i o tom jaká bude u nás energetická strategie. Já sázím na to, že bychom měli jet po lince obnovitelných zdrojů, které budou patřit všem občanům, proto je potřeba je podporovat tak, aby každý občan v ČR mohl vyrábět elektřinu pro sebe, aby mohl elektřinu sdílet, a to je součástí celé té koncepce bezpečnosti. Takže já bych byl pro to, aby každý občan v ČR si mohl na svoji chatu, na

sídlišti, kdekoli mohl dát svůj solární panel, aby mu na to stát přispěl a aby se ta energetika vlastně demonopolizovala. Neřešme Miloše Zemana, já myslím že Miloš Zeman zde 10 let působil, nyní odchází, je to už minulost.

Moderátor: Ano, ta základní otázka zněla, jak byste se lišil od předchozího prezidenta. Celý večer se nám povede jedna linka, to je to, co s tím prezident může udělat. Zajímavá témata, ale otázka, jaká je pravomoc té konkrétní věci pana prezidenta. Pane Pavle, vy jste chtěl ještě reagovat na tohle bezpečnostní kolečko?

Petr Pavel: Ne nechtěl.

Moderátor: Nechtěl? Nevyužijete prostoru?

Petr Pavel: Ne, já myslím, že k tomu není co dodat, děkuju.

Moderátor: Tak, pane Diviši, pan Středula, pak pan Zima.

Karel Diviš: Já jsem chtěl reagovat na paní Nerudovou. Víte, paní Nerudová, já jsem v pátek potkal svojí nejlepší kamarádku a ona mi řekla, že bude volit vás. Já jsem se jí zeptal, proč Jitko? Tebe znám X let a vím že seš dobrej kluk, ale paní Nerudová má lepší vize, než ty. Vy skutečně máte vize. To já uznávám. Ale naprosto idealistické vize. To je jak s těmi lidskoprávními věcmi v Číně. Ani já nejsem happy z toho, že Ujgurové na tom nejsou dobře. Ale i ty ekonomické, vy jste ekonomka, ale vy jste ekonomka teoretička. Vy samozřejmě říkáte, že my tady budeme budovat euro federalizaci a že odebereme ČR ty práva, abychom mohli udělat třeba právo veta. V ideálním světě by to fungovalo bezvadně, ale ta EU v tuto chvíli střílí sama sebe do nohy. Ať už je to Green Deal, ať už je to euro, ať už to jsou migranti. Takže vize máte. Ale já si myslím, že máte naprosto špatné vize.

Moderátor: Paní Nerudová, chcete nějak krátce reagovat?

Danuše Nerudová: Jestli mohu, já bych chtěla jenom říct, že to právo veta právě v tuto chvíli v EU platí. Právě proto, aby nemohla být přijata jakákoli směrnice nebo opatření, se kterým by některý členský stát nesouhlasil.

Karel Diviš: Ale vy říkáte, že se ho máme zbavit, že máme přejít na většinové právo.

Danuše Nerudová: Já hovořím o tom, že EU nejdřív musí zreformovat svoje instituce a procesy, protože nereaguje úplně pružně a teprve potom může začít diskuze o změně hlasování v EU. Ale dříve ne.

Karel Diviš: Ale já mám ideu, aby ČR byla zase nejlepší na světě, i bez EU.

Moderátor: Pane Středulo.

Josef Středula: Já jsem rád, že jste teď přerušil ten dialog, protože si myslím, že téma bezpečnosti ČR pro budoucího prezidenta ČR přece musí být jedno z velkých témat. ČR byla za posledních několik let vystavena kybernetickým útokům. ČR se také dostává do situace, že může mít problém s dodávkami důležitých komodit pro ekonomiku českou. Pro zdraví českých občanů. A to si myslím, že prezident republiky jako vrchní velitel ozbrojených sil, člověk, který může docházet na jednání Bezpečnostní rady státu, má svého vojenského přidělence, který koordinuje některé činnosti, tak si myslím, že je jednou z velmi důležitých osob v rámci ČR právě za bezpečnost nejen zodpovídá, ale má možnost do ní vstupovat. Já si myslím, že toto bude obrovité pole v té neklidné době, která nás čeká a aby prezident republiky byl nesmírně aktivní a zároveň, prezident republiky je součástí legislativního procesu. A když bude 8. března inaugurován, už měsíc a půl bude běžet debata na téma státního rozpočtu na rok 2024, kdy má být poprvé dosaženo, po dlouhé době, 2 % výdajů na obranu a na bezpečnost ze státního rozpočtu. To bude obrovité téma. A jestli ho nezvládneme, tak se může stát, že budou ty problémy ještě větší. Ta budoucnost je extrémně důležitá bez ohledu na to, jak se k tomu choval, či chovali minulí členové vlád či prezidenti.

Moderátor: Než se dostaneme k tomu, co v úřadu uděláte jako první, pane Zimo? Chcete ještě reagovat na tuto bezpečnostní část?

Tomáš Zima: Já bych chtěl na tu otázku bezpečnosti určitě zareagovat, protože lidé mají strach, obavy z války a z nebezpečí, které je nedaleko od našich hranic. Ale také si musíme nalít čistého vína. ČR z hlediska bezpečnosti a postavení vůči velmocem jako je Čína, Indie, Rusko, kde mají 1,2 nebo 1,3 miliardy občanů a my jsme 10,5 milionová země, může mít respekt jedině tehdy, pokud bude součástí pevných aliancí jako je EU a NATO. Pokud se týká nedostatku léků, tak je to samozřejmě otázka silného byznysu, kdy z Evropy 80 % v posledních letech výroby účinných látek byla právě přesunuta za byznysem těch světových farmaceutických firem do Indie a do Číny. Indie, v případě covidu, preferovala svůj vnitřní trh. Měli jsme zde zkušenost rok a půl.

Moderátor: Ale co s tím má společného pravomoc prezidenta?

Tomáš Zima: Pravomoc prezidenta ne, ale musíme si říct, že tady musíme vyvíjet v rámci EU, to abychom vyráběli účinné látky pro občany EU na území EU.

Moderátor: Tak mi řekněte, pane Zimo, pokud byste se stal prezidentem, co by byla Vaše první agenda? První krok, který byste učinil?

Tomáš Zima: Moje první agenda by byla, že bych se setkal s panem premiérem, řekl bych mu, že pro občany ČR dělá málo, a že bych chtěl vědět, jak pravidelně, konkrétně konkrétní úkoly, které dělá a samozřejmě setkání s ministry.

Moderátor: Já vím, že se tady spousta z vás hlásí, já se pokusím vám dát slovo, až na to přijde, jenom se snažím o maximální možnou míru spravedlnosti vůči vám všem. Pane Bašto, jakým prezidentem chcete být? Chcete být prezidentem výrazným, nebo spíš ceremoniálním?

Jaroslav Bašta: No samozřejmě výrazným a aktivistickým. To snad jasně vyplývá i z těch mých vyjádření. Jako první bych udělal to, k čemu se nehlásí žádný z ostatních kandidátů. To znamená, řešení té krize, která tu je a která vyplývá z činnosti současné vlády.

Moderátor: Když chcete být aktivistickým prezidentem, působil byste takhle i ve sněmovně, aktivisticky?

Jaroslav Bašta: Samozřejmě, účastním se všech zasedání vlády, zasedání Poslanecké sněmovny, občas i Senátu. Snažil bych se o to, abych se maximálně viděl s občany, slyšel jejich stížnosti a pomáhal jim v tom, co je trápí.

Moderátor: Ještě jednou zopakuji otázku, jste opravdu přesvědčen o tom, že takhle se chováte jako poslanec? Že jste aktivistický poslanec?

Jaroslav Bašta: Momentálně mě trápí bída, která nastupuje, protože tato vláda jim říká, že si mají jít pro sociální dávky. Když si pro ně jdou, tak je nedostanou.

Moderátor: Pane Bašto, můžete prosím odpovědět na otázku?

Jaroslav Bašta: Takže tohle by byla jedna z těch věcí,...

Moderátor: Odpovíte mi prosím na otázku?

Jaroslav Bašta: ...právě tím tlakem na premiéra a na vládu.

Moderátor: Neodpovíte, dobře. Pane Pavle, prezident jmenuje premiéra, jmenuje ministry. I v zájmu prezidenta je, aby měla země stabilní vládu. Přesto má prezident veřejně vystupovat proti vládě, když nesouhlasí s jejími politickými kroky?

Petr Pavel: Já si myslím, že prezident je stejně jako vláda a parlament jedním z pilířů státu a měl by především se starat o to, aby nejenom společnost, ale samozřejmě i vláda byly stabilní. Rozhodně by neměl zdůrazňovat to, co zdůraznil zde nepřítomný kandidát, že půjde vládě po krku, protože on by jí měl primárně pomáhat. Teď nemyslím pomáhat, že ji bude neustále chválit, v tom to rozhodně není, ale v tom, v čem si vláda zaslouží pochválit, tak ji

pochválit. V tom, v čem dělá něco jinak, než by si představoval, nebo než je správné, tak by to měl s premiérem konzultovat. Miloš Zeman to často dělal tak teatrálně, že na veřejnost dával vědět svůj nesouhlas cestou médií. Já si myslím, že civilizovaná forma je v pracovní schůzce prezidenta s premiérem a diskuze o těch věcech, které jsou sporné. To si myslím, že by měl prezident dělat.

Moderátor: Dokážete popsat situaci, kdy byste vystupoval výrazně proti vládě? Co by to mohlo být?

Petr Pavel: S touto vládou žádné téma, které bych viděl jako výrazně špatné, ale vidím nedostatky a o těch nedostatcích mluvím i teď. Já si myslím, že pokud bych byl prezidentem, tak bych s premiérem Fialou hovořil o tom, jestli ty kroky, které vláda přijímá, například na pomoc těm, kteří jsou krizí postiženi nejvíc. Jestli je přijímá včas, jestli jsou přijímána dostatečně účinně a tlačil bych na vládu, aby ty kroky naplnily, ty požadavky, myslím si že v tom je cesta a ne v tom, že budeme dělat silná mediální prohlášení.

Moderátor: Paní Nerudová, kterou pravomoc byste vy označila za nejdůležitější a jak byste s ní nakládala?

Danuše Nerudová: Za nejdůležitější pravomoc považuji jmenování premiéra této země a druhou nejdůležitější jmenování guvernéra ČNB.

Moderátor: Tohle jsou věci, které jsou zdá se, pokud se nic nestane, v tuto chvíli na několik let jasné, zablokované řekněme v uvozovkách, zabetonované. Tak další pravomoci?

Danuše Nerudová: Prezident má spoustu pravomocí, některé jsou výlučné a některé jsou sdílené. O jedné té pravomoci se teď vede diskuse a je to třeba jmenování předsedy Ústavního soudu. Jmenování předsedy Nejvyššího správního soudu. Jmenování na návrh vlády velvyslanců. A je to celá řada dalších pravomocí. Já musím říct, že už v tuto chvíli se stavím velmi na odpor tomu, co Miloš Zeman avizoval a dnes to zopakoval v rádiovém vysílání, že disponuje analýzou, dle které by mohl jmenovat již teď nového předsedu Ústavního soudu. Tady bych chtěla říct, že pokud bych byla zvolena, tak bych tento akt považovala za neexistující a jmenovala bych nového předsedu Ústavního soudu. Protože dle názorů ústavních právníků, se kterými jsem hovořila já, je tohle v základním rozporu s principem vlády na čas. Miloš Zeman by také mohl jmenovat nového guvernéra ČNB od roku 2028.

Moderátor: Pane Diviši, z těch vašich vyjádření předpokládám, že byste se snažil být aktivním prezidentem, ale jak moc angažovaným prezidentem byste chtěl být?

Karel Diviš: Určitě bych chtěl být aktivním prezidentem a chtěl bych říct, že tady mám řešení pro pana Středulu a pro pana Baštu a pro pana Pavla, protože souhlasím naprosto s panem Středulou, že v takhle těžké situaci potřebujeme vydávat 2 % HDP na zbrojení, ale ne abychom kupovali nějaké předražené F35, pane Pavle, možná díky nějakým lobbistickým zájmům, ale my potřebujeme ty peníze investovat do technologií. Do tzv. e-armády. Elektronická armáda. Čelit kyberhrozbám. Čelit pomocí dronů, bezpilotních systémů hybridním válkám. A to je odpověď i pro pana Baštu, protože pokud bude naše země prosperovat díky technologiím, tak pak nemusíme řešit takovéto věci, jako odvolávat protiústavně vládu. Takže jsou moje řešení, moje recepty a moje realistická řešení k tomu, aby ČR zase byla v tzv. Lize mistrů v Evropě, ideálně ve světě.

Moderátor: Pane Fischere, prezident většinou dostane ve volbách více hlasů než všechny politické strany, které potom vládnou, myslím v té přímé volbě. Oproti tomu má prezident malé pravomoci. Jak byste s touto nerovnováhou, pokud ji taky vnímáte, naložil?

Pavel Fischer: Prezident musí respektovat Ústavu. Na tom se všichni shodneme. A zároveň má velký neformální vliv, tedy politický vliv. Ten může uplatňovat například v otázkách, které přesahují funkční období vlády, nebo dokonce i jeho. Je tady celá pestrá série otázek týkajících se budoucnosti, na které bychom neměli zapomínat. A na které pro samé krize dnes nemáme čas. Tomu je potřeba věnovat pozornost a prezident může právě využít toho svého neformálního vlivu, aby těmto důležitým otázkám, které jdou daleko do budoucnosti například uspořádal diskusi a svolal k jednomu stolu i ty kteří jsou dneska ve vládě, i ty, kteří jsou dnes v opozici nebo občanskou společnost.

Moderátor: Můžete být konkrétní, co máte přesně na mysli?

Pavel Fischer: Například otázku klimatické změny, reformu důchodů, reformu daňového systému, reformu zdravotnictví a další. Ale jestli se můžu vrátit k jedné otázce, která tady padla. E-armáda, já jsem ještě nic takového neslyšel z našich strategiích, ale zato tam máme v našich obranných strategiích a úkolech pro obranu celou řadu nesplněných věcí. Například vybudovat plně funkční obrněnou brigádu. K tomu jsem se zavázali v rámci NATO. A to je věc, která se týká dnes obranyschopnosti ČR. S tím souvisí například obnova našich strategických zásob. Schopnost rozvinout naše ozbrojené síly k plné mobilizaci, tady máme obrovské rezervy a poslední příklad za všechny, zapojit do tohoto úsilí taky český obranný průmysl a zbrojní průmysl. Protože my někdy nakupujeme nákladné technologie, ale my bychom s nimi mohli také nakupovat licence. Z tohoto pohledu, prezident právě v otázkách obrany státu a obranyschopnosti země může udělat hrozně moc.

Moderátor: Pane Hilšere, podle Vašeho názoru, je potřeba zpřesnit Ústavu, aby neměla nejasné termíny pro některé činnosti prezidenta? Aby byla přesněji vymezena ta množina jeho pravomocí? Nebo jste spokojený s tím tak, jak to je?

Marek Hilšer: Já se k tomu dostanu, ale já bych chtěl požádat o jednu věc. Já jsem před pěti lety zažil prezidentskou debatu. A ta debata byla velmi gentlemanská. Já si myslím, že prezident by měl být gentleman a myslím si, že také samozřejmě, že ty prezidentské debaty by neměly být nějakým spolkem lidí, kteří se hladí po hlavičce, ale přesto bych se chtěl v tomto ohledu zastat paní Nerudové, a i pana generála Pavla, i když k tomu z politických důvodů nemám nějaký důvod, ale pojďme se nepřekřikovat. Pojďme prostě hovořit nějak kultivovaně a Vás bych požádal, abyste zkusil dávat všem podobný prostor.

Moderátor: To se samozřejmě snažím od samého začátku. Prostor jste teď dostal vy. Prosím, využijte ho.

Marek Hilšer: A teď Vám odpovím. Prezident ČR musí dobře reprezentovat tuto zemi a bude vyjíždět do zahraničí a že by měl udržovat jakési dekórum. Teď Vám odpovím. Zpřesnit Ústavu. To je myslím velmi složité, já bych nebyl pro to, aby se zpřesňovaly nějaké termíny v tom, kdy prezident má jmenovat nebo nejmenovat ministry, to myslím nejde a všichni ústavní právníci, nebo většina ústavních právníků se na tom shodne. Co bychom ale mohli zpřesnit je to, kdy prezident nějakým způsobem překračuje ústavu a vede se diskuse například o tom, že bychom měli zvýšit možnost toho, že by prezident v případě porušování ústavy mohl být snadněji odvolán. Protože prezident by se neměl stávat nějakým centrem mocenským v ČR. Nemáme ho ani v tradici, v našem ústavním systému a není dobře, aby se přesouvala ta moc na prezidenta. Je zřejmé, že ta přímá volba dala prezidentu jakousi větší legitimitu a možná i větší sílu a je přirozené, že vlastně každý prezident se bude snažit využít své pravomoci až vlastně k nějaké hranici. Ale nejsme v prezidentském systému a pokud tedy máme hovořit o nějakém zpřesnění, tak já bych byl pro to otevřít tu debatu v té situaci, když se prezident tak říkajíc utrhne ze řetězu, jak jsme to zažili a vlastně přestává být jaksí, on je z ústavy je neodpovědný, ale měl by být více odpovědný a měl by vědět, že si musí také dávat pozor.

Moderátor: Pane Středulo, když hovoříme o zahraniční politice, pokud se bude v nějaké konkrétní oblasti lišit postoj vlády a prezidenta, kdo má mít navrch?

Josef Středula: V první řadě by mělo dojít k tomu, že prezident republiky má shodnou zahraniční politiku s vládou. Může to být klidně debata velmi ostrá, která se odehrává na interní bázi. Může to být debata o základním směřování. Ale rozhodně by to nemělo vně

působit a nemělo by být známo, že dochází k rozporům, protože zahraniční politika by měla být jenom jedna. Jen České republiky. Ale koukněme trochu víc do budoucna. V sousedním Rakousku došlo k zajímavé politické situaci, kdy do vlády přišla politická strana, která byla překvapením a která mohla změnit Rakouskou zahraniční politiku a nemusel s ní tehdy prezident souhlasit. I nám se to může někdy stát. Proto je dobře, že prezident má možnost toto korigovat ve smyslu debaty s vládou, ale vždy by mělo následovat společné stanovisko, společný postoj, společné rozhodování o zahraničních cestách a společné cíle na těch zahraničních cestách nebo vůči partnerům, kde my jsme členy nebo s nimiž bychom chtěli hovořit. To si myslím, že by byla ideální cesta a byl bych rád, kdyby taková do budoucna byla.

Moderátor: Je potřeba připomenout, že za zahraniční politiku je zodpovědná vláda. Já budu rád, pokud v téhle té debatě se otevřete trochu více než možná v některých jiných. Prozradíte na sebe některé citlivé věci, samozřejmě v rámci toho, co budete chtít. Jedna z těch otázek, která by mě zajímala, jestli prozradíte voličům, koho jste volili v předchozích sněmovních volbách. Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Já celý svůj život volím pravicové strany.

Moderátor: To znamená?

Danuše Nerudová: Byla to koalice SPOLU.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: Trojkoalici SPOLU.

Moderátor: Pane Hilšere?

Marek Hilšer: Já nevolím podle průzkumu, takže jsem často dával hlas těm, kteří měli nějakou ideu, nějakou myšlenku, ale přesto se říkalo, že nemají šanci. Ale ono se občas ukáže, že šanci mají. Ale já nebudu prozrazovat své preference, protože si myslím, a to říkám že ten prezident by měl jaksí spojovat společnost a nevytvářet nějaké vazby a spojitosti. Takže se omlouvám všem voličům. Já bych chtěl být takový prezident, který měří všem stejně a považuji za nedobré, když prezident vystoupí a řekne, volte tuto nebo tuto stranu. To si myslím, že není dobré.

Moderátor: Můj dotaz jen zněl, jestli prozradíte, koho jste volil. Pane Bašto? Volil jste sám sebe? Volil jste SPD?

Jaroslav Bašta: Já bych samozřejmě byl prezidentem nadstranickým, i když patřím k jednomu ze dvou kandidátů, kteří mají podporu politické strany. Ale já bych se chtěl ještě

vrátit k tomu hlavnímu problému, který je dnes. O funkci prezidenta, o jeho fungování v normální situaci.

Moderátor: Pane Bašto, já vám položil otázku.

Jaroslav Bašta: Ale my v normální situaci nejsme. My jsme v nejhorší krizi za posledních 33 let. A v tom případě je potřeba použít tu funkci prezidenta jako korektiv šílených počínání vlády.

Moderátor: To je zdá se Vaše agenda, se kterou jste sem vstoupil a budete ji opakovat a neodpovídat na otázku, podle všeho. Pane Fischere, prosím.

Pavel Fischer: Na otázku, koho jsem volil ve sněmovních volbách je odpověď: jednu ze stran vládní koalice.

Moderátor: Pane Středulo.

Josef Středula: Já se nestydím za to říct, koho jsem volil, jako tady někteří kolegové, vůbec nevidím důvod, proč by to tak mělo být. Naopak, já jsem volil ČSSD, je mi líto, že není v PS. Věřím tomu, že levice v PS opět bude.

Moderátor: Pane Diviši, prosím. Víte, koho jste volil v posledních volbách?

Karel Diviš: Já jsem nejvíc nezávislý kandidát ze všech a chtěl bych takový zůstat i v roli prezidenta, tak zcela úmyslně prozradím, koho jsem volil a je škoda, že pan Fischer, i když volil koalici, tak že neposlušal úplně tak svého premiéra, protože on v novoročním projevu mluvil, sice ne slovem e-armáda, ale mluvil o tom, že právě vznikají konsorcia českých firem. Že děláme ty technologie.

Moderátor: Pane Diviši, já se ptal jenom na to, koho jste volil.

Karel Diviš: Já jsem odpověděl. Ano, volil jsem, chodím pravidelně.

Moderátor: Pane Zimo?

Tomáš Zima: Já chodím k volbám pravidelně, nebudu prozrazovat, koho jsem volil, ale ještě k tomu minulému kolečku. Já si myslím, že výdaje na obranu budou růst. Teď je otázka, jestli ty 2 % nejsou hodně, protože v tomto a příštím roce jsme ve velmi obtížné době a 2/3 domácností se dostávají na hranice toho, aby mohli důstojně žít. Bude to určitě velmi obtížné a neměli bychom zapomínat na pomoc těm potřebným.

Moderátor: Jednou z věcí, které se přímo vážou k výkonu funkce prezidenta je ta část ceremoniální, část, která se váže k dějinným okamžikům ČR, případně ČSR, ke státním symbolům. Mně by teď zajímal váš vztah k téhle té oblasti. Pane Zimo, když už jsme byli u

Vás, zůstaňme u Vás. Před týdnem jsme si připomněli 30 let od vzniku samostatné ČR. Jak jste jako občan, ne jako kandidát na prezidenta, to znamená loni a dříve, si připomínal první leden?

Tomáš Zima: Já si připomínám řadu významných dní české státnosti, ať je to 1. leden, ať je to 5.,6. července. Procházkou po Praze, pokloním se u sochy TMG, často jsem tam chodil do Lán i v minulosti, na významná místa, na Velehrad, po jiných místech, která jsou spojená s českou státností.

Moderátor: Pane Středulo, kdy jste se naposledy dojal u české hymny? Pokud.

Josef Středula: Většinou to bývá, když je tomu člověk přítomen. Ale nejsilnější dojem mám vždy ve Vladislavském sále Pražského hradu, když zní hymna, když zní při příchodu pavéz, před předáváním státních vyznamenání, tak vždycky když na ně pohlídnu, tak vidím ty lidi, kteří padli za ČR a musím říct, že se chvěju po celém těle vždy, když tento okamžik zažiju. Je to opravdu silné a je to velká úcta vůči všem těm v historii.

Moderátor: Paní Nerudová, teď při výročí 17. listopadu jste se, pokud se nepletu, velká část, pokud ne všichni jako kandidáti prostřídali u pomníku na Národní třídě, kdy jste tam byla naposled před rokem 2022?

Danuše Nerudová: Jako rektorka univerzity jsem pravidelně vždycky slavila 17. listopad, i před tím, a svou pozornost jsem dělila mezi Brno a Prahu, protože jsem v Brně vždy chtěla vystupovat a mluvit před studenty, kteří organizovali oslavy a samozřejmě, že jsem chodila dávat kytky s ostatními rektory i do Prahy. A musím říct, že letošní procházka mě nabila obrovským optimismem. Já jsem byla nesmírně šťastná, když jsem viděla na Národní třídě plno mladých lidí. Lidí, kteří si nepamatují listopad, protože se ještě nenarodili a ta třída byla plná mladých lidí, kteří slavili svátek svobody. A já si myslím, že je to strašně důležité, že i generace, která listopad 89 nezažila to považuje za svátek, za oslavu svobody a demokracie a že si uvědomují, že to nejsou hodnoty, které jsme jednou pro vždy získali, ale že je strašně důležité, abychom o ty hodnoty pečovali, abychom je pozbyli.

Moderátor: Chodila jste tam na Národní třídu, případně v Brně sama za sebe v civilní roli, nikoliv jako rektorka někdy dříve?

Danuše Nerudová: Samozřejmě, že ano. Ale ten program rektorky je tak náročný, že když jsem byla rektorkou, tak jsem vždy se snažila stihnout s rodinou jít soukromě a potom jít oficiální cestou.

Moderátor: Pane Diviši, 8. květen, výročí konce 2.SV, byl to pro vás dosud jen volný den, nebo jste si ho nějak speciálně připomínal?

Karel Diviš: Musím se přiznat, že úplně nějak speciálně jsem si ho nepřipomínal úplně narovinu, ale co se týče toho dojmání u hymny, tak podle očekávání u mě asi je to zejména u sportovních přenosů. Moc mě mrzí, že jsem nepředal juniorským hokejistům teď energii, protože jsem poté, kde vyrovnali na 2:2 doma usnul, tak možná i proto prohráli, a nakonec mají jen stříbrnou medaili.

Moderátor: Máte tedy velký vliv, pokud by tohle způsobilo vítězství českých hokejistů. Pane Hilšere, kdy jste naposled doma vyvěsil českou vlajku?

Marek Hilšer: Já se přiznám, že nemám takový ten úchytný bod, kam bych ji mohl vyvěsit, ale dost často si českou hymnu zpívám. Já jsem také zpěvák a často jsem absolvoval i různé akce a možná i různé demonstrace, kdy jsme se prali za spravedlivou věc a bojovali jsme proti nepravostem. Takže já bych vám klidně mohl českou hymnu zazpívat, je to něco úžasného, já myslím, že česká hymna a její akordy nás vždycky berou u srdce a já se dojmám, můžu říct, jako pokaždý, když to jde do toho finále.

Moderátor: Tak možná někdy příště, pokud byste neuspěl v těch volbách a kandidoval v dalších volbách, tak o tom můžeme uvažovat v dalších z debat. Pane Bašto, co považujete za největší hrdinský čin českého, případně československého národa?

Jaroslav Bašta: V tomto případě je to samozřejmě počínání legií za 1.SV, které vybojovaly za hranicemi náš stát. A to je jedna z věcí, která je nedoceněná, zcela.

Moderátor: Připomínáte si tehle ten okamžik nějakým způsobem?

Jaroslav Bašta: Vzpomínám si, mimo jiné, protože jsem tam měl dědečka, v legiích. A to je první moment, a když jste se ptal na to vyvěšování vlajky, tak naposled jsme ji vyvěšovali včera v Chomutově, když jsem měl autogramiádu a besedu s občany.

Moderátor: To je asi trochu něco jiného, než na co jsem se ptal. Pane Pavle, pro českou veřejnost je podle průzkumu nejvýznamnějším milníkem českých dějin 17. listopad 1989, je to i pro Vás?

Petr Pavel: Je to i pro mě. Já si ho samozřejmě připomínám také, protože když k němu došlo, tak pro mě to bylo završením rostoucí frustrace z toho, že si režim nedokázal poradit s tím, co se dělo nejen v okolních zemích, ale i u nás a svým způsobem úleva. A pak taky očekávání z toho, co přinese ta nová doba, protože jsem si to upřímně řečeno nedokázal moc

konkrétně představit. Já jsem v demokracii nikdy předtím nežil, a byl jsem rád, že jsem dostal šanci se podílet na tom, aby vypadala jak vypadá dnes.

Moderátor: A to říkáte přesto, že jste v tom bývalém režimu sloužil?

Petr Pavel: Říkám to s tímto vědomím, samozřejmě. Já jsem to nikdy neskrýval.

Moderátor: Není v tom rozpor?

Petr Pavel: Není v tom rozpor. Já jsem rád, že k tomu došlo a myslím, že tím, co jsem dělal těch 33 let od listopadu tak že jsem to jasně dokázal.

Moderátor: Pane Fischere, teď se vrátila z Kanady, jak už bylo naznačeno, česká hokejová reprezentace s medailemi. Jel byste české sportovce při těchto velkých sportovních akcích podpořit do zemí, kde se nedodrží lidská práva?

Pavel Fischer: Měl bych s tím problémem a musel bych dvakrát zvažovat. Například mistrovství v Kataru je skutečně symbolem toho, jak by neměla vypadat ta organizátorská země takové světové události. Jenom připomínám, že tam zemřeli, nebo za nelidských podmínek museli pracovat tisíce dělníků. To znamená ne, dával bych na to pozor. Na druhou stranu si uvědomuji, že reprezentace státu, to není jenom práce pro ústavní činitele, to je práce pro sportovce, nebo umělce a s nimi je potřeba aktivně pracovat. Jako prezident dobře vím, co bych měl dělat.

Moderátor: Říkáte, že byste s tím měl problém, konkrétně jel byste do Pekingu například, na olympiádu podpořit české sportovce?

Pavel Fischer: Kdybych dostal povolení k příjezdu tak bych jel, jinak jsem ale vyzíval vládu, aby tuto událost aktivně bojkotovala, to znamená, aby tam pustila sportovce, ale aby se nenechala zaplést do těch oficalit, které Xi Jinpingův režim organizoval proto, aby dostal vstupenku do vybrané společnosti a naše demokraticky zvolené politiky si tam bral jako stafáž, jako rukojmí. A tomu je potřeba se bránit. Čili podpořit české sportovce, samozřejmě. Ale být účasten, vlastně toho divadla, toho cirkusu komunistického režimu, tam bych měl veliký problém. Připomínám genocidu v Tibetu, nebo genocidu Ujgurů. Vidíme tam pracovní tábory nebo zneužívání celé řady opatření, například ve prospěch velkých firem z našich zemí. Tady by měl být prezident naprosto jednoznačný.

Moderátor: Pojd'me se teď podívat na vaše hlavní vize, vaše hlavní témata, se kterými byste rádi vstoupili do prezidentského úřadu. Pane Diviši, řekněte tu hlavní tézi, hlavní téma, kterému byste se chtěl, jako prezident, věnovat?

Karel Diviš: Já mám tři základní vize pro tuto zemi. Jsem si vědom, že prezident toto nikdy nemůže dokázat sám bez toho, aniž by získal podporu v PS a ve vládě. Já si myslím, že abychom se opět vrátili na světovou špičku, musíme myslet na naše děti a něco v naší zemi udělat s takzvanou vzdělanostní ekonomikou. Za druhé, musíme podpořit regiony, a to tak, abychom se vrátili k principům Tomáše Bati. Abychom věděli, jak důležité mít takový ten trojúhelník: spolupráce mezi lokální municipalitou, lokálním školstvím a lokálními firmami. Včera jsem byl na besedě a říkal to jeden starosta, v Lomu u Litvínova, že když si tady někdo něco koupí, tak závidí tomu řezníkovi, že má hodně peněz, místo toho, aby podpořil toho řezníka, aby on zase dal své děti do místní školky, nebo koupil něco jiného. A o té třetí věci jsem už mluvil. Kromě toho, že má teď spousta lidí velký problém co jíst a co pít, že žijí od výplaty k výplatě, od výplaty do mínusu, tak základ je abychom posílili obranyschopnost naší země. A to neuděláme těmi F35, to uděláme tím, že konečně rozvineme naši obranyschopnost díky moderním technologiím, budeme čelit hybridním hrozbám, dobudujeme ty drony a všechny další věci. Mně se lidé smáli, co jsou ty drony a dneska na Ukrajině to viděli všichni. Respektive v tom únoru. Že ty drony na jedné straně ničí ruské tanky, které tam stojí, ten ruský šrot, a z druhé strany i ti Rusové za pomoci iránských dronů útočí na civilní infrastrukturu. Tak už konečně pojdme s tím něco udělat, pojdme nastartovat naši zemi, aby byla moderní, sympatická, slušná země. Aby patřila nám a my jsme konečně dokázali něco pořádného a byli zpátky ve hře.

Moderátor: Dovolte, abych vám připomněl, že každý dostanete 30 sekund na závěr, abyste ten hlavní vzkaz voličům předali. Pane Pavle, jak si vás má zapamatovat historie, až úřad opustíte, pokud byste se stal prezidentem?

Petr Pavel: Já si pomůžu příkladem. Když jsem byl před pár lety zvolen v tajné volbě do čela vojenského výboru NATO, tak jsem tam nešel s tím malým týmem s tím, že změníme svět, nebo že nastolíme celosvětový mír. Ale šel jsem tam s tím, abychom odvedli profesionálně dobrou práci, aby všichni, kdo s námi budou pracovat, věděli, že se na nás mohou kdykoli obrátit. Že jsme byli transparentní, srozumitelní a až tu práci ukončíme, aby si řekli, že to s námi nejen fungovalo, ale že to taky byla docela pohoda. A to bych moc rád, v případě, že budu zvolen, takovýto pocit zůstal, až budu končit ve funkci.

Moderátor: Pane Středulo, jak by si Vás měla historie pamatovat, po pěti letech prezidentského úřadu, případně deseti?

Josef Středula: Já bych byl rád, aby ta paměť byla naplněna tím, že to byl bojovník za lepší život lidí. Že byl schopen spojit ty, kteří si mysleli, že se nemohou spojit a sednout si

za jeden stůl. Aby si pamatovali, že to byl člověk spravedlivý, který byl ostrý, který byl schopen vyjednat vše, co byla potřeba pro ČR a pro poctivé občany. Aby byl schopen prosadit to, za co celý život bojoval a bojuje za lepší, důstojnější a férový život pro poctivé lidi i firmy.

Moderátor: Pane Zimo, jaký byste chtěl být vy? Nebo jakým byste chtěl být vy hybatelem veřejné debaty?

Tomáš Zima: Tak já bych chtěl být prezident aktivní, který se bude setkávat s lidmi napříč ČR i se zahraničními partnery. Ty hlavní body, které jsou, to největší bohatství, které máme, je vzdělání, talent a um našich lidí, který je třeba rozvíjet pro 21. století. Je to otázka dostupné zdravotní péče, aby nebyly regiony, kde je to problémem a pak bych řekl to nejdůležitější, aby to školství, zdravotnictví, infrastruktura ale i ČT mohla fungovat, tak to je český průmysl. Takže podpora českého průmyslu, jak u nás, tak v zahraničí, abychom byli dobrou a úspěšnou zemí.

Moderátor: Pane Bašto, jaké hlavní téma si pro svoje úřadování ve funkci zvolíte vy? Kromě toho, které jste zmínil již na začátku.

Jaroslav Bašta: Tak v první řadě by to byla obrana svobody projevu. A chtěl bych se zapsat do historie jako prezident který i ve své funkci dělal to, co dělal celý život. V totalitním režimu i v tomhle, který má koneckonců tendence k tomu svobodu slova čím dál tím více omezovat. Zároveň bych chtěl dbát na to, aby sociální smír, který tady je, momentálně chybí. Dostáváme se do situace, kdy tady hrozí poměrně velké problémy. Tak aby sociální smír byl znovu nastolen.

Moderátor: pane Hilšere, co vy chcete, jak bychom měli na Vás vzpomínat?

Marek Hilšer: Já jsem vystudovaný lékař a ve svém životě jsem viděl mnoho nemocných lidí a mnoho bezmocných lidí. A jako prezident bych chtěl jasně dát najevo, že naší společnosti, která za 30 let nebo 33 let po sametové revoluci udělala velký krok, tak dnes ale bohužel zeje velká propast, a myslím že ta propast je taky kvůli tomu, že se často ten soukromý zájem, zájem nejrůznějších zájmových skupin, nejrůznějších lobbistů dere na místo toho veřejného zájmu a my to můžeme vidět v řadě věcí a dere se tam na úkor občanů. To je prostě zřejmé. A já bych chtěl být, nebo budu prezident, který bude jasně na to poukazovat, který bude hájit především ten veřejný zájem, který bude hájit ten zájem občanů a kteří se postaví za lidi. A chtěl bych, abych po těch pěti letech, nebo možná po deseti letech, až skončím, tak aby se řeklo, ano, Marek Hilšer přispěl k jakémusi spojení společnosti a přispěl k obnově důvěry v demokracii. To je opravdu problém, který mě velmi trápí, myslím

si, že řada z nás ho cítí, a ten prezident by opravdu měl v tomto smyslu kopat za lidi. Já vím, že to zní poměrně obecně, já bych tady mohl vyjmenovávat, proč máme u nás nejdražší mobilní tarify v celé EU. Říkám, protože politici prostě nedokázali rozbít ten kartel, protože jsou jaksi ovlivňováni různými zájmy. A ten prezident by to neměl být. Já chápu, že je to přirozené, proto říkám, že ten budoucí prezident by měl opravdu být nezávislý, na těch všech možných vlivových skupinách. Když si dáme příklad exekucí. Exekuční epidemie, já už jsem tady o tom hovořil. Řada politiků v tom byla namočená a dnes tady máme velký problém. Nejen u těch lidí, v regionech, kde třeba dvacet procent lidí v jedné obci je zadluženo. A padají do exekučních pastí. Vidíme nespravedlnost v případě, že máme dluh i jednu korunu a najednou máme dluh 30 000. Tak kde je ta spravedlnost? A to podrývá důvěru lidí v demokracii jako takovou. A já bych chtěl tato témata zvedat. Žádný prezident nepohne zeměkouli a nezačne se otáčet na druhou stranu. Ale myslím si, že by v tomto ohledu neměl mít strach a mělo by být jasné, že bojoval vždycky za lidi.

Moderátor: Pane Hilšere, vy jste chtěl gentlemanskou dohodu, debatu, abych měřil všem stejně.

Marek Hilšer: Děkuji, omlouvám se, proto končím.

Moderátor: Výborně. Pane Fischere, co chcete, aby se s vaším úřadováním ve funkci prezidenta změnilo?

Pavel Fischer: ČR je v situaci, kdy u nás je realitou pro řadu lidí chudoba. Dva miliony lidí, na ně dopadá tíže exekucí. A je potřeba připustit, že nejsme jenom zemí individuálních práv a svobod, ale že bychom měli být také zemí solidarity. Nejenom mezi občany, ale také například firmami, nebo společnostmi, nebo mezi těmi, kteří za těch 30 let dokázali vydělat velké peníze. A z tohoto pohledu se mi zdá, že aby svoboda v naší zemi nebyla jenom prázdné slovo, ale byla skutečnou, tak prezident může udělat hodně. Jednak jezdit do těch těžce zkoušených regionů, pomáhat s jejich rozvojem, ukazovat, že příspěvek na solární panely je dneska dobrý, ale některým lidem je potřeba pomoci nejprve opravit střechu, aby jim neteklo do domu, a také že demokracie znamená, že se ubráníme vlivu cizích mocností, například, abychom nebyli 100 % závislí na dodávkách plynu ze zemí, které nás nechtějí respektovat. To byl případ Ruska, anebo Číny.

Moderátor: Paní Nerudová, co po Vás má zůstat, až Hrad opustíte?

Danuše Nerudová: Já bych byla ráda prezidentkou, po které zůstane, že úspěch v naší zemi není sprosté slovo. Že ti lidé, kteří jsou aktivní a kteří tvoří srdce naší ekonomiky, že si zaslouží, aby jim byly vytvářeny podmínky a aby byli podporováni, a aby jim nikdo

neházel klacky pod nohy. Na druhé straně jsem za svou kampaň objela 300 míst v ČR. A dnes, tady v publiku, sedí lidé, kteří jsou z těch regionů a mají za sebou neuvěřitelně těžké životní příběhy. I přes svoje handicapy se s tím životem perou neuvěřitelně statečně a já bych, jako prezidentka, otvírala tato témata, hovořila bych o nich, že pořád třeba stále mají problém najít zaměstnání vysokoškolsky vzdělaní handicapovaní lidé. Nebo že ještě pořád nemáme ukotven status neformálně pečujícího. Já bych ráda, aby tato témata byla ve veřejném prostoru. Jako prezidentka bych nikoho nenálepkovala. Nenazývala bych lidi s jinými názory jako nepřátele, což se dlouho v naší společnosti dělo. A vysvětlovala bych, že je úplně normální vést kritickou diskusi ve společnosti, protože kritická diskuse je motorem změn. To bych si velmi přála. A jako prezidentka bych otvírala téma rozdílné kvality života v regionech. Je to věc, na kterou jsem v této zemi 30 let nesáhli a je načase, aby se ty nůžky začaly zavírat, a proto si myslím. Že je potřeba se dívat dál za hranice Brna a Prahy. A je skutečně velmi důležité, aby prezident jezdil do regionů a byl blízko lidem a na vlastní oči viděl, že v některých regionech maminky s dětmi musí 50 km k lékaři, v některých regionech nejsou kvalitní školy, v některých regionech 100 000 lidí nemá zubaře a na těchto všech tématech já bych stavěla svoje prezidentství, hovořila bych o nich, komunikovala bych s vládou a snažila se přesvědčit vládu, že je potřeba změnit jednu věc, a to je rozpočtové určení daní v ČR.

Moderátor: Děkuji, já vám děkuji mnohokrát všem za vaši účast v této části debaty a na začátku, myslím, že jsem to slíbil i divákům Událostí ČT, že nebudu sám, kdo se bude ptát. Budou se Vás ptát v tuto chvíli osobnosti, nejvyšší ústavní činitelé. Budou to lidi, nebo představitelé institucí, ke kterým má prezident nějakým způsobem vztah a budou to také ti, kteří byli bývalými prezidenty vyznamenáni. Já Vám teď rozdám 8 obálek, poprosím Vás, abyste si přečetli, od koho ta otázka je, zároveň Vám nabídnu, abyste si vybrali, samozřejmě, připravili si odpověď a pane Hilšere, asi neprozradím nic mimořádného, když Vám řeknu, že budete potom první na řadě. Tak, prosím.

Marek Hilšer: To je jak u maturity. Nebo u zkoušky.

Moderátor: Ne, nebojte. Žádné zelené sukno tady není. Tak, prosím, pane Bašto. Ano, děkuji Vám. Pane Fischere, prosím. Klidně si můžete otevřít dříve, to je v pořádku. Budete první odpovídat, takže ať je to spravedlivé. Pane Pavle, prosím. Paní Nerudová. Pane Středulo.

Josef Středula: Děkuji.

Karel Diviš: Tam je o jednu víc, jste říkal.

Moderátor: Nebojte. Počítáme se všemi eventualitami. Nešlo vyloučit, že se třeba pan Andrej Babiš k naší debatě ještě připojí. Ano, tohle to je poslední otázka, která nebude zodpovězena, já ji položím sem, na stůl, kde měl být Andrej Babiš. Pane Hilšere, já vás poprosím, abyste přečetl, od koho ta otázka je a zároveň její znění a zodpověděl. Děkuji.

Marek Hilšer: Tak, já ji přečtu. Měla by česká vláda postupovat stejně, jako Maďarsko a neposkytovat Ukrajině vojenskou techniku? A položila ji paní předsedkyně PS Markéta Adamová Pekarová. Nebo Pekarová Adamová. Nepomáhat Ukrajině? V té situaci, které je? Já si myslím, že jsme země, která zažila rok 68. Jsme země, která zažila okupaci, která zažila velké ponížení. Zažili jsme rok 1938 a vždycky jsme hleděli k tomu, aby nám v tom našem boji někdo pomohl. A zůstali jsme sami. Na Ukrajině se odehrává obrovská tragédie. Putin se rozhodl, že si vezme kus území, a to takovým způsobem, že náletuje a bombarduje občany. Já jsem ještě před touto debatou viděl v televizních zprávách, jak lidé přežívají bez vody, bez tepla. Já jsem na Ukrajině byl. Viděl jsem to. S těmi lidmi jsem hovořil a oni se nechtějí stát žádným nevolníkem nějakého diktátora. Prosím, mějme s nimi soucit. Pomáhejme jim. Maďarsko se, řekl bych, vyčlenilo z té západní Evropy tím, jak postupuje vůči Ukrajině. Já jsem velmi rád, že celý západní svět, že celý demokratický svět stojí spolu. Že Ukrajině v tomto smyslu pomáhají, protože Ukrajina, já vím, možná že je to trochu klišé, ale dneska, opravdu, bojuje za nás. Kdyby se Putin dostal přes celou Ukrajinu, myslím si, že bychom měli ještě velký problém. Já už jsem před 8 lety na to upozorňoval, a tak se nám různí lidé posmívali. A dneska máme velký problém. Takže Ukrajina bojuje za naši bezpečnost také a my bychom se měli za ni postavit, protože jsme národ, který několikrát ve své historii potřeboval pomoc silnějších a byli jsme bohužel zrazeni. Nezrazujme Ukrajinu.

Moderátor: Pane Hilšere, já Vás gentlemansky prosím o to, aby Vaše odpovědi byly trochu kratší.

Marek Hilšer: Je to pro mě velké téma.

Moderátor: Pane Bašto, můžete přečíst prosím, od koho je ten dotaz a zároveň jeho znění?

Jaroslav Bašta: Jak vnímáte odkaz TGM pro dnešní dobu? Podepsán, nemohu přečíst křestní jméno, Bareš, Masarykova univerzita.

Moderátor: Martin Bareš, rektor Masarykovy univerzity, zároveň šéf konference rektorů. Prosím.

Jaroslav Bašta: Tak já při téhle příležitosti si vzpomínám především na dva citáty. Ten první je také aktuální v této době, i když neplatí tak úplně. Demokracii máme, teď ještě potřebujeme nějaké demokraty. My jsme v situaci, kdy v souvislosti s tím druhým citátem, že demokracie je diskuse, tak to, že demokracii máme, tak úplně neplatí, protože to, co se tady omezuje je právě demokratická diskuse. Tady se místo demokratické diskuse používají nálepky typu „dezoláti“, „proruští trollové“. Používají se podobné hanlivé nálepky k lidem, kteří protestují třeba proti sociálním podmínkám, anebo mají jiné názory. Takže TGM je v tomto ohledu velmi aktuální. A to ani nebudu mluvit o tom nebát se a nekrást.

Moderátor: Děkuji. Pane Fischere, prosím.

Pavel Fischer: Já přečtu napřed otázku. Jakými konkrétními kroky budete inspirovat zaměstnance státu od soudců, přes policisty, úředníky až po učitele k tomu, aby občanům poskytovali kvalitní a moderní služby a nekomplikovali jim život. Podepsán NKÚ Miroslav Kala, prezident. Jako prezident bych upozorňoval na étos veřejné služby. Jak konkrétně? Stát není firma. Stát není soukromá firma, jak nám někteří zkoušeli namluvit, ale stát, to je společenství. Ve kterém úředníci i občané mají mnoho společného a mají mít mnoho společného. V důvěře, ti jedni se mají na druhého obrátit a ti druzí jim v důvěře mají poskytnout profesionální službu. To znamená vyhodnotit současnou situaci, kam jsme se dostali, pomáhat úředníkům je motivovat a vlastně jim dát smysl jejich práce. To je vlastně to nejtěžší, co se dneska neděje, co chybí, co nedělá vláda, co by mohl dělat prezident. Například, uspořádat kulatý stůl a začít konečně mluvit o tom, že bychom měli moderní stát, konkurenceschopný stát, potřebujeme mít profesionální státní službu a úředníky, kteří nebudou komplikovat život, protože budou znát smysl své práce.

Moderátor: Pane Pavle, prosím.

Petr Pavel: Já jsem dostal otázku od Karla Schwarzenberga. Budete dbát o to, aby česká zahraniční politika obnovila směřování ustanovené Václavem Havlem, že se má obzvláště zasazovat o dodržování lidských práv ve světě? Stále je to oblast, ve které má stále česká zahraniční oblast možnost hodně znamenat. Řeknu ano, ale ne výlučně, protože si myslím, že bychom se měli orientovat na vyváženou politiku, která bude akcentovat lidská práva, hodnoty, ale samozřejmě i náš národní zájem, tedy ta pragmatická kritéria. My jsme od Václava Havla, který akcentoval právě tu hodnotovou politiku, jsme se posunuli přes Václava Klause k Miloši Zemanovi, který veškeré hodnoty degradoval na pragmatický prospěch tím, že nám třeba sliboval stamiliardové investice z Číny za cenu toho, že budeme přehlížet cokoli špatného, co je s Čínou spojeno. Myslím si, že bychom opravdu měli dělat

politiku vyváženou, která bude akcentovat jak hodnoty, tak se dívat pragmaticky na to, co ČR bude potřebovat.

Moderátor: Paní Nerudová, prosím. Přečtete tazatele a zároveň jeho dotaz.

Danuše Nerudová: Já tedy doufám. Že to čtu správně. Že to je pan předseda senátu, Miloš Vystrčil, ale nejsem si úplně jistá.

Moderátor: uhodla jste to správně, je to Miloš Vystrčil.

Danuše Nerudová: Jakou největší chybu jste ve svém profesním životě udělala a vyplynulo z ní pro Vás nějaké poučení? Já musím říct, že když jsem začínala na univerzitě, tak jsem si velmi milně myslela, že celou řadu změn jde udělat tak, že se vydá nějaké nařízení. A úplně jsem zapomínala na to, že nejdůležitější je, že když se dělá změna, tak se musí komunikovat, vysvětlovat a že je potřeba dosáhnout toho, že lidé chápou, k čemu je ta změna dobrá a co jim ta změna přinese. A po nějakém čase jsem zjistila, že ten život někoho v manažerské funkci může být daleko jednodušší a že těch změn jde realizovat více a rychleji, pokud je pořádně těm lidem vysvětlíte. Ukážete jim, co z nich pro ně vyplyne, jaký bude ten benefit a vlastně těch změn dosáhnete společně, společnými silami, a ne umělými nařízeními.

Moderátor: Koho si vybral Josef Středula? Vylosoval, lépe řečeno.

Josef Středula: Vylosoval jsem si pana profesora Milana Knížáka a přečtu celou tu otázku i ten komentář k ní. Jak se budete starat o nemovitosti Pražský hrad, zámek a obora v Lánech? Asi všichni známe úpravy Pražského hradu za poslední republiky. Plečnik, Rotmajer, Janák. Přišlo komunistické pustošení, které na zámku v Lánech zanechalo stopy, pak nešťastná spolupráce Václava Havla s Bořkem Šípkem, naopak pozitivní úpravy zámku v Lánech za Václava Klause, které si vzala na starost Livie Klausová. Co se stalo na Hradě a zámku za Zemana, nevím. On se příliš neangažoval a pokud k něčemu došlo, musíme to přičíst pánům Nejedlý a Minář. Bojím se o osud Pražského hradu, proto se ptám.

Moderátor: poměrně epická otázka, poprosím o kratší odpověď, než byla otázka.

Josef Středula: Omlouvám se, ale považoval jsem za správné to přečíst celé. Já si myslím že každý by chtěl na Pražském hradě podobné změny, které pomohly Pražskému hradu jako to bylo za Plečnika, či Rotmajera. Ale myslím si, že taková věc a takové změny by měly být vždy diskutovány s architektonickou obcí. Se všemi, kteří jsou odborníci. Rozhodně by to neměl být primárně prezident republiky. Zároveň by se mělo dbát na to, aby byl zachován duch Pražského hradu se vším, co k tomu patří. Já jsem měl možnost zažít

výstavu ku příležitosti 100 let české architektury a musím říct, že máme skvělé architekty. Jakýkoli zásah do čehokoli, co se týká Správy Pražského hradu, by měl být opatrný. Ale co bychom měli nejdříve zjistit, je skutečná historie. To znamená podpořit vše, co souvisí s architekturou a zejména s tím, že ještě dodnes se zkoumá Pražský hrad. Takže za mě by rozhodně žádné dramatické změny nebyly, a pokud by jakékoli změny byly realizovány, tak pouze v souladu, za souhlasu široké architektonické obce.

Moderátor: Pane Diviši, koho jste si vylosoval vy?

Karel Diviš: Tak já jsem si vylosoval premiéra Petra Fialu. Prezident hraje významnou roli při jmenování nového premiéra po parlamentních volbách. Jak k této pravomoci chcete přistoupit? Budete vždy důsledně respektovat výsledek voleb a pověříte vítěze, respektive toho, kdo se opírá o většinu v PS? Takže já samozřejmě jako velký sportovec respektuji vítěze, ale politika není sport. To je daleko vážnější věc. Takže si myslím, že prezident by k tomu měl přistoupit s veškerou pokorou a úctou a udělat vše pro to, aby po jakýchkoli parlamentních volbách PS vygenerovala vládu s důvěrou. Když to dám na tom posledním příkladu parlamentních voleb, tak sice vyhrálo ANO, ale jeho předseda by nedokázal sestavit vládu, a tak je dobře, že ani prezident Zeman to neprodložoval a postavil jinou vládu, stejně tak jako v minulosti, to tuším byla Rusnokova vláda, kdy se tam ukazovalo, že určité subjekty by daly dohromady 101 a tam bych naopak postupoval jinak, protože bych vždycky dal přednost té politické vládě před jakoukoli vládou úřednickou. Takže bych chtěl na závěr říct, že prezident by opravdu neměl se snažit tu Ústavu nějak ohýbat. Respektovat, že nejsme prezidentská, ale že jsme parlamentní demokracie.

Moderátor: Pane Zimo, koho jste si vylosoval vy, prosím.

Tomáš Zima: Já jsem si vylosoval Pavla Rychetského, předsedu Ústavního soudu. Souhlasíte s tím, že s Putinem je třeba přestat vyjednávat, ale je třeba na něj vydat mezinárodní zatykač, ustavit zvláštní trestní tribunál a soudit jej pro válečné zločiny agrese, genocidy páchané zločinným režimem na Ukrajině? Já, jak jsem zmínil, tak ČR je respektována a je silná, pokud postupuje jednotně se spojenci, jako je tomu dosud, takže to je prioritou číslo jedna. Druhá otázka je, a o tom se dost často málo mluví, nejhorší, ale nejen mezi státy, ale mezi lidmi, když se přestane vést jakýkoli dialog a diskuse. Tady je třeba na platformě Ukrajina, Rusko, samozřejmě NATO v čele s USA vést nějaká jednání s tím, aby byla zachována celistvost Ukrajiny a Ukrajina tam musí hrát klíčovou roli. Je třeba vést veškeré kroky, a to samozřejmě vojenské, tak diplomatické k tomu, aby se válka nerozšířila dál. Aby utrpení lidí co nejdříve skončilo.

Moderátor: Já vám děkuji mnohokrát za tuhle tu část debaty, teď dostanou prostor ti z vás, kteří se v průzkumu volebního potenciálu umístili na prvních 3 místech, to ale ovšem neznamená, že vás ostatní z téhle té debaty vylučujeme, v žádném případě. Dostanete možnost se téhle té dvojice ptát a diskutovat. Podle volebního modelu by první kolo prezidentských voleb vyhrál Petr Pavel s podporou 27,5 % hlasů. Druhým v pořadí by byl Andrej Babiš s podporou 26,5 %. Do druhého kola by podle volebního modelu nepostoupila Danuše Nerudová, jejíž podpora dle průzkumu činí 22 % hlasů. S odstupem čtvrtý v pořadí by byl Pavel Fischer s 8 % podporou, následovaný Jaroslavem Baštou. Toho by volilo 7 % voličů. Na šestém místě je Marek Hilšer se 3,5 %, sedmý by skončil Josef Středula s 3 % hlasů. Předposlední je Karel Diviš s 1,5 % a na posledním místě je Tomáš Zima, který by podle volebního modelu získal 1 % hlasů. Pro tuhle debatu je ale podstatnější volební potenciál kandidátů. Ten ukazuje, kolik by konkrétní kandidát mohl v prezidentských volbách hypoteticky získat, pokud by se k němu přiklonili všichni lidé, kteří jeho volbu zvažují a zároveň nevyklučují svoji účast ve volbách. Nejvyššího potenciálu dosáhl Petr Pavel. Jeho volbu zvažuje 38,5 % potenciálních voličů. S 34,5 % následuje druhá Danuše Nerudová. Třetí nejvyšší potenciál má nepřítomný Andrej Babiš, který má podporu 30,5 % potenciálních voličů. Dále se pořadí kandidátů ve srovnání s volebním modelem příliš nemění, na čtvrtém místě je Pavel Fischer s 15,5 procenty, Jaroslav Bašta s 10,5 procenty, v těsném závěsu za ním Marek Hilšer s 10 %. Josef Středula dosahuje volebního potenciálu 7 %. Druhý nejnižší potenciál má Karel Diviš se 4,5 % a nejméně procent by hypoteticky dle průzkumu mohl získat Tomáš Zima. Jeho potenciál dosahuje hodnoty 3,5 %. Ještě jedna technická informace, průzkum pro ČT realizovaly agentury Kantar a DataCollect. Data byla sbírána v období mezi 2. a 5. lednem tohoto roku. Paní Nerudová, pokud něco takového je, jakou největší podpásovku jste zatím od svých hlavních protikandidátů, pana Pavla, nebo pana Babiše v téhle té kampani dosud dostala?

Danuše Nerudová: Já si myslím, že poslední tři týdny jsou ukázkou toho, že se zpochybňuje naprosto vše. Jednak moje působení na univerzitě, samozřejmě se zpochybňuje i moje profesní práce. Já bych chtěla říct, že předpokládám, že ten další týden, kdy se situace ještě přiostrší, tak že bude samozřejmě ještě komplikovanější. Já ale dál povedu pozitivní kampaň. Nebudu se negativně vymezovat a nebudu kydat hnůj na ostatní kandidáty. Já totiž nekandiduji proti. Já kandiduji pro lidi naší země a nabízím pozitivní program a nabízím vizi, jak by naše společnost měla po pěti letech mého působení vypadat.

Moderátor: Paní Nerudová, je tohle to skutečně podpásovka, není to nespokojenost některých na způsob, jak jste vysvětlovala svoje kauzy na Mendelově univerzitě?

Danuše Nerudová: Může se to zdát, mě velmi mrzí, že velmi šikovní kolegové a šikovní studenti na fakultě trpí politickou kampaní a když budete otevřenou instituci jednadvacátého století a začínáte s poměrně konzervativní univerzitou, samozřejmě že na té cestě děláte dílčí chyby, ale ty chyby nebyly nikdy zásadní. Myslím si, že kvůli tomu, že 20 studentů dostudovalo o pár měsíců dřív a nebylo to o rok, ale o pár měsíců, tak je velmi smutné, že na celou univerzitu padá negativní stín.

Moderátor: není to vaše zodpovědnost, paní Nerudová? Vy jste tu univerzitu vedla. Vy sice říkáte, že rektor není manažer, když se vám to hodí. Zároveň také říkáte a pyšníte se tím, že jste tuto univerzitu vedla. Že jste schopná vést velký kolektiv. Tak není to vaše chyba?

Danuše Nerudová: Univerzitu jsem vedla, ale univerzita má jednotlivé fakulty a na těch fakultách působí děkani, které si rektor nevybírá. Ty děkany volí akademický senát. Já bych chtěla říct, že samozřejmě já jsem mohla v řešení celé záležitosti postupovat rychleji a svolat mimořádné zasedání o tři týdny dříve, ale na povaze toho problému by to asi vůbec nic nezměnilo.

Moderátor: Pane Pavle, co vy považujete za nejvíce nefér jednání od případně Danuše Nerudové, nebo Andreje Babiše?

Petr Pavel: Já si myslím že každý, kdo jde do politické kampaně tak musí počítat s tím, že bude konfrontován s různými názory, i s těmi nesouhlasnými. Já zatím, s čím jsem se setkal ze strany Danuše Nerudové nebo Andreje Babiše tak bylo v mezích toho, co považuji za přijatelné v kampani a nevidím důvod, proč bych to měl považovat za podpásové údery.

Moderátor: Je něco, co podle vašeho názoru diskvalifikuje Andreje Babiše, nebo Danuši Nerudovou z uchazečství o úřad prezidenta?

Petr Pavel: Ne asi úplně diskvalifikuje, i když v případě Andreje Babiše uvidíme zítřejší rozhodnutí soudu. Pokud jde o Danuši Nerudovou, tak já jsem říkal, že to, co vidím jako nedostatek pro tuto funkci je nedostatečná zkušenost, která je omezena pouze na akademickou obec. Možná také schopnost postavit za svoji zodpovědnost, za to, co jsem v životě dělal a za co jsem měl nést zodpovědnost. To jsou dvě výhrady, ale nejsou nijak zásadní, které bych považoval za diskvalifikující.

Moderátor: Paní Nerudová, je něco, co považujete za diskvalifikující na osobě Andreje Babiše nebo Petra Pavla?

Danuše Nerudová: Já se domnívám, že Andrej Babiš podle toho rozsudku zítra, který padne, v případě, že pro něj nebude pozitivní, tak že by měl zvážit, jestli bude skutečně kandidovat na prezidenta ČR.

Moderátor: V případě jakéhokoli rozsudku, chápu to správně?

Danuše Nerudová: Pokud to obvinění bude potvrzeno. Jestli vystaví naši společnost té naprosto bezprecedentní situaci, kdy bude kandidovat prezident, který byť nepravomocně bude odsouzený. Co se týká pana Pavla, tak já musím říct, byť mám výhrady, které jsou součástí veřejného prostoru, tak si jeho práce pro ČR za posledních 30 let velmi vážím.

Moderátor: Jste zmínila, pouze technická věc, obvinění v případě Andreje Babiše, předpokládám, že jste to asi myslela obecně, protože on je obžalován a stojí před soudem, kde zítra by měl být vyřknut rozsudek. Ale všichni dostane prostor na otázky, jen prosím setrvejte s námi. Jak už jsem řekl, každý z trojice favoritů má svoji minulost, jeden z kandidátů byl členem KSČ, podle rozhodnutí soudu i evidovaným agentem STB. Je trestně stíháný. Zítra ho čeká ve věci rozsudek. Byl vyšetřován za údajné zavraždění svého syna na Krym, zajímá se o něj také francouzská prokuratura kvůli podezření z finančních podvodů. Další z kandidátů má rovněž minulost v totalitní komunistické straně a aspiroval na rozvědčíka vojenského zpravodajství. Třetí z kandidátů vedl univerzitu, která čelí podezření z prodeje akademických titulů a z plagiátorství. Proto jsme se vás chtěli zeptat. Pane Pavle, když budete prezidentem, jmenoval byste náčelníkem generálního štábu člověka, který má komunistickou minulost?

Petr Pavel: Já musím říct, že členství v komunistické straně před rokem 1989 bychom neměli považovat a priori jako diskvalifikující. Protože máme celou řadu příkladů lidí, kteří si sice takzvaně v bývalém režimu zadali, ale na druhou stranu jsou dnes velmi respektovanými nejen odborníky, ale také lidmi s celkově uznávanou lidskou integritou. Já bych se opravdu díval především na to, co mohou této zemi nabídnout, jak se chovali v posledních 33 letech, jestli jejich kvality jsou dostatečné pro to, abych je mohl jmenovat.

Moderátor: To znamená, že ano.

Petr Pavel: Ano.

Moderátor: Pokud by byly podmínky splněny, jak říkáte, tak ano.

Petr Pavel: Ano.

Moderátor: Nejsme už v situaci, kdy by do těch funkcí měli být jmenováni ti, kteří přímou zkušenost s komunistickým režimem tak, že mu sloužili?

Petr Pavel: Já si opravdu myslím, že členství v komunistické straně, ať už bylo motivováno čímkoli, pokud nevyústilo v žádný trestný čin nebo morálně odsouzenému činu, pak by nemělo být diskvalifikací. Skutečně bych posuzoval jejich historii jako celek, ne jako její výseč.

Moderátor: Paní Nerudová, vaše reakce? Jmenovala byste náčelníka generálního štábu člověka, který má komunistickou minulost?

Danuše Nerudová: když dovolíte, já se musím na začátek ohradit, protože univerzita žádné tituly neprodávala. A nikoho, kdo by měl komunistickou minulost bych do této funkce nejmenovala.

Moderátor: Jmenoval byste, pane Pavle, do nejvyšších soudních funkcí, protože pravomocí prezidenta je navrhování, jmenování některých soudců někoho, kdo má komunistickou minulost? Přistupoval byste v oblasti soudní k tomu úplně stejně jako v oblasti armády?

Petr Pavel: Úplně stejně, ano.

Moderátor: Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Já bych byla na velkých pochybám, protože si myslím, že po 30 letech už mezi námi máme zdatné experty, kteří komunistickou minulost nemají.

Moderátor: Pojd'me zůstat u Vás, paní Nerudová, mluvil jsem o tom, že existuje podezření, nikoliv, že to tak přesně bylo. Samozřejmě tohle to bude ještě předmětem dalšího šetření. Jmenovala byste vy rektorem člověka, kterému se vytýkalo že se u něj na škole, kde působí, kšeftuje s diplomy?

Danuše Nerudová: Já se domnívám, že akademický senát univerzity by takového rektora nezvolil, nicméně v roli prezidentky bych respektovala vůli akademického senátu a stejně tak bych respektovala i jmenování profesorů, protože jsme zažívali situace, kdy pan prezident Zeman odmítal jmenoval profesory, které schválila vědecká rada fakulty a univerzity a já si myslím, že v tomto případě je prezident ten, který má už podepsat, protože ten člověk byl dostatečně prověřen akademickou sférou.

Moderátor: To znamená, že kdybyste měla u kohokoli jakoukoli pochybnost, nechala byste to být, protože funkce prezidenta v tomhle tom není zpochybňovat ale jmenovat, chápu to správně?

Danuše Nerudová: Ano, přesně tak.

Moderátor: Pojd'me se ještě vrátit k tomu Vašemu případu, ještě, který je komplikovaný. Především, že je to velmi komplikované, ale to, že diplom cizincům zprostředkovává na veřejné škole agentura, je podle vás správná a běžná praxe?

Danuše Nerudová: Já si nemyslím, že je to správná praxe, proto také, když jsem se o této situaci dozvěděla, že takovéto smlouvy byly podepsány, tak jsem poprosila děkana, aby tyto smlouvy vypověděl. Zároveň, aby nebylo žádných pochyb, jsem provedla finanční audit, v jehož rámci jsem zjistila, že studenti platí řádně školné, podle toho, jak stanovují interní předpisy univerzity.

Moderátor: Vy jste zmínila to, že připouštíte, že jste mohla reagovat rychleji. Nicméně, nepřijde vám tohle to jako fatální chyba poté, co Česko má zkušenosti například s plzeňskými právy? Měla jste být citlivější v těch věcech, reagovat ihned, nečekat?

Danuše Nerudová: Já si myslím, že v tomto případě nejde dělat paralelu s plzeňskými právy, protože v té situaci studenti studovali velmi krátkou dobu, například rok, a to není případ Mendelovy univerzity. Také si vzpomínám, že tehdy se opravdu řešily naprosto fatální věci, že nebyly splněny studijní podmínky. Studenti na této fakultě na Mendlově univerzitě splnily studijní podmínky, což je výrazným rozdílem.

Moderátor: Pane Pavle, stejná otázka na Vás, jmenoval byste rektorek člověka, u jehož jména panuje podezření, že se na škole, kde působil dříve, nějakým způsobem obchodovalo s diplomy, případně jiné podezření, které se váže k Mendlově univerzitě?

Petr Pavel: Já bych asi dříve chtěl mít jasno, jestli se ta podezření nějak prokážou, nebo ne. Potom bych se rozhodl.

Moderátor: A to jasno byste si udělal jak?

Petr Pavel: Teď probíhá vyšetřování, my se máme dozvědět zprávu 19. ledna, jestli se nepletu, tak bych určitě počkal, s tím jmenováním rektora se jistě dá počkat.

Moderátor: Co s týče profesorů, udělal byste si u každého taky nějaké šetření, nebo byste důvěřoval těm, kteří je navrhují?

Petr Pavel: Pokud jde o profesory, což samozřejmě není můj obor, myslím si, že my jsme jednou z mála zemí v Evropě, kde profesory jmenuje prezident a dovedu si představit, že by to mělo být tak, že způsobilost lidí získat titul profesora bude posuzovat spíše akademická obec a vědecká, podle jasných kritérií a pokud adepti projdou tímto sítem, tak

prezident by už neměl do toho zasahovat. Já si dovedu představit, že v tomto případě bych ty návrhy schvaloval i bez toho, aniž bych do toho jakkoli zasahoval.

Moderátor: Tak, pojďme do té debaty zase zapojit vás ostatní, kteří jste v tuto chvíli nemluvili. Začneme tady vlevo, prosím, formulujte svůj komentář nejlépe jako otázku. Pane Hilšere.

Marek Hilšer: Děkuji, myslím, že všichni dobře víme, že každá kampaň, nebo žádná kampaň není procházka růžovou zahradou. A že je někdy těžké rozlišovat mezi fakty a mezi lží. Je potřeba vážně studovat to, co to je za kandidáty, to, jací kandidáti byli v minulosti. Někdy máme také tendenci podléhat příliš tomu politickému marketingu za velké peníze. Já už jsem před pěti lety vlastně kandidoval z toho důvodu, že i obyčejný běžný občan může nastoupit. To je velmi důležité, pro demokracii. Takže já se necítím být v roli moderátora, protože si myslím, že není dobré rozdělovat prezidentskou debatu na ty, co podle volebních průzkumů mají hodně a na ty, co mají málo, protože to, řekl bych neodpovídá rovnému právu.

Moderátor: Tohle není rozdělování debaty. Chcete položit otázku?

Marek Hilšer: Je to neúcta. Takže já se svého práva na otázku zříkám. Děkuji.

Moderátor: V pořádku. Pane Bašto. Chcete položit k těm tématům, které jsem zde zmínil otázku panu Pavlu, paní Nerudové?

Jaroslav Bašta: Chtěl bych se vyjádřit podobně jako pan senátor. Víte, volby rozhodují voliči. Nikoliv agentury pro výzkum veřejného mínění. Není možné se odvolávat na údajné průzkumy veřejného mínění, které jsou nepřezkoumatelné a snadno zfalšovatelné. Navíc, první byly oznámeny ještě předtím, než bylo rozhodnuto o tom, kdo splnil podmínky kandidatury, a ještě před tím, než se kandidáti mohli veřejně vyslovit. Takže považuji tento postup, který nás v průběhu kampaně rozdělil, za jistý typ segregace. Takové, která kdysi bývala. Kdy byli ti, kteří si mohli sednout do sedadel v autobuse do prvních řad a jiní, kteří měli být vzadu. Nebo ti, kteří měli jezdit na plošině tramvaje.

Moderátor: Děkuji. Možná k tomu jeden komentář ode mě, jako od moderátora této debaty. V žádném případě, pane Bašto, se nejedná o žádnou segregaci. Vy jste všichni, kteří tady jste, všech 8, dostali prostor zcela jednotný v Událostech, kde jste byli živými hosty, kde jsem s Vámi strávili den v rámci kampaně. Všichni jste dostali úplně stejný prostor v rámci interview ČT24, hodinu a půl jste strávili všichni v rámci Hyde Parku, kde vám

kladli otázky i ostatní. ČT má velmi striktní a transparentní pravidla pro volební vysílání, pro všechny pořady, které se toho týkají. Pane Fischere, prosím.

Pavel Fischer: Děkuji. Já jsem chtěl mít komentář a sice k Andreji Babišovi. On tady dnes není. Vy jste zmínil vyšetřování ve Francii, ale ono je ještě vedeno pro podezření z praní špinavých peněz. A mít v parlamentu šéfa významné politické strany, hnutí ANO Andreje Babiše, který nejenom stojí před soudem v ČR, ale je vyšetřován z praní špinavých peněz ve Francii, to už je vlastně mezinárodní ostuda. Z tohoto pohledu vidím tu jeho kandidaturu, nebo ochotu kandidovat, kdy se mohl přece zastavit a očistit svoje jméno u nezávislého soudu a pak se vrátit jako hrubou chybu a poškození zájmu ČR. Tak jsem chtěl jenom reagovat na tu Vaši zmínku v otázce, kterou jste kladl.

Moderátor: Prosím, pane Středulo.

Josef Středula: Reakci a otázku. Co se reakce týká, pro mě je zcela neakceptovatelné, abych jakýmkoli způsobem podpořil lidi, kteří byli evidováni jako agenti STB, nebo vojenští rozvědčíci. Protože jsem si to zažil. Pro mě to je zcela mimo mou ochotu vnímat. Když jsem v roce 89 stál v Ostravě na náměstí, kdyby mi tehdy někdo řekl, že za 30 let nebo 32 let budou kandidovat lidé s tímto profilem, tak bych měl opravdu velký problém a považoval bych to za vážnou provokaci tam, na tom náměstí. Když jsem v roce 86-88 byl ve vojenské základní službě, tak mě kontrarozvědka kontaktovala, že chtěla spolupráci. Odmítl jsem. A neumím si vůbec představit, jak bych i tehdy reagoval. Velmi agresivně, ne sice fyzicky, ale vadilo by mi to. A já mám teď otázku. A ta je na vás. Vy jste tady pana generála, i paní rektorku zpovídal. Můžete pane Řezníčku říct 5 otázek, které byste položil Andreji Babišovi, zde nepřítomnému, aby tady to ticho zaznělo i doma v obývacích? Prosím o to.

Moderátor: Pane Středulo, já už jsem na začátku hovořil o tom, že zde Andrej Babiš není. Vy máte všichni právo se k Andreji Babišovi vyjádřit. Také tak činíte, já to oceňuji. Nicméně otázky, které jsme měli připravené na Andreje Babiše, vzhledem k tomu, že tady není, logicky pokládat nebudeme. Pane Diviši.

Josef Středula: Já se vám opravdu omlouvám. Možná to špatně vysvětluji, ale diváci chtějí vidět a slyšet ty odpovědi. A já vás moc prosím, nevyhněte se těm otázkám. Protože on se vyhýbá debatě s námi, on se těmto nepříjemným věcem vždycky vyhnul vybral si, kde půjde. Ano, má na to právo. My, i přes to, že je to tak nepříjemné, některé otázky odpovídat. Mám na vás prosbu, zkuste to, když se nás ptáte vy, a my odpovídáme, mám na vás prosbu, vím, že je to těžké.

Moderátor: Já zde nejsem od toho, abych odpovídal, to je jedna věc, ale věřte, že i my, jako ČT, bychom byli velmi rádi, pokud by se Andrej Babiš téhle té debaty zúčastnil, aby neignoroval diváky ČT, aby neignoroval vás, jako své spolukandidáty. Pokud by postoupil do druhého kola, a doufejme, že souhlasil s duelem, všechny tyto otázky by tam padly. Pane Diviši, prosím.

Karel Diviš: Já bych teď konečně rád položil dvě naprosto bezkonfliktní otázky. Oběma ze přítomných kandidátů. Nejprve s dovolením, paní Nerudové. Vy jste říkala, že jedete pozitivní kampaň. Já bych se chtěl zeptat, jak byste mě, zcela obyčejnému člověku pozitivně vysvětlila, proč tak vehementně trváte na přijetí eura, když většina zemí eurozóny neplní pakt stability, jsou předlužené, jsou vysoko nad 60 % státního dluhu HDP, včetně Německa. Je skutečně dobré, aby ČR nějakým způsobem ručila za cizí státní dluhy, nebo za euro dluhy? Čili kdy Řecko mělo už dávno padnout a z té eurozóny vyjít pryč? Jak to vysvětlit českým občanům zrovna v této situaci, kdy je těžká doba a tím eurem bychom si teď ještě přitopili pod kotel, tím negativním smyslem?

Moderátor: Pane Diviši, děkuji za otázku, nechte si tu druhou prosím ještě, paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Tak já děkuji za otázku. Ano, já jsem pro přijetí eura. Zároveň ale říkám, že nemáme základní strukturální reformy, které musíme udělat a v tuto chvíli nesplňujeme ani maastrichtská kritéria. Problém přijetí eura v ČR není ekonomický. Je politický. Je v politické rovině. Aby mohla být zaváděna měna v nějaké zemi, tak jí musí důvěřovat nadpoloviční většina občanů té země. To není případ ČR. Pořád méně než 50 % občanů důvěřuje euru. Proto je potřeba, aby si projekt eura vzala za své politická strana, která to bude prosazovat. Já jsem ve veřejném prostoru zaslechla termín roku 2030. Z mého pohledu je nereálný vzhledem k tomu, jak jsem slyšela, jakým způsobem budeme snižovat státní dluh. A jestli dovolíte, my jsme země střední velikosti, v srdci Evropy, proexportně orientovaná, dneska už celá řada podniků eurem platí. Neplatí vůbec v korunách. O čem hovoříte, je největší změnou pro obyvatele této země a je na prezidentovi, pokud se vláda rozhodne prosazovat euro, aby byl tím ambasadorem a vysvětloval těm lidem, co jim to euro přinese a rozptyloval jejich obavy, které dlouhé roky kolují ve veřejném prostoru.

Moderátor: Paní Nerudová děkuji, pane Diviši, vaše další otázka na pana Pavla, prosím?

Karel Diviš: Pane Pavla bych se zeptal, zase bezkonfliktní otázka, také jsem vás sledoval v DVTV, na otázku, zda podporujete vstup Ukrajiny do NATO jste odpověděl ano,

ale vy přece jako voják víte, že aby Ukrajina byla v NATO, tak musí splnit podmínky. Musí být schopna uchránit svoje vnější hranice, protože jinak neochrání hranice NATA. Jako voják víte, že pokud se má domluvit nějaký trvalý mír, tak asi Rusko těžko bude přistupovat u těch jednacích stolů, které snad brzy zasednou, k tomu, aby Ukrajina skutečně byla součástí NATO. Tak proč jste řekl ano na tu otázku?

Petr Pavel: Na to je velice jednoduchá odpověď. Já jsem rád, že jste tady prokázal takovou odbornost v bezpečnostní problematice. Ale určitě víte, že vstup jakékoli země do NATO, nebo přijetí eura není rozhodnutí ze dne na den. Pokud by Ukrajina měla vstoupit do NATO, tak to samozřejmě bude proces, který bude trvat několik let. Bylo to tak v případě i naší republiky. A rozhodně nikdo neříká, a já už vůbec ne, protože jsem u toho byl přímo, že by Ukrajina mohla dnes vstoupit do NATO. Ale zároveň taky říkám, že Ukrajina si více než důkladně, nebo nám prokázala, že si to zaslouží, navíc, čistě z pragmatického pohledu, v okamžiku, kdy válka skončí, ukrajinská armáda bude tou nejzkušenější armádou na světě, protože žádná jiná armáda nevedla tak intenzivní boj v současnosti. Takže vy i přínosem pro NATO bylo tyto zkušenosti využít. Navíc jsem přesvědčen o tom, že Ukrajina kromě toho, že by měla směřovat do NATO, tak by také měla směřovat do EU.

Karel Diviš: Ale jak to udělat, aby se domluvit trvalý mír? Protože si nemyslím, že by kdykoli Rusko s tímto souhlasilo.

Petr Pavel: Trvalý mír je iluze. Ale o to, co musíme usilovat, je ukončení konfliktu. Zahájení obnovy Ukrajiny a přimět Rusko, aby respektovalo mezinárodní právo.

Moderátor: Pánové, děkuji pro tuto chvíli, ať dostanou prostor i ostatní. Pane Zimo, prosím.

Tomáš Zima: Já jsem 8 let vedl šedesátitisícovou akademickou obec Univerzity Karlovy, až jsem obecně smutný z těch událostí, které jsou teď ve veřejném prostoru ohledně Mendelovy Univerzity, protože to samozřejmě poškozuje obraz českého vysoko školství jako u naší veřejnosti, tak trochu mezinárodně. Já jenom bych si dovolil říct dvě fakta. Najímat agentury, které pro vás pracují a rekrutují studenty pro vás, na tom nevidím nic obecně špatného. Teď si dovolím položit jednu otázku a pak ještě jeden komentář. Z veřejným zdrojů bylo publikováno, že celková částka za to studium bylo 25 000 eur. Univerzita za to dostala 5000 a 20 000 agentura. Mohla byste nám vysvětlit ten nepoměr, že zprostředkovatel dostane 4x více než ta škola, která to vlastně realizuje to vzdělávání?

Danuše Nerudová: To jsou smlouvy, které uzavíral děkan fakulty, protože to byla rámcová smlouva o spolupráci, tak ji podle interních předpisů mohl uzavřít sám, aniž by to

konzultoval. Já ihned, když jsem se tady o tom nepoměru dozvěděla, tak jsem ho požádala, aby tu smlouvu vypověděl. Udělala jsem finanční audit, který na straně univerzity nic neodhalil. Myslím si, že to je maximum, které v tu chvíli spadalo do pravomocí rektora, že žádné další věci související s tou smlouvou, s uzavřením smlouvy jsem nad rámec univerzity provádět nemohla.

Tomáš Zima: Já si jenom dovoluji komentář, že někdo dostane za zprostředkování 4x více než ta instituce, která to realizuje, je tedy velmi podivné. Podle paragrafu 28 odstavec 4 vysokoškolského zákona rektor může iniciovat odvolání děkana, pokud poškozují dobré jméno školy.

Moderátor: Tak, pojďme dál, možná trochu změnit tempo. V Česku žijí stovky tisíc lidí se sluchovým nebo zrakovým postižením. Je to velká skupina lidí, která chce také odpovědně volit hlavu státu. Prezident předpokládám by měl umět hovořit i k nim. Já jsem oslovil Jaroslava Švagra, tlumočnicka do znakové řeči a zeptal se ho, jaké jsou znaky pro dosavadní 3 české prezidenty. Prosím.

Jaroslav Švagr: Tak Václav Havel měl takovýto znak, gesto, které často používal, symbol revoluce. Václav Klaus, knír. A Miloš Zeman, takto. Ono to vlastně znamená Zeman, současně byla slavná osobnost historie neslyšících jakýsi Josef Zeman, ten se taky takhle ukazoval. Takže Miloš Zeman to vlastně zdědil, ten znak.

Moderátor: Z volebních průzkumů v tuto chvíli vychází, že největší šance usednout na Pražském hradě má trojice Danuše Nerudová, Petr Pavel, Andrej Babiš. Předpokládám, že pro pana Babiše už existuje nějaký znak. Ale co třeba Petr Pavel, nebo Danuše Nerudová, jak se budou značit?

Jaroslav Švagr: Ano, Andrej Babiš má takovýto znak, ona to vlastně znamená babička. A někdo k tomu přidává ještě takhle hlásku Š, aby to odlišil. Babiš. A Danuše Nerudová zatím znak nemá, já jsem si zatím všiml, že občas někdo použije aby si pomohl tento znak, což je vlastně barva červená, nebo taky rudá, podle toho, vlastně ty prostřední slabiky. A Petr Pavel, tam je to nejjednodušší, to jsou vlastně biblická jména, ty vymyslely jeptišky za první republiky, Petr, Pavel.

Moderátor: Tak, pane Pavle, i k lidem s postižením budete muset promlouvat, jak byste se teď před volbami popsal nevidomému?

Petr Pavel: Nevidomému. To tak nejspíš bych mu asi popsal fyzicky jak vypadám, tedy že jsem muž, už ne nejmladší, ne nejpohlednější. Že jsem už dostatečně zkušený na to, abych

mohl mít šediny a taky abych mohl některé zkušenosti nabídnout. Zároveň bych se mi u popsal z hlediska fyziognomie, že jsem ještě stále zdravý a že budu schopen přežít ve zdraví i období prezidentského mandátu.

Moderátor: Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Já vím., že nevidomí velmi silně vnímají hmatem, takže já bych spíše, než slova volila to, že bych si vzala jeho ruku a položila si ji na tvář, obličej, na vlasy a tímto bych chtěla aby vnímal, to, kdo jsem.

Moderátor: A co byste neslyšícímu sdělila, jakým způsobem byste mu sdělila, co chcete ve funkci dělat?

Danuše Nerudová: Neslyšícímu? To by bylo velmi těžké, předpokládám, že by mohl vidět, takže by to prostřednictvím obrazových vjemů.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: No tam by to asi bylo na jednu stranu jednodušší, protože mě vidí, takže bych se nemusel popisovat, ale snažil bych se mu spíš popsat, to co bych mu chtěl nabídnout, takže bych mu asi ukázal, že on a já můžeme držet pohromadě a pak bych ho pozval, že si ho vezmu pod křídlo, tedy že ho ochráním a že může jít se mnou bezpečně kupředu.

Moderátor: Můžete velmi stručně říct, co byste dělali pro lidi, například neslyšící, aby nebyli vnímání jako lidé s postižením, ale jako součást svébytné komunity? Paní Nerudová, prosím stručně, pak pan Pavel.

Danuše Nerudová: Já si myslím, že je potřeba je skutečně brát jako součást naší společnosti a uzpůsobovat tomu jejich handicapu veškeré věci, které děláme, takže já jsem velmi ráda, že třeba já můžu přispívat k tomu, že budou překladatelé do znakové řeči u všech projevů, jsem ráda, že byli překladatelé do znakové řeči u diskuze prvních dam, myslím, že to bylo výborné, že i neslyšící mohli vnímat. Myslím si, že by se to mělo stát obecnou kulturou v naší společnosti, běžnou součástí, něco, s čím automaticky počítáme.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: Já si myslím, že jsme v této věci už udělali podstatný krok kupředu a že nejenom lidem neslyšícím a nevidomým, ale i lidem s různou mírou postižení už jdeme naproti v tom, aby se mohli plnohodnotněji účastnit veškerého života. Samozřejmě, že je stále co zlepšovat a určitě bych se podoíval na to, v čem jim ještě můžem jít naproti.

Moderátor: Za chvíli dostane všichni prostor pro to, abyste na závěr oslovili diváky ČT, ale ještě předtím otázka na vás dva, velmi stručná, ano, ne. Takhle ta veřejnoprávní

debata se původně měla konat ve čtvrtek, 12. ledna tradičně v předvečer voleb, vaše týmy potvrdily účast, dokonce písemně slíbily, že přijdete. Pak nám ale vaše týmy sdělily, že si váš protikandidát Andrej Babiš na jiné televize a tedy že porušíte slib, který jste dali zprostředkovaně divákům ČT. Stále od vás od obou máme potvrzenou účast na debatě v případě, že se dostanete do druhého kola. Takle debata se bude konat v předvečer voleb 26. ledna. Máme počítat s vaší účastí v případě, že se dostanete do druhého kola, nebo tento slib také porušíte? Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Pokud se dostanu do druhého kola, tak se mnou můžete určitě počítat.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: Anoběte volit.

Moderátor: Děkuji všem za účast na této debatě, než se rozloučíme, máte všichni prostor 30 sekund oslovit diváky a své potenciální voliče. Pane Zimo, začneme u Vás, prosím.

Tomáš Zima: Úspěšná země se pozná podle toho, jak se žije běžnému člověku. Jak je dobrá a dostupná zdravotní péče, kvalitní vzdělávání, bezpečnost. Víím, že řada lidí má strach. Setkávám se s tím jako lékař. Udělejme maximum pro to, aby se v naší zemi žilo dobře, aby naše země byla bezpečná, respektovaná, díky lidem, kteří v ní žijí.

Moderátor: Děkuji, pane Zimo. Karel Diviš a jeho závěrečné prohlášení?

Karel Diviš: Milé voliči a voličky. Volte především svým srdcem a na základě své intuice. Je nás tady devět a je potřeba, abyste se podívali, kdo vám je jak lidsky nejbližší, tak svým programem a toho člověka skutečně běžte volit. Protože pokud budete vážit mezi nějakými dvěma zly, tak budete volit stále jen zlo. A protože je dneska 8.1., tak volte osmičku, aby byla první.

Moderátor: Karel Diviš, děkujeme. Josef Středula, prosím.

Josef Středula: Já mám předtím na vás malou prosbu a na režii, zdali byste mi mohli umožnit, abych jenom přečetl, protože to není výzva voličům, je to trošku jiný typ výzvy. Zvažte to.

Moderátor: Samozřejmě, prosím.

Josef Středula: Děkuji. Necelý týden před prvním kolem prezidentské volby jsem se rozhodl učinit zásadní krok týkající se mé kandidatury. Nechci, aby prohrála slušnost a korektnost. Vždy mi na prvním místě záleželo na zájmech občanů a na republice samotné.

Koho chceme jako prezidenta? Komunistického udavače, navíc stojícího aktuálně před soudem? Komunistického rozvědčíka? Vojenského? Já tedy ne. S tím se nedokážu smířit a nesmírím. Proto jsem se rozhodl odstoupit z prezidentské kandidatury a podpořit ve volbě jedinou pro mě přijatelnou kandidátku z vámi favorizované trojice, a to profesorku Danuši Nerudovou. Jsem přesvědčen, že je to žena, která potvrdí své sociální cítění a zasadí se o důstojný život občanů ČR. Pokud tedy budete zvažovat při prezidentské volbě mé doporučení, tak já osobně budu volit paní profesorku Nerudovou. Děkuji všem, kteří mě podpořili, všem, kteří za mnou celou dobu stáli. Všem, bez kterých bych se touto cestou nemohl vydat. Mé rodině, mým přátelům, týmu, podporovatelů a v neposlední řadě odborářům. A co chci dělat dále? Slibuji vám, že budu s ještě větší vervou bojovat za důstojný život lidí a firem tak, jak tomu ostatně neúnavně dělám již 30 let. Děkuji za prostor.

Moderátor: Pane Středulo, my děkujeme za tohle to vaše prohlášení, za zásadní zprávu, děkujeme. Paní Nerudová, dalších 30 sekund je vašich.

Danuše Nerudová: Milí voliči, pokud chcete, abychom měli zemi, kde se bude dobře žít každému, kde budeme chápat, že budeme podporovat ty aktivní, kteří tvoří srdce naší ekonomiky, ale zároveň budeme rozumět, že musíme podporovat ty slabší, kteří v životě neměli takové štěstí, budu ráda, když mě budete volit. Zasadím se o to, abychom byli zemí, kde má každý šanci na úspěch bez rozdílu toho, kde žije, kým je, nebo koho miluje.

Moderátor: Pan Hilšer a jeho závěrečný vzkaz voličům.

Marek Hilšer: Vážení spoluobčané, milé dámy, milí pánové, já nebudu mluvit dlouho. Já bych vás chtěl požádat a poprosit, abyste přišli k volbám. Je to svátek demokracie. A bude mi ctí, pokud vás budu moct čestně reprezentovat. Pojdme volit číslo devět.

Moderátor: Pane Bašto prosím, dalších 30 sekund je vašich.

Jaroslav Bašta: Vážení spoluobčané, prosím, přijďte všichni k volbám. A změňte je v hlasování o lepší budoucnosti ČR. Budoucnost je bez cenzury, bídy a války. Děkuji.

Moderátor: Děkuji pane Bašto. Pan Fischer?

Pavel Fischer: Vážení a milí spoluobčané. Máte možnost promluvit do budoucnosti naší země. A do toho, kdo bude prezidentem ČR. 30 let pracuji pro stát, nejsem závislý na nějakém byznyse, nebo na nějaké politické straně. A nabízím svoje zkušenosti, abych od první minuty na Hradě se nemusel rozkoukávat, ale mohl okamžitě pracovat. Budu pracovat pro vás, pro vaši bezpečnost a pro vaši budoucnost, Nebojte se hlasovat podle svého svědomí, volte jedničku, neuděláte chybu.

Moderátor: Připomínám, že do dnešní debaty byl pozván i kandidát číslo 7 Andrej Babiš. Je to prostor, do kterého nechceme nijak vstupovat, což znamená, že následující sekundy jsou tichem Andreje Babiše. Asi je nám všem jasné, že Andrej Babiš tenhle ten prostor nijak nevyužije. Tak se posuneme dál, Petr Pavel.

Petr Pavel: My Češi máme často takový zvyk stěžovat si a nadávat na bídu našich životů. A teď jsme v období, které je těžké pro mnoho lidí, ale zároveň máme šanci a možnost věci měnit. Využijte této možnosti, přijďte k volbám, vyberte toho kandidáta, který nejlépe oslovuje vaše potřeby a přání, a hlavně rádně a v klidu. Zvládneme to.

Moderátor: Vážení diváci, sledovali jste super debatu ČT. Děkuji mnohokrát vám za pozornost, kterou věnujete nejenom této debatě, ale obecně zpravodajství ČT. Za účast děkuji všem osmi kandidátům, kteří tady stojí, děkuji mnohokrát, že jste přišli a že jste pozvání přijali a děkuji samozřejmě i divákům tady v sále Národního muzea. Mějte se hezky a zvu vás už teď ke sledování speciálního volebního vysílání teď v sobotu. Příjemný večer a všechno dobré.

Přepis 3: Předvolební debata TV Novy ze dne 12.1.2023 (vlastní zpracování)

Moderátor: Dobrý večer, vážení diváci, začíná Cesta na hrad. Začíná poslední televizní debata, která vám jako jediná v zemi nabídne názory a postoje všech tří osobností, které mají podle dlouhodobých volebních průzkumů stát se na příštích pět let hlavou státu. Princip výběru dnešních hostů byl známý dlouhodobě, ostatně televize Nova ho uplatnila i v posledních volbách do PS a bude tak činit i v budoucnu. Průzkumy, ze kterých jsme čerpali byly veřejně dostupné a podléhaly tedy kontrole veřejnosti. Naše pozvání přijali předseda hnutí ANO, bývalý premiér Andrej Babiš.

Andrej Babiš: Dobrý večer, děkuji za pozvání.

Moderátor: Profesorka ekonomie Danuše Nerudová.

Danuše Nerudová: Dobrý večer, díky za pozvání.

Moderátor: A generál ve výslužbě, Petr Pavel.

Petr Pavel: Dobrý večer.

Moderátor: Ještě pár technických informací. Rozmístění kandidátů jsme zvolili podle abecedy tak, aby nikdo nemohl být podezírán z jakéhokoliv zvýhodňování. Dnešní debata obsahuje několik tematických bloků, na začátku každého budou mít kandidáti nerušenou minutu, aby se vyjádřili k danému tématu a pak bude následovat diskuse. Čas diskuse bude

všem kandidátům měřen a průběžně vás budeme informovat, kolik času měl který kandidát k dispozici. Cílem je, aby čas, který kandidáti využili moc nelišil. Na konci debat bude mít každý kandidát poslední příležitost na to, aby vás přesvědčil, že máte dát hlas právě jemu. Pořadí určí los a dnes jsme to našim kandidátům trochu ztížili, ale nebudu víc prozrazovat. Tak, můžeme začít, mě teď napadá, jestli jste se takhle v této konstelaci už někdy potkali? Nemyslím tedy v nějakých debatách, ale i při nějaké jiné příležitosti? Jestli se osobně znáte?

Andrej Babiš: Já bych s dovolením předal kytku paní Nerudové.

Danuše Nerudová: Děkuji mockrát.

Andrej Babiš: Pan Pavel byl na vás včera ošklivej, tak já budu na vás hodnej. A ona krásně voní. Takže prosím.

Danuše Nerudová: Děkuji. Děkuji moc. Děkuji.

Andrej Babiš: A ještě pro pana generála mám tu originál čepice Silné Česko, pane Pavle. To je naše čepice.

Petr Pavel: Děkuji.

Moderátor: Tak, budete si pánové vyměňovat čepice, nebo budeme..

Petr Pavel: Já předám kytičku. Já si myslím, že jsem nebyl až tak ošklivej.

Danuše Nerudová: Děkuji. Děkuji mockrát.

Petr Pavel: A já mám taky pro pana Babiše něco, já jsem si všiml, že má v poslední době rád makronky, tak jsem mu jich pár přinesl.

Andrej Babiš: Jo, děkuju moc, děkuju moc.

Moderátor: Máte rád sladké?

Andrej Babiš: Jo, makronky fajn. Já jsem byl u Macrona teďka, takže makronky mám taky rád, no. Děkuju.

Moderátor: Tak, dary jste si vyměnili. Můžeme začít. Budeme začínat vždycky zleva doprava, tedy začneme u pana Andreje Babiše. Kdykoli během naší debaty máte, je to debata, tak budu rád, máte tu možnost kdykoli na sebe vzájemně reagovat. Stačí se přihlásit, abychom si neskákali zbytečně do řeči a dostane slovo, nebojte se. Tak, pane Babiši, vy často zdůrazňujete, především své manažerské schopnosti. Vaše heslo je „Jsem krizový manažer“. Republiku jste během jedné velké, možná jedné z největších krizí této země vedl. Bylo to za covidu. Ty výsledky, když se na ně podíváme s odstupem času můžou u někoho vzbuzovat minimálně rozpaky. Když to shrnu. Česká republika měla jeden z největších počtu úmrtí na

počet obyvatel. Měli jsme nejdéle zavřené školy v Evropě. Po covidové krizi nám ve státním rozpočtu po vaší vládě zůstal gigantický dluh a teď máme navíc jednu z nejvyšších inflací v Evropě. Což má určitou souvislost. Vy jste při tom prohlásil, v době, když ta krize kolem covidu vrcholila, že přebíráte osobní odpovědnost za všechna tehdejší rozhodnutí vlády. Uznáte, že řada lidí může mít pocit, že nejen, že nejste krizový manažer, ale navíc že nesete odpovědnost za rozsáhlé škody, které tato země utrpěla během covidu?

Andrej Babiš: Tak moje heslo je hlavně pomáhat lidem. A ano, covid byla největší epidemie, kterou jsme tady měli za posledních 100 let. Nikdo na světě nebyl připraven. Žádný stát. A my jsme samozřejmě bojovali za ochranu životů našich občanů a nebyli jsme sami a řídili jsme se podle doporučení epidemiologů, virologů a ministerstva zdravotnictví. Na začátku to byl pan Prymula, potom pan Chlábek. Ale hlavně, my jsme bojovali společně. Armáda. Generál Procházka. Pan generál Šnajdárek. Hasiči. Policisté. Všichni jsme bojovali, abychom ochránili životy našich spoluobčanů. Dělali jsme maximum. A k tomu zadlužení. Prosím vás, my jsme ty peníze dali lidem. Úspory obyvatelstva v ČR za naší vlády stouply o 900 miliard. Ano, byly chyby, například zavření škol, bylo to dlouhé, ale nikdy vláda nerozhodovala bez doporučení ministerstva zdravotnictví a rozhodovali jsme v kolektivu. Takže je mi strašně líto, že zemřeli lidé, strašně je mi to líto, ale na druhé straně si myslím, že není úplně fér o tom mluvit, já bych si nikdy nedovolil někoho obviňovat, že něco udělal špatně. Ale od nástupu vlády Petra Fialy bohužel zemřelo na covid 7000 lidí. Takže nás to mrzí a já samozřejmě jsem se k tomu hlásil, byl jsem v první linii a mám svědomí naprosto čisté.

Moderátor: Ona ta otázka, pane Babiši, zněla, jestli uznáváte, že nesete určitý podíl zodpovědnosti za to, že máme jedno z největších počtů úmrtí na počet obyvatel, že byly dlouho zavřené školy a že tato země se zadlužila tak, že se do teďka z toho vzpamatováváme. Ti lidé sice peníze dostali, to je pravda, ale rozpoutalo to inflaci, takže to, co dostali, už nemají, protože ten penězožrout, inflace, už je o to připravil. Uznáváte nějaký podíl odpovědnosti? Nebo jste se prostě řídil rozhodnutím odborníků, a tak za to můžou odborníci?

Andrej Babiš: Ne, já si dovolím nesouhlasit s vámi ohledně dluhu. Dluh, když my jsme končili v roce 2021, i když jsme dali všem a udrželi zaměstnanost, aby firmy nebankrotovaly, tak byl nižší, než já jsem se stal ministrem financí v lednu 2014. Takže s tím si dovolím nesouhlasit. Ano, školy, ano, já jsem byl premiér, určitě, ale znovu opakuji, že asi to byla chyba. Když jsme začali, tak jsme viděli, co se děje v Itálii, to bylo hrozné. Báli

jsme se, byl to neznámý nepřítel, takže já se k tomu hlásím, byl jsem v první linii a nikdy jsem neříkal, že za to někdo může jiný.

Moderátor: Pan generál chce reagovat, hnedka dostanete slovo, jenom k tomu zadlužení. Je pravda, že se vám podařilo během těch prvních let dluh snížit na nějakých 30 %, ale potom během těch dvou let to zase vystoupalo, takže jste zadluženost vůči HDP předával nové vládě více méně..

Andrej Babiš: Ne, platí to, co jsem říkal, že byl dluh nižší, než v roce 2014.

Moderátor: Ano, ale bylo to v řádu procent, nebylo to 10-12 %, byly to myslím 1-2 %. Možná, že mi to někdo z vašich protikandidátů upřesní. Pane generále, prosím, můžete reagovat.

Petr Pavel: Já jsem chtěl reagovat na ten krizový management. Já si myslím, že si asi každý pamatujeme situaci, jaká v covidu panovala a asi málokdo by použil jiné slovo než chaos. A ten chaos provázel bohužel celou dobu covidové krize. Mnozí jsme to vnímali, dali jsme dokonce nějaká doporučení, pan předseda si možná vzpomene, že jsme spolu hovořili na konci té první vlny, kdy jsem mu dával souhrnné doporučení minimálně stovky odborníků z různých oblastí a tehdy mi řekl, že je to sice výborné, že to vnímá, že by to bylo fajn, kdyby to takhle bylo, ale že je to moc složité a ať to radši nechám na další vládu. No, další vláda se z toho evidentně poučila, protože některá ta poučení již aplikovala do současné situace. Ale mezitím jsme tady bohužel měli druhou, možná i další vlny a ten chaos nás provázel i dál. Myslím si, že to není úplně dobrý příklad krizového managementu.

Moderátor: Paní Nerudová se hlásí, tak prosím taky reagujte.

Danuše Nerudová: Já si myslím, že krizový manažer by měl ty krize řešit, nikoliv je vyvolávat. Myslím si, že polovina z toho ekonomického propadu, který jsme v covidu zažili byla způsobena právě tím chaosem. Tím, že podnikatelé nevěděli plán, jak se bude postupovat. Jeden den jim bylo řečeno, že se obchody zavřou, druhý den jim bylo řečeno, že se zavřou až za týden. Myslím si, že tady jsme propadli ve srovnání s ostatními státy. Já jsem spolu se svými kolegy v době covidu založila občanské sdružení Koroner a produkovali jsme celou řadu doporučení vládě, jak postupovat, upozorňovali jsme na to, že někomu nebylo pomůženo nebo že někomu se pomáhá málo. Upozorňovali jsme na to, že velmi často podnikatelé místo toho, aby řešili, jakým způsobem rozvíjet svůj byznys během covidu, tak museli vyplňovat nesmyslné formuláře a dávat tam údaje, které už dávno finanční úřad nebo Ministerstvo práce a sociálních věcí mělo. Takže za mě, když se podívám, jakým způsobem ta krize byla řízena v okolních státech, tak si myslím, že tady v tomto jsme velmi selhali.

Moderátor: Budete reagovat?

Andrej Babiš: Určitě, tak já rozumím, že pan Pavel i paní Nerudová jsou kandidáti této vlády. Ale mě mrzí, hlavně u pana Pavla, že vlastně on nazývá naši armádu chaosem. Vždyť tam byl krizový štáb. A armáda byla ta hlavní. A pan Pavel, ano, přišel za mnou s nějakými návrhy, které jsou úplně odtržené od reality jak funguje stát. A bohužel už tehdy to bylo vlastně zviditelnění ohledně kandidatury na prezidenta a proč pan Pavel nešel pomáhat generálovi Procházkovi? Proč nám nepomáhal s otevíráním očkovacích center? Všechno dělala armáda a pokud toto je názor pana Pavla, no tak vlastně říká, že naše armáda, že naši hasiči, naši lékaři, naši zdravotníci a všichni že je chaos. Takže já to zásadně odmítám. Je potřeba poděkovat všem, protože to byly dva roky pekla. Vláda zasedala několikrát i za den. Dělali jsme maximum a já s tím nesouhlasím, protože ano, já měl tu zodpovědnost, ale nebyl jsem hlavní a my jsme nakonec ten covid zvládli.

Moderátor: Připomínám, že jste byl premiér. Říkal jste, že jste nebyl hlavní, ale byl jste premiér. Pan generál se ošíval, když jste mluvil o armádě a jeho pozici.

Petr Pavel: No já bych byl asi první, kdo by chtěl znehodnotit práci vojáků, hasičů, policistů a mnoho dalších. Ten výkon byl opravdu heroický. To, co říkám, řízení bylo chaotické. Komunikace směrem k veřejnosti byla chaotická. Bohužel, to se právě promítalo i do těch výkonných složek, za tím si stojím.

Moderátor: Dobrá, pojďme se posunout k další otázce. Ta se týká také pana Babiše. Vy jste prošetřován francouzskou prokuraturou pro podezření z praní špinavých peněz. Je to kvůli tomu nákupu toho sídla ve Francii. Je podle vás vhodné, abyste za těchto okolností v případě zvolení reprezentoval ČR v zahraničí?

Andrej Babiš: Já jsem byl, pane redaktore, teď ve Francii. Navštívil jsem prezidenta Macrona a navštívil jsem nejbohatšího člověka této planety a bavili jsme se o Le Mondu. Levicové noviny. Já o tom nevím, že by mě někdo vyšetřoval. Vy to opakujete z těch médiích.

Moderátor: No, podívejte se pane Babiši. Skutečnost je taková, že vy tvrdíte, že to sídlo není vaše, jestli se nepletu.

Andrej Babiš: Ne, já bych to rád vysvětlil.

Moderátor: Tak to vysvětlete. Teď jste mě obvinil, že já něco interpretuji podle médií.

Andrej Babiš: Ne, tak vy opakujete nějakou věc, o které já nic nevím. Mě nikdo nekontaktoval, takže pokud by mě někdo vyšetřoval, tak mě snad někdo bude kontaktovat.

Moderátor: Otázka nezněla, jestli o tom víte, nebo víte, ale jestli je vhodné, aby za takových okolností jste reprezentoval, kdyby se pak ukázalo, že jste v cizí zemi v nějaké souvislosti vyšetřován.

Andrej Babiš: Pane moderátore, těch lží, které o mě zazněly v médiích, to bychom tady byli strašně dlouho.

Moderátor: Vysvětlete svoji pozici.

Andrej Babiš: Já jsem jediný český politik, který zveřejnil svoje příjmy na základě daňových přiznání od roku 1996 do roku 2016. To byla taky ta uměle vytvořená kauza, dluhopisy. A Pandora Papers byla účelová věc, kde ta paní novinářka se slíbila, že dodá i další jména. Já jsem postupoval podle zákonů, v roce 2009 jsem byl podnikatel, nebylo to žádné praní peněz a finančně-analytický útvar, který dohlíží na veškeré finanční toky to potvrdil. Akorát, že předseda toho výboru pro kontrolu a toho analytického útvaru svolal zasedání až po volbách. Protože samozřejmě, pokud by se lidi dozvěděli, že to bylo v pořádku, a bylo to v pořádku, byly to moje zdaněné peníze, tak že by to bylo v můj prospěch. A to se nechtělo. Takže já nevím o žádném vyšetřování, nikdo mě nekontaktoval, bylo to v pořádku a byly to moje zdaněné peníze.

Moderátor: Dobrá, takže nikdo vás neprošetřuje. Paní Nerudová chce reagovat.

Danuše Nerudová: Já bych ráda jenom uvedla na pravou míru, všichni politici v této zemi musí podávat majetková přiznání a veřejní funkcionáři musí také uvádět svůj majetek a příjmy v registru. Takže, pane Babiši, nejste jediný, kdo v této zemi zveřejňuje svoje daňové přiznání a majetkové poměry.

Moderátor: Pojd'me na další otázku, jestli už nemá nikdo žádné poznámky. Chcete reagovat, ano.

Andrej Babiš: Já bych rád reagoval. Ano, to je sice pravda, ale ti politici to dělají jenom v tom čase, kdy nastoupí do té funkce. Ne zpětně. Já jsem byl jediný, který to zveřejnil zpětně. A možná by bylo dobré, kdyby vy, kandidáti, jste taky zveřejnili své daňové přiznání od roku 1996 jak jsem to udělal já.

Danuše Nerudová: Já vás pane Babiši mohu upozornit, že mně vyplývala z titulu funkce veřejného funkcionáře povinnost do registru zveřejňovat všechny moje příjmy a ty tam zveřejněny jsou za poslední roky.

Moderátor: Pane generále?

Petr Pavel: Já jsem podával daňová přiznání celý život, a kromě toho jsem byl od pana Babiše mnohokrát prověřován na ten nejvyšší stupeň prověrky a součástí toho je samozřejmě i kontrola všech finančních záležitostí, takže kdyby tam bylo cokoli rizikového, tak bych nedostal bezpečností prověrku.

Moderátor: Dobře, tak se posuneme k další otázce, ta se také týká Vás. Místopředseda hnutí ANO, moravskoslezský hejtman Ivo Vondrák, což je osoba významná ve vašem hnutí prohlásil, že vás volit nebude, protože nejste osoba, která by ve funkci prezidenta dokázala stmelovat společnost. Co na to říkáte? Na pohled takto blízké osoby Vám, který nedoporučuje, nebo ze svého pohledu se rozhodl nevolit svého stranického šéfa?

Andrej Babiš: Já jsem pana Vondráka přesvědčoval, aby se přišel do hnutí, udělal skvělou kariéru, je hejtman. Takže ten zbytek nechám bez komentáře, já myslím že si všichni udělají o tom ten správný obraz.

Moderátor: Poslední otázka, pak se posuneme k dalším kandidátům. Dlouho jste tvrdil, že jste obětí polistopadového kartelu. Můžeme si dovolit tvrdit, že u některých lidí jste mohl vzbuzovat jakousi nedůvěru v politický systém v této zemi. Teď v pondělí vás soud zprostil viny, nebylo by na místě ta slova vzít zpět? Nebo poopravit?

Andrej Babiš: Prosím vás, spojení polistopadový kartel použil poprvé režisér David Martínek a to 10. října 2021. Já jsem vždycky používal název tradiční demokratické strany s bohatou korupční historií. A to, že lidi dobře vědí, co tady bylo, od kupónky, cez elteo???, všechno rozprodali, zničili, ODS, potom ČSSD zprivatizovala, potom byla oposmlouva, největší podvod. Takže já jsem vždycky jenom četl titulky médií, a tak to vždycky bylo, nikdy jsem si nevymýšlel a bohužel ten dopad těchto tradičních demokratických stran v naší zemi je velice negativní, a proto jsem šel do politiky, abych bojoval proti korupci.

Moderátor: Ano, pan generál chce reagovat. Já jenom připomenu, že jsem neptal, kdo byl první, kdo použil termín polistopadový kartel, ale že jste ho vy často používal.

Petr Pavel: Já musím říct, že mi to přijde úsměvné, protože pan Babiš jistě nezapomněl, že s těmito tradičními demokratickými stranami velice úzce, nebo s některými politiky z nich spolupracoval ještě před tím, než vstoupil do politiky.

Moderátor: Tak, poslední reakce a pak už se budeme věnovat Vám, paní Nerudová.

Danuše Nerudová: Já bych byla velmi ráda, aby tu zaznělo, že zaplat' pán Bůh, že přišel listopad 89. Zaplat' pán Bůh, že vznikly demokratické strany. Ano, demokracie byla velmi mladá, vyvíjela se. Na té cestě byly nějaké chyby, ale já jsem nesmírně vděčná, těm, kteří

v listopadu 89 našli sílu k těm společenským změnám. Jsem vděčná za to, že teď můžeme žít ve svobodě.

Moderátor: Dobrá, poslední reakce, abyste neřekl že jste opomíjen, ale budeme se věnovat paní Nerudové. Chcete reagovat, nebo ne? Ale prosím krátce.

Andrej Babiš: Určitě, já bych si nedovolil zpochybnit v podstatě listopad. Samozřejmě, že ne. Já mluvím o tý korupci, kterou tady předváděly a taky předvádějí ty tradiční strany.

Moderátor: Tak, paní Nerudová. Vás celou kampaň pronásleduje kauza kolem podezřelého udělování diplomů některým zahraničním studentům na Mendelově univerzitě v Brně. Já myslím, že není potřeba ji tady nějak detailně probírat, protože je vcelku obecně známá. Nicméně zajímavé je, jak jste postupem času měnila způsob obhajoby. Nejprve jakoby jste odmítala jakýkoliv podíl odpovědnosti na tom, co se na vaší univerzitě událo. Pak jste označila sama sebe za člověka, který to začal rázně řešit, tam je ten slavný výrok hajný chytil pytláka, abyste vzápětí připustila nějaký podíl zodpovědnosti řekněme. Není to vlastně důkaz toho, že nemáte moc zkušeností s komunikací ve veřejném prostoru a s pohybem ve veřejném prostoru?

Danuše Nerudová: Nemyslím si, já jsem univerzitu řídila v době covidu, což nebylo vůbec jednoduché. V té době jsem musela brát plnou odpovědnost za velmi složitá rozhodnutí a opatření, které jsme museli činit, mnohdy bez legislativní podpory. Musím říct, že v té době bylo nesmírně těžké udržet pracovní kolektiv jednotný, protože ta společnost byla velmi rozdělená a my jsme museli velmi klást důraz na komunikaci a na to, jakým způsobem komunikujeme z těmi, kteří třeba měli pocit, že některá opatření jsou přehnaná a s těmi, kteří měli pocit, že třeba některá opatření jsou nedostatečná.

Moderátor: Dobrá paní profesorko, ale ta otázka zněla, jestli to, jakým způsobem jste tu kauzu vysvětlovala a vaši roli v ní, tak když to shrnu, telegraficky, ne, nenesu podíl zodpovědnosti, já jsem ta, co to začala řešit, já jsem chytila toho pytláka, ano připouštím, měla jsem postupovat rázněji. Bavíme se o nějakých třech, čtyřech měsících. Není to důkaz toho, že nemáte moc zkušeností v pohybu ve veřejném prostoru, což by se od osobnosti, která chce být hlavou státu, očekávalo?

Danuše Nerudová: Určitě ne, ty skutečnosti byly velmi komplikované a vyvíjely se v čase. Ta kontrola se vyvíjela a v době, kdy už jsem nebyla rektorkou, přišlo finální rozhodnutí, ke kterému trvalo, než jsem se k němu dostala a když jsem si ho nastudovala, tak jsem veškeré informace shrnula na svých webových stránkách a hovořila jsem o tom, že ano, že jsem teď, když se na to dívám zpětně, mohla v jedné části těch skutečností postupovat

rychleji a svolat jednání toho orgánu mimořádně, asi o dva nebo o tři týdny dříve, což by ale na povaze věci, které byly zjištěny, asi už vůbec nic nezměnilo.

Moderátor: Pánové, chce někdo z vás reagovat? Pane Babiši?

Andrej Babiš: Já bych chtěl reagovat, já jsem velice rád, že paní Nerudová potvrdila, že ten covid byl pro nás velice náročný. A že jsme byli společně na jedné lodi. Pan Pavel se toho nezúčastnil, tak si myslím, že by to neměl ani komentovat.

Moderátor: Chcete reagovat, paní Nerudová? A potom chce reagovat pan generál? Ne.

Petr Pavel: Pan Babiš mluvil trochu mimo mísu.

Moderátor: Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Já bych chtěla říct, že ano, možná v té manažerské pozici jsme byli na jedné lodi, nicméně jsem určitě nebyla na jedné lodi v tom, jakým způsobem ta covidová situace byla řešena na úrovni vlády a znovu opakuji, že jsem jako ekonomka vystupovala a několikrát v PS v interpelacích zaznívaly návrhy, které jsem formulovala spolu s občanským hnutím Koroner a doporučovala jsem jiné cesty, které měla vláda volit tak, aby těm podnikatelům pomohla lépe, efektivněji, a abychom tou krizí prošli lépe.

Moderátor: Jestli nechce nikdo reagovat, položím další otázku. Vy jste, paní profesorko, nejmladší z kandidátů. Řekla byste o sobě, že máte dostatek zkušeností s řešením krizových situací? Případně nějaké uveďte, aby si diváci udělali představu o vašich schopnostech.

Danuše Nerudová: Já jsem už jednu tu krizovou situaci, která byla naprosto mimořádná, byla nejzásadnější od druhé světové války popsala, a to bylo řízení univerzity během covidu a přijímání bezprecedentních opatření. Byla jsem spolu s rektorem České zemědělské univerzity jsme byli jediní dva, kteří uzavřeli univerzity ještě dříve, než je uzavřela vláda. A pak jsem se samozřejmě také podílela, jak už jsem hovořila, na řešení krize v občanském hnutí Koroner a také jsem byla součástí Ústředního krizového štábu ekonomické části, kde jsme také formulovali doporučení vládě, jakým způsobem by se mělo postupovat. Takže s řízením krizí já zkušenost mám.

Moderátor: Pan Babiš bude reagovat.

Andrej Babiš: Tak za naší vlády samozřejmě jsme řešili další krize, pokud to tak můžu nazvat. Evakuace našich spoluobčanů z Afganistánu. Já osobně, jako předseda Bezpečnostní rady státu jsem zavelel, aby okamžitě naše Airbusy vzlétly, i když armáda říkala, že nemá slot. Já jsem říkal ne, vy ten slot dostanete prostě a přistanete buď v Baku nebo v Kábulu. A

byli jsme nejlepší, naši vojáci byli nejlepší, byli příkladem všem ostatním. Další věc, tornádo. Ano, okamžitě jsem šel na místo. Řešili jsme to. Vrbětice. Vyhostili jsme největší počet ruských diplomatů.

Moderátor: Já to nerad přerušuju, protože nechci, aby to vypadalo, že vám nechci dát prostor. Já chtěl, byste reagoval na to, co říkala paní Nerudová.

Andrej Babiš: Bavíme se o krizovém managementu.

Moderátor: Ano, já jsem se ptal paní Nerudové, aby přesvědčila své voliče, jestli je schopná řídit organizaci v krizi, ale týká se to paní Nerudové. Já myslel, že chcete reagovat na ni.

Andrej Babiš: Ne, já jsem myslel, že jsme u tématu krizový management.

Moderátor: Ano, teď jsme u paní Nerudové. A přejdeme k panu generálovi, vy jste chtěl reagovat?

Petr Pavel: Já jsem moc rád, že pan Babiš řekl, že armáda byla v té době nejlepší. Já jsem byl v té době náčelník generálního štábu, takže to беру i jako svoje ocenění a děkuju za to. Já jenom jsem chtěl malou poznámku k tomu, co bylo řečeno. Samozřejmě covidová krize byla významná, na druhou stranu ČR si od druhé světové války prošla mnoha krizemi, některé z nich se nedotýkali nás přímo, ale zprostředkovaně. Jako třeba válka v Afganistánu, která nás provázela téměř 20 let. Válka v bývalé Jugoslávii. Myslím si, že to jsou skutečně krize, které svým rozsahem a svým významem byly větší, než covid a není to teda pouze jedna krize, kterou bychom si prošli.

Moderátor: Tak teď se hlásila paní Nerudová, pan Babiš byl první, tak já dám slovo jemu a pak paní Nerudové.

Andrej Babiš: Já mám pocit, že pan Pavel má nějakou slabší paměť. Já bych mu připomněl, že do té pozice v NATO nejdřív napsal náš ministr obrany Stropnický dopis 30. dubna 2015 a prezident Zeman osobně na zasedání NATO lobboval za pana generála. Takže pan generál nebyl u těch věcí, které já jsem vzpomínal a více méně by možná mohl i trochu být vděčný panu prezidentovi Zemanovi, kterého tak kritizuje, protože je jasné, že to místo připadlo někomu z bývalého východního bloku no a pan generál byl nejlepší kandidát.

Moderátor: Tak, abychom zachovali postup, tak hlásila se paní Nerudová a pak bude reagovat pan generál.

Danuše Nerudová: Já se omlouvám, pánové, já vám teď do té diskuse skočím, já bych jenom chtěla doplnit to, že když jsem hovořila o té bezprecedentní krizi od 2.SV, tak jsem

samozřejmě měla na mysli dopad na občany této země, a to byl skutečně bezprecedentní dopad, protože to omezování svobody pohybu, ten dopad do ekonomiky, to bylo skutečně něco bezprecedentního. V novodobé historii něco takového naše společnost nezažila, takže já jsem hovořila ve smyslu dopadu na naši společnost.

Moderátor: Rozumím vám, teď bude reagovat pan generál. Jestli jsem to pochopil správně, co chtěl vyjádřit pan Babiš, tak byste vlastně měl být vděčný částečně panu Zemanovi za to, kam jste se posunul a Sobotkově vládě již byl pan Babiš součástí.

Andrej Babiš: My jsme všichni lobbovali za pana generála.

Petr Pavel: Já jsem mimořádně vděčný za lobbování, ale pokud by v tajné volbě a já bych rád připomněl, že předseda vojenského výboru není jmenován na základě nějakého lobbování, ale na základě tajného hlasování 30 suverénních zemí. A ten lobbying samozřejmě probíhal i za moje protikandidáty v té volbě. Byli jsme tam tři. Takže já samozřejmě oceňuji to, že naši představitelé tehdy se za to postavili, protože samozřejmě bez toho by to taky nešlo, na druhou stranu nebylo to opravdu jenom o tom, že by někdo chtěl prosadit nějakého svého kandidáta.

Moderátor: Pane Babiši?

Andrej Babiš: Pan Pavel neříká pravdu, protože samozřejmě všechny členské země NATO rotují a mají nárok na tu pozici. A kdyby nebylo neštěstí ve Smolensku, kde zemřel náčelník generálního štábu polské armády, tak by to tehdy připadlo Polsku. Takže my jsme všichni lobbovali a byli jsme hrdí na to, že se nám podařilo vylobbovat místo pro pana Pavla. Takže tak to je. Je to politická funkce samozřejmě, ale pan Pavel měl říct, co dělal, když se vrátil od roku 2018? Kde byl? Byl ve výslužbě, nic nedělal, pro tuto zemi, takže se divím, že takhle, 4 roky se připravoval na tuto funkci prezidenta, takže já tomu rozumím, ale nebyl u toho, kdy my jsme s armádou bojovali proti covidu.

Moderátor: Dobře pane Babiši, znovu opakuji, ale opravdu vám nechci skákat do řeči, ale abychom dodrželi nějaký čas. Reagujte, kde jste byl od roku 2018, co jste dělal?

Petr Pavel: Ještě jenom pro správnost dodám, že opravdu pan Babiš neví, jak funguje NATO. Funkce není rotační. Kdyby byla, tak se nebude volit. V té funkci se střídají zástupci různých zemí, ale ne na základě nějaké rotace, ale na základě toho, kdo nominuje svého zástupce a kdo projde v tajné volbě. Jenom abych to upřesnil. A ty 4 roky, já jsem skončil v roce 2018 na podzim v činné službě, odešel jsem do vojenského důchodu, krátce na to do starobního důchodu. Chtěl jsem být něčím užitečný a krátce na to začal covid, tak já jsem

založil iniciativu Spolu silnější, vydal jsem prostředky na pomoc těm, kteří pomáhali v první linii, když jsem viděl, že pan tehdy premiér měl problémy s řízením krize, tak jsem se mu snažil pomoci tím, že jsem dal dohromady odborníky a dali jsem dohromady doporučení, tak, aby si s tou další vlnou poradil lépe, než s tou první. No a od té doby jsem se snažil pomáhat například v případě krize a války na Ukrajině sběrem prostředků pro Ukrajinu, byl jsem u sbírky. Mnohokrát jsem i jednal s ukrajinskými představiteli, takže si myslím, že na důchodce to nebylo úplně špatné.

Moderátor: Dobrá, pan Babiš se usmíval a hlásil, tak reagujte.

Andrej Babiš: Ano, protože to je důležité. To, co dělal pan Pavel už byla prezidentská kampaň. Kdo byl v jeho týmu pro covid? No lobbista Kolář. A když pan Pavel bude prezidentem, tak samozřejmě tam bude lobbovat za ty firmy, které dodávají vojenskou techniku, takže v tom týmu byla paní Drábová, pan Kolář, nebyl tam někdo ze zdravotnictví. Takže to byla jenom už prezidentská kampaň. Já bych jenom dořekl větu.

Moderátor: Tak dořečnete, pak bude pokračovat paní Nerudová.

Andrej Babiš: Na kterou se připravoval 4 roky a pro tuto zemi od roku 2018 neudělal vůbec nic pro lidi. Téměř nula, nula, nula.

Moderátor: Tak teď bude reagovat paní Nerudová a pak se přesuneme k panu generálovi.

Danuše Nerudová: Já jsem jenom chtěla poprosit oba pány, dívá se na nás asi 2 miliony lidí v této zemi, já bych byla ráda, kdybychom se tady od těch osobních putek dostali k tomu, že budeme hovořit o budoucnosti této země. Že budeme hovořit o tom, co každý z nás této zemi nabízíme tak, aby si každý z voličů mohl vybrat, koho budeme volit.

Moderátor: Musíme se posunout dál, abychom zvládli tu větší část dnešní diskuse, protože jsme tady ještě nemluvili, kromě toho, co jste dělal od roku 2018, tak musíme to zmínit pro úplnost, i když to způsobí problémy režii. Pane generále, vás pronásleduje v kampani také určitý kostlivec ve skříni. Komunistická minulost. V mládí jste byl předseda základní organizace strany v armádě a podle některých zdrojů jste vlastní rukou podepsal schválení sovětské invaze do Československa v roce 68. Paradoxně jste pak udělal největší kariéru v organizaci, proti které jste se v mládí učil bojovat. Co byste řekl voliči, který by o vás řekl, že jste možná schopný a pracovitý, ale kariérista, který bude sloužit jakémukoli režimu?

Petr Pavel: Tak ten závěr otázky jste asi dostali přes Whatsapp od Mirka Kalouska, ne?

Moderátor: ne, ten závěr otázky jsem sepsal já se svým kolegou. Tak nesleduji Whatsapp pana Kalouska, nemám na něj telefonní číslo, nevím, co jste tím myslel. Ale gentlemansky to přejdeme.

Petr Pavel: Já nejdřív musím říct, že jsem nikdy a v žádném dokumentu neschvaloval invazi v roce 68. Nebyla to sovětská invaze, byla to invaze vojsk varšavské smlouvy minus Rumunsko, pokud se vztahujete k nějakému dokumentu, tak v jediném dokumentu zaznělo něco ohledně roku 68 a sice že mi to tehdy otec vysvětlil situaci ve vazbě na návštěvu našich přátel kteří tedy u nás byli. A to bylo jediné vyjádření. Já jsem nikdy nemusel podepsat žádný dokument a ani jsem se k tomu nikdy nevyjadřoval. Samozřejmě minulost, o které hovoříte, tak ta není žádným tajemstvím. Já jsem ji nikdy nezastíral, naopak jsem o ní hovořil otevřeně, zveřejnil jsem všechny dokumenty, které jsou v archivu bezpečnostních složek na mém webu už před lety, aby měl každý možnost si udělat obrázek. Odpovídal jsem trpělivě na všechny otázky a samozřejmě budu na ně odpovídat i dál, když to bude lidi ještě stále zajímat.

Moderátor: já vám děkuji za vaše odpovědi, jenom tedy ještě jednou tady předesílám, nikdo nám otázky do této debaty nezasílal, nikdo nám je nediktoval a nikdo nám nenařizoval, jak ji máme vést, aby bylo jasno. Abychom se k tomu v průběhu nemuseli vracet. Děkuji za odpovědi. Tak, posuneme se dál, my teď máme pro vás takový test. Nebojte se, nebude vědomostní, bude hodnotový. Když se podíváte za sebe na tu obrazovku, tak tam uvidíte 10 slov. Doufám, že jsou dobře čitelná, předpokládám, že ano. Je to 10 slov, 10 hodnot. A my po vás chceme, máte před sebou tužku a papír, abyste vybrali 3 ty hodnoty a podle důležitosti pro vás. Ta první bude ta nejdůležitější až po tu třetí, kterou považujete za méně důležitou. Máte na to čas, klidně si to promyslete. Zatímco vy budete psát, my se podíváme na to, co o vás říkají vaše polovičky.

Monika Babišová: Andreje znám už 30 let. S kandidaturou na prezidenta dlouho váhal, kvůli našim dvěma dětem a kvůli celé naší rodině. Nakonec se ale rozhodl do toho jít a my všichni za ním stojíme. Přijde mi logické, že právě on bude českým prezidentem. 8 let tvrdě pracoval a bil se jako premiér za české zájmy a české lidi. Má neskutečné zkušenosti a velmi dobré kontakty ve světě. Mluví perfektně francouzsky, anglicky a německy. Pokud si ho zvolíme, bude mít ČR akčního prezidenta, který se zajímá o lidi a ví, jak se o ně postarat. Já bych si to přála.

Moderátor: Tak, to byla slova Moniky Babišové, jdeme podle abecedy, teď bude o své choti mluvit Robert Neruda.

Robert Neruda: Dana je nejlepší kandidátka, protože je skvělá máma i manželka. Vedle toho je demokratka a taky velice kompetentní v mnoha oblastech, což se bude hodit. Jde jí o to, aby naše země byla moderní, aby byla zemí, ve které se má dobře jak ten, kdo je podnikavý, tak ten, který neměl v životě tolik štěstí. Já sám jsem prožil s Danou 26 nádherných let. Protože nejsem sobecký, tak bych přál vám všem, abyste s Danuší Nerudovou mohli prožít nejméně dalších 5 let i vy.

Moderátor: Slova Roberta Nerudy. A jako třetí o svém manželovi promluví Eva Pavlová.

Eva Pavlová: Můj manžel je člověk, který bránil a chránil naše občany, tuto zemi a demokratické hodnoty více, jak 33 let. Je to člověk, který působil v mezinárodním prostředí a zároveň také řešil krizové situace ve válečném prostředí. Zním ho jako člověka, který je rozvážný, který je schopný, který je vzdělaný a myslím si, že by zodpovědně vedl tuto zemi a já bych mu v tom chtěla pomáhat.

Moderátor: Tak, to byla slova Evy Pavlové a všech partnerů našich tří kandidátů, favoritů v prezidentských volbách. Měli jste tedy za úkol seřadit hodnoty podle důležitosti, já vás teď poprosím, abyste nám je ukázali na kameru, nejdřív pan Babiš. Vy jste nedával pozor.

Andrej Babiš: Aha, já jsem je nenapsal. Já se omlouvám. Můžu je říct?

Moderátor: No, řekněte. V pořádku.

Andrej Babiš: Takže svoboda, solidarita, bezpečnost.

Moderátor: Paní Nerudová? Prosím, jestli můžete, ukažte na kameru a jmenujme. Svoboda.

Danuše Nerudová: Svoboda, rovnost, prosperita a tou čtvrtou by byla solidarita.

Moderátor: Měli jste tři, ale dobře. Pane generále. Svoboda, solidarita, řád a pořádek. Já se přiznám, že nám nejvíce šlo o slovo svoboda. Zajímalo nás, jak vysoko jej máte v hodnotovém žebříčku. Je tedy vidět, že je na prvním místě. Já vás teď poprosím všechny tři postupně, abyste řekli proč. Co pro vás, pane Babiši, znamená svoboda?

Andrej Babiš: Tak samozřejmě, když se řekne svoboda, tak hned si všichni vzpomeneme na sametovou revoluci, která nám přinesla svobodu, hlavně svobodu slova. A teď, v posledním čase mám pocit, že na úřadě vlády se snaží tuhle svobodu nějak moderovat, to není dobře. Svoboda, samozřejmě cestovat. Svoboda podnikat, takže svoboda je vlastně největší věc, kterou nám přinesla sametová revoluce.

Moderátor: Paní Nerudová, pak bude následovat pan generál. Vám dám o něco více prostoru, protože zatím podle našeho průběžného měření má ve spotřebě času náskok pan Babiš. Takže prosím, paní Nerudová.

Danuše Nerudová: Svoboda je pro mě největší hodnota v životě. Jsem z generace, která drtivou část života už vyrůstala ve svobodě a jsem nesmírně vděčná tady za tu skutečnost a musím říct, že vlastně jsem velmi optimistická, protože když jsem letos procházela na Národní třídě 17. listopadu, ta jsem viděla, že tu svobodu oslavují nejenom lidé, kteří zažili nesvobodu, nebo lidé, kteří se podíleli na sametové revoluci, ale především ji oslavovali mladí lidé. Ti, kteří už tu nesvobodu nezažili a já jsem nesmírně šťastná, že oni si uvědomují, že svoboda je něco, co je velmi křehkého, že ji vlastně můžeme velmi rychle pozbýt. Ono se to konec konců ukázalo v covidu, kdy moje generace najednou byla omezená na svobodě pohybu, což my jsme vlastně nikdy pořádně nezažili. Takže jsem velmi ráda, že mladá generace chápe, že o svobodu musíme pečovat a že to je skutečně křehká kytička a že se musíme starat, abychom ji nepozbyli.

Moderátor: Pane generále?

Petr Pavel: Já jsem se narodil do prostředí, které nebylo svobodné. Byl jsem v něm vychováván, a tak jsem ani nemohl cítit nějaký rozdíl mezi nesvobodou a svobodou. Když jsme po roce 89 začali cítit, jak chutná svoboda, já jsem měl možnost už od roku 91 jezdit do zahraničí, studovat tam, vidět, jak se žije v zemích, které jsou svobodné, jaká je ta vstřícnost, jaká je otevřenost, tak jsem si vlastně až potom začal uvědomovat, jakou hodnotu ta svoboda má. Jak je důležité ji chránit. A i proto jsem se na tom velice aktivně podílel celých těch 30 let, kdy jsem od listopadu sloužil v aktivní službě. Účastnil jsem se různých krizí, válek, ve kterých právě o tu svobodu šlo. Tam jsem dal jasně najevo, že jsem připraven o tu svobodu obětovat i to nejcennější.

Moderátor: Já jsem si všiml, že jste vlastně jediný z našich tří kandidátů, který tam napsal řád a pořádek. Nemůže to pro určitou část voličů z úst vysokého důstojníka a celoživotního vojáka znít trošičku provokativně? Co si vy, jako voják, představíte pod pojmy řád a pořádek ve smyslu ke společnosti?

Petr Pavel: No že to je jednoznačný doplněk té svobody, protože svoboda nemůže fungovat bez pravidel. Svoboda není univerzální, ani není absolutní. Může poskytovat lidem maximum jedině tehdy, když pravidla jsou respektována. To si myslím, že je důležité, a proto tohle nevidím jako žádný rozpor, ale naopak jako doplněk.

Moderátor: Tak, já vám děkuji za odpovědi pro tuto část naší debaty, posuneme se dál. Tak, sledujete pořad Cesta na hrad, poslední televizní debatu tří hlavních kandidátů na funkci prezidenta ČR. My si teď překontrolujeme, jak kdo z našich kandidátů využívá čas. A vidím, že Andrej Babiš vás dva vysoce překonává, protože ten mluvil více, než 11 minut a vy dva shodně něco málo přes 6 minut, proto teď dám otázku Vám dvěma, abychom čas dorovnali, než pak položím společnou pro všechny tři. Já jsem ještě k tomu testu chtěl zmínit jednu důležitou věc. A konkrétní, která se týká svobody. Na začátku války na Ukrajině, byli jsme všichni v šoku, byla to extrémní situace, to je potřeba si připustit. Ale krátce poté byly zablokovány některé weby, které byly označeny jako dezinformační. Pak zas byly spuštěny, nebudeme teď vysvětlovat, jak to bylo a kdo v tom hrál jakou úlohu, ale není tohle alarm, který by se měl rozeznít v každém člověku, který miluje svobodu a pokládá ji na přední místa ve svém hodnotovém žebříčku, pane generále?

Petr Pavel: Svoboda a bezpečnost nemůžou být jedno bez druhého, vždy se vyvažují. Já mám zkušenost například v roce 2005, když proběhl teroristický útok v Británii. Britové sami volali po velkém zpřísnění bezpečnostních opatření a ta zpřísnění vedla nutně k omezení jejich občanských svobod, přitom nikdo o tom nediskutoval, nevedly se žádné akademické debaty, protože všichni cítili, že v tu chvíli je to nezbytné. A když to převedu na informace, informace v dnešní době se stávají zbraní. Nejenom Rusko, ale i Čína mají obrovský aparát, který vede informační válku. A i proto je důležité se proti dezinformacím bránit, protože když to neuděláme, tak nás to může bezpečnostně ohrozit.

Moderátor: Paní Nerudová, váš pohled? Není to přeci jenom, byť v dobré víře, ale jak praví to slavné přísloví, cesta do pekla je dlážděna dobrými úmysly? A když jednáme pod tlakem a v šoku, můžeme se unáhlit, což pak ale bude mít rozsáhlé následky. Bylo to rozumné?

Danuše Nerudová: V době, kdy začala válka a měli jsme velkou obavu, tak na přechodný čas nebylo zřejmě jiné možnosti. Ale tady tento problém vyžaduje komplexní řešení a svoboda slova je velmi důležitá. Myslím si, že musíme začít vést diskusi o tom, jak vede nejen Rusko ale i Čína hybridní válku v našem prostoru. A musíme se dohodnout na nějakých normách, které budou na sociálních sítích v tom kyberprostoru dodržovány. Je to poměrně nová věc, myslím si, že to vyžaduje celkovou společenskou diskusi, ale určitě musíme být velmi obezřetní, protože demokracie vždycky tahá za kratší provaz a musíme být obezřetní, abychom neomezovali svobodu slova. Z mého pohledu je velmi důležité, abychom začali budovat informační gramotnost, a to nejenom na školách, ale abychom ji

začali budovat i ve skupinách obyvatel, které už ve školních lavicích nesedí. Mám na mysli například seniory, kteří prostě pořád věří, že to, co je psáno, to je dáno. Musíme se naučit si ověřovat informace a určitě se musíme dohodnout na nějakém koordinovaném kroku tak, abychom byli společně schopni těmto hybridním hrozbám čelit.

Moderátor: Pan generál bude reagovat.

Petr Pavel: Já jsem chtěl jenom doplnit to, že tak, jako ve fyzickém světě není povoleno propagovat extremismus a násilí, no tak stejně tak to přeci nemůže být povoleno ani v tom světě virtuálním. A pokud někdo nabádá k násilí, nebo šíří poplašné zprávy, které mohou vést k materiálním škodám, v případě ke ztrátám na životech, tak to musí být stejně postizitelné, jako v tom fyzickém světě. Takže je opravdu potřeba regulovat i dezinformace.

Moderátor: Já se ještě vrátím k vaší volební kampani, pane generále. Vy máte heslo Řád a klid. Tady jste uvedl hodnotu řád a pořádek. Dále jste v kampani označován jako hrdiny, vy sám cítíte se jako hrdina?

Petr Pavel: No víte, já jsem si to nevymyslel sám. Já jsem v roce 1995 od Václava Havla dostal vůbec první medaili za hrdinství. V novodobé historii ČR. A nebylo to za to, že bych někde leštil kliky. Bylo to za osvobození 53 francouzských vojáků, takže pokud to o sobě říkám, tak konstatuji fakta.

Moderátor: To je otázka, jestli se vy cítíte vnitřně jako hrdina?

Petr Pavel: Prezident Havel mě za něho považoval, já nemám důvod se za to stydět.

Moderátor: Dobrá, pojďme se posunout k dalším vašim volebním sloganům. Danuše Nerudová má ve svém sloganu Změna, která nastartuje Česko. Co si pod tímto sloganem máme představit? Jakou změnu nabízíte pro tuto zemi?

Danuše Nerudová: Já si myslím, že jsme zažili už, nejenom v covidu, ale teď i během války na Ukrajině to, že ČR přešlapuje na místě. Já si myslím, že už nepotřebujeme klid, ale že naopak musíme využít příštích 5 let pro změny. Pro ty zásadní změny ve společnosti, které potřebujeme. Pro například reformu školství, reformu daňového systému, pro reformu penzí. Myslím si, že musíme vytvořit moderní stát, který bude mít přívětivou tvář pro občany. Bude je provázet všemi základními životními situacemi, ale především musíme vytvářet podmínky pro ty aktivní. Pro ty, kteří chtějí podnikat, podnikají, vytváří pracovní místa a jsou srdcem naší ekonomiky. Musíme jim přestat klást administrativní překážky.

Moderátor: Řekla jste to pěkně, ale co si pod tím máme představit? Co jsou ty konkrétní kroky, jaký máte plán?

Danuše Nerudová: Konkrétní kroky jsou takové, že prezident je obrovský symbol a prezident může otevírat tato témata ve veřejném prostoru. Může vysvětlovat, proč je potřeba tyto základní kroky udělat a může vzbudit velký tlak v tom veřejném prostoru na vládu, aby tyto věci začala řešit.

Moderátor: Máte soubor konkrétních kroků, co byste chtěla po vládě? Jmenujte dva.

Danuše Nerudová: Chtěla bych reformu penzí, chtěla bych výrazné zjednodušení daňového systému tak, aby skutečně mohlo dojít k digitalizaci státu.

Moderátor: Tak, pan Babiš teď dlouho nemluvil, trpělivě to vydržel. Teď máte tedy prostor vy okomentovat své heslo Proto Babiš. Pomáhat lidem, proto Babiš.

Andrej Babiš: Já se omlouvám, to není moje heslo pane redaktore. Moje heslo je Pomáhat lidem. A to jsem vždy dělal. Za naší vlády životní úroveň ČR předstihla Španělsko a Itálii. Za naší vlády jsme navyšovali důchody, navyšovali jsme platy hasičům, policistům, armádě, zdravotníkům. Snižovali jsme daně. Stávající asociální vláda chce navyšovat daně. To je neuvěřitelné. Samozřejmě zdravotnictví bylo prioritou. Za naší vlády jsme navýšili 229 miliard do zdravotnictví. Dostupná zdravotní péče. Psychiatrická péče, dneska velký problém pro mladé lidi. Dostupnost, my jsme připravili, já jsem předseda výboru pro reformu psychiatrické péče. Sociální péče. Dostatek stomatologů. A další věci, to jsou všechno věci, které kdybych byl já prezident, bych si zval ministry a ptal bych se jich, proč nepokračují v tom plánu. Národní boj proti rakovině, můj klíčový projekt. 50 miliard jsem přinesl z Evropy. Postavil jsem nejmodernější onkologickou nemocnici v Praze a další věci.

Moderátor: Paní Nerudová i pan generál chtějí reagovat. Já se jenom zeptám v krátkosti, jestli dovolíte. Víte, co máte napsáno na billboardech?

Andrej Babiš: Já mám napsáno pomáhat lidem a dole je proto Babiš. Ale to proto Babiš je i že je nezávislý, nebojí se mocných, takže hlavní heslo je pomáhat lidem. Nebojí se mocných, to je pro zahraničí a doma je to pomáhat lidem. A proto Babiš je všude. Ale to není to heslo.

Moderátor: Paní Nerudová chtěla reagovat?

Danuše Nerudová: Mně to nedá, já samozřejmě musím reagovat, protože všechno to, co jste tady popisoval ovšem bylo na úkor státního rozpočtu. A na úkor neuvěřitelně bobtnajícího státního dluhu, který mě, jako mámu dvou dětí neuvěřitelně trápí, protože ty peníze nebyly investice. Ty peníze byly do spotřeby. Za vaší vlády nebyl udělán žádný projekt, který by měl skutečně přesah, velký projekt, odvážný projekt, který by měl přesah

přes jedno funkční období a já si myslím, že v tuto chvíli, díky tomu současná vláda a kvůli tomu současná vláda není schopna udělat například důchodovou reformu, protože na té výdajové straně státního rozpočtu musí teď dojít k výrazné konsolidaci, protože my jsme velmi zadlužení, roztáčíme inflaci, roztáčíme dluhovou spirálu a čeká nás období velké krize, pokud neuděláme něco s tou spirálou, která začala za vaší vlády, tak vlastně narazíme na dluhovou brzdu a narazíme do zdi.

Moderátor: Pane generále, vy jste chtěl reagovat.

Petr Pavel: Já souhlasím s paní profesorkou. Mně připadne úsměvné, že pan Babiš se dokáže pochválit i za to, že vyšlo slunce, ale v tomto případě opravdu jeho vláda neměla odvahu realizovat řadu projektů o kterých se dnes bavíme a které nás dnes brzdí. Byla zmíněna důchodová reforma, byla zmíněna reforma daní, k tomu bylo samozřejmě zapotřebí nejen odvahy, ale také zdrojů a v době, kdy ty zdroje byly, tak vláda Andreje Babiše je rozhazovala, aby si získala podporu. Tohle je pro mě populismus, nic jiného.

Moderátor: Teď pane Babiši vám prostor nedám, protože se posuneme dál, ale nebojte se, budete mít prostor reagovat, protože následující téma se tohoto dotýká. My jsme totiž zamířili i mezi vás, voliče a ptali jsme se na to, co vás trápí a co očekáváte od příštího prezidenta. Odpovídala matka samoživitelka, živnostník a zaměstnankyně. První otázka tedy zněla, čeho se nejvíce bojíte?

Matka samoživitelka: Tak samozřejmě mám strach z dalšího zdražování, z cen energií, ale nejvíc se bojím o tyhle dva poklady.

Živnostník: Asi zvyšování cen energií jako každéj.

Zaměstnankyně: Asi se bojím toho, že přijdu o práci a nebudu mít jistoty, který mám teď.

Moderátor: Tak jste to slyšeli, je to názor občanů, určitého vzorku občanů ČR. Pane Babiši, budete mít čas reagovat, nebojte se. Na řadě je další téma. Teď budete mít jednu minutu na to, abyste divákům představil svoji představu o tom, jaká témata budete nastolovat, pokud se stanete prezidentem, aby se lidé nemuseli obávat, že zvládnou těžké časy.

Andrej Babiš: Můžu reagovat?

Moderátor: Pane Babiši, teď už opravdu zlobíte, budete mít minutu a pak budete reagovat. Vrátime se k tomu. Slibuju.

Andrej Babiš: Aha, dobře. Tak ještě jednou?

Moderátor: Otázka zněla, jaká témata budete nastolovat, pokud se stanete prezidentem, aby se lidé nemuseli obávat, že zvládnou těžké časy?

Andrej Babiš: Tak samozřejmě v první řadě je to cena energií, elektřiny. Tady vláda propásla historickou šanci vykoupit všechny akcie ČEZu, rozdělit nerozdělený zisk, který je 200 miliard a dát lidem cenu za megawatt 1500 korun. My vyrábíme elektřinu nejlevněji v Evropě a máme nejvyšší cenu a to devastuje celou ekonomiku, vlastně lidi platí obrovské zálohy na fakturách no a ta inflace je potřeba proti ní bojovat. Je potřeba snižovat DPH tak, jak to dělají jiné státy. Takže elektřina, hlavní problém všech a mohla si vláda ušetřit ty texty, kterým nikdo nerozumí. Takže pomoci lidem s energií no a samozřejmě jsou to další otázky, proč zrušili stavební zákon?

Moderátor: Tak, váš čas vypršel. Vyčerpali jste celou minutu, asi byste mluvil dál, ale měl jste k dispozici pouze minutu. Paní Nerudová, stejná otázka i pro vás, jaká témata budete nastolovat, pokud se stanete prezidentkou, aby se lidé nemuseli obávat, že zvládnou těžké časy?

Danuše Nerudová: Tím prvním tématem by určitě byla energetická politika. To, že máme tady 35 % domácností, které každý měsíc končí se svým rozpočtem na nule a já bych jako prezidentka prosazovala aby na ně byl zaměřen sociální tarif, v oblasti elektrické energie, aby platily nižší ceny, než jsou v současné chvíli zastropovány. Druhou oblastí je skutečně ta inflace, ta drahota, kterou každý vidí v obchodě, když tam přijde. Já bych si přála a prosazovala bych, abychom skutečně s inflací bojovali, aby s ní skutečně bojovala ČNB a aby s ní bojovala i vláda. A tím třetím tématem je nedostupnost bydlení. To je téma, které trápí především mladou generaci, má obrovský, celospolečenský dopad především v tom, že se prostě mladá generace nedokáže osamostatnit od rodičů. Prosazovala bych společné projekty městských částí, bank a developerů, aby bylo dostupné startovací bydlení.

Moderátor: Tak, vy jste svoji minutu téměř vyčerpala, zbylo vám nějakých 5 sekund. Děkuji za odpověď a řada je na panu generálovi. Zopakujte otázku pro úplnost. Jaká témata budete nastolovat, pokud se stanete prezidentem, aby se lidé nemuseli obávat, že zvládnou těžké časy?

Petr Pavel: Na první místě pomoci vládě, aby se více lidí nedostalo do hranice chudoby. Dostat pod kontrolu inflaci a začít smysluplně a systematicky snižovat schodek veřejných financí. Zajistit dostatek energie na příští zimu a pokračovat v hledání alternativních zdrojů v dobrém mixu tak, abychom se dokázali vyvázat ze závislosti na Rusku a byli schopni poskytnout dostatek energie nejenom domácnostem, ale i v průmyslu. Tím třetím tématem

by bylo zajistit bezpečnost v té těžké situaci, ve které dnes jsme, dokončit modernizaci armády a spolupracovat s našimi spojenci na ukončení války na Ukrajině.

Moderátor: Tak vy jste zdaleka svoji minutu nevyčerpal, zbylo vám nějakých 13 sekund, ale řekl jste, co jste měl na srdci. Tím dalším tématem, o kterém budeme mluvit, je právě inflace, drahota, to, co lidi trápí. Teď, jak jsem slíbil, můžete reagovat, k čemuž se už dlouho hlásíte, ale dostal jsem také informaci a varování od režie, že méně času teď využívá pan generál, takže pak budete mít o trochu více prostoru.

Andrej Babiš: Děkuji za ten prostor. Já, když slyším tady provládní kandidáty, tak mám pocit, že slyším pana premiéra Fialu. To je jak cez kopírák. Paní profesorko, my jsme šestá nejméně zadlužená země EU. Tahle vláda vůbec nechápe, co jsou to příjmy. Zrušili EET. My jsme jim vybojovali 1500 miliard v Evropě. Mají 200 miliard nerozděleného zisku. Ale tato asociální vláda, a to je to stejné co říkají tady kandidáti provládní, říkají nedáme lidem peníze, nemáme peníze a pod tlakem to dávají pozdě. Ještě dvě věci. Já bych chtěl informovat paní Nerudovou, že já jsem přišel s národním investičním plánem do roku 2050. Je to 20 000 projektů za 8000 miliard. Havlíček udělal inovační strategii tohoto plánu do roku 2030. Takže není pravda, že bychom my nemysleli na budoucnost. Bohužel, tato vláda to zkrátka nechce dělat.

Moderátor: Řekl jste dvě věty a jsou to tři obsáhlá souvětí.

Andrej Babiš: Už se omlouvám, už mlčím.

Moderátor: Paní Nerudová se usmívala, když jste o ní mluvil, tak prosím, paní Nerudová.

Danuše Nerudová: Já se samozřejmě musím ohradit. Já nejsem vládní kandidátkou, já jsem občanskou kandidátkou, která odevzdala skoro 83 000 podpisů. Tak, jak jsem kritizovala vaši vládu za to, co dělala, tak tak i kritizuji vládu pana premiéra Fialy. A myslím si, že jsem poměrně konstruktivní, protože kritizuji skutečně třeba pomalá opatření, kritizuji, že deštník proti drahotě byl rozevřen pozdě a mezitím někdo zmoknul. A ještě k tomu vašemu investičnímu plánu. Pane premiére, to byl souhrn všeho možného, rozhodně ne investičních projektů, které by prošly nějakou oponenturou a skončil v šuplíku. Nic z něho se nerealizovalo.

Andrej Babiš: Můžu jednu větu?

Moderátor: Ne, pane Babiši.

Andrej Babiš: Jednu větu.

Moderátor: Pan generál tady mluvil teď momentálně nejméně, proto začneme u vás, jestli jste chtěl reagovat na to, co tady zaznělo?

Petr Pavel: Já jsem chtěl reagovat taky na to, že rozhodně nejsem vládním kandidátem, ani jsem jím nikdy nebyl. Nejsem ani stranickým kandidátem, opřel jsem se o podpisy občanů a vládu, pokud je za co, tak kritizuju úplně stejně a možná bych jenom dodal k tomu času, mnohmluvnost ještě neznamená, že člověk říká něco podstatného.

Moderátor: To je váš názor, to mě nepřísluší komentovat. Nejvyšším arbitrem je divák a divák posoudí sám. Začneme teda tou inflací. Inflace je takový penězokazec, paní Nerudová jako ekonomka se možná teď usmívá, ale spousta lidí to tak vnímá. Znehodnocuje peníze a úspory lidí. Začneme u vás, pane generále. Plní ČNB dobře svou funkci svým postojem k inflaci? Jste s její prací spíš spokojen, nebo nespokojen? Podotýkám, že prezident nemá přímý vliv na Národní banku, pokud tedy pomineme to, že obsazuje členy.

Petr Pavel: Já teď budu opět málomluvný a samozřejmě nepředstírám, že jsem ekonom. Já se radím s ekonomy a musím říct, že i na základě konzultací s nimi nejsem přesvědčen, že ČNB dělá dost. Postup guvernéra k řešení inflace teď neodpovídá situaci a naopak, když by mělo dojít třeba i ke krátkodobému zvýšení úrokových sazeb, tak ČNB to nedělá a tím tu inflaci prodlužuje.

Moderátor: Co by teda měla konkrétně dělat? Tam se hodně mluví o té úrokové sazbě, ale jmenujte.

Petr Pavel: Úroková sazba je asi hlavním nástrojem řešení inflace, pokud se bavíme o ČNB. V tomto případě a při té vysoké inflaci, kterou máme, tak razantní a intenzivní léčba by určitě byla lepší než vyčkávat, až se situace nějak vyřeší. Ta se sama nevyřeší a ČNB jiný nástroj, lepší nemá. Protože hýbat například kurzem koruny se teď moc nedá, ani prodávat devizové rezervy, protože by to naopak ještě korunu posílilo a ona je teď extrémně silná, takže by to situaci spíš ještě zhoršilo. Než zlepšilo.

Moderátor: Takže, když to shrnu, váš recept by bylo zvýšit úrokovou sazbu.

Petr Pavel: Zvýšit úrokovou sazbu na rozumně dlouhou dobu.

Moderátor: Znovu podotýkám, že ČNB se nemá řídit doporučením politiků, ale je dobré znát názor. Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Já mám názor podobný, kvůli covidu. Jsou úspory obyvatel nejvyšší v historii a mně nesmírně mrzí, že díky tomu, jak ČNB v podstatě nebojuje s inflací, tak ty úspory, které leží v bankách, jsou to úspory lidí, kteří celý život poctivě pracovali, tak teď

užívá taková neviditelná daň. Je to ta inflace a je velmi vysoká. Myslím si, že opravdu krátkodobě by byla potřeba trochu zvýšit úrokovou sazbu, tak, abychom se té inflace zbavili dříve, byť předpokládám, že už v druhé půlce tohoto roku bychom se mohli vrátit pod inflaci 10 %, ale je velmi důležité, aby v souladu s ČNB taky jednala vláda a aby neroztáčela tu inflační spirálu. A tady musím říct, že alespoň pro ten rok 2024 vidím jeden pozitivní krok. Že jsem zaznamenala, že se pánuje revize státního rozpočtu a že se plánují škrty a jsem velmi ráda, že mimo sociální dávky a mimo pomoc občanům, které by měly přispět k tomu, aby se snížila inflace tady v této zemi.

Moderátor: Vy jste vlastně odpověděla i na tu moji druhou otázku, ještě tedy zůstaneme u Vás. Kdyžtak mě opravte, jestli se pletu, v prosinci to byla ta úroková sazba, byla míra inflace nějakých 15 %. Vy tedy tvrdíte, že by mohla klesnout pod 10 %. Zvyšovala byste úroky a na kolik?

Danuše Nerudová: Já bych zvyšovala úrokovou sazbu, ale nedokážu v tuto chvíli říct na kolik, protože nedisponuji modely, které mají ekonomové v centrální bance. Celou dobu, co jste tady mluvili, tak pan Babiš vrtěl nesouhlasně hlavou. Otázka je stejná i pro vás.

Andrej Babiš: Je to katastrofa. Navyšování úrokových sazeb znamená pro komerční banky 10 miliard měsíčně zisk a znamená totální katastrofu pro všechny občany ČR. Znamená katastrofu zničení hypotečního trhu. Ty mladé rodiny si už nemůžou koupit ten byt. Znamená katastrofu pro české firmy, které nemají euroúvěry. Takže pan Rusnok to nezvládl, protože bojovat proti ropnému kartelu šejků, nebo emisním povolenkám nebo ceně plynu je absolutní nesmysl. Takže pokud v eurozóně mají úrokovou sazbu 1,75 a naše firmy mají 7 % a lidi mají 7 %, tak je to jednoznačně negativní a snižuje to konkurenceschopnost našich firem a samozřejmě přináší to nezaměstnanost a další věci. Úplná katastrofa, ČNB totálně selhala všechny previse se nenaplnily.

Moderátor: Už jste to dořekl, paní Nerudová chtěla reagovat a myslím si, že i pan generál? Pan generál ne, tak paní Nerudová prosím, můžete reagovat, vy jste se smála, tak vysvětlíte divákům, proč jste se začala smát u odpovědi pana Babiše.

Danuše Nerudová: Já jsem si teď vzpomněla na svoji babičku, která říkala, že ten, kdo nemluví pravdu, že se dostane do pekla. Pane Babiši, vy tu hovoříte o tom, že to zničí hypoteční trh, ale vaše firmy v holdingu jsou předlužené a vy potřebujete levný úvěr. A berete si jako rukojmí všechny občany této země, kteří mají úspory v bankách a ty úspory požírá inflace kvůli tomu, že jste lobbboval za to, aby se guvernérem ČNB stal Aleš Michl,

který je znám tím, že nechce zvyšovat úrokové sazby, protože prostě vašim firmám to nevyhovuje, a protože potřebujete velmi levný úvěr.

Moderátor: Tak to je poměrně silné obvinění, odpovězte na tu otázku.

Andrej Babiš: Určitě. Paní ekonomka je hlavně teoretička. Nikdy nebyla ve firmě, pracovala de facto pro stát, neví, co je to sehnat peníze pro zaměstnance.

Danuše Nerudová: Pane premiére, bývalý, vy se vysmíváte lidem, kteří pracují pro stát? A to chcete být prezidentem ČR?

Moderátor: Paní Nerudová, prosím, pokud chcete reagovat, přihlaste se. Zachovejme určitou eleganci.

Andrej Babiš: Paní Nerudová, já vám neskáču do řeči. Vy jste byla součástí mé vlády, spolu s Maláčovou jste dělaly takzvanou důchodovou reformu. Dělal jste jenom PR pro sebe a vy zkrátka tomu vůbec nerozumíte. Takže pokud mluvíte o Agrofertu, to je velká firma, která má úvěry v euro, takže ona to má za 1,75 a co ty malé firmy, které nemají euro? Takže tomu vůbec nerozumíte. Já se omlouvám, já chápu, že jste nikdy nebyla v praxi. Ale sorry, to, co říkáte není pravda a tato vláda a provládní kandidátka, paní Nerudová, měli nejvyšší inflaci. My jsme měli 5,3 % v roce 2021 a oni měli až 17,2. Takže je jednoznačné, že to není pravda.

Moderátor: Dáme prostor paní Nerudové a pak pan generál, abychom využívali času.

Danuše Nerudová: Já děkuji za slovo, ale pane Babiši, když se podíváte do výročních zpráv vašich firem, tak se tam jasně píše, že potřebují nízkou úrokovou sazbu, protože mají vysoký dluh. A to je fakt.

Andrej Babiš: Já nevím, proč řešíte moje firmy tady teda. Já žádné nemám, mám je ve fondě.

Moderátor: Pane generále?

Petr Pavel: Jenom krátký komentář na téma toho, že paní profesorka je teoretička. Já musím říct, že když jsem konzultoval se Zdeňkem Tůmou, toho by asi pan Babiš neoznačil za teoretika, tak ten zastává úplně stejný názor. Bývalý guvernér ČNB, který právě, pokud jde o úrokové sazby, já si jistě troufám říct, že má lepší zkušenosti a znalosti, než má pan Babiš.

Moderátor: Vy jste, pane generále, přiznal, že nejste kovaný v ekonomii, není to trochu handicap pro prezidentského kandidáta? Protože vstupujeme do období, které bude nejenom ekonomicky, ale hlavně ekonomicky velmi napjaté. Necítíte to jako handicap?

Petr Pavel: Ona je situace napjatá třeba i v bezpečnosti oblasti, v mezinárodních vztazích. Je handicapem ostatních kandidátů, že nejsou kovaní v této expertíze? Já si myslím, že nikdo nemůže být expertem na všechno. Tady jde spíše o to, jestli je člověk zaprvé orientován v těch základních problémech a zadruhé, jestli je schopen pracovat s odborníky, kteří mají dostatečnou expertízu v té konkrétní oblasti.

Moderátor: Rozumím. Ale přiznejme si to, že prezident nemá přímý vliv na ty události, ale má velký politický vliv, ale o je podstatné a možná jeho nejsilnější pravomoc je obsazování členu Rady ČNB. Jak byste postupoval v tomto případě, když nejste kovaný v ekonomii?

Petr Pavel: Já si myslím, že nikdo nemá dostatečnou expertízu k tomu, aby dokázal kvalifikovaně posoudit, myslím teď z kandidátů, jestli je někdo dostatečně kvalifikován na guvernéra ČNB. A proto je důležité opřít se o znalosti odborníků. Myslím si, že tady máme celou řadu lidí, kteří se v oblasti centrálního bankovníctví nejenom na národní úrovni, ale i na té mezinárodní pohybují a určitě bych případný výběr konzultoval s nimi. A potom toho nominovaného kandidáta nechal také konfrontovat s odborníky, aby se ukázalo, do jaké míry opravdu odborníkem je. Jak je schopen prosazovat svoje myšlenky a obhájit je.

Moderátor: Hlásila se první paní Nerudová, potom pan Babiš. Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Já bych samozřejmě ty jména konzultovala s odborníky taky, ale jako ekonomka jsem přesvědčena o tom, že je velmi důležité, aby bankovní rada byla vyvážená. Aby obsahovala takzvané holubice a jestřáby. A aby obsahovala ty, kteří ty úrokové sazby zvyšovat nechtějí a aby obsahovala i ty, kteří je zvyšovat chtějí. A aby v té bankovní radě probíhala ta kritická diskuse tak, aby členové té bankovní rady vždycky dosáhli a formulovali to nejlepší řešení, kterého lze dosáhnout. A také si myslím, že dlouhodobě hovořím o tom, že by v tomto případě mohla být změněna pravomoc prezidenta. Že ukázka s jmenováním současného guvernéra ČNB, kdy jeho jmenování znamenalo to, že ČNB musela intervenovat na devizovém trhu, tak že bychom se měli zamyslet, zda jmenování guvernéra ČNB by nemělo podléhat souhlasu Senátu.

Moderátor: To znamená kontrassignace, což v praxi znamená snížení pravomoci prezidenta.

Danuše Nerudová: Víte, ono je to v Ústavě taková anomálie, která se tam dostala za dob Václava Havla a je to skutečně dost velká anomálie v Evropě.

Moderátor: Otázkou, jestli je to anomálie, protože znovu podotýkám, že ČNB má být nezávislou institucí, která by neměla podléhat politickým vlivům a Senát je ve skrze politická organizace.

Danuše Nerudová: Promiňte, ale to je i Ústavní soud, a tam to schvalování Senátem je.

Moderátor: To máte pravdu, nicméně ÚS rozhoduje o věcech politických, kdežto ČNB má v první řadě hlídat měnovou stabilitu. Pane Babiši, prosím reagujte.

Andrej Babiš: Já bych rád občanům vysvětlil, proč mám pravdu. Protože stovky milionů občanů EU, kteří žijí v eurozóně, mají úrok 1,75. A naši občané a naše firmy mají 7 %. Tak já myslím, že to pochopí všichni, i ti na základce. Je to úplně jasné.

Moderátor: Tak, jestli jste domluvil, já vám děkuji za odpovědi, k tomuto tématu, přejdeme k dalším. Tak jenom připomínám, že sledujete Cestu na hrad, poslední předvolební debatu před prvním kolem prezidentských voleb. Zkontrolujeme čas, vy ho vidíte na obrazovkách, ale já ho ještě překontroluji slovně. Andrej Babiš více než 17 minut, Danuše Nerudová více než 15 minut a pan generál Petr Pavel 12 minut, zaostáváte, pokusíme se to dorovnat. Možná přichází na řadu téma, které vám bude bližší, než byla ekonomie. Tím dalším tématem budou mezinárodní vztahy, diplomacie, reprezentace ČR v cizině. My jsme se opět ptali tři z vás na to, jak by měl prezident reprezentovat ČR v cizině?

Matka samoživitelka: Tak určitě by měl být dobře jazykově vybavený a měl by především hájit zájmy ČR.

Živnostník: No rozhodně lépe než ten stávající.

Zaměstnankyně: No asi by měl umět jazyky a neměl by se opít při první příležitosti.

Moderátor: Tak, to byly názory občanů ČR. Teď budete mít opět každý jednu minutu, pane Babiši, položím otázku, vaše nerušená minuta. Jak budete reprezentovat ČR v zahraničí, pokud budete zvolen prezidentem ČR? Vaše jedna minuta, teď.

Andrej Babiš: Budu reprezentovat důstojně, budu se chovat jako svrchovaný prezident svrchované země a budu jednat i s velkými jako rovný. Ekonomickou diplomacii jsem dělal, ano, já jsem taky ekonom, ale praktik. A všichni si pamatují, jak jsem provázal naše firmy do Singapur, Indie, Thajska, Turecka, všude. Zastupoval jsem prezidenta republiky na zasedání OSN. Na zasedání NATO. Na intronizaci japonského císaře. Byl jsem v Bílém domě u amerického prezidenta. A já myslím, že i s mojí paní jsme nedělali ostudu. Je to moje profese. Naše firmy potřebují, protože exportují, 87 % exportu z Evropské unie,

potřebují otevřít další trhy. Těšil jsem se například do Vietnamu. 100 milionů obyvatel. A díky naší vládě tam začíná výroba Škodovek.

Moderátor: Vaše minuta vypršela. Stejná otázka platí i pro paní Nerudovou. Jak budete reprezentovat ČR v zahraničí, pokud budete zvolena prezidentkou ČR?

Danuše Nerudová: ČR budu reprezentovat v zahraničí důstojně, jako prezidentka země, která je v srdci Evropy a je střední velikosti, tak bych rozhodně netříštila síly vládě v oblasti zahraniční politiky, pomáhala bych jim, otevírala bych dveře, snažila se pořádat nejruznější summity. Určitě bych dbala na to, abychom v těch zahraničních vztazích měli na paměti i lidská práva a abychom měli na paměti i bezpečnost. Otevřela bych obrovskou diskusi o tom, jakým způsobem se máme chovat k Číně, jakým způsobem máme mít nastaveny obchodní vztahy s Čínou a určitě bych otevírala diskusi i o tom, co bude až skončí válka na Ukrajině a jakým způsobem bychom měli obnovovat vztahy s Ruskem.

Moderátor: Ušetřila jste 10 sekund, minutu jste ani nepotřebovala. Děkuji za vaši odpověď, za vaši představu, za vaši vizi. Stejná otázka pro pana Pavla. Jakým způsobem budete reprezentovat ČR, pokud budete zvolen prezidentem?

Petr Pavel: Já bych ji reprezentoval důstojným způsobem, tak, jako jsem ji reprezentoval v druhé nejvyšší funkci v NATO. Zároveň bych ji reprezentoval na základě koordinované zahraniční politiky, což jsme v posledních letech mnohokrát neviděli. Jsme členy organizací jako suverénní země, ze svobodné vůle a máme z toho řadu výhod a měli bychom se také chovat jako zodpovědní členové, tedy chovat se ne jako ti, co přináší problémy, ale spíše jako kdo přináší návrhy řešení. Určitě bych kladl důraz na ten občanský a lidskoprávní rozměr a dodržování norem mezinárodního práva.

Moderátor: Pokud je to tečka, ušetřil jste si 16 sekund. Pořád zaostáváte v diskusi, myslím časově, proto začnu další otázku u vás. Pokud budete prezidentem, budete pro zachování současné pomoci Ukrajině, nebo byste byl raději pro postupný útlum angažovanosti ČR?

Petr Pavel: Válka na Ukrajině je válkou agresivní země proti suverénní zemi. A pokud chceme žít v civilizovaném světě, který respektuje hodnoty mezinárodního práva, tak nám nezbyvá nic jiného než tento stav napravit. My máme ten luxus, že neumíráme, nemáme rozbitá města ani zničenou ekonomiku. Ta jediná oběť, kterou pro to můžeme přinést, je pomoci Ukrajině domoci se svého práva být opět suverénní zemí. Takže jsem pro to, abychom pokračovali.

Moderátor: Dělá ČR pro to, z vašeho pohledu, dost, nebo vidíte prostor, kde případně ještě pomoci více?

Petr Pavel: Já jsem hrdý na to, že dělá dost, myslím si, že od počátku krize jsme se k tomu postavili jako jedna z předních zemí a v tomto ohledu velmi konzistentní.

Moderátor: Pokud byste byl prezidentem, máte připravenou nějakou vizi, nějaký projekt, který by pomohl nějakým způsobem se více zapojit českým firmám při obnově Ukrajiny?

Petr Pavel: Já si myslím, že v okamžiku, kdy dojde k ukončení konfliktu na Ukrajině, kdy bude dosaženo nějaké mírové dohody a přistoupíme k obnově Ukrajiny, tak bychom měli být dostatečně racionální, abychom si na té obnově Ukrajiny udrželi ten podíl, který jsme měli dosud. Abychom měli dopředu připravené plány a samozřejmě je konzultovali i se spojenci, protože je možné, že se dohodneme na něčem jako Marshallův plán pro Ukrajinu, který by jí pomohl velice rychle se vrátit na úroveň před válkou a zároveň by mohl sloužit jako taková zrychlená dráha pro přípravu na členství v EU.

Moderátor: Máte v hlavě se svými kolegy nějakou vizi toho?

Petr Pavel: Já si myslím, že současná vláda má řadu projektů, teď jmenovala člověka, který tím bude pověřen. Je to člověk, který se věnoval podpoře Ukrajiny v posledních dvou letech a má o tom, myslím, nejlepší přehled. Určitě bude dobré se těmto projektům věnovat, aby ten plán byl jasný, abychom ho mohli spustit od prvního dne, kdy obnova Ukrajiny začne.

Moderátor: Paní profesorko, pane Babiši, dostanete samozřejmě prostor, jdeme popořadě, teď jsme srovnali čas. Paní Nerudová, pokud byste byla zvolena prezidentkou, budete pro zachování současné pomoci Ukrajině, nebo by měla ČR ubrat ze své angažovanosti?

Danuše Nerudová: Budu pro současné zachování pomoci Ukrajině, ale musím říct, že bych velmi ráda i otevírala témata míru na Ukrajině, protože pan prezident Zelenskyj už vyslal signál směrem k USA, že by rád otevřel mírové rozhovory a já musím říct, že vzhledem k tomu, jak úžasní jsou občané této země, jak solidární byli, takže my jsme skutečně v té pomoci, kterou jsme posílali na Ukrajinu, ať už finanční či materiální na velmi vysokých příčkách. Já pevně věřím, že ten mír na Ukrajině přijde brzy, určitě budeme součástí obnovy Ukrajiny. Máme kontakty v regionu, máme podobný jazyk, máme zkušenosti a máme tam také firmy, které už tam podnikaly a já to beru jako obrovskou

příležitost pro náš průmysl. Myslím si, že prezident a vláda budou ti, kteří budou otevírat dveře právě poválečné obnově Ukrajiny.

Moderátor: Máte pro to nějakou vizi, máte třeba vy přes své kolegy kontakty na Ukrajinu, na ukrajinský byznys a podobně?

Danuše Nerudová: Musím říct, že při mých rozhovorech, které vedu třeba s velvyslanci nebo s nějakými obchodními atašé, tak vlastně západní Evropa nás vnímá jako partnera, jehož prostřednictvím by se mohla podílet na obnově Ukrajiny, protože západní země tam takovou tradici na Ukrajině nemají, nemají tak blízké vztahy, nemají podobnou kulturu, takže si myslím, že ČR bude určitě hrát velmi významnou roli a může být i nějakým koordinátorem té poválečné obnovy.

Moderátor: Rozumím. Pane Babiši, stejná otázka pro vás. Pokud byste byl zvolen prezidentem, budete pro zachování současné pomoci Ukrajině, nebo by měla ČR ubrat ze své angažovanosti?

Andrej Babiš: Určitě, já si myslím, že pomoc musí pokračovat, ale koordinovaně přes EU a před NATO. Kdybych byl prezidentem, tak bych inicioval jednání o míru. Mluvil bych s prezidentem Macronem, mluvil bych s německým prezidentem, rumunským, bulharským, všechny je znám. Mluvil bych s Tureckým prezidentem, mám s ním přátelské vztahy, významný faktor v NATO. No a samozřejmě bych šel za panem prezidentem Želenským, se kterým jsem jednal třikrát jako premiér. Takže tam bych začal, svolal bych V4, zeptal bych se na jejich názor. Takže konkrétně, ne signály. Konkrétní akce, kde bych toto projednával a mohli bychom uspořádat mírový summit tady v Praze na Pražském hradě. To by bylo skvělé a tomu bych se věnoval, protože lidé nechtějí válku. Nechtějí. A ta válka musí skončit a někdo musí být aktivní a tohle všechno zorganizovat. A já se k tomu hlásím.

Moderátor: Teď se hlásí paní Nerudová, chcete reagovat? Prosím stručně.

Danuše Nerudová: Já bych chtěla jenom připomenout, že ta válka nemusela vypuknout, pokud bychom našli dostatek síly postavit se už ruské anexi Krymu v roce 2014. A pokud bychom našli dostatek síly v té době zavést ekonomické sankce proti Rusku, a já tu musím bohužel konstatovat, že pane Babiši vy v té době jste lobboval za to, aby ty sankce zavedeny nebyly a mě to nesmírně mrzí, protože ta nejednotnost EU a to, že jsme nebyli schopni iniciovat ty sankce možná vedla k tomu, že s jídlem roste chuť, a proto Rusko napadlo Ukrajinu.

Moderátor: Pan generál, velice stručně.

Petr Pavel: Pan Babiš si trochu protičeří, on řekl, že by postupoval v úzké koordinaci s našimi spojenci a pak jmenoval, kam všude by vyjel sólo zahajovat jednání. Já si opravdu myslím, že ČR nemá takovou váhu, aby mohla iniciovat a úspěšně dovést ke konci mírové jednání tak složitého konfliktu a je důležité, abychom o míru jednali se spojenci a pokud dospějeme ke shodě a já věřím tomu, že například summit NATO, který se bude konat tři měsíce po inauguraci nového prezidenta bude k takovému jednání velice dobrou příležitostí a příprava toho summitu bude probíhat už několik měsíců předem, takže se toho můžeme aktivně účastnit.

Moderátor: Rozumím, pan Babiš bude reagovat.

Andrej Babiš: Pan Pavel vůbec nechápe, jak to funguje v Evropě, jak to funguje ve světě, protože on je zkrátka voják a celý život je voják a akorát čekal na ty příkazy. A prosím vás, paní Nerudová, 11. listopadu 2018, na sté výročí konce první světové války byli všichni v Paříži. Trump, Putin, Merkelová, Macron, Erdogan, všichni z celého světa. Tak prosím vás. My nejsme světový lídr, a to bylo po anexi Krymu, takže neříkejte nepravdu, je to nepravda. Vy dva jste teoretici, vy jste nebyli v té politice, já jsem tam byl a vím, jak bych to dělal a jsem přesvědčen, že ČR by mohla být lídr. I ten můj přítel, Xavier Bettel, premiér Lucemburgu, když ho Trump zkoušel, kolik má, on má 800 vojáků, z toho třetina hraje na hudební nástroj, i ten, je to lidech, není to o státě, já jsem přesvědčen, že bychom to zvládli.

Moderátor: Ano, ještě necháme reagovat paní Nerudovou a pana Pavla.

Danuše Nerudová: Já jsem chtěla reagovat znovu na to, když jste byl proti zavedení ekonomických sankcí vůči Rusku a bylo to z toho důvodu, že jste měl strach, že nebudeme mít levný plyn pro vaše chemičky. To byl ten důvod, proč jste byl proti ruským sankcím.

Moderátor: Pan Pavel?

Petr Pavel: Já nebudu komentovat názor pana Babiše, jestli znám, nebo neznám, jak funguje NATO nebo EU. Já jsem tam sloužil dostatečně dlouho, abych opravdu ji znal zevnitř. Ani tady nebudu říkat, kdo všechno je mým přítelem a na koho mám telefon, ale rád bych poznamenal, že to, co pan Babiš dělá, jako předseda opoziční strany, v rámci dnešních aktivit je chaos a je cesta naopak proti koordinované zahraniční politice. Protože vyjet za hranice Maďarska, Srbska a předstírat tam, že s prezidenty dvou zemí projednávám migrační politiku, když k tomu nemám žádný mandát vlády a vláda o tom ani neví, ani ho nepověřila, nezlobte se na mě, to je chaos.

Moderátor: Reagujte prosím, ale stručně.

Andrej Babiš: Naše vláda nechápe, že zabránit ilegální migraci se musí na vnější schengenské hranici. Ne na československé hranici. A já jsem tu ilegální migraci řešil. My jsme zabránili kvótám, něco o tom vím, byl jsem na frontexu, byl jsem na hranici Severní Makedonie s Řeckem, takže já bych panu premiérovi Fialovi, který nemá čas, protože stále se věnuje Ukrajině, mohl by se věnovat i ČR, tak já bych mu řekl tak já jedu do Belehradu a tam podepisuje rakouský premiér a srbský prezident a maďarský prezident spolupráci, že tam budou mít stovky policistů, kteří budou chránit tu hranici proti ilegálním a agresivním a ozbrojeným migrantům, kteří jsou organizováni pašeráky za tisíce euro.

Moderátor: Je potřeba říci, pan premiér tady není, ale máme za sebou také předsednictví EU a myslím si, že se nevěnoval jenom Ukrajině, ale daleko širší agendě, ale děkuji vám za odpovědi k této části diskuze. Opět máme příležitost zkontrolovat jak který kandidát naší diskuse využil čas. Vede Andrej Babiš s více než 21 minutami, Danuše Nerudová téměř 19 minut a Petr Pavel 16 minut 50 sekund, pořád nám trochu zaostáváte ve využívání času.

Petr Pavel: Já věnuji Andreji Babišovi ty minuty.

Moderátor: To je velkorysé gesto, nebo škodolibé?

Andrej Babiš: Moc děkuju panu Pavlovi.

Moderátor: Vy si je vezmete?

Andrej Babiš: Určitě, já se hlásím.

Moderátor: Opět čas se podívat na to, co si myslí naši občané, položili jsme další otázku, jakou klíčovou vlastnost by měl mít prezident?

Matka samoživitelka: Tak jak už jsem říkala, určitě by to měla být slušná reprezentace ČR v zahraničí.

Živnostník: No, měl by mluvit pravdu, neměl by mít problémy se zákonem.

Zaměstnankyně: Měl by to dělat pro lidi, a ne pro pocit moci.

Moderátor: Tak, otevíráme touto anketou blok, kde budeme rozebírat praktický výkon mandátu prezidenta, pokud budete zvoleni. Otázka pro všechny zní, co bude prioritou pro vaše funkční období tak, abychom se na jeho konci mohli přesvědčit o tom, na kolik jste byli úspěšní? Začíná Andrej Babiš, vaše minuta teď.

Andrej Babiš: Tak znovu, je to pomáhat lidem. To znamená pokračovat v té strategii, vylepšování života našich občanů. Bezpečnosti, dostupnosti bydlení, navyšování důchodů, nízké daně, dostupná zdravotní péče pro všechny. Mluvil jsem o reformě psychiatrické péče.

Investice, tahle vláda chce zaškrtnit tu ekonomiku, tak, jak to udělala v roce 2009. Takže to, investice, nejsou teď peníze na další výstavbu dálnic, musí si půjčovat 30 miliard někde v bance. Takže to jsou všechno věci, které my jsme realizovali a určitě já bych, všem ministrům doporučoval v tom pokračovat. Národní boj proti rakovině, o tom jsem už mluvil. Bydlení, a tak dále. A samozřejmě vláda by se taky měla vyjadřovat k tomu, k tý politice ČNB, která je škodlivá pro naše občany a ekonomiku.

Moderátor: Tak děkuji, to byla vaše vize. Stejná otázka i pro vás, paní profesorko. Co bude prioritou pro vaše funkční období tak, abychom se na jeho konci mohli přesvědčit o tom, na kolik jste byla úspěšná?

Danuše Nerudová: Tou hlavní prioritou bude otevírat téma rozdílné kvality života v jednotlivých regionech. Já bych ráda otevřela téma, že bychom měli změnit rozpočtové určení daní a měli bychom dbát na to, že jsou tu regiony, které roky přispívaly na prosperitu ČR a díky tomu mají třeba špatné životní prostředí, nebo tam mají horší infrastrukturu, nebo tam nemají kvalitní dostupné školství, nebo tam nemají dostupnou lékařskou péči a že by za to nějakým způsobem měli být kompenzováni tak, aby se nůžky mezi kvalitou života začaly zavírat. Konečně po 33 letech od sametové revoluce. To je hlavní téma, kterému bych se ráda věnovala, a to druhé téma je reforma školství, protože kvalitní vzdělávací systém je klíčem k ekonomickému růstu a je vlastně klíčem k blahobytu společnosti. Přála bych si, aby ve všech regionech bylo dostupné kvalitní školství.

Moderátor: Pokud je to tečka, já vám děkuji za představu vaší vize. Stejná otázka pro pana Petra Pavla, co bude prioritou pro vaše funkční období tak, abychom se na jeho konci mohli přesvědčit o tom, na kolik jste byl úspěšný? Vaše minuta, teď.

Petr Pavel: Na prvním místě nerozdělovat dále společnost. Přispět k návratu důvěry občanů v politiku, věnovat se tématům, která občany pálí, především těm sociálním, přispět k tomu, aby naše ekonomika se posunula od té montovací k té založené na znalostech a inovacích s vyšší přidanou hodnotou. Věnovat se ochraně životního prostředí, včetně toho, jak na ochranu životního prostředí působí zemědělství, věnovat se také vzdělávání, protože vzdělávání a celý vzdělávací systém je vlastně základem všeho. Pokud nebudeme mít kvalitní vzdělávání a dobře vzdělané lidi, tak nic z toho, o čem se bavíme, nebude možné. Samozřejmě, už jsme tady o tom hovořili, dosáhnout nezávislosti na ruských zdrojích a vhodný energetický mix.

Moderátor: Tak, zbylo vám pět sekund, ale pochopil jsem, že jste udělal tečku. Když se teď diváci podívají na hodinky, tak asi zjistí, že už jsme v tento moment vlastně měli být

za debatou, ale protože má o vás spousta diváků velký zájem, tak jsme se rozhodli přeci jenom o něco málo prodloužit. Tentokrát začneme první otázku u vás, paní Nerudová. Jak byste navázala na prezidentské období Miloše Zemana? Co byste zachovala a co byste případně změnila?

Danuše Nerudová: To, co bych zachovala, by byl skutečně velmi blízký vztah k lidem, který měl v prvním funkčním období. Já bych velmi ráda dál jezdila do regionů, setkávala se s lidmi, potřásala si s nimi rukou a poslouchala jejich životní příběhy a snažila se reagovat na to, co občané naší země potřebují. Ale rozhodně bych nepokračovala například v tom, co dělal prezident Zeman ve druhém období, a to bylo bagatelizování ruských hrozeb, bagatelizování činností tajných služeb. Bagatelizování výročních zpráv. V tom já bych určitě nepokračovala. Milosti bych udělovala přesně tak, jak říká Ústava a rozhodně bych nahlas říkala, že zákony v této zemi platí pro všechny, i pro prezidenta a že Ústava není trhací kalendář.

Moderátor: Pane Pavle, co vy byste zachoval po funkčním období, po tom způsobu výkonu mandátu pana Zemana a co byste změnil?

Petr Pavel: No, já začnu tím, co bych změnil. Zřejmě téměř asi všechno, protože já se přiznám, že s výkonem Miloše Zemana opravdu spokojený nejsem, zvláště ve druhém funkčním období. A pokud bych vůbec na něco chtěl navazovat, tak s výjimkou jeho vztahu k Rusku a k Číně, tak bych navázal na jeho vztah k zajišťování obrany, teď mám na mysli tedy vnitřně, takže jeho apel na to, abychom vydávali dostatečné prostředky na armádu, aby armáda byla průběžně modernizovaná, abychom se účastnili zodpovědně misí v rámci našich spojeneckých závazků. A abychom naše spojenecké závazky plnili tak, jak jsme je přijali.

Moderátor: Rozumím. Pane Babiši, v čem byste navázal na pana prezidenta Zemana a co byste změnil?

Andrej Babiš: Návštěvy regionů, určitě. Já jezdím do regionů už 10 let. Podpora Izraele. Velice důležité. To byla jedna z priorit zahraniční politiky pana prezidenta. I ta ekonomická diplomacie, která byla obdobná, jak ekonomická diplomacie členských států EU.

Moderátor: Když tady zmiňujete ekonomickou diplomacii, vy byste zachovávali tu ekonomickou diplomacii ve smyslu všech směrů, to znamená vytvářet si kontakty i v oblastech nejenom na západ od nás, ale i dalších? Paní Nerudová a pane Pavle?

Danuše Nerudová: Já bych chtěla ještě doplnit k té ekonomické diplomacii, že to, co ČR, českému průmyslu, vlastně chybí, je budování značky Česko. A jako prezidentka bych určitě k budování této značky přispívala, ale zkušenosti, které máme z covidu a teď zkušenosti s válkou na Ukrajině jasně ukazují, že ta ekonomická spolupráce musí mít nějaké své limity.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: Já si také myslím, že je to důležitý faktor rozvoje našeho průmyslu a také činnosti prezidenta. Možná by bylo dobré dát více prostoru malým, středním firmám, možná i startupům a sledovat, kdekoli se otevírají nové možnosti pro náš průmysl. Samozřejmě s přihlédnutím k tomu, jaký režim v těch zemích vládne.

Moderátor: A vidíte nějaké takové regiony, aby se diváci mohli orientovat. Je to Asie, je to Afrika, je to Latinská Amerika?

Petr Pavel: My máme poměrně čilou obchodní výměnu s Tchaj-wanem, která ale je dost často poznamenána obavou z reakcí Číny. Myslím si, že tady bychom se toho neměli bát a rozvoj vztahů podpořit.

Moderátor: Přejdeme k další otázce týkající se prezidentských pravomocí a výkonu funkce prezidenta. Na základě jakých pravidel byste pověřovali politiky sestavením vlády, pane Babiši. Byl by vždycky vítěz voleb, nebo by záleželo na dané situaci?

Andrej Babiš: Tak první pokus bych dal vítězi voleb.

Moderátor: Vždycky? Za každých okolností? I kdyby bylo jasné, že se mu nepodaří dojednat vládu?

Andrej Babiš: První pokus by měl dostat vítěz voleb a pokud se mu nepodaří získat většinu ve sněmovně, tak samozřejmě bych potom pověřil někoho jiného.

Moderátor: Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Ono to vždy záleží na situaci, protože prezident by měl přispívat k tomu, aby co nejrychleji byla ustanovena nová vláda, takže ano, obecně vítězi voleb, ale pokud by se ukazovalo, že ten vítěz voleb nemá žádný potenciál sestavit vládu, tak potom bych samozřejmě dala příležitost tomu, kdo ten potenciál sestavit vládu má.

Moderátor: Počítala byste zástupce politických uskupení na politické strany, nebo i na politické koalice? Volební koalice?

Danuše Nerudová: Já bych počítala ten potenciál, tam je důležitá ta 101, kterou by disponovala vládní koalice.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: Prezident by měl být zárukou stability demokratického systému a měl by mít zájem o to, aby co nejrychleji vznikla vláda s podporou v parlamentu. Takže bych pověřil toho, kdo bude mít šanci získat podporu v parlamentu.

Moderátor: Jste připraveni odmítnout kandidáty na ministry, i když to bude znamenat konflikt s premiérem? Pane Babiši?

Andrej Babiš: Tak pokud já bych byl premiér, tak bych určitě teď nenavrhoval pana Hladíka, protože to je vizitka pana premiéra a může to být jeho ostuda. Ale určitě bych ho na to upozornil, ale určitě bych mu ve finále vyhověl.

Moderátor: Vy jste teď jmenoval konkrétní jméno, ale mě zajímá obecně názor, nedržel bych se jednoho jména. Paní Nerudová, vy byste byla připravena odmítnout kandidáty na ministry?

Danuše Nerudová: Já bych rozhodně nerozporovala jejich vzdělání, nebo zkušenost, ale limity pro jmenování ministrů bych měla. A myslím si, že by ležely v nějaké trestněprávní rovině.

Moderátor: Pane Pavla, stejná otázka i pro vás.

Petr Pavel: Mně se vždycky přičilo kádrování ministrů, které dělal Miloš Zeman. Myslím si, že za složení a výkon vlády je odpovědný premiér. Prezident by ho měl upozornit a pokud možno ne cestou médií a pokud premiér na tom konkrétním člověku bude trvat a prezident shledá, že jeho výtky nejsou zásadního charakteru, které by mohly ohrožovat demokracii nebo stabilitu země, tak by mu měl vyhovět.

Moderátor: Tam jsem chtěl směřovat svůj další dotaz. To znělo možná až skoro rezignovaně, že byste prostě schvaloval ministry tak, jak by vám je předkládal případný premiér. Tak kde jsou ty limity, vy jste mluvil o bezpečnostních hrozbách, tak kde jsou ty limity, kdy byste do toho konfliktu šel?

Petr Pavel: Tak máme u nás strany a jedna z nich je i v parlamentu, které zastávají poměrně často extrémní názory, ať už se to týká našeho členství v NATO nebo EU, nebo našeho vztahu k Rusku. Pokud by tato strana chtěla nominovat ministra na nějakou z klíčových funkcí, například vnitra, obrany, zahraničí, pak bych v tom opravdu viděl

bezpečnostní problém pro ČR a v takovém případě bych takovému návrhu nejspíš nevyhověl.

Moderátor: Takže byste se zaměřoval na konkrétní politické subjekty. Rozumím. Poslední série otázek k tomuto bloku. Vyhlášovali byste amnestii a za jakých okolností? Pane Babiši?

Andrej Babiš: Určitě ne, je tam kontrasingnace premiéra, není na to důvod.

Moderátor: Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Nevidím žádný důvod pro vyhlášení amnestie.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: Ne.

Moderátor: Jak byste nakládali s prezidentskou milostí, popřípadě abolicí, pane Babiši?

Andrej Babiš: Tak samozřejmě máme ministerstvo spravedlnosti, určitě bych oslovil ministerstvo spravedlnosti a experty a posuzoval bych každý ten případ individuálně.

Moderátor: Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Já bych s tím zacházela tak, že bych s tím velmi šetřila. Zvolila bych takový postup, který už aplikoval bývalý prezident Václav Klaus, že bych si ustanovila tým poradců a nechávala je ty spisy číst. Vždycky tři a na stůl by se to potom mě dostávalo v případě, že všichni tři souhlasili s tím, že má být milost udělena. A rozhodně bych milosti neudělovala svým kamarádům.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: Stejně, velice detailní zkoumání, velice omezený počet případů, pokud vůbec. A hlavně se vyhnout tomu, co udělal Miloš Zeman v případě Miloše Baláka, tedy politicky motivovanou milost. To považuji za mimořádně škodlivé.

Moderátor: Tak, já vám děkuji za odpovědi k tomuto tématu a posuneme se dál. Ještě jednou zamíříme za občany této země, ale tentokrát jsme nabídli zástupcům generace, která jednou převezme zodpovědnost za tuto zemi, že můžou našim kandidátům položit otázku podle svých představ. A prosím poslouchejte velmi pozorně, protože jsou to velmi zajímavé otázky. Tady jsou dotazy na prezidentské kandidáty od dětí z různých koutů republiky.

Dítě 1: Jestli budou více sponzorovat sport?

Dítě 2: Co by dělala, kdyby vyhrála v loterii 1 milion korun?

Dítě 3: Já bych se zeptal, jak by zlepšil svět, aby na světě nebyla ta válka a covid hlavně? Jak by tomu pomohl, aby prostě to už nebylo?

Dítě 4: Jestli budou delší prázdniny ve škole?

Dítě 5: Asi jako co by udělal jako první věc, kdyby se stal prezidentem?

Dítě 6: Jestli nebudou lhát?

Dítě 7: Asi jestli má rád děti?

Dítě 8: Co by byl schopný udělat pro studenty ČR?

Dítě 9: Jak bude slavit to vítězství, když bude prezident nebo prezidentka?

Dítě 10: Jestli by přijel do naší školy ve Zlíně?

Moderátor: Tak, já vidím na vašich tvářích úsměv. To je dobré znamení. Já jsem všechny ty otázky zaznamenal, chci, abychom odpověděli na všechny, proto prosím velmi stručné odpovědi. Pane Babiši, zasadíte se o větší podporu sportu jako prezident?

Andrej Babiš: Už se stalo, navýšili jsme rozpočet na 11,5 miliardy a vytvořili jsme Národní sportovní agenturu.

Moderátor: Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Ano.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: Ano.

Moderátor: Co byste dělali s výhrou jeden milion korun?

Andrej Babiš: Dal bych to na charitu, Sazka neměla být nikdy zprivatizována, měla zůstat českým sportovcům.

Danuše Nerudová: Já bych to rozdělila mezi projekty, které už podporuju, takže Dobrý anděl nebo Krtek.

Petr Pavel: Vybral bych si několik projektů.

Moderátor: Jak zlepšíte svět?

Andrej Babiš: Společně s našimi spojenci máme OSN, které bohužel historicky neplní tu roli a pokud svět dneska utratí 1900 miliard na zbrojení, tak 260 milionů lidí na této planetě potřebuje 16 hodin, aby se dostalo k vodě. Já jednu sekundu.

Moderátor: Paní Nerudová?

Danuše Nerudová: Já myslím, že každý z nás se může zasloužit o to, aby byl svět lepší. Když každý z nás ráno vstaneme z postele a budeme se usmívat na svět a každý z nás uděláme nějaký dobrý skutek, tak potom na tom, světě nám bude všem líp.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: Budu příkladem, budu dělat věci, které jsou správné a budu o tom přesvědčovat i ostatní.

Moderátor: Zařídíte delší prázdniny?

Andrej Babiš: Ne, to je na ministerstvu školství.

Danuše Nerudová: Na to je prezident krátký.

Petr Pavel: Není to v pravomocích prezidenta.

Moderátor: Co uděláte jako první věc, pokud vyhraje?

Andrej Babiš: Postavím si tým.

Danuše Nerudová: Taktéž, postavím si tým.

Petr Pavel: Vyspím se.

Moderátor: Víte, že jsem si myslel, že poděkujete voličům? Slibujete, že nebudete lhát?

Andrej Babiš: Poděkujeme na tiskovce. Určitě, nebudu. Nebudu.

Danuše Nerudová: Ano.

Petr Pavel: Já jsem to nikdy nedělal, takže to nebudu dělat ani dál.

Moderátor: Co uděláte pro studenty?

Andrej Babiš: Uděláme to, že je potřeba mít jasnou vizi profesí, které naše ekonomika potřebuje. Takže motivovat je, aby se hlásili na tyto profese.

Danuše Nerudová: Já bych chtěla otevřít diskusi o tom, že bychom měli lépe pracovat s chybou a že naši studenti by neměli mít strach udělat chybu, protože chyba je vždycky vstupenka k dalšímu poznání a k dalšímu úspěchu.

Petr Pavel: Více s nimi mluvit. Zprostředkovat jim i moderní historii, to, co vůbec znamená žít v demokratické společnosti a přitáhnout je k tomu, co nazýváme společenským a politickým děním.

Moderátor: Jak budete slavit vítězství?

Andrej Babiš: To nevím, já uvidím. Určitě s rodinou, přáteli a s týmem.

Danuše Nerudová: S rodinou a se všemi těmi úžasnými lidmi, kteří mi pomáhali celou dobu.

Petr Pavel: Já všem poděkuji a pak se začnu zabývat tím, jakou odpovědnost tím dnem na sebe беру.

Moderátor: Tak a teď ta pomyslně nejdůležitější otázka, slibujete, že pojedete do té školy ve Zlíně?

Andrej Babiš: Ano, určitě.

Danuše Nerudová: Já budu ráda jezdit i do dalších škol.

Petr Pavel: Nejdřív si musím vůbec zjistit, která to vlastně je.

Moderátor: A to my vám zjistíme, protože pokud se rodiče té dívenky dívali, nebo i ta dívenka, tak pokud se dohodne ve škole, s rodiči, a obrátí se na TV Nova, tak my to rádi zprostředkujeme. Všichni kandidáti tady slíbili, že do toho Zlína vyrazí. Já vám děkuji za odpovědi v této části, posuneme se už k samému závěru. Je před námi závěrečné zúčtování, jak kdo využil v dnešní debatě čas, našim cílem, jak jsem říkal v úvodu, bylo poskytnout každému stejný prostor. Tak, přichází závěrečné zúčtování, naši tři kandidáti, Andrej Babiš, Danuše Nerudová a Petr Pavel měli mít podle našich cílů přibližně stejný čas k dispozici v naší diskusi. Vy už to vidíte na obrazovkách, doufám. Andrej Babiš přes 24 minut, Danuše Nerudová 23 minut a Petr Pavel 21 minut, mluvil jste nejméně, ale několikrát jsem se snažil vám dát prostor, aby ten rozdíl nebyl v minutách, ale například v sekundách. Jsme na samém závěru, já jsem si sáhl do kapsy, protože budeme hrát kartičky. Pan Babiš tuto část zná, už jsme to aplikovali u voleb do PS. To jsem vymyslel já, tak doufám, že mi to nepomluvíte. Vytáhněte si každý jednu kartu, jsou to srdcové karty, je tam pro diváky srdcový svršek, srdcový král a srdcové eso. A ten, kdo z vás má kartu nejnižší hodnoty, bude mluvit první a kdo nejvyšší, bude mluvit jako poslední, protože to obsahuje určitou výhodu. Pan Pavel má svrška, paní Nerudová eso a pan Babiš má krále. A my jsme se rozhodli, že vám dáme poněkud těžší úkol, než je časový úsek pro to prezentovat a přesvědčit voliče, aby dali hlas právě vám. Máte tři slova pro to, abyste vyjádřili své charakterové schopnosti, pro které by vám voliči měli dát svůj hlas. Začíná pan Petr Pavel.

Petr Pavel: Zkušenost. Klid. Odpovědnost.

Moderátor: Děkuji, pan Babiš?

Andrej Babiš: Mám rád lidi, budu jim pomáhat.

Moderátor: Tři slova, pane Babiši.

Andrej Babiš: Ne, tak já se omlouvám. Sociální cítění. Vlastenectví. Nezávislost.

Moderátor: Eso měla paní Nerudová. Tři slova.

Danuše Nerudová: Energie. Odvaha. Empatie.

Moderátor: Tak, vážení diváci, slyšeli jste poslední slova dnešní debaty. To je pro dnešní večer už opravdu úplně všechno. Já vám děkuji za místy emotivní ale zajímavou diskusi. Pan Babiš, paní Nerudová, pan Pavel. Děkuji, že jste přišli. Doufám, že jste spokojeni s tím, jak jste mohli prezentovat své názory. Já doufám, že i vy u televizních obrazovek jste měli možnost si udělat na tyto tři favority voleb svůj názor. Připomínám, že volby začínají zítra ve 14 hodin, končí v sobotu. My vás budeme o veškerém dění informovat na obrazovkách televize Nova ve všech zpravodajských pořadech a my se uvidíme vzájemně v sobotu u speciálního volebního vysílání Cesta na hrad – rozhodnutí. Začínáme ve 13 hodin a pozvali jsme zajímavé hosty, určitě bude zajímavé si vyslechnout jejich názory na volbu prezidenta 2023. Přeji vám klidnou noc, zítra a v sobotu šťastnou ruku ve volebních místnostech. Dobrý večer.

Přepis 4: Předvolební debata ČT ze dne 22.1.2023 (vlastní zpracování)

Moderátor: Dobrý večer, vážení diváci, začíná předvolební duel České televize. Zdravíme vás z Národního muzea, symbolu české kultury, státnosti a také moderní instituce. Tady uvnitř, v panteonu zdravím vítěze prvního kola prezidentské volby pana Petra Pavla, dobrý večer.

Petr Pavel: Dobrý večer. +ě nás překvapil, když jste tak dlouho odmítal účast v České televizi. Co vás přimělo změnit názor?

Andrej Babiš: Tak my jsme dneska byli na naší bohoslužbě, kterou praktikoval kardinál Graubner a vlastně nás vyzval a říkal „I Ježíš vyzývá lidi, začněte myslet jinak“ a mluvil o pravdě, lásce a spravedlnosti. Takže jsem začal myslet jinak, změnil jsem názor a samozřejmě...

Moderátor: Takže slova pana Graubnera vás přiměla k tomu přijít do debaty České televize...

Andrej Babiš: A ještě to dořeknu, že odpouštím České televizi všechny ty léta různých informací o mně.

Moderátor: Promiňte, pan Babiš, ale nemáte co odpouštět České televizi.

Andrej Babiš: Nadsázka, změnil jsem názor, a to je všechno.

Moderátor: Pane Pavle, jsme v polovině kampaně zhruba a před druhým kolem před volbami jste varoval před nefér hrou, stalo se podle vás něco takového?

Petr Pavel: Já si myslím, že si může každý udělat obrázek, jak ta kampaň teď probíhá, že to je v podstatě jeden nefér útok za druhým. A myslím, že si mnoho občanů oddychne, až to skončí.

Moderátor: Řekněte konkrétně, jaké nefér útoky máte za to, že se stali.

Petr Pavel: Mám teď na mysli ty billboardy, které se objevili v posledních dnech, které varují předtím, že budu-li zvolen, tak zatáhnu zemi do války, protože jsem byl voják, což vytváří v občanech obavu, která není opodstatněna, ale je to kalkul na obavy, které lidé přirozeně mají. A tohle zneužití mně přijde opravdu nefér.

Moderátor: Volební kampaň musí být dle zákona o přímé volbě prezidenta čestná a poctivá, zejména nesmí se o kandidátech zveřejňovat nepravdivé údaje. Pokud si myslíte nebo jste přesvědčen o tom, že o vás byli zveřejněny nepravdivé údaje, budete se nějakým způsobem bránit?

Petr Pavel: No ony to nejsou tak úplně nepravdivé jako spíš zavádějící údaje, protože říct, že někdo, kdo byl voják, tak zavede zemi do války, je vlastně znevážením ne jenom toho konkrétního vojáka, na kterého je to mířeno, ale vlastně všech, protože všichni vojáci si to berou za své. A já jsem zaznamenal mnoho reakcí vojáků včetně asociace vojenských veteránů, kteří se proti tomu ohrazují, protože to považují opravdu za podpásový úder. Já si myslím, že by tohle se dít nemělo.

Moderátor: Pane Babiši, máte příležitost se omluvit, chcete toho využít nebo ne?

Andrej Babiš: Já teda nevidím důvod, proč bych se omlouval. Tak za prvé o válce tady mluví vláda, pan Pavel je provládní kandidát. Pan Fiala o tom mluvil před rokem, paní Černochová, pan Lipavský. A ten billboard vůbec není o panu Pavlovi. To je o tom, že já říkám, že nezavleču Českou republiku do války.

Moderátor: Pane Babiši, na tom billboardu je napsánu, promiňte, já vám skočím do řeči, protože neříkáte úplně pravdu, jinak vás nechám samozřejmě nechám mluvit. „Generál nevěří v mír, volte mír, volte Babiše.“

Andrej Babiš: To je jiný billboard, jo?

Moderátor: Ale je to billboard, který se objevuje po Česku, to je jedno, jaký to je billboard, ale tenhle se objevil. To znamená, že pan generál nevěří v mír? Myslíte si to vy?

Andrej Babiš: Dáte mi tedy prostor mluvit?

Moderátor: Ano, když odpovíte na otázku, tak samozřejmě.

Andrej Babiš: Já, samozřejmě, já mluvím o tom prvním billboardu. Vy mluvíte o tem druhém billboardu.

Moderátor: Jaký je mezi nimi rozdíl?

Andrej Babiš: Je rozdíl, je rozdíl. Já jsem mluvil o tom, a pan generál dokonce tweetoval v březnu minulého roku, že bychom měli vyslat vojáky na Ukrajinu.

Petr Pavel: To není pravda.

Andrej Babiš: Já ten tweet tady mám, můžu vám ho přečíst.

Petr Pavel: Že bychom měli vyslat vojáky na Ukrajinu?

Andrej Babiš: Ano, já vám ho přečtu.

Petr Pavel: Tak mi ho přečtěte, to bude dobrý.

Andrej Babiš: Takže tady je. Říká „Jsme ve válce“ pan Fiala. Všichni říkají jsme ve válce. A pan Pavel tady má osmého března 2022 „Nesmíme se bát udělat pro Ukrajinu víc, nabídnout například vojáky NATO a leteckou podporu, aby zabezpečili evakuační koridory a ochranu civilistů v nich.“ Jo, takže pan Pavel mluví o...

Petr Pavel: Ale to je něco jiného ale, ne?

Andrej Babiš: No ne, ale vy jste chtěl zkrátka vyslat vojáky NATO na Ukrajinu a samozřejmě to je riziko a pan Pavel vlastně celý život mluví o válce, celý život mluví o válce, takže tady...

Moderátor: Pan Babiš, není mým důvodem hájit kohokoliv z vás, nicméně slyšel jsem rozhovor s panem Pavlem, kde hovořil o tom, že právě vyslání vojáků NATO na Ukrajinu by mohlo vést k rozšíření toho konfliktu, k eskalaci. To znamená v pravém opaku toho, co tvrdíte vy.

Andrej Babiš: Ale já jsem četl jeho tweet, nebo nevěříte, co pan Pavel tweetoval?

Petr Pavel: Jestli dovolíte, já bych rád reagoval. Vy jste tam asi nepostřehl, že se tam píše o zajištění humanitárního koridoru, a to je něco úplně jiného. To není vyslání bojových jednotek. To je o zajištění evakuace uprchlíků, a naopak transfer humanitární pomoci. Pokud by se k něčemu takovému NATO rozhodlo, pak to samozřejmě dává smysl, ale nebyla by to bojová mise. To je něco úplně, úplně jiného. Takže vy jste jenom nepochopil obsah toho tweetu.

Petr Pavel: Já jsem ho pochopil, vy jste zkrátka chtěl vyslat naše vojáky na Ukrajinu a je úplně jedno s jakým cílem. Putin vraždí i civilisty a vraždí obyvatelstvo, vraždí vojáky, a vy jste zkrátka chtěl poslat naše vojáky na Ukrajinu, aby tam de facto mohli bojovat, nebo chránit, a mohli tam přijít o život. A já to nechci, proto já jsem mluvil o míru a toto je samozřejmě manipulace s tím, že tady rok mluví vláda o válce, že jsme ve válce, tady jsou ty titulky, a já jsem mluvil o míru. A ještě bych...

Moderátor: Ano, to jsme slyšeli. Ale, pane Babiši, dovoluji, Petr Pavel v superdebatě tady v Národním muzeu, které vy jste se odmítl zúčastnit, řekl, že bude usilovat o to, aby nebyla válka. Vy máte přesto na těch billboardech napsáno to, co jsem řekl. To znamená, že „Generál nevěří v mír“?

Andrej Babiš: Ano, generál nevěří v trvalý mír. Na tom billboardu...

Moderátor: Proč lžete, pane Babiši?

Andrej Babiš: Jak? Na tom billboardu je to napsané. Proč bych lhal?

Moderátor: Co je tam napsané? Pan generál řekl, že nechce válku.

Andrej Babiš: Ne, pan generál řekl, že nevěří v trvalý mír, pane redaktore.

Moderátor: Ano, ale ten kontext...

Andrej Babiš: Ne, ten kontext je jasný.

Moderátor: Pane Pavle, prosím.

Petr Pavel: Já jsem řekl, že trvalý mír je iluze. A trvalý mír skutečně je iluze. Protože když se podíváte na historii, tak zjistíte, že lidská historie je historie konfliktů, a proto nemá smysl mluvit o něčem jako trvalý mír. Což ale neznamená, že bychom o mír neměli vždycky usilovat. To se přece nijak nevyklučuje. Vy jenom vytrháváte slovíčka z kontextu tak, jak se vám to hodí. A jenom matete pojmy.

Andrej Babiš: Ne, určitě ne, pane generále. Vy jste jako v rámci toho výboru NATO taky jednal s tím, dneska generálem, který zabíjí ti lidi na Ukrajině, Gerasimovem. A dokonce...

Petr Pavel: A víte, z jakého důvodu?

Andrej Babiš: A můžu teda mluvit? A dokonce chlubíte se na Instagramu s jeho fotkou. A vy jste tam byl v roce 2015, pokud si pamatuji, a 2017, a to bylo po anexi Krymu. Tak proč jste s ním jednal, když byla anexie Krymu? Proč jste s ním vůbec jednal?

Moderátor: Pane Pavle, prosím.

Petr Pavel: Vy jste se posledně chlubil, že víte, jak fungují organizace, třeba i NATO. Tak byste mohl vědět, že předseda vojenského výboru nemůže jednat sám o sobě, ale že k tomu má mandát všech třiceti členských zemí. A jestli že se členské země shodli na tom, že chtějí deeskalovat napětí s Ruskem, chtějí nastavit nová opatření na posílení vzájemné důvěry, no tak je to docela silný mandát. To není nic o vyjednávání s válečným zločincem. To jste asi moc nepochopil, jak to funguje.

Andrej Babiš: Já jsem to pochopil, pane generále. Vy jste vždycky ve všem rychle hotov. A zkrátka vy jste s ním jednal v 2017 a jste se bavili o tom, jak ty vojska by tam byli, a já to vůbec nechápu.

Petr Pavel: Vy jste u toho byl?

Andrej Babiš: Ne, tak já myslím, že to bylo v médiích, a z těch dostupných zdrojů vy jste takový mandát neměl, dokonce, a já nevím, jestli jsou to fejky na sítích, dokonce jste navrhoval rozmístění jaderných zbraní, proti kterým byly Spojené státy...

Petr Pavel: Ale, pane Babiši, to je opět nefér teda tohle.

Andrej Babiš: Já jen čerpám z toho, co bylo, já se jen ptám, proč máte na Instagramu fotku člověka, který je dneska na čele ruské armády, která zabíjí lidi, a jednal jste po anexi Krymu. To je konstatování, je to fakt.

Petr Pavel: Tak já vám to řeknu. Bylo to právě proto, že mi jde o mír, v rozporu s tím, co říkáte. Protože vždycky je lepší jednat než válčit. Po anexi Krymu nastalo dvouleté období, ve kterém NATO s Ruskem v podstatě nekomunikovali, a bylo nám všem jasné, že nekomunikovat znamená prohlubovat vzájemné nedorozumění a dovést možná nějakou banální situaci ke konfliktu. Takže z pověření třiceti zemí jsem jednal s generálem Gerasimovem a samozřejmě ta moje příprava probíhala i v Severoatlantické radě a byla posvěcena všemi třiceti členskými státy. Jinak bych tam ani jednat nemohl.

Moderátor: Pane Babiši, když už tady jsme u toho, kdo s kým jedná, tak vy jste v uplynulém týdnu od toho prvního kola voleb jednal s Jaroslavem Foldynou, který tady vítá ruské vlky, mluvil jste s Josefem Skálou z KSČM, Stalinistou, který tady naopak, zase se vyslovoval, souhlasil a schvaloval invazi okupačních vojsk sovětských. Jednání? Proč s nimi jednáte?

Andrej Babiš: Určitě. Já jsem s nimi nejednal, ale já bych ještě...

Moderátor: Jak to, že jste s ním nejednal? Pán Foldyna byl u vás v době vyhlášení výsledků prvního kola voleb, hned v ten den, a teď jste se vděčně, pokud se nepletu, setkal s panem Skálou.

Andrej Babiš: Mohl bych ještě reagovat na pana...

Moderátor: Ne, prosím, odpovězte mi na otázku.

Andrej Babiš: No, dobře. Takže, je to klasika, já nemůžu odpovídat. Já vám rád odpovím.

Moderátor: Ne, není to klasika, ale vy jste dál podnět a pan Petr Pavel na to reagoval.

Andrej Babiš: Já vám rád odpovím. Takže po prvním kole prezidentských voleb mě volilo téměř 2 miliony lidí.

Moderátor: Proč jste jednal s panem Foldynou?

Andrej Babiš: Já vám to chci vysvětlit.

Moderátor: Ale zatím jste se k tomu nedostali. Prosím, proč jste jednal s panem Foldynou? Základní otázka.

Andrej Babiš: Pan premiér, i pan Pavel, říká, že to jsou vlastně nedemokratický voliči, že to jsou vlastně nějaká spodina, že to je ten venkov hrozný, jak to říkají Pražáci.

Petr Pavel: Už zase překrucujete. Nikdo nic takového neřekl přece.

Andrej Babiš: Ne, tak já nevím, vy mi skáčete do řeči, pan moderátor mě nenechá mluvit.

Petr Pavel: Když nebudete lhát, tak vám nebude nikdo skákat do řeči.

Andrej Babiš: Já nelžu, pan premiér to jasně řekl, a já bych chtěl, pane redaktore, vám říct, že ve sněmovních volbách volilo tři miliony voličů, z toho dva miliony mají zastoupení ve sněmovně.

Moderátor: Pane Babiši, promiňte, ale stále jste mi neodpověděl na úplně základní otázku. Tohle jsou fakta, ano, víme, jak dopadli volby, ale prosím, abychom se dostali k dalším tématům, proč jste jednal s panem Foldynou, proč jste jednal s panem Skálou?

Andrej Babiš: Já kandiduju proto, abych zastupoval všechny občany České republiky. A s panem Skálou jsem neměl...

Moderátor: Jsou to i ti, kteří smýšlí prorusky, pane Babiši?

Andrej Babiš: Ne, ne, pan Skála, a vůbec jsme se o tom nebavili...

Moderátor: Tak o čem jste se bavili s panem Skálou? Na to se ptám celou dobu. Proč jste jednal s panem Skálou a panem Foldynou?

Andrej Babiš: Můžu odpovědět? Takže pan Skála vítal invazi vojsk Varšavské smlouvy, stejně tak, jak to má napsané pan generál v životopisu.

Petr Pavel: A to taky není pravda.

Andrej Babiš: Je to pravda.

Petr Pavel: Ale není to pravda.

Moderátor: V těch sedmi letech myslíte?

Andrej Babiš: Tak já nevím, jestli teda můžu mluvit tady nebo nemůžu. Takže s panem Skálou...

Petr Pavel: Zkuste i někdy mluvit pravdu a bude to fajn.

Andrej Babiš: Tak prosím vás, když se vás na to ptali na Seznamu, je to jasné, četli ten váš životopis, váš táta vás přesvědčil, že sovětská invaze byla dobrá.

Petr Pavel: Ne.

Andrej Babiš: Tak to je, je to ve vašem životopisu.

Petr Pavel.: Vy jste si to špatně přečetl zase.

Andrej Babiš: Nepřečetl...

Petr Pavel: Ale jo, já vám to příště přinesu.

Andrej Babiš: My jsme to slyšeli, takže...

Moderátor: Pane Babiši, já vám dávám příležitost reagovat na moji otázku, prosím.

Andrej Babiš: Takže já budu jednat s každým občanem České republiky a to neznamena, že souhlasím s jeho názory.

Moderátor: I s panem Vrábelem například, který vám vyjádřil podporu?

Andrej Babiš: Ale já budu zastupovat všechny, jako já pana Vrábela neznám.

Moderátor: Ale vám vyslovil podporu.

Andrej Babiš: Nebo myslíte, že jsou občany, kteří jsou nepřijatelný, kteří jsou méněcenný? Nebo já tomu nerozumím.

Moderátor: Já se jenom ptám, proč jste jednal s těmito politiky, to je všechno.

Andrej Babiš: Já s panem Foldynou jsem jednal, protože je poslanec, já nevím, jestli je na tom něco špatné, když jedním s poslancem. A co se týká pana Skálu, tak ten tam přišel, v Děčíně, má nějaký podcast, vůbec jsme se nebavili. A jenom říkám, není rozdíl mezi panem Skálou a panem generálem, oba vítali invazi sovětských vojsk v roce 1968.

Moderátor: Není rozdíl mezi generálem a stalinistou Skálou?

Andrej Babiš: Ne, ne, oba vítali ten vstup a zabíjeli ty vojska naše lidi.

Moderátor: Pane Pavle, prosím.

Petr Pavel: Ne, já opravdu nevím, na tohle to se nedá moc reagovat. Vy opravdu lžete kudy chodíte. To přece není normální tohle. Tak zkuste aspoň někdy říkat pravdu. Vy ten můj životopis jste možná četl...

Andrej Babiš: Takže vy jste nebyl v podcastu na Seznamu, kde se vás na to ptali a četli vám to?

Petr Pavel: Ano, ale vy jste si to špatně přečetl.

Andrej Babiš: Vy jste na to odpověděl, že necháme to být. To je vaše odpověď. Vy na nic neodpovídáte totiž.

Petr Pavel: Ne, to není pravda. Mě se na to Veronika Sedláčková ptala a překrucovala to podobně jako vy.

Andrej Babiš: Ona to četla z vašeho životopisu.

Petr Pavel: Ne, právě že ne, ona to interpretovala, to je trochu rozdíl. A v tom životopisu je napsáno, že jsme tehdy tady měli na návštěvě přátele ze Sovětského svazu a na nich že mi táta vysvětlil, jak se na to dívat. Ne na tu invazi. Ale na to, jak se tehdy tady obracela nálada proti všem Rusům a táta se mi snažil jako malému klukovi vysvětlit, že nenávisť vůči Rusům nemusí být univerzální, protože mnoho z nich tu invazi ani nechtělo a rozhodně si nezaslouží takové odsouzení. Na tom není vůbec nic špatného. A takhle to bylo. Já jsem nikdy v životě se nemusel vyjadřovat k invazi v roce 1968, nikdy jsem jich nevítal a v žádném mém životopise nic takové nenajdete. Takže si nevymýšlejte. A jestli mě chcete srovnávat s panem Skálou, tak jste si asi nevěšiml, že já jsem byl členem KSČ do roku 1989, podobně jako vy, ale hlásil jsem se k tomu a řekl jsem, že to je moje chyba. Pan Skála je komunistou a stalinistou dodnes, což jste si možná nevěšiml tohoto rozdílu.

Andrej Babiš: Můžu reagovat?

Moderátor: Ale velmi krátce, rád bych se dostal k věcem, které jsou také podstatné.

Andrej Babiš: Já bych teda chtěl taky dostat prostor. Já chápu, že Česká televize už má vybraného kandidáta, ale když jste teda nezávislá televize, tak mě laskavě nechte na to reagovat. Takže, pane Pavle, není teda pravda, jak to zveřejnil pan Beneš, že když jste byli v hospodě a vaši spolužáci odsuzovali tu invazi, a vy jste je potom udal jako předseda KSČ. Jako nomenklaturní káder jste je potom tam zkoušel. Takže to není taky pravda? Pan Beneš taky lže, všichni lžou, jenom vy jste svatý...

Petr Pavel: Tohle je naprostá lež. Toto je naprostá lež.

Moderátor: Tak, pánové, abychom se tady necyklili, pojďme dál.

Andrej Babiš: Všichni to viděli, všichni to četli. Takže to je akorát na zasmání.

Moderátor: Takže, pojďme dál, pojďme k aktuálním věcem. Prezident Zeman v závěru funkčního období udělil milost Janě Nečasové. Zároveň se objevila informace, že chtěl zastavit vyšetřování svých nejbližších spolupracovníků abolicí, a to ve věci skartace tajné správy o zapojení Rusů do výbuchu ve Vrbětících a případu důstojníka BIS, který vynášel zprávy odposleších Zemanova okolí. Což ovšem podle těch informací, které máme k dispozici, premiér Fiala odmítl kontrasignovat. Pokus byste se oba dva dostali do prezidentského úřadu, lépe řečeno, pokud by jeden z vás se dostal do prezidentského úřadu, hodláte v této věci něco podniknout? Pane Pavle?

Petr Pavel: Já musím říct, že tyhle informace považuju za další z výsměchů prezidenta Zemana a právu a nezávislosti soudů. Protože prezident by se v žádném případě neměl stavět nad soudy a neměl by vstupovat do procesu, kdy je to vnímané jako politické rozhodnutí. Pokud by něco takové udělal, pak by to určitě stálo za podnět Ústavnímu soudu nebo Nejvyššímu správnímu soudu, aby posoudil správnost takového rozhodnutí.

Moderátor: A tenhle podnět byste vy podal? Nebo inicioval?

Petr Pavel: Já bych ho určitě inicioval, protože bych ho opravdu považoval za výsměch spravedlnosti.

Moderátor: A chtěl byste si pozvat úředníky, prověřit nakládání s dokumenty na Hradě?

Petr Pavel: No, když se podíváte na ty informace, které mám já z médií, asi jako všichni, tak bylo asi 38 utajovaných zpráv skartováno v rozporu s pravidly. Běžně za tohle by člověk, který to rozhodl, přišel o prověrku a tím pádem o práci. Pokud nic takového se nestalo a byla tam vyměřena jenom nějaká správní pokuta, tak je to opět porušení pravidel.

Já si myslím, že to je právě to na tom to špatné, že tady pravidla pro někoho platí a pro někoho ne.

Moderátor: Pane Babiši, pokud byste byl zvolen v sobotu prezidentem a nastoupil byste na Pražský hrad, jak byste se v téhle věci zachoval vy? Inicioval byste něco?

Andrej Babiš: Ne, já bych to neřešil vůbec.

Moderátor: Proč ne?

Andrej Babiš: Proč bych to měl řešit?

Moderátor: Podezření z nakládání s dokumenty, s kvalitou toho, jak se nakládalo...

Andrej Babiš: Myslíte ten audit, já sem myslel tu milost. Ne, tak určitě bych udělal audit. Samozřejmě.

Moderátor: Audit čeho?

Andrej Babiš: Prosím?

Moderátor: Audit přesně čeho?

Andrej Babiš: No všeho, audit smluv, audit všech věcí, utajovaných záležitostí. Klasický audit.

Moderátor: Prezident Zeman po tomto útoku prohlásil, to pravděpodobně oba dva víte, že je víc vyšetřovacích verzí. Váš protikandidát, tehdy premiér, řekl, že šlo o útok na zboží, respektive materiál. Pak jste se za tu formulaci se zbožím omluvil. Co se stalo podle vašeho názoru ve Vrběticích? Vy jste byl v tu dobu, pokud se nepletu, náčelníkem generálního štábu.

Petr Pavel: Já jsem to komentoval jako akt terorismu, a protože to byli pracovníci Vojenské zpravodajské služby a které vydávají příkazy nejvyšší politická místa, tak lze s jistotou říci, že to byl akt státního terorismu Ruska proti České republice. A to jsem říkal už tehdy.

Moderátor: Pane Babiši, souhlasíte? Byl to akt státního terorismu?

Andrej Babiš: Tak byl to určitě teroristický akt a hlavní chyba byla v tom, že armáda zkrátka ty sklady neměla nikdy pronajmout soukromé firmě, která obchodovala s vojenským materiálem.

Moderátor: A není ten problém v tom, že tady zaútočili dva členové ruské...

Andrej Babiš: Samozřejmě, ale kdyby to nepronajali, tak by nikdo neútočil. Ale určitě je to špatně, já jsem ministr financí, já jsem ministr financí, já jsem to odsoudil, stálo nás to

miliardu, vojáci pomáhali rok, a tak ano. Ale tomu předcházelo to, že se to nemělo pronajmout.

Moderátor: Takže za to mohl někdo jiný?

Andrej Babiš: Já neříkám, že za to mohl někdo jiný. Byl to akt terorismu a my jsme to řešili, takže mě z toho nemusíte zkoušet. My jsme vypověděli desítky ruských diplomatů a jednali jsme velice rychle a samozřejmě je to věc, která se stala před 6 a půl lety a otázka je, proč vůbec naše služby tomu nezabránili.

Moderátor: Pojd'me k dalšímu aktuálnímu tématu. Vláda ustála hlasování o vyslovení nedůvěry, ale kdyby důvěru Fialův kabinet nedostal, jak byste takovou situaci řešili, pokud byste byli prezidentem? Pane Pavle.

Petr Pavel: Tato vláda má 108 poslanců, takže je nepravděpodobné, že by důvěru nezískala, i kdyby bylo vyvoláno ještě X jednání.

Moderátor: Ale stát se může cokoliv.

Petr Pavel: Ale pokud by důvěru nezískala, tak pak vláda bez důvěry nemůže vládnout. Pak by asi muselo dojít k tomu, že budou předčasné volby.

Moderátor: Pověřil byste někoho sestavením vlády? Pokoušel byste se o to?

Petr Pavel: Muselo by dojít k předčasným volbám a pak bych pověřil toho, kdo bude mít největší šanci sestavit funkční vládu s důvěrou.

Moderátor: Pane Babiši, pokud byste postupoval tímhle tím způsobem, koho byste pověřili sestavením vlády vy?

Andrej Babiš: Je to jenom hypotéza...

Moderátor: Vláda může padnout z jakéhokoliv důvodu.

Andrej Babiš: Ne, nemůže, protože my tady máme pětikoalici, která ovládá senát, sněmovnu, vládu, tady má kandidáta na Hrad, takže budou ovládat všechno.

Moderátor: Naznačujete, že to je hypotéza, ale vy jste sám to hlasování o nedůvěře vyvolal.

Andrej Babiš: Já určitě ne. Teď jste zase řekl nepravdu, protože já jsem to ani nepodepsal, ani se nezúčastnil. Takže neříkejte, že já jsem to vyvolal.

Moderátor: Proč jste se nezúčastnil, na to se zeptám za chvíli. Ale hnutí ANO, vy nemáte vazbu na hnutí ANO?

Andrej Babiš: Ale já nejsem hnutí ANO. Já jsem Andrej Babiš. A já jsem prezidentský kandidát a vy jste se snažili podsouvat, že to má něco společného s prezidentskou kampaní. A nemá.

Moderátor: Ale vy jste předseda hnutí, pane Babiši.

Andrej Babiš: Ano, ale já jsem jeden poslanec a tady rozhodli naši poslanci. My jsme demokratické hnutí a bylo to rozhodnutí hnutí.

Moderátor: Byl to i váš názor? Chtěl jste to hlasování o důvěře nebo ne?

Andrej Babiš: Já jsem se v tom vůbec neangažoval, ani jsem nepodepsal, ani jsem tam nebyl, ani jsem nevystupoval.

Moderátor: Dobře, tak koho byste pověřil sestavením vlády vy tedy?

Andrej Babiš: Ale to je nesmyslná otázka, protože dneska stoosmička, pětikoalice, válkuje všechno a pokud...

Moderátor: Ano, ale je to politická otázka, je to jedna z těch klíčových pravomocí prezidenta, proto se na to ptám.

Andrej Babiš: Tak určitě bych pověřil toho, kdo má stoosmičku, takže pana Fialu, logicky. Nechápu tu debatu.

Moderátor: Já pak ale nechápu ten váš billboard, kde máte napsáno, že zastavíte vládu.

Andrej Babiš: Když budu prezident, tak určitě se budu snažit zastavit vládu v její asociální politice, navyšování daní, v greendealu a dalších věcech, protože tato vláda je asociální a nepomáhá. V momentě, když pan Pavel bude prezident, tak on je de facto jenom prezidentem vlády, navíc se samozřejmě té problematice vůbec nerozumí, takže potom je vymalováno a blížíme se tady k tomu, že vlastně 2 300 000 voličů ovládne celou zemi a 3 000 000, kteří jsou v opozici nebo se tam nedostali, zůstanou a ta společnost zůstane rozdělena.

Moderátor: Pane Babiši, tomu se říká demokratické volby. Byl zvolen svobodně Senát, byla svobodně zvolena poslanecká sněmovna a stejně tak bude zvolen prezident, buď vy anebo Petr Pavel. Takže není na místě respektovat vůli voličů?

Andrej Babiš: Určitě, ale já nechápu potom, proč pan Fiala říká, že naši voliči jsou nedemokratičtí. Já s vámi souhlasím, že jsou to demokratické volby.

Moderátor: Pane Pavle, ukázala tahle ta situace, že prezident může být ve složité situaci, když je zároveň šéfem nejsilnější strany ve sněmovně?

Petr Pavel: Já bych ještě na úvod se trochu ohradil proti tomu, že jsem vládním kandidátem. Pokud za prvé, vláda je složena z trojkoalice a potom ještě Piráty a STAN, já jsem dostal podporu od trojkoalice, tedy SPOLU, takže to není celá vláda. A navíc, pokud vás někdo podpoří, tak nejste jejich kandidátem. Vy jste stranický kandidát, podpořil vás prezident Zeman, podpořila vás KSČM, a taky o vás neříkám, že jste kandidátem KSČM. Kdybych použil tu vaši logiku, tak bych to taky asi mohl říkat. Já myslím, že tohle můžete klidně nechat, protože tomu tak není. Já jsem přesvědčen o tom, že stranický kandidát samozřejmě může být legitimně prezidentem. Na druhou stranu, když někdo kandiduje jako nezávislý, opře se ne o hlasy svých poslanců, ale o hlasy občanů, tak je opravdu nezávislým kandidátem. Já nejsem vládním kandidátem a vládu jsem v řadě případů kritizoval. Takže já myslím, že tohle byste klidně mohl nechat. Protože je to nefér.

Andrej Babiš: Pane Pavle, já vás obdivuju. Oni vás tak vycvičili, jako toho rozvědčíka, že vy tak brutálně lžete. Takže vás nepodpořil sekretariát TOP 09, Pirátů, STANu, SPOLU? Pan Fiala vás nepodpořil? Ani paní Černochová? Nedělají vám kampaň? Všichni ministři vám dělají kampaň. Tak proč proboha lžete? Vždyť ty lidi si to najdou všude. To je skutečně výsměch. Dokonce vám dodali vlastně příští kancléřku, tu velice kontroverzní paní od předsedy senátu Vystrčila, která zadávala zakázky nějakým podivným způsobem. Vždyť vy jste kandidát vlády, všichni to vědí. Tak to snad nepopřete už.

Moderátor: Pane Pavle?

Petr Pavel: No, tak když už to chcete takhle, tak dobře. Vy jste použil v předchozí debatě, že pokud bude Pavel zvolen, tak tady nastane nová totalita. A já bych možná se vrátil trochu zpátky, když jste ještě nedávno mluvil o tom, že byste chtěl řídit stát jako firmu. Vy k tomu směřujete, opravdu. Protože pokud byste se stal prezidentem, tak budete mít příští vládu, protože samozřejmě byste určitě pomohl hnutí ANO, aby v případě, že vyhraje volby, tak bylo tou vládní stranou a pak byste opravdu mohl ten stát řídit jako svoji firmu, protože pak by se celá Česká republika stala vašim Agrofertem. Nezlobte se na mně, ale já rozhodně nejsem takto závislým kandidátem a v případě, že bych byl zvolen, tak rozhodně žádná nová totalita nehrozí. To je jenom další vaše strašení lidí. Já myslím, že byste toho už mohl nechat a začít se bavit jako dospělý člověk.

Andrej Babiš: Můžu se k tomu vyjádřit?

Moderátor: No přirozeně.

Andrej Babiš: Vy máte heslo klid a řád, ne? To jsme měli za totalitu, kde vás cvičili.

Petr Pavel: A vy vidíte něco špatného na tom, že tady bude pořádek?

Andrej Babiš: Lidi nechtějí mít řád, lidi nechtějí mít ten systém, co tady byl před listopadem.

Petr Pavel: O tom nebyla řeč ale.

Andrej Babiš: O klidu mluvil Jakeš. Takže vy jste voják...

Petr Pavel: Byl jsem voják.

Andrej Babiš: No tak v podstatě vy od roku 2015 neděláte nic, protože vy jste šel do NATO a pro Českou republiku jste neudělal vůbec nic.

Petr Pavel: Takže v NATO jsem nedělal nic?

Andrej Babiš: Vy jste se vrátil v roce 2018 jako ve výslužbě...

Petr Pavel: Já myslím, že jste se spletl, protože já jsem od roku 2015 do 2018 dělal v NATO zapisovatele, tak jak jste říkal, že jo?

Andrej Babiš: Ano, jste se vrátil a v podstatě pro naši zemi jste neudělal vůbec nic a jste se začal připravovat na kandidaturu prezidenta. Tak vy jste kandidát pětikoalice a pokud dojde k tomu, že budete prezident, no tak samozřejmě půjdete na ruku vládě a ty lidi, které bych chtěl já reprezentovat a chtěl bych jim pomáhat a vysvětlovat vládě, co dělá špatně, no tak si nehlédl zastání nebo mít žádnou naději, že každý ví, že zkrátka tím to skončilo. A to, že na Úřadě vlády dneska je jeden pán, který se snaží omezovat svobodu slova, tak to je evidentní.

Moderátor: Pane Pavle, prosím.

Petr Pavel: Vy jste tady použil slovo, že těm lidem našim chcete pomáhat. Vy jste jim pomáhal tím, že jste jim rozdával cukrátky a zadlužil jste tuhle zemi nejvíc v její historii. Takže to neříkejte, že jste jim pomohl. Vy jste možná jim rozdál něco, co se jim líbí, ale už jste jim neřekl, že ty dluhy, které jste nadělal, bude muset někdo zaplatit. A ten někdo budou nejspíš děti těch lidí, kterých vy jste si takhle kupoval. Takže neříkejte, že co jste pro tuhle zemi udělal. Vy jste jí uškodil.

Andrej Babiš: Pane Pavle, prosím vás, vy, co jste tohle řekl, vy ani nevíte, co jste řekl. Protože to vás naučili, vy to stále opakujete....

Petr Pavel: Takže to není pravda, že jste zadlužil tuhle zemi?

Andrej Babiš: Já se omlouvám, můžete mě nechat mluvit?

Petr Pavel: No tak zkuste říct pravdu a pak se budeme bavit úplně v pohodě.

Andrej Babiš: Tak mi neskákejte do řeči, prosím. Takže dluh koncem roku 2021 byl nižší, než jsem se stal ministrem financí v 2014, kdy končila vaše vláda, ODS vláda.

Petr Pavel: Já jsem žádnou vládu neměl.

Andrej Babiš: Ne, vy jste reprezentant ODS, vlády ODS, takže vy nemluvíte pravdu. Ano, já jsem navyšoval lidem důchody a platy a snižovali daně, proto lidem stoupli úspory o 900 miliard.

Petr Pavel: Ale za jakou cenu, pane poslanče?

Andrej Babiš: Vy nevíte ani o čem mluvíte. Jsme šestá nejméně zadlužená země v Evropské unii.

Petr Pavel: Ale tempo zadlužování je největší v celé Evropské unii, vy to moc dobře víte.

Andrej Babiš: Není to pravda.

Moderátor: Pane Babiši, je pravda, že Česko patří mezi jednu z nejrychleji se zadlužujících zemí v Evropské unii. To je pravda, podívejte se do statistik, je to všem dostupné, černé na bílém.

Andrej Babiš: Není to pravda, protože paní Schillerová si půjčovala do zásoby dopředu a jsme stále šestá nejméně zadlužená země Evropské unie.

Moderátor: Půjčovat si do zásoby dopředu ale znamená prodlužovat dluh.

Andrej Babiš: Ano, výhodně, dopředu, výhodně podle trhu. Tak se podívejte teď jaký je rating, za kolik si teď půjčují. Takže ano, my jsme konsolidovali a my jsme hlavně dali ty peníze lidem. Všichni to dostali. A pokud pan Pavel má problém, že důchodci dostali víc peněz, nebo vojáci dostali víc peněz, nebo hasiči, policisté, lékaři, všichni dostali víc peněz. Snižovali jsme daně, tak já jsem na to hrdý.

Moderátor: Krátká reakce pana Pavla, pak se posuneme dál.

Petr Pavel: Já si myslím, že každý soudný člověk v téhle zemi moc dobře ví, že s rodinným rozpočtem musí zacházet zodpovědně. A s tím státním to je úplně stejné. Nemůžu utratit víc, než si vydělám. A to je přesně to, co vy jste dělal. Vy jste rozdával lidem, ale na úkor budoucnosti. Protože ten dluh, který jste vytvořil, těch 420 miliard, ten každá následující vláda, ještě po několik možná vlád, bude muset snižovat. Takže neříkejte, prosím vás, co jste dobrého udělal pro tuhle zemi, protože vy jste si pouze kupoval přízeň lidí.

Moderátor: Tak, pojd'me se posunout dál, budeme se stále cyklit a bude 11 hodin večer. Prosím, pane Babiši, dovolu, abych vám položil otázku. Dostanete prostor, prosím.

Andrej Babiš: Já bych rád reagoval, to je přesně jak ta minulá debata, pane redaktore, přesně jak v komunálních volbách. Jste mi nedal zase slovo.

Moderátor: Ale dostáváte slovo, pane Babiši, záleží, jak s ním naložíte a co říkáte. Měl jste ho už X-krát, já jsem vám do toho neskákal.

Andrej Babiš: Můžu vysvětlit něco? Můžu reagovat na to? Nebo nemůžu reagovat?

Moderátor: Jenom mimochodem, v té debatě v komunálních volbách předtím, jste měl nejvíc promluvu. To jenom pro statistiku.

Andrej Babiš: Můžu zareagovat?

Moderátor: Ale velmi krátce, protože pak se skutečně nedostane k těm důležitým tématům, ke kterým se chci dostat.

Andrej Babiš: Je škoda, že tady nemáte časomíru, abychom věděli, kdo jak dlouho mluví.

Moderátor: To by pro vás nebylo úplně výhodné.

Andrej Babiš: Takže, pane generále, abyste se něco naučil. Rozpočet, se rozpočtují hlavně výdaje a příjmy se odhadují. A v domácnosti a ve firmách je to naopak. Tak se to zkuste naučit.

Moderátor: Tak, my bychom byli rádi, pokud byste oba kandidáti, pane Babiši a pane Pavle, v téhle debatě nastolili jedno téma, které považujete za důležité, možná nejdůležitější. Jaké téma byste zvolili a proč? A pak nechám vás navzájem reagovat. Pane Pavle, prosím.

Petr Pavel: Asi to nejurgentnější v dnešní době je inflace. Dostat zase pod kontrolu inflaci. Kdybych mněl jmenovat jenom jedno.

Moderátor: Jak byste k tomu přistupoval jako prezident, který má omezené pravomoci?

Petr Pavel: Prezident v omezování inflace opravdu nemá velké pravomoci, protože je to především věcí centrální banky. A potom tomu může přispět svojí zodpovědnou politikou i vláda tím, že bude snižovat deficit státního rozpočtu.

Moderátor: Takže byste apeloval na vládu, aby snižovala deficit?

Petr Pavel: S vládou samozřejmě bych mohl jednat asi více než s Českou centrální bankou.

Moderátor: Pane Babiši, vaše jedno velké téma, které byste rád nastolil?

Andrej Babiš: Výkup akcií ČEZu, získání 100procentní kontroly a snížení ceny elektřiny na 1500 korun za megawatt pro všechny, pro firmy, pro všechny občany.

Moderátor: A co byste v tom dělal jako prezident?

Andrej Babiš: Bych přesvědčoval pana premiéra a pana Stanjuru, aby svolali mimořádnou valnou hromadu ČEZu, aby nabídli výkup minoritním akcionářům, je tam 200 milionů nerozděleného zisku. Dneska se ČEZ topí v zisku a občané mají nejdražší elektřinu v Evropě. A přitom ji vyrábíme velice levně.

Moderátor: V čem by ovšem ta pozice prezidenta, pokud byste byl zvolen, by byla odlišná od toho, když hovoříte s premiérem jako šéf opoziční strany?

Andrej Babiš: No tak pan premiér nemluví s nikým. Pan premiér nemluví s opozicí, nemluví s občany, tak kdybych se stal prezidentem, tak snad by se mnou mluvil.

Moderátor: Tak pojďme k dalšímu velkému tématu, a to je vaše minulost. Pane Babiši, pojďme na vás. Vy jste v té tiskové konferenci zdůrazňoval komunistickou minulost zde přítomného pana Pavla. Ovšem, když se na to podíváme, v tomhle směru si nemáte úplně co vyčítat. Jak byste vysvětlil mladým lidem, že rozdíl mezi StB, kde jste evidován jako agent, a zároveň komunistickou vojenskou rozvědkou, jejíž příslušníkem a potom jejíž zpravodajský kurz absolvoval pan Pavel? Pane Babiši, prosím.

Andrej Babiš: Vojenská rozvědka není pod lustračním zákonem. Takže ty agenti, kteří byli cvičeni pro Varšavskou smlouvu, potom plynule prošla do jiného systému. Já bych, pane redaktore, vám rád odevzdal tady, protože vy stále opakujete to StB a manipulujete ty lidi. Já jsem ten soud třikrát vyhrál, tady máte k tomu materiál, tady máte, jak soud rozhodl, že Andrej Babiš je neoprávněně evidován v registračních protokolech bývalé Státní bezpečnosti. Mně estébáci terorizovali, nás hlídali, abychom nekradli. Takže já jsem nikdy nespolupracoval, na rozdíl od pana Pavla, kterého jméno je všude. Moje jméno není nikde. Na registrační kartě, kterou podepsal nějaký estébák jako Bureš. Takže, tady to máte, si to seberte a zkuste to dát do redakce České televize, abyste nemanipulovali lidi.

Moderátor: Pane Babiši, promiňte, ale nemáte pravdu. Vy opakujete stále tu mantru, že jste vyhrál tři soudy, tak já vám řeknu, že neexistuje žádný výrok, který by zpochybňoval to, že jste stále evidován jako agent Státní bezpečnosti. Navíc vaše jméno se vyskytuje v několika různých dokumentech, nějakých deset nebo dvanáct.

Andrej Babiš: Není to pravda.

Moderátor: Ano, je to tak.

Andrej Babiš: Moje jméno Andrej Babiš?

Moderátor: Vaše jméno, Andrej Babiš.

Andrej Babiš: Vy lžete, pane redaktore.

Moderátor: To znamená, že je prakticky nemožné, aby si tohle někdo vymyslel. Navíc vy jste i v show Jana Krause, kdysi, je to rok 2011, pokud se nepletu, hovořil o tom, že StB je, teď budu citovat, ekonomická, chránila ekonomické zájmy Československa. To nebyla ta hnusná StB, to jsou vaše slova, která potlačovala lidi, že nemohli studovat, cestovat. To byla normální StB, to jsou všechno vaše slova. Tam chodili, vždycky, když jsem potkal cizince, napsat zápis, hlásit zprávy, to bylo normální. To jsou vaše slova, pane Babiši.

Andrej Babiš: Ne, nejsou.

Moderátor: Jsou to vaše slova, jsou dohledatelná kdekoli na internetu.

Andrej Babiš: Je to manipulace.

Moderátor: Citoval jsem úplně přesně, slovo od slova.

Andrej Babiš: Dobře, takže ještě jednou. Vyhrál jsem třikrát soud. Nespolupracoval jsem. Není moje jméno, proč říkáte, že moje jméno je někde? Kde je moje jméno? Na evidenční kartě. A někdo to podepsal jako Bureš. Bez mého vědomí.

Moderátor: To znamená, že jste pracoval pro tu dobrou, nebo zlou StB?

Andrej Babiš: Já jsem nepracoval pro nikoho. Já jsem byl zaměstnanec zahraničního obchodu.

Moderátor: Tady o té spolupráci jste sám hovořil.

Andrej Babiš: Ne, já jsem byl zaměstnanec podniku zahraničního obchodu. Akciové společnosti. A estébáci nás hlídali, abychom kradli, a mně terorizovali, abych kupoval syrské fosfáty. Takže já nevím, z čeho vycházíte, a je to nepravda.

Moderátor: Je to veřejně dohledatelné, všechno, co jsem říkal, pane Babiši.

Andrej Babiš: Ne, není to veřejně dohledatelné. Já jsem to dal na síť a vy naschvál to manipulujete a neříkáte pravdu. Tak si to seberte do redakce, abyste se to už konečně naučili.

Moderátor: Tak, pane Pavle, stejná otázka. Jak byste vysvětlil ten rozdíl mezi vaší komunistickou minulostí a komunistickou minulostí zde přítomného pana Babiše?

Petr Pavel: Já jsem ji vysvětloval mnohokrát a stavěl jsem se k tomu vždycky tak, že jsem říkal, jak věci byli. To znamená, mezi roky 1985 až 1989 jsem byl členem KSČ. V roce 1989 jsem vystoupil. Poslední rok, ten 1988 až 1989, jsem byl v kurzu vojenského

zpravodajství, do kterého jsem nastoupil v létě 1988, a v tom kurzu jsem byl předsedou té základní organizace, té naší malé studentské skupiny. Obsahem toho prvního roku byla francouzština, kterou jsem se učil na Vojenské akademii v Brně, a nikdy jsem práci vojenského zpravodajce v komunistickém režimu nevykonával. Takže jakékoli obviňování z toho, že jsem byl komunistický rozvědčík, je nesmysl, protože to prostě ani časově nevychází.

Moderátor: Voliči v těchto volbách vybírají mezi dvěma kandidáty, kteří oba mají komunistickou minulost. Oba musíte přesvědčit lidi, kteří nechtějí například na čele státu bývalého komunistu, že mají jít volit. Pane Babiši, jak byste přesvědčil vy?

Andrej Babiš: Můžu něco říct teda ještě? Pane redaktore, když teda chcete vést tu debatu korektně, tak vy víte, jaký je rozdíl mezi obyčejným členem KSČ a předsedou základní organizace KSČ? To byl nomenklaturní kádr. Chápete ten rozdíl?

Petr Pavel: Pane Babiši, předseda základní organizace nebyl nomenklaturní kádr.

Andrej Babiš: Vy to naschvál neříkáte.

Moderátor: Já se vás ptám pane Babiši, jak byste lidem, kteří nechtějí v čele státu komunistu, vysvětlil, že mají vás volit?

Andrej Babiš: Já jim to vysvětlím. 17. listopadu 2019, tady na tomto místě, jsem měl projev, kde jsem se omluvil za to, že jsem byl obyčejný člen KSČ. Obyčejný člen KSČ. A že jsem nebyl hrdina, který bojoval proti režimu. A zároveň jsem řekl, že zkrátka estébák jsem nebyl, a vy, pokud nechápete rozdíl mezi trénovaným rozvědčíkem, kterého trénovala KGB. A je zajímavé, že na ty rozvědčíky nebyl lustrační zákon. Proč asi? No proto, že ty agenti zkrátka jednou byli pro Varšavskou smlouvu a teď jsou pro NATO. Tak jaký je v tom rozdíl? Agent je vždycky dobrý, akorát změní ten dres a tu vlajku.

Moderátor: Pane Babiši, vy sám sebe označujete za řadového komunistu...

Andrej Babiš: Ano, člen, obyčejný člen.

Moderátor: Zároveň jste na rozdíl od ostatních, od většiny v téhle té zemi, mohl cestovat, strávil jste X let v zahraničí...

Andrej Babiš: Ne.

Moderátor: Například v Maroku.

Andrej Babiš: Ano, to byla naše práce.

Moderátor: To asi nesvědčí o tom, že jste byl úplně jenom řadový komunist.

Andrej Babiš: Byl jsem řadový člen, a to nemá nic společného, protože pracoval jsem v podniku zahraničního obchodu. A takových byli desítky tisíce.

Moderátor: Pane Pavle, jak byste vy přesvědčil lidi, kteří mají problém s vaší komunistickou minulostí. Lidi, kteří trpěli za komunistického režimu, jejichž rodiny nemohli cestovat, nemohli studovat, nemohli pracovat, vykonávat práci, kterou chtěli. Kteří říkají, že je to prostě pro ně příliš citlivé téma.

Petr Pavel: Já jsem s mnoha takovými mluvil a musím říct, že vnímám to, že pro ně je to téma velice citlivé, protože jim režim opravdu ublížil. A já jsem se jim za to omluvil, ale zároveň říkám, že nemám důvod se omlouvat komukoli dalšímu individuálně. Protože nikoho jsem nepoškodil, nikomu jsem neublížil. A mojí omluvou zbytku společnosti bylo těch 33 let od listopadu 1989, kdy jsem dostal šanci podílet se na budování demokratické a bezpečné České republiky. A myslím si, že když si člověk porovná to období před 1989, ke kterému se hlásím a řekl jsem, že to bylo mojí chybou, protože jsem se v tom narodil, byl jsem v tom vychováván, a s tím obdobím po roce 1989, tak si může udělat obrázek, jestli jsem nebo nejsem člověk, který by mohl aspirovat na jistou míru odpuštění. A mnoho lidí, kteří režimem opravdu perzekuováni byli, tak na to takhle nahlíží a vyjádřili mi dnes svoji podporu.

Moderátor: Ale předpokládám, že s panem Skálou byste se asi nepotkal.

Petr Pavel: No tak pan Skála tím komunistou zůstal dodnes. Já jsem se s tím rozešel v roce 1989.

Moderátor: Další věc, která by mě zajímala a kterou navazujeme na komunistický režim, lépe řečeno na to období, které následovalo potom. Andrej Babiš, zde přítomný, označuje to porevoluční období za polistopadový kartel, přitom se stal v té době jedním z nejbohatších lidí v zemi. Vy jste vystoupal, pane Pavle, zase v tom vojenském řebříčku úplně nejvýš. Jaké chyby vy vidíte, pak dáme prostor panu Babišovi, v tom polistopadovém vývoji?

Petr Pavel: Já bych asi řekl i na základě průzkumu, který dělal Český rozhlas ke 30. výročí listopadu 1989, že jsme asi ze všeho nejvíc podcenili hodnotovou výchovu. Protože není určitě dobře, když mladá generace byla vychovávána v tom, že úspěch je základním kritériem bez ohledu, jakými cestami je dosažen. To si myslím, že je špatně, a teď se nám to trochu vyvrací. Nakonec, když teda použiju terminologii pana poslance Babiše, že jsem já vládním kandidátem, tak on je kandidátem Hradu a Miloš Zeman mnohokrát řekl, že jenom

závistivci Andreji Babišovi neustále hází klacky pod nohy, protože mu závidí to, že byl úspěšný. Je jedno, jakými způsoby. Podstatný je ten úspěch.

Moderátor: Pane Babiši, kde vy vidíte chyby v polistopadovém vývoji?

Andrej Babiš: Já určitě nejsem kandidát Hradu, pane Pavle. Já jsem předseda hnutí ANO a já kandiduju za hnutí ANO.

Petr Pavel: Tak proč říkáte, že já jsem kandidátem vlády? Vás taky podpořil Miloš Zeman.

Andrej Babiš: Protože vám dělají kampaň všichni ministři.

Petr Pavel: A Miloš Zeman vám nedělá kampaň?

Moderátor: Pane Babiši, promiňte, ale před chvílí jste hovořil o tom, že nemáte s hnutím ANO nic společného jako kandidát. Tak jste kandidát hnutí ANO.

Andrej Babiš: Ale pane redaktore, je potřeba rozlišovat. Jsem předseda hnutí ANO a neorganizoval jsem mimořádnou schůzi, nepodepsal jsem ji. Takže prosím vás, zase nemanipulujte ty věci.

Moderátor: Já se na to ptám, to jsou věci, které říkáte. Já se snažím je dávat do souvislostí, ptát se.

Andrej Babiš: Vy se snažíte to zase nějak převracet.

Moderátor: Pojd'me k té otázce. Kde vy vidíte chyby v tom polistopadovém vývoji?

Andrej Babiš: Já jsem o tom napsal knížku, O čem sním, když náhodou spím. To je podle Jana Antonina Bati. To je vize České republiky do 2030.

Moderátor: Tak mi řekněte hlavní dvě-tři věci.

Andrej Babiš: Hlavně kupónka, místo toho, aby šli do Singapuru, se naučit, jak funguje fond. No tak samozřejmě všechno se rozprodalo, zničily se banky. Potom přišla ČSSD, ta to prodala pod cenu. Měli jsme tady lehké topné oleje, a tak dále. Takže proto dneska odchází do ciziny 280 miliard dividend, protože nám tady už téměř nic nepatří. A jediné, co nám zůstalo, je 70 % v ČEZu. A to mají šanci teď reprivatizovat. Takže všechno je pryč a nebyla tady žádná strategie a samozřejmě tady byla obrovská korupce. A já jsem založil to hnutí protikorupční. A pokud mluvíte o mém podnikání, tak bych vás rád upozornil, že Agrofert není kupónka, není kupónová privatizace. Já jsem Agrofert vybudoval na podpoře Citibank, to je americká banka, protože v tom čase, když tady ovládal celou zemi Chemapol a další struktury, tak nebylo možné dostat úvěr. Takže asi tak.

Moderátor: Ke vzniku Agrofertu bychom měli přirozeně spoustu otázek, ale tohle není téma prezidentské debaty. Tak jestli dovolíte, pojďme se přesunout dále a možná se vrátit k té válce na Ukrajině, jako velkému tématu dneška. Už téměř rok, za chvíli to bude, žijeme v úplně nové realitě. V Evropě zuří válka, kterou rozpoutalo Rusko na Ukrajině. Mají mít Ukrajina a její obyvatelé podporu Česka i kdyby to znamenalo snížení komfortu pro Čechy? Pane Babiši.

Andrej Babiš: Ale oni mají tu podporu. Problém je, že naše vláda zapomíná na české občany. A dělá pro ně málo a pozdě. A jenom pod tlakem opozice. Takže problém je, že my jsme se postarali o ukrajinské uprchlíky. Pan premiér sliboval, že vyřídí nějaké peníze v Evropské unii, nevyřídil ani euro, musel si půjčit deset miliard. Mohl to vyřídít, měl předsednictví. I pro Polsko...

Moderátor: Chápu to správně, že byste omezil podporu Ukrajiny nebo ne?

Andrej Babiš: Ne, podpora Ukrajiny má být koordinovaná a je koordinovaná přes Evropskou unii. Tam byl schválen úvěr, nebo půjčka, nebo dar, 18 miliard euro.

Moderátor: Já se ptám na to, jestli ta podpora má Ukrajině a její obyvatelům pokračovat, kdyby to mělo znamenat snížení komfortu mezi českými obyvateli.

Andrej Babiš: Není důvod snižovat komfort českých občanů. To dělá vláda, tahle asociální vláda, která zinkasovala 137 miliard, inflační daně, protože nechtějí s inflací nic dělat, takže není důvod, aby čeští občané měli problém. Problém je ta vláda.

Moderátor: Pane Pavle, prosím.

Petr Pavel: Já jsem rád, že pan poslanec zmínil tu svoji knihu, O čem sním, když náhodou spím, protože tam krásně dokresluje tu svoji roli mírotvorce, do které se teď pasoval. Protože v té knize hovoří o tom, že NATO by se mělo změnit z obranného na útoční pakt. Takže já myslím, že tady je celkem jasné, že vy jste se moc nezabýval tím, k čemu vlastně NATO slouží. A pokud jde o Ukrajinu, to je věc, která je vám také asi cizí, a to je solidarita. A solidarita by měla fungovat i za cenu toho, že si dočasně snížíme vlastní komfort. A válka na Ukrajině je i naší válkou, protože se nás týká. A to, že nejsme přímou součástí fyzických bojů, to ještě neznamená, že ta válka není naše. Je to válka o budoucnost mezinárodních vztahů, o budoucnost bezpečné Evropy, a v tomto případě to, že budeme částečně omezovat naše pohodlí, je ta nejmenší oběť, kterou pro ten výsledek můžeme přinést. Nám nikdo nezabíjí tisíce lidí, nám nikdo neničí celá města. A pokud nechceme, aby to, co dnešní Rusko reprezentuje, stalo naší hrozbou do budoucna, no tak prostě tuhle válku

musíme dovézt do úspěšného konce. A ten úspěch není v tom, že přestaneme podporovat Ukrajinu, ale že se Rusko stáhne a Ukrajina obnoví svoji suverenitu. To je úspěch.

Moderátor: Pane Babiši, chcete reagovat?

Andrej Babiš: Dobře, tak k tomu NATO, pane Pavle. Já jsem to říkal v nějakém kontextu. Vy hodnotíte účast NATO v Afghánistánu jako úspěšnou? Já jsem říkal, že NATO by mohlo v některých případech být útočný pakt. Proti pašerákům. Já jsem byl na té operaci Sofie, ilegální migrace.

Petr Pavel: Ale operace Sofie byla operace Evropské unie, víte?

Andrej Babiš: Ano, vím, byla, nechte mě mluvit prosím vás. Já vás nechávám mluvit, vy mi stále do toho skáčete. Takže to byl můj názor, že ano, NATO by mohlo v nějakých případech být jako útoční pakt. Proti pašerákům, nebo proti teroristům v Afghánistánu. No a ohledně té pomoci, tak prosím vás, vy asi nevíte, že na úřadech práce dneska ty lidi, kteří dostávají sociální dávky, tak čekají na ty peníze několik měsíců. Ty samoživitelky, které jsou v nájmu. A ten majitel bytu nechce počkat. Víte, já mám nadaci, která rozdala lidem už 800 miliónů a rozdá miliardu a 250 miliónů. Vy o tom vůbec nic nevíte. Takže já nevidím důvod, proč by naši lidi měli mít horší životní úroveň. Za nás jsme měli vyšší životní úroveň než Itálie nebo Španělsko. Tahle vláda nedělá pro lidi nic a já s tím nesouhlasím, a to nemá nic společného s pomocí Ukrajině. Ukrajině pomáháme, je jich tady 470 tisíc a je škoda, že pan premiér nevyřídil ty peníze, ale mají pomáhat českým občanům, a to se neděje. Máme 4krát vyšší cenu na elektřinu než Slováci, přitom ji vyrábíme velice levně a exportujeme. Takže bohužel s vámi nesouhlasím. Snížili se reálné mzdy českých občanů o deset a půl procenta. Nejvíce v Evropské unii. A je to chyba vlády. A vy jste její kandidát.

Moderátor: Pane Pavle, prosím, tady těch témat bylo celou řadu.

Petr Pavel: Je to především vinou inflace, za kterou nenesu vinu tahle vláda. To zase pan Babiš samozřejmě překrucuje. Ono je opravdu jednoduché neustále to točit na těch emotivních tématech, že samoživitelky nedostávají včas dávky. S tím já naprosto souhlasím a mnohokrát jsem vládu kritizoval za to, že její pomoc není dostatečně adresná a že nepřichází včas. Ale to neznamená, že bychom neměli zároveň s tím řešit pomoc Ukrajině. A skutečně, naše pomoc Ukrajině má v důsledku alespoň částečné snížení komfortu života pro nás. A není to vinou naší pomoci Ukrajině. Je to vinou války, kterou na Ukrajině vede Rusko. Ta má za následek nejen inflaci, ale i to, že život u nás není tak jednoduchý jako byl za vaší vlády. A to zřejmě asi uznáte.

Andrej Babiš: Ještě jednou, můžu teda? Ještě jednou vám to vysvětlím. Ukrajině pomáhá Evropská unie a NATO. 18 miliard euro dostali.

Petr Pavel: A jednotlivé členské země ještě, taky bilaterální.

Andrej Babiš: Ano, jasně. A našim občanům zkrátka tato vláda nepomáhá. Vy mluvíte o inflaci a vůbec nevíte, co to je.

Petr Pavel: Aha.

Andrej Babiš: Moje vláda snížila v listopadu a prosinci 2021 DPH na elektřinu, teplo a plyn z 21 procent na nulu. Proto byla inflace v prosinci 5,3 procenta. Pan Fiala to dotáhl na 17,2, inkasuje díky inflaci velké peníze a nevrací to lidem. Já nevím, jestli tomu rozumíte. Asi tomu nerozumíte.

Moderátor: Já bych se chtěl vrátit k Ukrajině, pánové, jestli dovolíte. Pane Babiši, má poslat Česko vojáky do otevřeného konfliktu v případě útoku na Polsko anebo pobaltské státy?

Andrej Babiš: Kam myslíte? Do války? Určitě ne!

Moderátor: Do otevřeného konfliktu, v případě napadení.

Andrej Babiš: A proč bychom měli mít otevřený konflikt? Já chci mír.

Moderátor: Pokud byste byl vrchní velitel ozbrojených sil, moje otázka zní, kdyby bylo napadeno Polsko anebo pobaltské státy, zda bychom měli splnit své spojenecké závazky a poslat tam vojáky například.

Andrej Babiš: Ne, určitě ne. Já si myslím, že je potřeba mluvit o míru. Pan generál mluví o válce, vláda mluví o válce.

Moderátor: Počkejte, počkejte, zpátky jenom. Ale to jsou naše spojenecké závazky tohle to. Kolektivní obrana NATO.

Andrej Babiš: Já nechci válku.

Moderátor: Dobře, nikdo asi nechce válku, nikdo rozumný nechce válku.

Andrej Babiš: Tak něco pro to udělejme.

Moderátor: Počkejte, moje otázka zní, zda pokud by bylo napadeno Polsko nebo pobaltské státy...

Andrej Babiš: A proč by bylo napadeno?

Moderátor: Ne, pokud. Zda by Česko mělo poslat svoje vojáky na obranu těchto spojenců.

Andrej Babiš: Já říkám, že to je čistě teorie. Já říkám, že světoví lídři, a kdybych byl já prezident, a už jsem to vysvětloval X krát. Já jsem mimochodem navštívil...

Moderátor: Pane Babiši, odpověď na otázku?

Andrej Babiš: Ne, určitě ne, já chci mír, nechci válku. A v žádném případě bych neposílal naše děti a děti našich žen do války. Co to je za rétoriku?

Moderátor: A víte, o čem je kolektivní obrana NATO? Že jeden pomáhá druhému v případě, že je napaden.

Andrej Babiš: Já vím, ale my máme zabránit válce. Vy chcete válku? Vypadá, že vy dva chcete válku. Já nechci válku.

Moderátor: Já se ptám, pokud, opět opakuji, pokud by bylo napadeno Polsko anebo pobaltské státy. Úplně jednoduchá otázka.

Andrej Babiš: Nebude napadeno, musíme tomu zabránit.

Moderátor: Tak, pane Pavle, prosím. Pokud by bylo napadeno Polsko nebo pobaltské státy, měli bychom poslat vojáky?

Petr Pavel: Pan Babiš asi žije v jiném světě. My jsme se stali členem NATO právě proto, abychom zajistili mír. Protože NATO je dnes nejsilnější obrannou, ne útočnou, organizací ve světě. Jeho členské státy představují 50 procent světového HDP. A pokud tedy jste říkal, že o těch organizacích něco víte, tak asi víte i to, že základním principem fungování NATO je odstrašení, nebo taky bychom mohli použít lepší český výraz, odrazení, od války. Takže to, že my se připravujeme na možný konflikt není proto, že bychom do něho chtěli jít, ale abychom odradili kohokoli zaútočit na kteroukoli členskou zemi. Takhle NATO funguje. Ale zároveň funguje tak, je-li kterýkoli ze členů napaden, tak ti ostatní mu přijdou na pomoc. To je ten Článek 5. A když už teda jsme členem nějaké takové organizace, tak nejenom, že z toho těžíme v rámci té kolektivní bezpečnosti, ale taky do toho něco dáváme. A to je ten náš závazek účastnit se společně, když bude napaden někdo jiný. Já chápu, že vám je to cizí, ale takhle ta organizace prostě funguje.

Andrej Babiš: Můžu teda? Tak, Pane Pavle, prosím vás. Já jsem zastupoval pana prezidenta na tom NATO.

Petr Pavel: Vy jste tam byl jednou, tak o tom neříkejte, no.

Andrej Babiš: Mohl byste to nějak moderovat? Aby to bylo nějak, že můžu mluvit, nebo nemůžu.

Moderátor: Milerád, pokračujte.

Andrej Babiš: Tak fajn, to by bylo dobré, protože pan Pavel mi stále skáče do řeči. Vy jste tam dělal ten zápis a já jsem tam vysvětloval Trumpovi, že ne všichni mají HDP jak Spojené státy. A já o tom vím, ale po 2. světové válce vznikla OSN. Proč vzniklo NATO a EU? Aby nebyla válka. A ty lídři světoví mají zabránit té válce. A co říká pan redaktor je úplně absurdní. Na Polsko padla nějaká raketa a paní Černochová, Nerudová už šla do války. Já nechci válku. Já chci mír. A když budu prezident, tak mám jasný plán, jak tomu zabránit. A já jsem byl u toho Zelenského v listopadu 2019 a odsoudil jsem ten Krym. Vy jste v 2017 jednal s Gerasimovem, bylo po anexi Krymu, a jste si tam povídali. A hráli jste tu válku.

Moderátor: Pane Babiši, říkáte, že máte plán, jak tomu zabránit. Svět nenašel ale recept na to, jak zabránit téhle válce, nebo lépe řečeno jejímu pokračování. Moje otázka úplně konkrétní, byť hypotetická, přiznávám, je. Kdyby vám kancléř, nebo někdo z vašeho okolí, pokud byste byl prezidentem, přinesl zprávu o tom, že ruští vojáci zaútočili na nějakou členskou zemi aliance, komu prvně byste zavolal a co byste udělal?

Andrej Babiš: Prosím vás, my máme bezpečnostní rady státu, které jsem předsedal, dokonce jsem řídil záchranu našich lidí z Afghánistánu.

Moderátor: Co byste udělal?

Andrej Babiš: Tak samozřejmě bych okamžitě kontaktoval předsedu bezpečnostní rady státu, pana Fialu.

Moderátor: Volal byste někomu, nějakému evropskému lídrovi?

Andrej Babiš: Tak samozřejmě. Já myslím, že máme dobré zpravodajské služby, NATO má své zpravodajské služby, takže toto vy tady děláte nějaké teorie, které jsou úplně nesmyslné.

Moderátor: To si možná myslel někdo o ruském postupu na Ukrajině před několika lety.

Andrej Babiš: Proč tomu nezabránil pan Pavel? Když tam jednal v roce 2017. Proč teda došlo k napadení Ukrajiny? Proč si tam povídal s tím Gerasimovem, který zabíjí teď ty lidi na Ukrajině?

Moderátor: Myslíte, že pan Pavel může za válku na Ukrajině?

Andrej Babiš: To já neříkám, ale když teda byl takový významný zastupitel NATO. Tak on si povídá s tím Gerasimovem, dá si ho na Instagram a stále mluví o válce, tak měl tomu zabránit, ne?

Moderátor: Pane Pavle, prosím.

Petr Pavel: Vy jste neuvěřitelný manipulátor, opravdu. Já to nebudu komentovat, abych vám zase nevracel stejnou mincí. Důležité je, abychom v takové situaci zajistili koordinaci s našimi spojenci, takže určitě by bylo důležité zavolat si asi na jednoho z prvních míst s naším velvyslancem při NATO, aby znal do detailu situaci, jak to v NATO zrovna vypadá, jak se k tomu spojenci staví. Protože jedna věc je Článek 5, druhá věc je jestli, a za jakých okolností, bude přijato rozhodnutí ten Článek 5 aktivovat, protože on není aktivován automaticky. No ale většinou k takové situaci nedochází z čistého nebe, má to nějakou genezi, takže určitě bychom měli dopředu zprávy nejenom našich zpravodajských služeb, ale i spojeneckých, na základě kterých už bychom mohli vyhodnocovat, jestli taková situace je pravděpodobná anebo není.

Moderátor: Pane Babiši, chcete reagovat na pana Pavla?

Andrej Babiš: Ale já tomu rozumím. Tak samozřejmě, NATO a Evropská rada. Takže na Evropské radě sedí premiéři, sedí tam prezidenti, a to je exekutiva. Takže samozřejmě, i NATO, tam se může střídat prezident, nebo premiér. Takže tam je jasná koordinace, a zahraniční politika prezidenta a vlády je jednotná.

Petr Pavel: Mohl bych jenom? Vy říkáte, že Evropská unie. Ale Evropská unie nemá žádný mandát ke kolektivní obraně.

Andrej Babiš: Ale já nemluvím o kolektivní obraně. Já mluvím o osobách, které tam sedí. Takže tady sedí Emanuel Macron, tady sedí Fiala. Emanuel Macron je prezident, má nějaké kompetence. A ty největší kompetence jsou z hlediska funkcí na Evropské radě.

Petr Pavel: Ale ne, pokud jde o obranu.

Andrej Babiš: A ty, kteří jsou na Evropské radě, chodí zároveň na NATO. To jsem chtěl vysvětlit.

Petr Pavel: No ale členské země NATO a EU, to není stejná skupina.

Andrej Babiš: Já vím, pane Pavle, nemusíte mě učit. Já vím, že Rakousko tam není a další země. Já jsem tam byl 4 roky, takže to znám.

Petr Pavel: Tak moc dobře víte, že Evropská rada, pokud jde o kolektivní obranu, nemá naprosto žádnou roli.

Andrej Babiš: To vím, já mluvím o osobách. O prezidentech a předsedech vlády.

Moderátor: Pane Pavle, v čem by vaše praxe, praxe člověka, který velel armádě, se projevila v roli vrchního velitele ozbrojených sil? Pokud byste se stal prezidentem. V čem by to bylo jiné od situace, kdyby by se tím prezidentem stal „civil“.

Petr Pavel: No, role prezidenta ve vztahu k ozbrojeným silám jako vrchního velitele není v žádném řízení vrchní velitel. I když se jmenuje velitel, tak nevelí, ale je tím, kdo jmenuje generály, kdo podepisuje základní řády, uděluje čestné prapory, ale není to ten, kdo by schvaloval armádní plány. Od zajištění obrany máme vládu a samozřejmě ministra obrany, náčelníka generálního štábu. Ale kromě toho jsme také členy NATO, kde máme jasné spojenecké vazby a v případě, že se budeme bavit o zajištění kolektivní obrany, tak většina těch opatření je dopředu předjednaných. Má i politické schválení tak, aby se mohla činnost zajištění obrany rozjet bez toho, aby se musely svolávat nějaká politická jednání. Myslím si, že v tomto ohledu je sice dobře, když prezident armádě rozumí, ale není to naprosto nezbytný předpoklad.

Moderátor: Pane Babiši, jak byste funkci vrchního velitele ozbrojených sil vykonával vy?

Andrej Babiš: No, já bych chtěl říct, že máme náčelníka generálního štábu, pana Řehku. A my nepotřebujeme mít za prezidenta druhého náčelníka generálního štábu. Pan Pavel rozumí armádě, to je tak všechno. A my potřebujeme prezidenta, který rozumí lidem. Který rozumí sociálnímu systému. Zdravotnictví. Který rozumí veškeré problematice vlády, takže máme tam velice aktivní ministryni obrany, ta by asi nejradyji válčila se všema hned zítra, takže to bude mít pan Pavel, pokud by byl na Hradě jako dost těžké, protože už tady máme jednoho, tuto strukturu, takže my určitě nepotřebujeme mít vojáka na Hradě. Potřebujeme člověka, který rozumí lidem, pomáhá lidem a naslouchá jim a bude pro ně k dispozici a bude je zastupovat a bude prezentovat vládě jejich zájmy a jejich názory.

Moderátor: Pane Babiši, víte, jak zněla moje otázka?

Andrej Babiš: No, ano, jste se ptal, jestli potřebujeme, se bavíme o tom, jestli..

Moderátor: Já jsem se ptal, pokud byste byl prezidentem, jak byste k funkci vrchního velitele ozbrojených sil přistupoval?

Andrej Babiš: Ale tam je vojenská kancelář, tam je koordinace, tak já paní Černochovou znám dlouho, takže bychom určitě řešili společně. A já si myslím, že za naší vlády, respektive od vstupu do vlády jsem navýšil rozpočet obrany ze 42 miliard na 85

miliard. A pokud pan Pavel vždycky mluvil o nějakém chaosu, tak uráží armádu ČR. Armáda ČR řešila covid, řešila tornádo, řešila Afganistán, a pan Pavel byl v tom období už v důchodu, nebo byl v NATO. On nebyl u toho. Akorát se snaží prodávat tyhle věci a pokud mluví o chaosu, tak uráží generála Procházku, generála Šnejdárka, a další lidi, kteří tady s námi bojovali s covidem a já jim za to strašně moc děkuji.

Moderátor: Pane Pavle, prosím.

Petr Pavel: No, je to další z hromady nesmyslů, které tady dnes slyšíme. Já jsem nikdy neřekl, že armáda=chaos. Chaos, to jste vy, pane Babiši. Vy jste chaotický mikromanažer a bohužel, mnoho z toho, co jste tady dnes říkal, padá na vaši hlavu. Protože, když jste teda zmiňoval generála Šnejdárka, Procházku, tak pokud by rezort zdravotnictví fungoval tak, jak by měl, tak ho nemusela zachraňovat armáda. To jste nezařídil vy, vy jste zařídil ten chaos tam. To ano. Armáda vás potom z toho vytáhla, to máte pravdu.

Andrej Babiš: Já jsem je oslovil, lžete.

Petr Pavel: A teď jim to vracíte tím, že říkáte, že vojáci zatahují naši zemi do války.

Andrej Babiš: Můžete klidně si to ověřit, není to pravda. Vy jste byl v Bruselu a my jsme tady bojovali. Vy jste byl už v důchodu. Vy jste u toho vůbec nebyl.

Petr Pavel: Vy jste nebojoval.

Andrej Babiš: My jsme jeli 24/7, když byl covid.

Petr Pavel: Vy jste vítal čínský roušky na letišti, to máte pravdu.

Andrej Babiš: Ano, všichni vítali čínské roušky, ano, i naše armáda nám pomáhala.

Moderátor: Pane Pavle, chcete k tomu ještě?

Petr Pavel: Ne, já myslím, že na nehoráznosti se nedá reagovat.

Andrej Babiš: Pan Pavel od roku 2015 neudělal pro tuto zemi vůbec nic. To je dohledatelné a je to pravda. A tady dehonestuje naši armádu, když mluví o chaosu. Já jsem je oslovil, my jsme spolupracovali.

Petr Pavel: Já nemluvím o armádě, já mluvím o vás.

Andrej Babiš: Vy jste od roku 2015 odešel do Bruselu.

Moderátor: Pane Pavle já prosím krátce reagovat a půjdeme dál.

Petr Pavel: Já bych rozhodně nijak neřekl slovo špatně o armádě. Vy to moc dobře víte, proto se to snažíte takhle překroutit. Já, když mluvím o chaotickém řízení, tak mluvím o Vás jako o osobě. Vůbec ne o armádě.

Andrej Babiš: Prosím vás, vy jste u toho nebyl, vy jste byl u NATO.

Moderátor: Tak, pánové, posuneme se dál, pojďme k ekonomice jako k dalšímu velkému tématu. Chápu, že pravomoci prezidenta jsou v mnohých oblastech omezené, nicméně zajímají mě stejně vaše názory, protože byste pravděpodobně přicházeli do styku s vládou v téhle té věci. Hospodaření státu v ideální kondici není, bez zvyšování daní, to říkají mnozí, to možná nepůjde. Prezident, ten toho moc ovlivnit nemůže, ale silný hlas z titulu své funkce má. Kdyby vláda přišla s návrhem na zvýšení daně z příjmu lidí, nebo firem, jak vysoké navýšení by mělo ještě vaši podporu? Pane Pavle.

Petr Pavel: Já bych to takhle vůbec neviděl, já bych chtěl vědět, jak budou koncipovat celý systém daní, protože to není jen o jednotlivých daních. Zajímalo by mě, jak bude ten systém vyvážený, protože zvýšit jen některou daň nedává moc smysl, protože ten řetěz důsledků by mohl potom vyvolat víc špatného než dobrého.

Moderátor: Ale v principu vylučujete podporu zvýšení daní, kdyby to bylo součástí komplexního opatření.

Petr Pavel: Pokud nebude mít vláda dostatečný příjem, tak nebude schopna zajistit fungování státu. V dnešní době i ta výše deficitů ukazuje, asi musíme hledat zdroje. Pokud je nenajdeme na straně výdajů státu, na vlastní chod, tak se budeme muset podívat na celý systém daní.

Moderátor: Pane Babiši, jednoduchá otázka, mělo by zvýšení daní příjmu lidí i firem vaši podporu a pokud ano, tak jak velkou?

Andrej Babiš: Určitě ne. Za působení ve vládě jsme snížili daně o 500 miliard a pan Pavel se v rozhovoru pro Finmag vyjádřil, že chce navyšovat majetkové daně. To znamená, že všichni občané české republiky budou platit vyšší daně pro byty, zahrady, chaty, rodinné domy, takže proto on je kandidát vlády, protože o tom už začal mluvit pan Stanjura, který chce..

Moderátor: Jak byste několikasetmiliardové schodky řešil vy? Zvýšení daní nepřichází v úvahu?

Andrej Babiš: Tahle vláda nechápe, a stejně tak pan kandidát nechápe, že jsou i příjmy. A my jsme vybojovali v EU evropské fondy, téměř 1000 miliard. Modernizační fond, 600 miliard. Z ČEZu je 200 miliard, EET zrušili, to bylo 14 miliard ročně. Takže ta vláda vůbec příjmy neřeší, nestará se o čerpání evropských fondů, protože ty se zálohově financují, takže není důvod na zvyšování daní, my jsme je snížili.

Moderátor: Ano, k tomu se dostaneme právě teď, vy jste snížili s podporou ODS, lépe řečeno zrušili, superhrubou mzdu, čímž stát přišel o zhruba 100 miliard korun. Prezident Zeman tehdejší daňovou novelu podepsal, ovšem po slibu, že bude platit jenom dva roky. To je právě teď. Pokud byste se stal prezidentem, trval byste na splnění tohoto slibu? To znamená, měla by nynější vláda tenhle ten dřívější slib dodržet?

Andrej Babiš: Určitě ne, protože je jiná situace. A díky bohu, že jsme to udělali. Ne že stát přišel, lidi dostali peníze, pane redaktore. Lidi dostali peníze.

Moderátor: Tady byl nějaký slib. Který jste tehdy prezidentovi dal. Takže ten slib byste nedodrželi.

Andrej Babiš: Já jsem to panu prezidentovi vysvětloval, určitě bych to nedodržel, máme teďka válku na Ukrajině.

Moderátor: K čemu tedy potom je, ten slib, když se nedodrží.

Andrej Babiš: Můžu to říct?

Moderátor: No, když odpovíte na otázku, tak ano.

Andrej Babiš: Tak já bych chtěl.

Moderátor: Prosím.

Andrej Babiš: Takže, začla válka a explodovaly ceny energií. A je dobře, že jsme snížily ty daně, a že mají lidi úspory. A z toho dneska můžou platit ty zálohy.

Moderátor: Mají úspory? Vzhledem k tomu, že to vedlo k tak vysoké inflaci, byl to jeden z faktorů, který určitě tu inflaci navýšil? To znamená, že z těch úspor, lépe řečeno z toho, co jim zbylo, jim toho tolik nezbylo.

Andrej Babiš: Aha, takže vás, když mají lidi 900 miliard úspor v bance, tak to navyšuje inflaci?

Moderátor: Ne, já se bavím o zrušení superhrubé mzdy.

Andrej Babiš: Vy tomu rozumíte stejně tak jak pan Pavel, asi. My jsme zrušili superhrubou mzdu, lidi dostali 7%, všichni zaměstnanci plus a dali to do bank, protože úspory za naší vlády se zvýšili o 900 miliard. Takže je nesmysl tvrdit, že ty lidi běželi do obchodu a způsobili inflaci. Není to pravda.

Moderátor: Je to daleko komplikovanější, pane Babiši, a vy to víte. Ta výše zrušené superhrubé mzdy byla 100 miliard.

Andrej Babiš: Ne, 85.

Moderátor: Dobře, ale rozhodně to nebylo těch 900 miliard, které měli v bankách, to jsou jablka a hrušky.

Andrej Babiš: To nejsou jablka a hrušky, já se omlouvám, já jsem byl ministr financí, já se omlouvám, vy tady opakujete nějaké věci, znovu opakují. Snížili jsme daně, lidi dostali víc peněz, nezpůsobili inflaci, dali si to na úspory. Dá se to dohledat, jsou to čísla Českého statistického úřadu.

Moderátor: Pane Pavle. Zpátky k tomu slibu, který tehdy padl. Pokud byste byl prezidentem, tlačil byste na splnění tohoto slibu? To znamená superhrubá mzda, lépe řečeno její zrušení má být časově určené?

Petr Pavel: Já si myslím, že superhrubá mzda byla anomálie. Byli jsme asi jedinou zemí v Evropě, která ji měla. Velice to i deformovalo i vnímání nebo porovnávání mezd a daní s našimi partnery v EU, takže jako nesystémový krok její zrušení vítám. A myslím si, že by neměla být obnovena, protože by to opět vneslo komplikaci do našeho systému.

Moderátor: Bývalý guvernér ČNB Jiří Rusnok prorokuje Česku dlouhé období inflace. Souhlasíte s protiinflační politikou nynější centrální banky, kde, připomínám, prezident má jistou míru kompetencí ve jmenování bankovní rady?

Petr Pavel: No, pouze ve jmenování bankovní rady, ale ne v tom, jak bude rozhodovat. Já si myslím, že, tak jak jsem měl možnost se o tom bavit s řadou ekonomů, kteří tomu rozhodně rozumí více než já, nebo pan Babiš, tak ti říkají, že léčba inflace u nás dnes musí proběhnout velice rychle a razantním způsobem. Navrhují, byť dočasné, zvýšení úrokových sazeb. Je to doporučení nejenom našich ekonomů, ale i doporučení ekonomů z měnového fondu, a také z Evropské centrální banky. Dnešní vedení ČNB sleduje úplně jinou kurz.

Moderátor: Pane Babiši, vy jste několikrát kritizoval vysoké úroky. Tak jak byste s inflací chtěl bojovat vy? Lépe řečeno, bojovat z pozice prezidenta omezeně, ale co byste navrhoval.

Andrej Babiš: Já jsem teda ekonom a taky jsem byl ministrem financí a já bych jmenoval do rady ČNB samozřejmě lidi, který by dělaly úplně jinou politiku, než dělal pan Rusnok, který tady zničil hypoteční trh, který zavedl základní sazbu 7%, takže české firmy, které nemají euroúvěry, mají nejvyšší základní sazbu, zato Evropská centrální banka má dvě, dvě a půl procenta. Takže naše firmy, které nemůžou mít euroúvěry, mají třikrát vyšší výdaje. Občané si musí půjčovat draze. Takže všechno špatně. A pan Rusnok si myslel, že

porazí ropný kartel, nebo Lipskou burzu, nebo místní povolenky, nebo stanovení ceny plynu na burzách. Nesmysl. Neporazil, nevyšlo to a lidi to musí všechno zaplatit.

Moderátor: Dobře, ale já jsem se ptal na váš postup, na váš návrh, pokud odmítáte vysoké úroky, tak jak byste s tou inflací bojoval?

Andrej Babiš: Já jsem vám vysvětlil, že jsme ji srazili minulý rok snížením DPH a hlavní problém elektřina. Zastropováním, výkup, ČEZ, zastropováním ceny elektřiny na 1500 korunách.

Moderátor: I k tomuhle bych měl spoustu dalších otázek.

Andrej Babiš: Ale já vám to klidně můžu vysvětlit.

Moderátor: To je v pořádku.

Andrej Babiš: Já jsem se to snažil vysvětlit, asi jste to nepochopil, je tam 200 miliard nerozděleného zisku.

Moderátor: Pojd'me k mladým voličům, jako k velkému tématu těchto voleb. Vy jste, pane Pavle, Danuši Nerudové a jejím voličům slíbil, že budete i zvedat témata mladých lidí. Co konkrétně tím máte na mysli?

Petr Pavel: No, když jsem měl možnost s nimi mluvit, nejenom teď v poslední fázi kampaně, ale i předtím, tak to, co jim asi chybí nejvíc je asi reforma vzdělávacího systému, protože vnímají naše školství jako dost rigidní a setrávající ve starých schématech. Pak je samozřejmě trápí otázky menšin, životního prostředí. Možná i to, že se necítí být součástí toho, co se děje.

Moderátor: Co s tím chcete jako prezident udělat?

Petr Pavel: Já si myslím, že to nejjednodušší, co se pro to dá dělat, je mladé lidi k tomu přizvat. A to nejenom tím, že jim bude Hrad i komunikačně otevřen, nejenom fyzicky a že bude komunikovat způsobem, který bude pro mladé lidi přitažlivý a srozumitelný. Že bude organizovat akce, na kterých se budou mladí lidé podílet, ať už to jsou třeba dny otevřených dveří nebo stáž, nejenom u prezidentské kanceláře ale i u jiných ústavních institucí. Že budou se účastnit seminářů a těch akcí, které studenti dělají, jako jsou různé studentské parlamenty, simulace organizací jako je EU, NATO, OSN. Třeba pod záštitou prezidenta, který se toho sám zúčastní. To jsou všechno věci, které mohou mladé lidi k tomu přitáhnout a budou se cítit být součástí nejenom řešení toho problému, ale nakonec i širší diskuse.

Moderátor: Pane Babiši, nejmladší voliči nezažili jiné prezidenty, než pány Zemana a Klause, vy oba dva jste navíc šedesátníci, v čem by, pro mladé voliče, které předpokládám chcete oslovit také, měl být prezident symbolem budoucnosti?

Andrej Babiš: Tak já bych pro mladou generaci zaprvé prosazoval kvalitní vzdělávání, kvalitní zaměstnání, bydlení, dostatečné kapacity mateřských a základních škol, to jsem dělal jako ministr financí. Aby matky mohly pracovat na poloviční úvazek, aby nebyly handicapované, no a samozřejmě porodnost, My potřebujeme navýšit porodnost. Takže mladé rodiny musí být motivovány, aby měly děti. To jsou ty základní věci, které bych já prosazoval a samozřejmě to bydlení, kde teď vláda zbourala stavební zákon, který my jsme vybojovali, je to velká škoda, takže to všechno jsou věci, které jsou strašně důležité.

Moderátor: Nicméně tohle všechno by znělo lépe před volbami parlamentními, mě zajímá, co byste z pozice prezidenta v těchto věcech chtěl učinit?

Andrej Babiš: No to, co vám říkám, přesvědčoval bych pana premiéra Fialu, aby to řešil, aby to prosazoval. A podle paragrafu 64 Ústavy má prezident právo vyžadovat informace od ministrů a vlastně s nimi jednat, takže bych se snažil je přesvědčit. Hlavní problém je tady samozřejmě zdravotnictví. Sociální služby. Reforma psychiatrické péče. Nedostatek léků. Národní boj proti rakovině. To jsou všechno naše projekty, pro lidi. Pro lidi.

Moderátor: Vy jste pane Babiši kdysi dávno mluvil o tom, že prezidenta dělat nechcete, mě by jenom zajímalo, co byste v této věci pro mladé chtěl udělat? Jak byste je chtěl oslovit? Tohle, že říkáte, ano, budu jednat s premiérem, a tak dále, fajn, to je jedna část toho, ale mě by zajímalo, jak chcete, když se budeme bavit velmi konkrétně, možná krátkodobě, jak chcete přimět mladé voliče, aby vám teď v sobotu dali hlas? Abyste byl prezidentem?

Andrej Babiš: Já bych mladým vysvětloval vlastně co by měli studovat. Protože tady je nějaká poptávka v naší společnosti, například zdravotnictví, nejsou zubaři, nejsou radiologové, nejsou pediatři, nejsou psychiatři, a další věci, Průmyslové školy by se měly vzít pod ministerstvo průmyslu. Zdravotní by měly být pod ministerstvem zdravotnictví. A hlavně když se vyjednávalo o rozpočtu, tak ano, ty vysoké školy chtějí ty peníze, ale ten stát nemá možnost mít vliv na to, kterou profesi my potřebujeme. My jsme 2018 prosadili, když jsem se dozvěděl, že 2500 studentů udělá příjmačky na lékařské fakulty a nedostanou se, protože nebyli pedagogové. Tak jsme udělali program 7 miliard na 10 let. A povedlo se, o 30 % stoupla kapacita přijímání na lékařské fakulty.

Moderátor: Tohle, všechno, co jste zmínil, bych očekával od premiéra, případně od toho, kdo premiérem bude chtít být, mě jenom zajímá, jak ten úřad zcivilnit, jak ho přiblížit těm mladým. Když přijdete do školy, a byl jste během kampaně ve škole, jak těm lidem vysvětlíte, že vy jste ten správný kandidát pro ně? Že budete pracovat pro ně? Že vám mají dát hlas? Že mají se vůbec zajímat o politiku?

Andrej Babiš: No já jim to vysvětlím tak, že aby si zjistili o těch kandidátech, co mají za sebou. A hlavně co udělali od vzniku samostatné ČR. Takže 25. ledna je 30 let od vzniku Agrofertu. 4 lidi, 100 000 korun. Dneska zaměstnává 40 tisíc rodin. Jedna z největších firem v české ekonomice registrovaná v Čechách. Vybudoval jsem hnutí. Já jsem šel do politiky, protože tradiční demokratické strany s bohatou korupční historií selhaly. Jinak bych do politiky nešel. Takže já si myslím, že mám co mladým vysvětlovat a rád to udělám, a taky jim budu vysvětlovat, když jste se ptal po revoluci, měli jste se jet zeptat do Finska, jak to tam funguje. A co je vlastně role té školy. Role školy je rozpoznat, na co má nadání to dítě, ten žák. To je důležité.

Moderátor: Tak, pane Pavle, pojďme se podívat na další skupinu, na další téma velké, a to je zastoupení žen, ve vedení firem, v politice. Nižší ohodnocení spojené s kariérou, mateřstvím, a tak dále. Bude vaším cílem, aby například podstatnou část vyznamenaných byly ženy? Budete mít nějaký instrument na to, jak třeba vyhledávat mezi ženami úspěšné a ty, které něčeho dosáhly, aby se o nich mluvilo? Zajímá mě prostě v základu vztah k ženám a jak jejich roli nastolit jako téma.

Petr Pavel: Prezident může mnoho věcí ovlivnit už jenom tím, že jim bude věnovat pozornost. Že bude přibližovat dobré příklady. A tady se bavíme nejenom o firmách, ale samozřejmě i o ženách, tak aby se jejich role ve společnosti zvýšila alespoň na ten evropský průměr, protože ve většině ukazatelů jsme tak asi na polovině. Ale určitě bych to neviděl formou nějaké kvóty. To si myslím, že by bylo špatně. Ty kvóty nepomáhají, spíše škodí. Prezident může samozřejmě zviditelnit ty ženy, které úspěšné jsou a myslím si, že jich máme celou řadu. Tím, že jim bude dávat prostor, tak může to téma hodně zviditelnit a může se tím i dost věcí zlepšit.

Moderátor: Pane Babiši, jak pro vás je důležitá otázka žen v jejich větším zastoupení ve vedení firem, v politice a podobně.

Andrej Babiš: Určitě, vždycky jsem to dělal, ve firmě, i teď, v politice, všude mám ženy. V Evropském parlamentu, ve vládě, paní Schillerová, paní Dostálová, paní Vildumetzová, paní Pastuchová a další. Takže já se ženami dělám rád, musíme si jich vážit,

protože samozřejmě se starají o naše děti, ještě pracují, takže já mám určitě pozitivní vztah k ženám a nikdy jsem nedělal rozdíl mezi mužem a ženou, naopak, se ženami jsem pracoval raději než s muži.

Moderátor: To znamená, že byste například byl pro to, aby polovina vyznamenaných byly ženy?

Andrej Babiš: Určitě nechci žádné kvóty, ale je to o těch zásluhách. Ženy určitě i v rámci covidu, ty sestřičky a lékařky, určitě si zasloužily absolutní absolutorium.

Moderátor: Jedno z témat, o kterém mluvila v kampani žena, která vám vyslovila podporu a objevuje se s vámi na mítincích, Danuše Nerudová, je domácí násilí. Podle statistik je v Česku je každé čtvrté dítě vystaveno násilí, ať už se přímo páchá na něm, nebo je tomu vystaveno v domácnosti. Prezident jmenuje soudce, včetně těch ústavních, takže jistá pravomoc, jistá vazba tady být může. Budete tohle téma zvedat? Pokud ano, tak jak, pane Pavle?

Petr Pavel: Problematika domácího násilí je i obsahem Istanbulské úmluvy, tu jsme ještě stále neratifikovali, já si myslím, že tady by měl být učiněn první krok, abychom to úmluvu ratifikovali, protože není důvod se tomu nějak vyhýbat. Zatím k tomu vlády nenašly odvalu. Já si myslím, že bychom to měli udělat, protože to samo o sobě bude znamenat větší ochranu nejenom žen, ale i dětí v rámci domácího násilí. A pak je další věc, věnovat těm věcem pozornost prostřednictvím různých mediačních a sociálních služeb tak, aby na ty případy bylo vidět, protože mnoho z nich se vlastně nedostane na veřejnost, protože ti, kdo jsou obětmi domácího násilí, tak většinou nemají odvalu se s tím podělit s dalšími. Takže vytvářet atmosféru takovou, která těm lidem dá možnost se ozvat a zároveň jim bude schopna pomoci. V tom si myslím, že může prezident udělat poměrně dost.

Moderátor: Apeloval byste na soudce například v téhle té věci?

Petr Pavel: Tak soudci by měli být nezávislí v tomto ohledu, ale ratifikace je především věcí vlády a parlamentu. A potom je to především ta problematika organizací v rámci sociální péče tak, aby tomu věnovali větší pozornost, zároveň aby některé ty případy byly medializovány, byť modelově, bychom viděli, že to není nic, co by mělo být skryto někdo pod povrchem, ale že to v naší společnosti opravdu problém je.

Moderátor: Pane Babiši, jak důležité je tohle téma pro vás?

Andrej Babiš: Určitě, je to moje velké téma, a Istanbulská úmluva je nesmysl. My máme zákony, já jsem byl předseda genderové komise. U nás je 90 % znásilnění, které ženy

nenahlásí. Protože se bojí, bojí se té traumy. Já jsem nedávno psal dopis ministru spravedlnosti Blažkovi, aby okamžitě předložil návrh novely zákona, která jasně definuje, co je to násilí. Protože to násilí je i často v rámci nějakých manželských svazků. Takže v tom jsem se angažoval. Další věc, sexuální násilí na dětech. My máme tady absurdní situaci, když někdo spáchá tenhle odporný čin, a potom mu vymažou trest, tak může znovu pracovat s dětmi. Absolutně nepřijatelné. Takže to jsem psal ministru Blažkovi, aby zkrátka změnil ten zákon, a pokud ho nezmění, tak já ho jako poslanec navrhnu, aby někdo, kdo zneužil děti, už nikdy s nimi nemohl pracovat.

Moderátor: Proč jste to neudělal vy, když jste byl ve vládě tehdy?

Andrej Babiš: Ano, my jsme to dělali.

Moderátor: Ale proč jste to neudělali?

Andrej Babiš: Protože se to neprosadilo v parlamentu, protože jsme byli menšinová vláda a teď to prosazujeme, to není jednoduché. Teď je tam 108 a myslím si, že by na tom mohla být shoda i v tom výboru, kterému předsedá paní Malá, tak je na tom shoda. No a další věc je problém na sítích. 20 % našich dětí jde na schůzku na základě nějakého seznámení na sítích a z toho je taky samozřejmě strašně moc problémů, takže to je problematika, kterou dobře znám a kde jsem se angažoval a budu se angažovat.

Moderátor: Pane Babiši, podepsal byste změnu trestního zákoníku, pokud by úžeji vymezoval pojem znásilnění? To znamená, že by trestný byl, když to řeknu velmi zjednodušeně i skutek jaksi s absencí souhlasu?

Andrej Babiš: Je potřeba definovat to znásilnění a na to my potřebujeme tu debatu odborníků a expertů, kdy je zapojena samozřejmě justice, státní zastupitelství a všichni tihle odborníci. A to probíhá.

Moderátor: Definoval byste to znásilnění tedy jinak?

Andrej Babiš: Je ho potřeba definovat jinak, protože je definován špatně.

Moderátor: Jakým způsobem?

Andrej Babiš: Já to nevím, na to jsou ti odborníci. A víme, že je to špatně, protože zkrátka 90 % má problém, bojí se to nahlásit.

Moderátor: Takže, pokud by vláda přišla s novelou trestního zákoníku, tam to bylo nějak definováno, tak by to mělo váš automatický souhlas, chápu to správně?

Andrej Babiš: Musíme o tom debatovat. Tady je shoda napříč celou sněmovnou.

Moderátor: Pane Pavle, vaše reakce na tuhle konkrétní věc, trestní zákoník, nový, pokud by obsahoval úžeji definovanou skutkovou podstatu znásilnění, otázka absence souhlasu, mělo by to vaši podporu?

Petr Pavel: Já bych takovou novelu podepsal.

Moderátor: Jedna věc, která souvisí s tím, co jsem zmiňoval před několika minutami, otázka Ústavního soudu, pokud by skutečně Miloš Zeman jmenoval nového předsedu ÚS, byť mu v době mandátu končícího prezidenta ten mandát ještě nevyprší, tedy předsedy ÚS, jak byste reagovali? Pane Pavle?

Petr Pavel: Já to vnímám jako vykrádání působnosti a pravomocí nového prezidenta, protože funkční období stávajícího předsedy ÚS končí v srpnu, tedy 5 měsíců po inauguraci nového prezidenta a rozhodně neodpovídá jakýmkoli zvyklostem, kdy by prezident jmenoval někoho takhle dlouho dopředu. Takže pokud by to Miloš Zeman opravdu udělal, tak si myslím, že by to bylo důvodem k podnětu buď Nejvyššímu soudu nebo Nejvyššímu správnímu soudu, aby správnost takového aktu přezkoumal a navrhl možnou nápravu.

Moderátor: Ale dělala by to instituce, jejíž šéfa prezident předčasně jmenoval.

Petr Pavel: Potom Nejvyšší správní soud.

Moderátor: Pane Babiši, jak byste postupoval vy v případě, že byste byl prezidentem a dosluhující prezident Miloš Zeman by jmenoval předsedu ÚS?

Andrej Babiš: No já doufám, že se to nestane a já jsem s panem prezidentem o tom mluvil a on mi řekl, že to není na pořadu dne, takže já doufám, že se to nestane, protože by to bylo nevhodné.

Moderátor: A pokud by se tak stalo?

Andrej Babiš: Tak pokud by se tak stalo, tak bych se samozřejmě poradil s odborníky, jakým způsobem to řešit.

Moderátor: Co byste vy, pane Babiši, Miloši Zemanovi vyčetl nejvíce za posledních 10 let? Kde podle vás selhal?

Andrej Babiš: To podle mě není na mě, já si myslím, že ho zhodnotí historici. Já si nedovolím hodnotit prezidenta.

Moderátor: Jste výrazná politická osobnost, chce být v úřadě, který zastává teď on, tak se ptám.

Andrej Babiš: Ale to nemá nic společného, já určitě budu jiný prezident. Nechci hodnotit ani pana Klause, ani pana Zemana.

Moderátor: Chcete je ale nahradit, v této funkci, pravděpodobně jsou věci, které byste chtěl dělat jinak, jsou možná věci, které byste chtěl dělat stejně.

Andrej Babiš: Určitě, všechno bych dělal jinak.

Moderátor: Není nic, kde byste chtěl na Miloše Zemana navázat?

Andrej Babiš: určitě, Miloš Zeman samozřejmě dělal ekonomickou diplomacii, navštěvoval regiony, určitě je geniální rétor, takže ano, v tomhle směru si myslím, že je potřeba ho ocenit.

Moderátor: Miloš Zeman a Václav Klaus, je to polistopadový kartel, abych to chápal správně?

Andrej Babiš: Pojem polistopadového kartelu použil režisér Martínek 10. října 2021, já jsem vždycky mluvil o tradičních demokratických stranách s bohatou korupční historií.

Moderátor: Mě zajímá, jestli tihle dva pánové splňují u vás definici polistopadového kartelu?

Andrej Babiš: Ale já znovu opakuji, ano, oni udělali oposmlouvu, to byl vlastně podvod na voličích, samozřejmě ODS, defacto v rámci kupónky tady všechno zničila, potom ČSSD to zprivatizovala, takže nebylo to dobré období pro naši zemi.

Moderátor: Tady hovoříte o jasné kritice na oba dva pány, proč mi nechcete odpovědět na to, jaký byl Miloš Zeman prezident, případně co mu vyčítáte za těch 10 let jeho prezidentování?

Andrej Babiš: Já si nemyslím, že je vhodné, abych hodnotil prezidenta. Nejsem dlouho v politice a oni přece jenom tady určovali směr té politiky. ODS a ČSSD, to byly dvě nejvýznamnější strany, které nakonec se domluvily, aby společně vládly.

Moderátor: Pane Pavle, co byste vy vyčetl Miloši Zemanovi za uplynulých 10 let nejvíce?

Petr Pavel: To, že nás jako republiku diskreditoval navenek, svými výraznými proruskými a pročínskými stanovisky. Tím, že tuhle zemi vnitřně rozdělil a zdiskreditoval vážnost prezidentského úřadu. Nejenom tedy on sám, ale i lidé, které si do čela tohoto úřadu vybral.

Moderátor: Co se z toho dá napravit a jak byste to učinil?

Petr Pavel: No od základu změnit fungování Kanceláře prezidenta tak, aby se to stalo opět úřadem, který bude fungovat profesionálně, otevřeně, a to nejenom ke vztahu k veřejnosti, ale i k médiím. Pak také osobním příkladem. Tím, že se prezident bude opět chovat důstojně, nebude rozdělovat a bude zastávat zahraničněpolitická stanoviska, která budou úzce koordinovaná s vládou a s parlamentem.

Moderátor: Když jste hovořil o té rozdělené společnosti, to je taky obrovské téma, rád bych u něho chvílku setrval. Podle sociologického průzkumu by 57 % lidí dalo přednost vládě pevné ruky, hodnotový žebříček lidí se evidentně mění, tak, pane Babiši, jak se k tomu postavíte?

Andrej Babiš: Mě fascinuje, jak pan Pavel mluví o tom rozdělení. On sám mluví, že jsou tady nějaké dva světy. Já si myslím, že žijeme v ČR a tady žije 10,8 milionů občanů. Kdo tady rozděluje tu společnost? Já nevím, když by se stal pan Pavel prezidentem, tak ano, to by se potvrdilo, že ta společnost bude rozdělená, protože pan Pavel mluví o voličích, kteří volí mě, velice negativně. Že jsou nedemokratičtí, takže pokud by pan Pavel chtěl něco udělat pro tuto zemi, tak by se měl vzdát kandidatury. Měl by nechat to místo pro mě, který bych reprezentoval ty 3 miliony lidí a pan Fiala reprezentuje tu druhou polovinu. A potom by mohlo nastat to, že ta společnost přestane být rozdělená. Pokud já se nestanu prezidentem, tak ti lidi nebudou mít žádné zastání, nebudou mít žádnou naději, že se o to někdo bude snažit. Protože tím ta pětikoalice ovládne všechno. Ovládne všechno a bude to mít zkrátka nějakou tendenci té nové totality.

Moderátor: O tom jsme hovořili již na začátku, že tato vláda i tito poslanci a senátoři byli zvoleni v demokratických volbách. Je to vůle lidu. Když hovoříte o voličích, které měl údajně kritizovat, za chvíli dostane prostor pan Pavel, vašich, vy jste nazval voliče PirStanu a koalice Spolu nacisti a fašisty.

Andrej Babiš: Pane redaktore, to jste zase použil nefér příklad, protože moc dobře víte, že to je nefér z vaší strany, protože jsem se odkazoval na článek v Právu, pokud přijdete do prostředí, kde jsem byl včera s manželkou v Jablonci, kde nás téměř fyzicky napadali a uráželi, domačkali, a mysleli jsme si, že tam zůstaneme, tak samozřejmě jsem v nějaké situaci zapomněl odkázat na ten článek a omluvil jsem se za to čtyřikrát, vy to víte.

Moderátor: Já vím, že jste se za to omlouval, to je pravda, nicméně jste to vyřkl.

Andrej Babiš: Jsem to vyřkl v nějaké situaci a omluvil jsem se za to.

Moderátor: To, že jste se za to omluvil smývá vinu za to, že jste to vyřkl? My se tady celou dobu bavíme o jedné věci. Rozdělení společnosti, kterou vy chcete spojovat. Já vám dal konkrétní příklad, můžeme těch konkrétních příkladů najít spoustu, i z tiskové konference, která následovala po výsledcích prvního kola voleb, mě by zajímalo, co jsou ty momenty, kde chcete spojovat společnost.

Andrej Babiš: Ten moment je, znovu zopakuji, že jsem kandidát těch 3 milionů lidí, kteří volili opozici a strany, které se nedostaly do sněmovny a pan Pavel je kandidát pětikoalice, která získala 2,3 milionů hlasů, takže méně než 3 miliony, ovládla všechno, a pokud se pan Pavel stane prezidentem, tak ta pětikoalice ovládne všechno. Ústavní soud, antimonopolní úřad, určitě pan Neruda poradí panu Pavlovi, co má dělat a zkrátka ty 3 miliony lidí nebudou mít zastání. Pokud bych tam byl já, tak to spojování může nastat komunikací mezi prezidentem, a já bych chtěl být prezidentem všech občanů ČR, a tou vládou, která nekomunikuje s nikým.

Moderátor: Pane Pavle, předpokládám, že na tohle budete chtít reagovat, tak prosím.

Petr Pavel: Pan Babiš tady mluví o tom, že by chtěl být prezidentem všech, ale 60 % občanů této země by vás za žádných okolností nevolilo. A to vy moc dobře víte, že to tak je. Takže i kdybyste se stal prezidentem, tak máte proti sobě většinu národa, takže byste asi těžko mohl být prezidentem všech. Navíc, myslím si, že to, co jste řekl, že někdo označil vaše voliče jako nedemokratické, to jenom vkládáte do úst, nikdo nic takového neřekl. Já určitě ne tedy, když budu mluvit za sebe. Jestli tady někdo rozděloval společnost, tak to děláte v poslední době především vy tím, jak se snažíte zneužívat strachu, jak se snažíte tady poukazovat na to, že by zavedl někdo tuhle zemi do války a že vy jste ten jediný mírotvůrce, který tomu dokáže zabránit. Nezlobte se na mě, ale právě tohle je to, co společnost rozděluje. Takže když se tady budem bavit o tom, jestli má někdo potenciál tu společnost spojovat, tak vy to určitě nejste.

Moderátor: Pane Babiši, prosím.

Andrej Babiš: Takže vy nazýváte naše voliče, i pan Fiala, že jsou vlastně nedemokratičtí. Že nemají ani právo, aby volili.

Petr Pavel: Znovu říkám já jsem nikdy tohle označení nepoužil.

Andrej Babiš: Řekl jste to, řekl jste to vy, mluvíte o dvou světech, že v ČR máme dva světy. Ten váš, ten hodnotový, vy jste skutečně zdárný příklad toho, že vy jste ta hodnota. Jaké jste měl hodnoty, když jste vstupoval do kurzu rozvědčíka vedeného KGB a jaké jste

měl hodnoty, když jste vstupoval do NATO? Byly stejné? Takže vy to rozdělujete. Samozřejmě máte obrovskou podporu médií, už se cítíte být vítězem, už dělají výběrové řízení v Senátu na tu vaši kancléřku. Ano, všechny média jsou pro vás. Je to vidět i na vedení této debaty. Podívejte se na video paní Zlámalové, která to potvrzuje. Většina pražských redakcí médií volí Pavla, dokonce i iDnes, svěřenecký fond, doporučuju se podívat na to, co řekla paní Zlámalová. Všechny média jsou s vámi, pětikoalice, takže pokud vy budete prezident, tak zkrátka ta společnost zůstane rozdělena. Já kdybych byl prezident, tak bych zkusil s panem Fialou komunikovat a vysvětlit mu, že bychom přeci jenom to mohli zkusit propojit.

Petr Pavel: A vy si myslíte, že vaše komunikace s panem Fialou by byla harmoničtější a klidnější, než by tomu bylo se mnou? Vy celou dobu říkáte, že půjdete této vládě po krku. V době, kdy potřebujeme řešit spoustu problémů byste chtěl odvolat tuhle vládu.

Andrej Babiš: Nechtěl jsem odvolat, prosím vás, neříkejte nepravdy.

Petr Pavel: Proč jste tedy jako hnutí iniciovali hlasování o důvěře vlády?

Andrej Babiš: Protože vláda za rok ani jednou nepředstoupila před občany a nevyhodnotila programové prohlášení vlády, které se liší od volebního.

Petr Pavel: To je docela logické, když mezi tím nastala válka.

Andrej Babiš: Ale, pane Pavle, prosím vás, tato pětikoalice svolávala mimořádnou schůzi nebo nedůvěru vládě dvakrát, kvůli Čapímu hnízdu. To bylo šest let vymyšlené, účelové politické trestní stíhání. Takže já jsem za panem premiérem, když on byl v opozici, byl jako premiér třikrát a nikdo to ani nevěděl, takže my jsme měli komunikaci, on teď nechce komunikovat, a já si myslím, že pokud vy tam budete, tak není co. Vy budete plnit příkazy vlády. Když tam já budu, můžeme zkusit, abychom se snažili tu společnost nějak propojit.

Petr Pavel: Na to se nedá reagovat jinak než úsměvem, protože zatímco v popisu mojí práce bylo svádět lidi a národy dohromady, dojednávat konsenzus, tak vy jste tu společnost rozděloval. Já, když jsem pracoval v NATO, tak mojí prací bylo zajistit to, že se 30 zemí, suverénních zemí dohodne na něčem společném. Takže nevykládejte mi tady takové nesmysly, že já bych společnost rozděloval. Já jsem naopak vždy měl snahu hledat řešení. To se nedá říct o vás, nezlobte se na mě.

Andrej Babiš: Takže tím, že já jsem navyšoval důchody, platy, že jsme podporovali sociální péči, že jsme podporovali zdravotnictví..

Petr Pavel: Ale na úkor zadlužení země.

Andrej Babiš: Naše země není zadlužená, přestaňte opakovat lži této vlády, není to pravda. Kvůli inflaci mají 137 miliard navíc. Vy jste se něco naučil, vy ani nechápete co říkáte, nemáte žádné zkušenosti a já znovu opakuji, že pokud pětikoalice ovládne všechno, prezidenta, Ústavní soud, antimonopolní úřad, všechno, tak 46 % voličů ovládne celou zemi a ty 3 miliony lidí nebudou mít žádné zastání. Nebudou mít žádnou naději. Ta společnost zůstane rozdělena, protože vy na Hradě nebudete hrát žádnou roli, prostě jste jen loutka vlády, to je vše.

Petr Pavel: To bych mohl říct úplně stejně, že vy budete loutkou KSČM, případně Příisahy, kteří se rozhodli vás podpořit. Já tyto podpásovky nedělám. Pokud bych byl zvolen já, tak rozhodně nebudu plnit příkazy vlády, protože já tuto roli vnímám jako nezávislou a nezávislý jsem vždycky byl. Můžete se spolehnout na to, že i když bych byl nezávislý, tak budu jednat i s vládou, ale i s opozicí.

Andrej Babiš: Proto vám vybrala ODS kancléřku, a proto dělají všichni ministři, kromě Blažka, dělají pro vás kampaň.

Petr Pavel: Já vám pane poslanče ještě něco připomenu. V době, kdy jste byl premiérem, tak jste v době covidové krize tak dlouho odmítal jednání s opozicí, až když vám začalo téct do bot, tak teprve tehdy jste ho inicioval. A to už bylo jenom proto, že jste chtěl rozložit odpovědnost za to, co se dělo. Vemte si, jak vám dlouho trvalo, než jste aktivoval Ústřední krizový štáb, a v té době jste ještě tvrdil: „Proč bych měl aktivovat Ústřední krizový štáb?“

Andrej Babiš: Vy jste u toho ale nebyl. Vy jste byl v důchodu.

Petr Pavel: Já jsem to ale sledoval, sledoval jsem to velice zblízka, dokonce jsem vám připravil doporučení, na která jste vy neměl čas, což jsem docela chápal.

Petr Pavel: Vy jste dal doporučení, protože vy vůbec nechápete, jak funguje stát, jak fungují ministerstva. Nemáte o tom ani nejmenší znalosti.

Petr Pavel: Já jsem dával doporučení ke krizovému systému a krizový systém znám mnohem lépe než vy.

Andrej Babiš: A to jste dělal s tím lobbistou Kolářem, v té vaší skupině, protože jste se připravoval na toho prezidenta. Vy to dobře víte, tak přestaňte lhát.

Moderátor: Pánové, já jsem si teď užíval chvíli role tenisového diváka, ale zase vám do toho vstoupím, byť jsem rád za tuhle výměnu, přirozeně. Pane Babiši, pokud byste vyhrál

prezidentské volby, teď v pátek a v sobotu, jakým gestem, symbolem nebo akcí byste dal najevo voličům protikandidáta, že jste tady i pro ně?

Andrej Babiš: Řekl bych jim, ať mi dají šanci jim ukázat, že se mýlí a že tu mediální masáž, kterou o mě slyší 10 let, že jim dokážu, že je nepravdivá.

Moderátor: Mě zajímá to gesto, mě zajímá ta akce, konkrétní čin, co byste udělal?

Andrej Babiš: Zkrátka bych jezdil do regionů, mluvil bych s nimi, komunikoval bych a samozřejmě nejdůležitější je, aby pětikoalice se s tím ztotožnila, jsou to jejich voliči. Ale zatím to tak vypadá, že na mýtinky pana Pavla, v Ústí nad Labem, naši voliči tam nechodí.

Moderátor: Co byste těm voličům protikandidáta řekl, jak byste si chtěl získat jejich srdce?

Andrej Babiš: Aby mi dali šanci jim ukázat, že budu dobrý prezident. Tady hovoříte o tom, že byste chtěl šanci od nich. Mě zajímá, co byste udělal, co byste jim řekl.

Andrej Babiš: No, vždyť vám to říkám. Že bych jim řekl, ať mi dají šanci je přesvědčit, že se mýlili.

Moderátor: Pane Pavle, co byste udělal vy v případě, že byste vyhrál tyto prezidentské volby, jaké gesto, jaký čin, jaká slova byste použil tak, abyste se pokusil si získat voliče Andreje Babiše?

Petr Pavel: Sešel bych se s vládními stranami i s opozicí, abych jim dal jasně najevo, že mi jde o řešení problémů této země, bez ohledu na to, jestli jsou v opozici nebo ve vládě a že budu komunikovat se všemi, kdo budou mít nějaký rozumný konstruktivní návrh.

Moderátor: Týkalo by se to i skupin, případně stran, které jsou označovány za krajní nebo extremistické? Říkám to proto, že Václav Havel nemluvil s komunisty například, Klausovi naopak pomohli při volbě prezidenta. Dostanou prostor na Hradě, pokud byste byl prezidentem?

Petr Pavel: Musím říct, že já to vnímám tak, že nakonec i z Komunistické strany může vypadnout dobrý nápad, takže za předpokladu, že budou mít opravdu věcné řešení, nebo věcnou výhradu, nebo věcný návrh, jak kteroukoli oblast zlepšit, tak si je rád vyslechnu.

Moderátor: Zval byste je na Hrad? Nějaké kolečko komunikace s různými stranami, kde by i oni měli své místo? Jde mi o extrémisty obecně.

Petr Pavel: Extremisty většinou v parlamentu nemáme, i když některé strany, které se do parlamentu dostanou, tak čas od času vyjadřují některá extrémní stanoviska, ale to ještě

neznamená, že s nimi nemá smysl komunikovat, protože přeci jenom reprezentují nějakou podporu voličů a měli by být také vyslyšeni.

Moderátor: Pane Babiši, byl by někdo, kdo by pozvánku nedostal?

Andrej Babiš: Ale my máme tady demokracii a voliči rozhodují, kdo sedí ve sněmovně, kdo se tam dostane, nebo ne, takže jejich hlas je rozhodující.

Moderátor: I mimo sněmovnu, jde mi o to, jestli byste se bavil i s různými extremistickými elementy, zda by měli vstup na Hrad otevřený.

Andrej Babiš: Já neznám ty extremistické elementy.

Moderátor: Neznáte žádné extremistické elementy?

Andrej Babiš: Nevím, neznám.

Moderátor: Nečetl jste jako premiér zprávy o tajných službách?

Andrej Babiš: Na Václavák chodí lidi, kteří jsou zoufalí, protože mají obavy o budoucnost. Nevědí, co bude, protože samozřejmě ta vláda se o ně moc nestará, určitě je potřeba s těmi lidmi mluvit. Na pódium asi chodí někteří lidi, kteří tam něco říkají, ale je potřeba komunikovat se všemi. Já bych komunikoval se všemi.

Moderátor: Zpátky k tomu, když jste byl premiér, četl jste zprávy BIS o extremistech?

Andrej Babiš: Ani si nevzpomínám, mě spíše zajímaly ty zprávy, kde je korupce a kde se krade, to jsem tam psal těm ministrům, co mají dělat.

Moderátor: Pane Pavle, chcete reagovat?

Petr Pavel: No, my tady samozřejmě máme extremistická hnutí, máme tady i skupiny, které se vyjadřují jednoznačně protisystémově. Vůči těm je potřeba zaujmout jednoznačný postoj, protože demokracie není anarchie a musí se umět bránit, a pokud nebude schopna se bránit, tak umožní, aby byla rozleptávána zevnitř. To si myslí, že nikdo z nás nechce.

Moderátor: Pane Babiši, konkrétní příklad? Pan Stropnický přijal nedávno jako velvyslanec v Izraeli jednoho člověka, který je označován za proruský element. Jak byste k němu v této situaci přistupoval?

Andrej Babiš: To je otázka na pana Lipavského.

Moderátor: Já vím, mě zajímá váš názor jako potenciálního prezidenta.

Andrej Babiš: Ale prezident s tím nemá nic společného, to musí řešit pan Lipavský, a pravděpodobně by to měl řešit.

Moderátor: Nějaký názor, nějaká reakce, jde o člověka vám blízkého.

Andrej Babiš: Asi to není dobře. Já neznám, koho přijal. Vím o tom a pan Lipavský to má v kompetenci.

Moderátor: Hovořil jste od té doby s panem Stropnickým?

Andrej Babiš: Ne, proč bych s ním hovořil?

Moderátor: Je to člověk, o kterém se dlouho uvažovalo jako o kandidátovi na prezidenta za Hnutí ANO.

Andrej Babiš: Ale já jsem s ním nemluvil ani nepamatuji, mluvili s ním kolegové a od 14. října ani oni s ním nemluvili.

Moderátor: Pane Pavle, jak byste reagoval vy jako prezident na něco, co udělal pan Stropnický?

Petr Pavel: Prezident jmenuje velvyslance a tím nese spoluzodpovědnost za to, jak se ti velvyslanci chovají. Pokud dojde k tak závažnému narušení pravidel, jako teď, tak bych určitě konzultoval s ministrem zahraničí, jak tu situaci řešit.

Moderátor: Když už jsme u té zahraniční politiky, která by se vás, jako prezidentů týkala, chápu správně, že byste oba dva zamířili na první cestu na Slovensko?

Petr Pavel: U mě ano.

Andrej Babiš: Určitě, je to tradice.

Moderátor: A druhá země, pane Babiši?

Andrej Babiš: Asi Francie, Německo, a mimo Evropu Vietnam.

Moderátor: Z jakého důvodu? Francie, Německo?

Andrej Babiš: Francie je jediná jaderná velmoc v rámci EU a Německo je náš nejbližší ekonomický partner.

Moderátor: Pane Pavle? Druhá země, kam byste jel vy a proč?

Petr Pavel: Já bych rád absolvoval spolu se Slovenskem i cestu na Ukrajinu, dál potom i naši sousedi, na prvním místě s Německem.

Moderátor: Jestli se teď nemýlím, tak oba jezdíte vozy německé výroby. Tak jako prezident byste pokračovali v této tradici svých vozů, německých, nebo byste jezdili tak, jako Miloš Zeman, českými vozy, pane Babiši?

Andrej Babiš: Já mám i Škodu Enyaq.

Moderátor: Takže byste jezdil i vozem české výroby?

Andrej Babiš: Určitě.

Petr Pavel: Já mám vůz německé výroby pro soukromé používání, pokud jsem měl služební auto, tak mi bylo celkem jedno, jaké to bylo. V tomto případě si myslím, že by to byly zřejmě vozy české výroby, tak, jak to bylo vždycky.

Moderátor: Jak byste jako prezidenti podporovali český průmysl při cestách do zahraničí? Pokud vůbec. Pane Pavle?

Petr Pavel: Kromě toho, že by měl prezident sehrát roli v ekonomické diplomacii, tak by měl také podporovat něco, co se dá nazvat vyzvedáváním šikovných firem, start-upů, které se dokázaly v krátké době prosadit i na světové úrovni. Takže by bylo dobré, kdyby podporoval nejenom ty velké podniky, které samozřejmě jsou pilířem národní ekonomiky, ale také aby pamatoval na ty malé, střední, případně i ty úplně nejmenší.

Moderátor: Pane Babiši, několikrát jste říkal, že jste se snažil podporovat české podniky v rámci ekonomické diplomacie jako premiér, co byste v tomto případě dělal jinak, nebo byste v tom pokračoval jako prezident?

Andrej Babiš: Já bych v tom pokračoval, já jsem dělal ekonomické mise, Singapur, Thajsko, Indie, Turecko, Maroko a tak dále, takže naše firmy vyvázejí 87 % zboží do EU. Tady nás moc nepotřebují, jenom když je nějaká státní zakázka, tak může ten premiér, nebo ten prezident lobbovat, ale jsem se soustředil na Asii a Afriku hlavně.

Moderátor: Pane Babiši, blížíme se k závěru, pokud byste jako kandidát neuspěl, co budete dělat potom?

Andrej Babiš: Já zůstanu předsedou hnutí do příštího sněmu.

Moderátor: Uvažoval jste, že byste se zbavil předsednictví hnutí ještě před výsledkem voleb, nebo ne?

Andrej Babiš: A proč?

Moderátor: Já se ptám.

Andrej Babiš: Pane redaktore, znovu opakuji, já jsem říkal, že když se chce pětikoalice zbavit Babiše, tak ať mě zvolí prezidentem. Protože to hnutí ANO v roce 2025 znovu ty volby vyhraje.

Moderátor: Pane Pavle, pokud byste vy neuspěl, co budou vaše první kroky?

Petr Pavel: Vrátím se do řad angažovaných občanů.

Moderátor: Co konkrétně byste dělal?

Petr Pavel: Dělal bych to, co bych považoval za správné. Určitě bych nezůstal sedět dom, ale snažil bych se pomoci tam, kde bych mohl.

Moderátor: Pánové, já vám děkuji za tuhleto debatu, za tuhleto část debaty dominantní. Teď máte na závěr každý prostor 30 sekund oslovit voliče, případně ty, kteří vás dosud v prvním kole nevolili. Pane Babiši, prosím, začneme u vás.

Andrej Babiš: A kam se mám dívat?

Moderátor: Můžete třeba tam do té kamery, která je vaše.

Andrej Babiš: Vážení spoluobčané, chtěl bych vás poprosit, abyste mi dali váš hlas. Jsem nezávislý kandidát, kandiduji s programem pomáhat lidem. Vždy jsem lidem pomáhal, budu pomáhat a je důležité, aby na Hradě byl zástupce jiný než pětikoalice, která tady buduje defacto monopol na všechny ústavní funkce. Budu usilovat o mír, udělám všechno pro to, aby nebyla válka, takže vás prosím, je to velice důležité, abych uspěl a aby alespoň na Hradě mělo zastoupení..

Moderátor: Pane Babiši, 30 sekund uběhlo. Pane Pavle, prosím.

Petr Pavel: Tyto volby budou nejenom o nástupnictví Miloše Zemana, ale také o tom, jaký svět si vybereme. Jestli budeme žít ve světě, kde se uplatňují lži, kde vládne v řízení chaos, kde se straší občany různými hrozbami, anebo budeme žít ve světě, kde se ctí pravidla, kde se ctí čest a kde se také říká pravda, i když se to nehodí. Já jsem naprosto přesvědčen, že naprostá většina lidí chce žít v tom druhém světě. Proto přijďte k volbám a dejte mi svůj hlas.

Moderátor: Tak pánové, já vám děkuji mnohokrát, že jste byli mými hosty, v duelu ČT, v duelu, který ještě do poslední chvíle vypadal, že bude jenom rozhovorem. Děkuji Andreji Babišovi, že změnil názor, ať už bylo důvodem cokoli a přišel do ČT. Děkuji Petru Pavlovi za účast v této debatě. A poděkování samozřejmě patří i vám, divákům ČT, děkujeme mnohokrát, že jste sledovali tento duel, sledujte ale ČT i nadále, protože chystáme přirozeně i předvolební zpravodajství a v den voleb, lépe řečeno druhý den voleb v sobotu, volební vysílání už od 10. hodiny dopolední. Přejeme hezký večer, a všechno dobré.

